

Interreg - IPA CBC
Greece - Albania
AltTour

**ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ
ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 3.3.4

MASTER PLAN

ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΦΥΣΙΚΟΣ ΠΟΡΟΣ ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ

Α΄ΦΑΣΗ

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Εθνικά Ταμεία της Ελλάδας και της Αλβανίας στο πλαίσιο του Διασυνοριακού Προγράμματος IPA "Ελλάδα - Αλβανία 2014-2020".

ειρήμων
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Περιεχόμενα

Αποτύπωση, αξιολόγηση, ανάλυση χαρακτηριστικών σύνθεσης υφιστάμενης κατάστασης	3
1. Καταγραφή στοιχείων κίνησης.....	3
1.1 Συγκριτική αξιολόγηση με τρέχουσες συνθήκες/ Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα – Συγκριτική αξιολόγηση στο εσωτερικό της Περιφέρειας	3
1.2 Τάσεις της ελληνικής και διεθνούς αγοράς	9
1.2.1 Η διαχρονική εξέλιξη της χρήσης των ιαματικών φυσικών πόρων	9
1.2.2 Εννοιολογική προσέγγιση, ορισμοί.....	11
1.2.3 Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελληνική Αγορά	18
1.2.4 Τάσεις της Ελληνικής Αγοράς.....	22
1.2.5 Ο ιαματικός τουρισμός στη Διεθνή Αγορά	24
1.2.6 Τάσεις της Διεθνούς Αγοράς	26
1.2.7 Χαρακτηριστικά τουριστών	29
1.2.8 Συμπεράσματα	30
1.2.9 Φορείς Στήριξης Ιαματικού Τουρισμού	30
1.2.10 Επενδύσεις στον ιαματικό τουρισμό	34
2. Υφιστάμενες εγκαταστάσεις	36
2.1 Θέση, πρόσβαση, συνδέσεις.....	36
2.2 Αναγνώριση Φυσικού Πόρου (ενδείξεις και αντενδείξεις).....	38
2.3 Προγραμματιζόμενες εγκαταστάσεις	38
2.4 Τεχνικές υποδομές	38
2.5 Θεσμικό πλαίσιο δόμησης	39
2.5.1 Όροι και περιορισμοί δόμησης.....	39
2.5.2. Περιοχές Ειδικού Καθεστώτος	39
2.5.3. Περιοχές προστασίας Υδρογεωλογικής Μελέτης	39
2.6 Αξιολόγηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων	40
3. Έκθεση χωροταξικής οργάνωσης	42
3.1 Θεσμικό Πλαίσιο Προστασίας Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος.....	42
3.2 Υπερκείμενος Χωροταξικός Σχεδιασμός σε επίπεδο χώρας.....	43
3.3 Υπερκείμενος Χωροταξικός Σχεδιασμός σε περιφερειακό επίπεδο.....	50
3.4 Χωροταξικός Σχεδιασμός σε τοπικό επίπεδο.....	60
3.5 Σύνοψη κατευθύνσεων υπερκείμενου χωροταξικού σχεδιασμού.....	60
4. Στοιχεία σύνθεσης περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και αναγνώριση αλληλεπιδράσεων και εξαρτήσεων με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό	62
4.1 Το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	62

4.2 Υποδομές στήριξης του τουρισμού.....	66
4.2.1 Μεταφορικές Υποδομές.....	66
4.2.2 Υποδομές Διαμονής.....	68
4.2.3 Οι επισκέπτες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	71
4.2.4 Ειδικές Υποδομές.....	75
4.3 Τάσεις ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	76
4.4 Αλληλεπίδραση τουριστικού προϊόντος με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	81
5. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.....	85
5.1 Φυσικό Περιβάλλον.....	86
5.1.1 Έδαφος, δάση, ποτάμια.....	86
.....	90
5.1.2 Κλίμα.....	90
5.1.3 Βιότοποι - Προστατευόμενες περιοχές.....	92
5.1.4 Προβλήματα Ρύπανσης.....	95
5.1.5 Ύδατα.....	97
5.2 Ανθρωπογενές περιβάλλον.....	104
5.2.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά Δήμου Αμυνταίου.....	104
5.2.2 Οικονομικές δραστηριότητες.....	106
5.2.3 Χρήσεις Γης.....	108
5.2.4 Μεταφορές.....	110
5.2.5 Υποδομές Υγείας.....	113
5.2.6 Υποδομές φιλοξενίας επισκεπτών.....	113
5.2.7 Αρχαιολογικοί χώροι - Μνημεία.....	115
5.2.8 Έθιμα- Εκδηλώσεις.....	118
5.2.9 Υποδομές εκπαίδευσης.....	119
6. Αποτύπωση και αποτίμηση διοικητικού και οικονομικού εσωτερικού περιβάλλοντος του δυνητικού φορέα διαχείρισης.....	121
6.1.1 Παρουσίαση του δυνητικού φορέα διαχείρισης.....	121
6.1.2 Η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμυνταίου.....	121
ΠΗΓΕΣ.....	122

Αποτύπωση, αξιολόγηση, ανάλυση χαρακτηριστικών σύνθεσης υφιστάμενης κατάστασης

1. Καταγραφή στοιχείων κίνησης

1.1 Συγκριτική αξιολόγηση με τρέχουσες συνθήκες/ Πλεονεκτήματα-

Μειονεκτήματα – Συγκριτική αξιολόγηση στο εσωτερικό της Περιφέρειας

Οι επιδόσεις του τουρισμού σε εθνικό επίπεδο, αποδεικνύουν ότι η Ελλάδα αποτελεί ισχυρό τουριστικό προορισμό σε επίπεδο τόσο αφίξεων όσο και εθνικών εσόδων. Ο αριθμός των επισκεπτών το 2015 έφτασε τα 23,6 εκατ. επισκέπτες σημειώνοντας αύξηση 58% συγκριτικά με το 2009 ενώ τα έσοδα έφτασαν τα 14,1 δις € σημειώνοντας αύξηση 35% (δεν συμπεριλαμβάνονται οι αφίξεις και τα έσοδα από την κρουαζιέρα).

Το 2021 ο ελληνικός τουρισμός ανέκαμψε σημαντικά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ιούνιο οι διεθνείς ταξιδιωτικές αφίξεις αυξήθηκαν κατά 317%, ενώ οι αντίστοιχες εισπράξεις δεκαπλασιάστηκαν και η μέση δαπάνη ανά ταξίδι κατέγραψε άνοδο της τάξης του 125%, σε ετήσια βάση.

Η εντυπωσιακή αυτή εξέλιξη οφείλεται κατά κύριο λόγο σε αποτελέσματα βάσης (base effects), καθώς τον Ιούνιο του 2020 οι περιορισμοί στις μετακινήσεις δεν είχαν αρθεί πλήρως και η λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου δεν είχε αποκατασταθεί επαρκώς.

Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελλάδα αποτυπώνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όσον αφορά στην ανάλυση των στοιχείων επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων, μέσα από την υλοποίηση του ερευνητικού προγράμματος «Ιαματικές πηγές και Λουτρότοποι – Ελληνικός Θερμαλισμός». Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται από την Ομάδα Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΙΑΚ/ΕΚΚΕ) σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας (ΣΔΙΠΕ). Στο πλαίσιο του προγράμματος συμπληρώνονται ερωτηματολόγια κάθε έτος προκειμένου να αποτυπωθεί η κατάσταση των λουτρικών μονάδων όσο αφορά την επισκεψιμότητά τους.

Τα τελευταία ερωτηματολόγια που έχουν συμπληρωθεί αφορούν στο έτος 2016 και τα στοιχεία αυτών συνέβαλαν στη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Επισκόπησης της Επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων για την περίοδο 2005-2017. Παρακάτω παρατίθενται τα στοιχεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και τα συγκριτικά της ποσοστά σε σχέση με τις άλλες Περιφέρειες αλλά και το σύνολο της χώρας.

Ωστόσο, πριν την παράθεση των στοιχείων θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο σύνολο των στοιχείων που παρατίθενται για την Π.Δ.Μ. συμπεριλήφθηκαν οι δύο μονάδες που λειτούργησαν ή λειτουργούν κατά την αναφερόμενη περίοδο (2010 – 2016) και συγκεκριμένα ο Ιαματικός Φυσικός Πόρος Αμμουδάρας και ο Ιαματικός Φυσικός Πόρος Αγραπιδιάς. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι ο Ι.Φ.Π. Αγραπιδιάς δεν λειτουργεί από το 2011.

Αναφορικά με τα επόμενα έτη, όπως ήδη αναφέρθηκε, το ερευνητικό πρόγραμμα δεν υλοποιήθηκε και ως εκ τούτου δεν υφίστανται δεδομένα, όμως για τα έτη 2017 και 2018, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, ο αριθμός των εισιτηρίων και γενικότερα οι τάσεις παρέμειναν ακριβώς οι ίδιες με αυτές των προηγούμενων χρόνων. Για το έτος 2019 σύμφωνα με εκτιμήσεις του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, ο αριθμός των εισιτηρίων πλησίασε τις 300.000. Οι επιχειρήσεις έως σήμερα λειτουργούν βάσει της ΚΥΑ 6632/21-4-21 (ΦΕΚ1632Β'/21-4-21). Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων όπως περιγράφονται στην ανωτέρω ΚΥΑ προσέθεσε περαιτέρω δυσκολίες και κόστη στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Ο ιαματικός τουρισμός στην Π.Δ.Μ. αποτελεί ένα ελάχιστο τμήμα της σύνθεσης του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος της περιοχής και απαντάται στις τρεις από τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) της Π.Δ.Μ..

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος οι ιαματικές πηγές στην Π.Δ.Μ. είναι οι ακόλουθες:

Π.Ε. Καστοριάς

1. Ιαματικός Φυσικός Πόρος Αμμουδάρας (ιαματικό νερό 15°C) – Δήμος Άργους Ορεστικού
2. Φυσικός Πόρος Ακριτών – Δήμος Νεστορίου (δεν έχει υποβληθεί φάκελος αναγνώρισης)

Π.Ε. Φλώρινας

3. Ιαματικός Φυσικός Πόρος Αγραπιδιάς (Λιμνοχώρι) (ιαματικό νερό 28-29°C) – Δήμος Αμυνταίου
4. Ιαματικός Φυσικός Πόρος Ξινού Νερού (ιαματικό νερό 15°C) – Δήμος Αμυνταίου

Π.Ε. Γρεβενών

5. Ιαματικός Φυσικός Πόρος Κιβωτού Γρεβενών (ιαματικό νερό 14,8°C) – Δήμος Γρεβενών

Το σύνολο των λουτρικών μονάδων είναι δύο (2) εκ των οποίων λειτουργεί η μία μονάδα και συγκεκριμένα το υδροθεραπευτήριο της Αμμουδάρας ενώ τα λουτρά της Αγραπιδιάς σταμάτησαν να λειτουργούν από το 2011. Το υδροθεραπευτήριο της Αμμουδάρας προσφέρει μόνο υπηρεσίες λουτροθεραπείας χωρίς καμία άλλη παροχή ενώ στον ΙΦΠ Κιβωτού Γρεβενών υπάρχουν υπαίθριες εγκαταστάσεις (δεξαμενές, ξύλινες κατασκευές) οι οποίες εξυπηρετούν τον τοπικό πληθυσμό και δεν προσφέρουν τις οργανωμένες υπηρεσίες ενός υδροθεραπευτηρίου.

Η συλλογή στοιχείων επισκεψιμότητας για τα τελευταία 12 έτη (2005-2016) έχει διαμορφώσει μία συνολική εικόνα όσο αφορά στην επισκεψιμότητα των μονάδων αυτών.

Στον ακόλουθο πίνακα δίνονται τα εισιτήρια κατ' έτος, των εκάστοτε εν λειτουργία μονάδων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τα έτη 2005 – 2016 καθώς και αυτών σε εθνικό επίπεδο. Καίτοι τα στοιχεία δύναται να θεωρηθούν ως μη επίκαιρα και ως εκ τούτου δεν μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας αντικειμενικής εικόνας, είναι δηλωτικά της θέσεως της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον χάρτη του ανταγωνισμού σε επίπεδο χώρας.

Πίνακας 1: Εισιτήρια ανά έτος

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε), 2017

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ												ΣΥΝΟΛΟ
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	550	22.700	26.800	20.900	21.000	16.000	4.505	1.264	2.162	1.624	2.094	2.029	121.628
ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	0,03%	1,10%	1,19%	0,92%	0,90%	0,78%	0,28%	0,14%	0,25%	0,19%	0,24%	0,22%	0,64%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.979.168	2.062.257	2.259.670	2.278.638	2.323.274	2.056.206	1.586.096	875.597	880.188	867.440	859.451	927.791	18.955.776

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι ο συνολικός αριθμός **όλων των εισιτηρίων** σε επίπεδο χώρας μεταξύ των ετών 2005 – 2009 αυξάνεται σε ποσοστό 17,3%. Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται το 2010 αφού εμφανίζεται πτώση 11% σε σχέση με το 2009. Τον επόμενο χρόνο η πτώση, συγκριτικά με το 2009, είναι ακόμη μεγαλύτερη και φτάνει το 31,7% ενώ συγκριτικά με το 2005 η πτώση φτάνει το 19,8%. Η πτωτική αυτή πορεία γίνεται ακόμη πιο σημαντική το 2012, πάντα συγκριτικά με το 2009, και φτάνει το 62,4%. Τα επόμενα έτη (2013-2015) δεν αλλάζει η εικόνα αφού η πτωτική πορεία

συνεχίζεται. Έτσι, ο αριθμός των εισιτηρίων το 2015 συγκριτικά με το 2009 παρουσιάζει μείωση της τάξης του 63% ενώ έναντι του 2005 μείωση της τάξης του 56,6%.

Το 2015 ήταν μία χρονιά που η επιβολή περιορισμών τις τραπεζικές συναλλαγές (capital controls) είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της ρευστότητας η οποία με τη σειρά της επηρέασε αρνητικά την τουριστική κίνηση στο σύνολό της, σύμφωνα με την Έκθεση Επισκεψιμότητας για το 2016 του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. Ειδικότερα στις λουτρικές μονάδες, σύμφωνα πάντα με την ίδια Έκθεση, κατά την περίοδο Ιουνίου και Ιουλίου του 2015 υπήρξε κύμα ακυρώσεων. Ωστόσο, η προσέλευση των λούμενων τους επόμενους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο ήταν αξιοσημείωτα μεγαλύτερη των αντίστοιχων μηνών προηγούμενων χρόνων γεγονός που δημιουργούσε την εκτίμηση ότι η σημαντική πτώση των εισιτηρίων την περίοδο 2010 – 2014 θα αντιστρεφόταν προς μία – έστω και μικρή – ανάκαμψη. Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώθηκε με την αύξηση των εισιτηρίων το 2016.

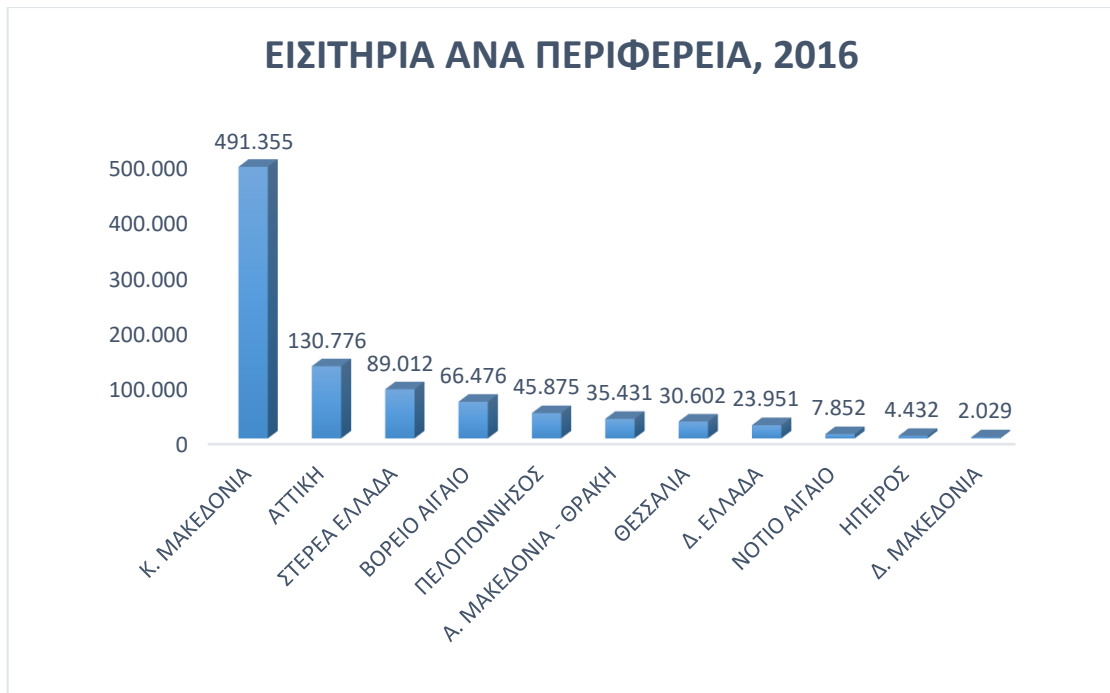
Έτσι, το 2016, **σε επίπεδο χώρας**, παρουσιάζεται αξιοσημείωτη αύξηση των εισιτηρίων ύψους 7,95% έναντι του 2015 και σημειώνεται η καλύτερη επίδοση της 5ετίας 2012 – 2016, αν και υστερεί ακόμη έναντι του 2011 και πολύ περισσότερο έναντι του 2005.

Σε **επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας**, για τις εκάστοτε λειτουργούσες πάντοτε μονάδες, προκύπτει ότι μεταξύ των ετών 2005 – 2007 υπάρχει σταθερή ανοδική πορεία του αριθμού των εισιτηρίων σε ετήσια βάση. Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται σταδιακά από το 2008 όπου σημειώνεται μία πτώση της τάξης του 22% η οποία γίνεται ραγδαία από το 2011 και κυρίως από το 2012 και μετά. Συγκεκριμένα, το 2011 σημειώνεται σημαντική πτώση σε σχέση με το 2010 της τάξης του 71,8% (το 2011 σταμάτησαν να λειτουργούν οι εγκαταστάσεις του ΙΦΠ Αγραπιδιάς) ενώ το 2012 σημειώνεται ανάλογη πτώση σε σχέση με το 2011 που φτάνει το 71,9% ενώ συγκριτικά με το 2007 η πτώση φτάνει το πολύ υψηλό ποσοστό του 94,4%.

Τα επόμενα έτη σημειώνεται αύξηση με τα τελευταία έτη 2015 και 2016 να καταγράφεται μια σταθεροποίηση λίγο πάνω από τα 2.000 εισιτήρια.

Επιπλέον, η **συμμετοχή της Π.Δ.Μ. στο σύνολο των εισιτηρίων που εκδόθηκαν σε εθνικό επίπεδο το 2016** είναι πάρα πολύ μικρή και φτάνει το 0,22% (2.029 εισιτήρια) όταν το 2006 ήταν 1,10% (22.700 εισιτήρια). Ακόμη, η μέση συμμετοχή της στην περίοδο της 12ετίας 2005-2016 ανέρχεται στο 0,52% ενώ η αθροιστική συμμετοχή της περιόδου αυτής στο εθνικό σύνολο ανέρχεται σε 0,64%.

Στο ακόλουθο γράφημα δίνεται ο αριθμός των εισιτηρίων της κάθε Περιφέρειας στο σύνολο των εισιτηρίων για το έτος 2016 από την Περιφέρεια με τον μεγαλύτερο αριθμό εισιτηρίων προς την Περιφέρεια με τα λιγότερα εισιτήρια. Όπως φαίνεται στο ακόλουθο γράφημα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται στην τελευταία θέση.

Γράφημα 1: Εισιτήρια ανά περιφέρεια 2016

Ενώ στο ακόλουθο γράφημα φαίνεται η μεταβολή των εισιτηρίων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και σε επίπεδο χώρας.

Γράφημα 2: Εισιτήρια ανά έτος

Οι λόγοι που οδήγησαν στη μείωση των εισιτηρίων τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο είναι αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων με σημαντικότερους από τους οποίους να είναι:

- ✓ Οι περικοπές των χορηγήσεων από τα ασφαλιστικά ταμεία προς τους δικαιούχους (έγκριση λιγότερων αιτήσεων, χρονική διάρκεια θεραπειάς, εξαίρεση κάποιων παθήσεων από τον κατάλογο των εγκρινόμενων παροχών, αποκλεισμό πιθανών επισκεπτών των λουτρικών μονάδων από άλλες γεωγραφικές περιοχές)
- ✓ Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση των τελευταίων ετών που έχει μειώσει δραματικά την οικονομική δυνατότητα των ασθενών που κάλυπταν με δικούς τους πόρους τα έξοδα αλλά και τη διάρκεια παραμονής τους

- ✓ Οι αμφιβολίες που έχουν ανακύψει, τα τελευταία χρόνια, από τον ιατρικό κλάδο ως προς την αποτελεσματικότητα της υδροθεραπείας
- ✓ Οι χρόνιες υστερήσεις που παρουσιάζονται στο ελληνικό ιαματικό τουριστικό προϊόν όπως:
 - Η έλλειψη σύγχρονων υποδομών που θα δημιουργήσουν ελκυστικούς χώρους και θα προσελκύσουν όχι μόνο ασθενείς αλλά και επισκέπτες που επιθυμούν να κάνουν απλή χρήση των ιαματικών φυσικών πόρων για λόγους ευεξίας και αναζωογόνησης
 - Η έλλειψη παροχής συμπληρωματικών υπηρεσιών με αποτέλεσμα οι επισκέπτες να αναζητούν και να προτιμούν τα οργανωμένα κέντρα ευεξίας (wellness & spa)
 - Η έλλειψη οργανωμένης προβολής και διαφήμισης που θα ενημερώνει το κοινό για τους ιαματικούς φυσικούς πόρους και τα ευεργετικά αποτελέσματα της χρήσης τους

Προφανώς στα ανωτέρω θα πρέπει να προστεθούν και οι δυσχέρειες στη λειτουργία και η μείωση του αριθμού των επισκεπτών, συνεπεία της πανδημίας και των περιορισμών που αυτή επέβαλε.

Ανάλυση επισκεψιμότητας ανά φορέα εκμετάλλευσης

Ένα σημαντικό σημείο που χρήζει αναφοράς είναι η διάρθρωση των εισιτηρίων που εκδόθηκαν ανά φορέα εκμετάλλευσης από τα οποία προκύπτει ότι στο σύνολο της χώρας, για το έτος 2016 και ανά είδος φορέα εκμετάλλευσης, ο μεγαλύτερος αριθμός εισιτηρίων ποσοστού 72,65% εκδόθηκε από τις Δημοτικές Επιχειρήσεις ενώ ποσοστό 16,8% εκδόθηκε από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, το 7,3% από τις μονάδες με φορέα διαχείρισης την ΕΤΑΔ, το 2,06% από ιδιωτικές επιχειρήσεις της Αιδηψού με παροχή νερού από τον ΕΟΤ και το 1,19% από ιδιωτικές επιχειρήσεις Αιδηψού με πηγή.

Πίνακας 2: Εισιτήρια ανά έτος

ΦΟΡΕΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ												ΣΥΝΟΛΟ
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	905.305	962.242	1.109.625	1.100.059	1.162.550	1.092.336	920.931	595.201	608.741	612.673	604.653	674.056	10.348.372
	45,74%	46,66%	49,11%	48,28%	50,04%	53,12%	58,06%	67,98%	69,16%	70,63%	70,36%	72,65%	54,59%
ΕΤΑΔ	334.172	318.788	279.043	285.139	264.629	192.620	136.530	61.995	68.548	65.246	62.263	67.743	2.136.716
	16,88%	15,46%	12,35%	12,51%	11,39%	9,37%	8,61%	7,08%	7,79%	7,52%	7,24%	7,30%	11,27%
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΠΛΗΝ ΑΙΔΗΨΟΥ)	378.633	380.383	392.617	430.019	443.351	382.904	277.822	159.237	154.162	149.445	161.693	155.897	3.466.163
	19,13%	18,44%	17,37%	18,87%	19,08%	18,62%	17,52%	18,19%	17,51%	17,23%	18,81%	16,80%	18,29%
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΙΔΗΨΟΥ ΜΕ ΠΗΓΗ	86.716	90.256	111.152	134.200	126.025	97.354	67.405	17.477	13.343	12.107	10.463	11.023	777.521
	4,38%	4,38%	4,92%	5,89%	5,42%	4,73%	4,25%	2,00%	1,52%	1,40%	1,22%	1,19%	4,10%
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΙΔΗΨΟΥ ΜΕ ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΟΤ	274.342	310.588	367.233	329.221	326.719	290.992	183.408	41.687	35.394	27.969	20.379	19.072	2.227.004

	13,86%	15,06%	16,25%	14,45%	14,06%	14,15%	11,56%	4,76%	4,02%	3,22%	2,37%	2,06%	11,75%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ	1.979.168	2.062.257	2.259.670	2.278.638	2.323.274	2.056.206	1.586.096	875.597	880.188	867.440	859.451	927.791	18.955.776
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε), 2017

Η ίδια εικόνα διατηρείται και για την περίοδο της δωδεκαετίας 2005-2016 αφού οι δημοτικές επιχειρήσεις συνεισφέρουν περισσότερα από τα μισά εισιτήρια σε εθνικό επίπεδο με ποσοστό 54,59%, ακολουθούμενη από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις με ποσοστό 18,29% και τους υπόλοιπους φορείς.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η ποσοστιαία αναλογία των εισιτηρίων των δημοτικών επιχειρήσεων αυξάνει με την πάροδο των ετών αφού από το 45,74% του 2005 η συμμετοχή τους στο ετήσιο σύνολο των εισιτηρίων ανήλθε στο 72,65% το 2016. Όσο αφορά στους υπόλοιπους φορείς, η ποσοστιαία αναλογία των εισιτηρίων τους μειώνεται σε άλλους λίγο και σε άλλους περισσότερο. Συγκεκριμένα, τα εισιτήρια των ιδιωτικών επιχειρήσεων μειώνονται από το 19,13% του 2005 στο 16,8% το 2016 σημειώνοντας ενδιάμεσες αυξομειώσεις στη διάρκεια της δωδεκαετίας, τα εισιτήρια των μονάδων με φορέα εκμετάλλευσης την ΕΤΑΔ μειώνονται από 16,88% το 2005 σε 7,3% το 2016, τα εισιτήρια των ιδιωτικών επιχειρήσεων Αιδηψού με πηγή από 4,38% το 2005 σε 1,19% το 2016 και τα εισιτήρια των ιδιωτικών επιχειρήσεων Αιδηψού με παροχή νερού από τον ΕΟΤ από 13,86% το 2005 σε 2,06% το 2016. Όσο αφορά τη μεταβολή του αριθμού των εισιτηρίων στη διάρκεια της περιόδου 2005-2016 τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσαν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις Αιδηψού με ποσοστό 87,3% ακολουθούμενη από τις μονάδες με φορέα διαχείρισης την ΕΤΑΔ που σημειώθηκε μείωση 79,7%, τα εισιτήρια των ιδιωτικών επιχειρήσεων που σημείωσαν μείωση 58,8% και τέλος τα εισιτήρια των δημοτικών επιχειρήσεων που σημείωσαν τη μικρότερη μείωση με ποσοστό 25,5%.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν τις δυνάμεις τους, κατά την περίοδο αναφοράς, σε σημαντικό βαθμό γεγονός που οφείλεται στη διατήρηση του πελατολογίου τους λόγω των ασφαλιστικών ταμείων. Έτσι, οι φορείς της Τ.Α. αριθμούν 604.653 εισιτήρια το 2016 όταν το 2005 είχαν 905.305 εισιτήρια. Αντίθετα η μεταβολή των εισιτηρίων στους υπόλοιπους φορείς είναι πολύ σημαντική αφού απευθύνονται κατά κανόνα σε πελατολόγιο εκτός των ασφαλιστικών ταμείων του οποίου το εισόδημα έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια.

Στη διαμόρφωση της παραπάνω εικόνας συνέβαλε η συγκράτηση αναλογικά υψηλού αριθμού εισιτηρίων στις μεγάλες δημοτικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Αριδαία και Λαγκαδάς) καθώς και στις δημοτικές επιχειρήσεις του Βορείου Αιγαίου (Λέσβος και Ικαρία) οι οποίες έχουν καταφέρει να προσελκύσουν ένα τμήμα επισκεπτών που δεν σχετίζονται με τις παροχές των ασφαλιστικών ταμείων. Επιπλέον, σημαντική και αξιολογή είναι η πορεία που εμφανίζουν μεμονωμένες μονάδες – ανεξαρτήτως φορέα εκμετάλλευσης και γεωγραφικής περιφέρειας – και συγκεκριμένα οι μονάδες στο Άγκιστρο και στο Σιδηρόκαστρο, στην Υπάτη και στη λίμνη Βουλιαγμένης.

Από την παραπάνω ανάλυση της επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων σε επίπεδο Π.Δ.Μ. και Ελλάδος καθώς και ανά φορέα εκμετάλλευσης για τη περίοδο 2005 – 2016 προκύπτουν συμπερασματικά τα ακόλουθα:

- ✓ Σημαντική άνοδος των εισιτηρίων σε εθνικό επίπεδο από το 2005 έως το 2009 με το ποσοστό αύξησης για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας να είναι αντίστοιχο έως το 2007.
- ✓ Αντιστροφή του κλίματος από το 2010 και μετά σε εθνικό επίπεδο, με πτώση στον αριθμό των εισιτηρίων με το κατώτερο επίπεδο να σημειώνεται το 2015.

- ✓ Αντιστροφή του κλίματος από το 2008 για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με πτώση των εισιτηρίων με το κατώτερο επίπεδο να σημειώνεται το 2012.
- ✓ Αξιοσημείωτη αύξηση των εισιτηρίων το 2016, συγκριτικά με το 2015, σε εθνικό επίπεδο σε ποσοστό 8% με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας να σημειώνει μικρή πτώση 3,1%.
- ✓ Η συμμετοχή των εισιτηρίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο σύνολο των εισιτηρίων σε εθνικό επίπεδο μειώθηκε από το 1,10% (22.700 εισιτήρια) το 2006 σε 0,22% και 2.029 εισιτήρια το 2016.
- ✓ Η συμμετοχή των εισιτηρίων των δημοτικών επιχειρήσεων στο σύνολο όλων των εισιτηρίων για το 2016 ανήλθε στο πολύ υψηλό ποσοστό του 72,65%.
- ✓ Την μεγαλύτερη μείωση εισιτηρίων εμφανίζουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις Αιδηψού με ποσοστό 87,3%.
- ✓ Την μικρότερη μείωση εισιτηρίων εμφανίζουν οι δημοτικές επιχειρήσεις με ποσοστό 25,5%.

1.2 Τάσεις της ελληνικής και διεθνούς αγοράς

1.2.1 Η διαχρονική εξέλιξη της χρήσης των ιαματικών φυσικών πόρων

Η χρήση των ιαματικών φυσικών πόρων για την σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων έχει τις πηγές της στην αρχαιότητα. Οι Αιγύπτιοι πρώτα περί το 2.000 π.Χ. και αργότερα οι Κινέζοι, οι Πέρσες, οι Έλληνες, οι Ρωμαίοι αλλά και οι Τούρκοι χρησιμοποίησαν και διέδωσαν τη χρήση των ιαματικών πηγών και λουτρών τόσο ως μέσο πρόληψης όσο και ως μέσο θεραπείας.

Στην Ελληνική μυθολογία το νερό αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο ζωής καθώς εκτός των άλλων συνδέεται και με την ανθρώπινη υγεία. Υπάρχουν πολλοί μύθοι που αποτυπώνουν και ιστορούν ήθη και έθιμα που αναδεικνύουν την υδρολατρεία στην αρχαία Ελληνική κοινωνία.

Από βιβλιογραφικές αναφορές είναι γνωστό ότι η ιατρική τέχνη συμπορευόταν με τη φυσική θεραπεία. Τον 6^ο και 5^ο π.Χ. αιώνα ιδρύθηκαν τα Ασκληπιεία, χώροι λατρείας και ιατρικής περίθαλψης αφιερωμένα στον θεό Ασκληπιό, τα οποία αποτέλεσαν τα πρώτα κέντρα υγείας γύρω από τις θερμές πηγές. Το γεγονός ότι τα περισσότερα Ασκληπιεία χτίζονταν κοντά σε ιαματικές θερμοπηγές, σε ψυχρές πηγές, σε ποτάμια ή κοντά στη θάλασσα, δεν είναι τυχαίο. Όπως δεν είναι τυχαίο ότι σε όλη τη θεραπευτική διαδικασία καθοριστική ήταν η συμβολή του περιβάλλοντος (τοποθεσία, θέα, προσανατολισμός εγκαταστάσεων, κλίμα, φυσικό περιβάλλον, κ.λ.π.) στο θεραπευτικό αποτέλεσμα. Παράδειγμα το φημισμένο Ασκληπιείο της Επιδάουρου που θεωρείται ότι αποτελεί το κατ' εξοχήν ιερό της υδρολατρείας και της υδροθεραπείας και το Ασκληπιείο της Περγάμου.

Η ιστορία των ιαματικών πηγών ξεκινάει στην αρχαία Ελλάδα. Ο πρώτος ερευνητής αυτών των φυσικών πόρων και των ιαματικών ιδιοτήτων τους ήταν ο ιστορικός Ηρόδοτος 484-410 π.Χ. ο οποίος έκανε σημαντικές παρατηρήσεις όπως ότι ο χρόνος της θεραπευτικής διαδικασίας δεν πρέπει να ξεπερνά τις εικοσιένα (21) συνεχόμενες ημέρες. Ανάλογες αναφορές έκαναν ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης οι οποίοι προέτρεπαν τους ασθενείς και τους αδύναμους να κάνουν χρήση των θερμών λουτρών.

Όμως ο πιο σημαντικός ερευνητής των θερμών ιαματικών λουτρών, αυτός που πρώτος μελέτησε συστηματικά τη θεραπευτική τους χρήση, ήταν ο θεμελιωτής της Ιατρικής, ο Ιπποκράτης (460-356 π.Χ.).

Ο Ιπποκράτης (460-356 π.Χ.) έθεσε τις βάσεις των κλάδων της ιατρικής κλιματολογίας και της κλινικής υδροθεραπείας. Στο σύγγραμμά του «Περί αέρων, υδάτων, τόπων» ο Ιπποκράτης αναφέρει ότι δεν

μπορεί κανείς να εμβαθύνει στην έρευνα της ιατρικής, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του την επίδραση των νερών στην ανθρώπινη υγεία.

Τη σκυτάλη έλαβαν οι Ρωμαίοι καθιερώνοντας ειδικές κτιριακές εγκαταστάσεις που περιλάμβαναν εκτός των λουτρών και χώρους για ξεκούραση και ψυχαγωγία. Οι «θέρμες», μία καθαρά ρωμαϊκή ιδέα, ήταν ένας ευρύτερος κοινωνικός χώρος με θέατρα, καταστήματα, βιβλιοθήκες, γυμναστήρια, κ.λ.π. με τα λουτρά να βρίσκονται στο κέντρο αυτών των εγκαταστάσεων. Οι Ρωμαίοι θεωρούσαν το λούσιμο ως κοινωνική υποχρέωση και οι μη λουόμενοι, όποιοι και αν ήταν αυτοί, τιμωρούνταν. Τα υδροθεραπευτήρια ονομαζόταν “balnea” από την ελληνική λέξη «βαλάνεια» (διαδικασία λουτρού στην αρχαία Ελλάδα).

Προς το τέλος της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας οι θέρμες έχασαν το στόχο τους που ήταν η υγεία των πολιτών και άρχισε μία περίοδος παρακμής για την υδροθεραπεία και την κλιματοθεραπεία. Παράλληλα υφίστανται μεγάλες καταστροφές από τις επιδρομές των βορειοανατολικών λαών της Ευρώπης.

Η παράδοση συνεχίζεται κατά τους Βυζαντινούς χρόνους χωρίς όμως να έχει διευκρινιστεί εάν επρόκειτο για λουτρά καθαριότητας ή θεραπείας. Παράλληλα, οι λουτροθεραπείες εφαρμόζονταν στις χώρες της Ανατολής (επιπλέον στο πλαίσιο θρησκευτικών τελετουργιών) και της Βόρειας Ευρώπης. Στον Ελληνικό χώρο σώζονται πολλά βυζαντινά κτίσματα λουτροθεραπείας.

Κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους η λουτρική λειτουργία παρακμάζει, για να αναγεννηθεί και πάλι κατά τον 12^ο και 13^ο αιώνα μ.Χ. κυρίως στην κεντρική Ευρώπη με πρωτοστάτες τους μοναχούς οι οποίοι συμβάλλουν στην αναδιοργάνωση των λουτροπόλεων.

Κατά την Οθωμανική περίοδο τα λουτρά – χαμάμ αποτελούσαν τόπο ξεκούρασης, χαλάρωσης, συνάντησης, ψυχαγωγίας και επίδειξης. Στα λουτρά χρησιμοποιούσαν το νερό και τον ατμό κυρίως για λόγους καθαριότητας του σώματος και ευεξίας και λιγότερο για πρόληψη και θεραπεία. Στον Ελληνικό χώρο υπάρχουν διατηρηθέντα κτίσματα χαμάμ, κάποια από τα οποία βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των ιαματικών φυσικών πόρων.

Στα τέλη του 17^{ου} αιώνα η λειτουργία των λουτρών με στόχο την ψυχοθεραπευτική θεραπεία επανέρχεται αλλά με αυστηρούς κανόνες τόσο ως προς τις εγκαταστάσεις όσο και ως προς τη χρήση. Συγκεκριμένα, αποδεδειγμένα η λουτροθεραπεία από επιβλαβείς συνήθειες διασκέδασης (π.χ. οινοποσίες), αναπτύσσονται ήπιες μορφές διασκέδασης (π.χ. περίπατοι) και σημειώνεται στροφή προς τις αξίες του φυσικού – υγιεινού τρόπου ζωής.

Από το 1850 σημειώνεται κατακόρυφη ανάπτυξη της πρακτικής της υδροθεραπείας και της ανάπτυξης των λουτροπόλεων. Οι περιοχές των λουτρών εξελίσσονται σε κέντρα αναψυχής και διασκέδασης που συνδυάζουν την αναψυχή με την ίαση. Η αντίληψη αυτή κέρδισε έδαφος σε ολόκληρη την Ευρώπη και έφερε στο φως τον **Θερμαλισμό**.

Τον 19^ο αιώνα ο θερμαλισμός αναδεικνύεται ως ένα κίνημα υγείας που εξαπλώθηκε σε όλη την Ευρώπη και είχε ως βασικά στοιχεία τον καθαρό αέρα, τη φύση, το κλίμα και τις θερμές μεταλλικές πηγές. Σε πολλές χώρες της Ευρώπης δημιουργήθηκαν σχολές υδροθεραπείας και θερμαλιστικών σπουδών. Στην Ελλάδα το 1830 συγκροτήθηκε η πρώτη επιτροπή για την ανάπτυξη των ιαματικών πηγών.

Οι παραπάνω εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα, τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, τα υδροθεραπευτήρια να μετεξελίσσονται σε ξενοδοχειακές μονάδες, που παρέχουν πλήθος νέων

συμπληρωματικών υπηρεσιών καθώς και υποδομές άθλησης και αναψυχής όπως αθλητικές δραστηριότητες, καζίνο, θεατρικές αίθουσες για μουσικοχορευτικές παραστάσεις, κ.α. Ουσιαστικά, πρόκειται για την εισαγωγή της έννοιας της ευεξίας στις παρεχόμενες υπηρεσίες η οποία προσδιορίζει ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού αλλά και του τουρισμού υγείας γενικότερα.

Η διεθνής αναγνώριση της υδροθεραπείας ως ιατρικής θεραπευτικής μεθόδου από τον τομέα της Κοινωνικής Ασφάλισης σε πολλές χώρες, ιδίως της Ευρώπης, οδήγησε σε μια σχετικά αυξημένη ζήτηση στα κέντρα του ιαματικού τουρισμού, συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια. Επιπλέον, οι λουτροπόλεις προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών λόγω της στροφής, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας που παρέχουν πρόληψη και ευεξία (Αγγελίδης Ζ., 2008).

Ωστόσο, η ανάπτυξη της φαρμακοβιομηχανίας από τον 19^ο αιώνα αλλά και της χειρουργικής από τον 20^ο αιώνα έθεσαν σε δεύτερη μοίρα τη χρήση των ιαματικών φυσικών πόρων και έφεραν στο προσκήνιο την αμφισβήτηση της αξίας του θερμαλισμού. Στην Ελλάδα, το 1953 σταμάτησε να λειτουργεί η έδρα της κλινικής υδρολογίας και κλιματοθεραπείας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ουσιαστικά σταμάτησε η επαφή της ιαματικής θεραπείας με την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η απροθυμία του ιατρικού σώματος σε πολλές ακόμη χώρες της αναγνώρισης της υδροθεραπείας ως ιατρική μέθοδο, η παρειλημμένη και μη συστηματική εκπαίδευση της υδρολογίας στα περισσότερα πανεπιστήμια αλλά και οι νέες καινοτόμες μέθοδοι της φαρμακοβιομηχανίας, συντελούν στο χαρακτηρισμό της υδροθεραπείας ως απαρχαιωμένης μεθόδου θεραπείας. Οι ιαματικές πηγές άρχισαν να απαξιώνονται ως αποτέλεσμα της επιστημονικής προόδου αλλά παρέμεναν ως εναλλακτικές θεραπευτικές εστίες κυρίως για τα λαϊκά στρώματα.

1.2.2 Εννοιολογική προσέγγιση, ορισμοί

Βασική προϋπόθεση για την μελέτη ενός αντικείμενου είναι η κατανόηση των απαιτούμενων εννοιών και ταυτόχρονα η τοποθέτηση τους με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις. Προκειμένου, λοιπόν, να καθοριστεί το αντικείμενο «θερμαλισμός», «ιαματικός τουρισμός» οι έννοιες που θα περιγράφονται και στη συνέχεια θα αναφέρονται οφείλουν να διακρίνονται για τη σαφήνιά τους.

Τα τελευταία χρόνια, εκτός από τον μαζικό καλοκαιρινό τουρισμό, έχουν αναπτυχθεί σημαντικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού με στόχο τη διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, τη προσέλκυση διαφορετικών κατηγοριών τουριστών όλων των κοινωνικών και εισοδηματικών στρωμάτων και την εξάλειψη της εποχικότητας της τουριστικής περιόδου.

Μία από αυτές τις ειδικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύχθηκαν και συνέβαλαν στη διαφοροποίηση και ανανέωση της τουριστικής αγοράς αποτελεί και ο **Τουρισμός Υγείας**. Ο όρος «τουρισμός υγείας» χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά το 1973 από την Ένωση Τουριστικών Οργανισμών (International Union of Tourist Organizations/ IUTO), πρόδρομο του ΠΟΤ (Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού/ United Nations World Tourism Organization/ UNWTO) και αναφέρεται ως «η παροχή των υπηρεσιών υγείας που χρησιμοποιεί τους φυσικούς πόρους μιας χώρας, ιδίως το μεταλλικό νερό και το κλίμα».

Ο «ιατρικός τουρισμός» σύμφωνα με μία μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Edward Kelley, Medical Tourism, Patient Safety Programme, World Health Organization, 2013) αναφέρεται στους τουρίστες εκείνους που επιλέγουν να ταξιδέψουν διεθνώς για να λάβουν κάποιας μορφής ιατρική περίθαλψη (θεραπεία). Οι θεραπείες μπορεί να καλύπτουν ένα πλήρες φάσμα υπηρεσιών με τα πιο κοινά να είναι η οδοντιατρική περίθαλψη, η πλαστική χειρουργική, η εκλεκτική χειρουργική επέμβαση και οι θεραπείες γονιμότητας.

Ο «ιαματικός τουρισμός» είναι διαφορετικός από τον ιατρικό τουρισμό, παρά το γεγονός ότι και οι δύο έχουν ως σκοπό την αποκατάσταση της υγείας. Για την ύπαρξη ιαματικού τουρισμού απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη ιαματικών φυσικών πόρων (Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, Κέντρο Προγραμματισμού και Κοινωνικών Ερευνών, Σπάθη Σ., 2000).

Στην υπάρχουσα βιβλιογραφία υπάρχουν διαφορετικές εννοιολογικές προσεγγίσεις και διαπιστώνεται μία σχετική σύγχυση αναφορικά με τους όρους «τουρισμός υγείας», «ιατρικός τουρισμός», «ιαματικός τουρισμός», «τουρισμός ευεξίας», «θερμαλισμός», «spa», με αποτέλεσμα να μην έχει επικρατήσει κάποιος συγκεκριμένος διαχωρισμός.

Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης έγινε ο ακόλουθος διαχωρισμός με τον τουρισμό υγείας να διακρίνεται στις παρακάτω μορφές:

- A) Ιατρικός τουρισμός
- B) Ιαματικός τουρισμός - Θερμαλισμός
- Γ) Τουρισμός ευεξίας (wellness & spa)

A. Ιατρικός τουρισμός

Ο **ιατρικός τουρισμός** ορίζεται ευρέως η παροχή οικονομικά ανταγωνιστικής ιδιωτικής φροντίδας σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία, σε ασθενείς που έχουν ανάγκη χειρουργικών επεμβάσεων καθώς και άλλων εξειδικευμένων μορφών θεραπείας, εκτός της χώρας προέλευσής τους, όπως παρατέθηκε στη μελέτη «Ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού στην Ελλάδα» που εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής το 2012.

Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, στον ιατρικό τουρισμό περιλαμβάνονται, εκτός των χαρακτηριστικών υπηρεσιών ιατρικής περίθαλψης στα νοσοκομεία, υπηρεσίες μεταφοράς, διαμονής, εστίασης, ξενάγησης και ενημέρωσης. Έχει ως βασικό του χαρακτηριστικό την υπηρεσία της ιατρικής φροντίδας σε αντίθεση με τον Τουρισμό Υγείας ο οποίος περιλαμβάνει και τη διάσταση της ευεξίας και ως εκ τούτου διαφορετικές μορφές τουρισμού όπως ο ιαματικός τουρισμός και ο τουρισμός ευεξίας.

Ο ιατρικός τουρισμός θα μπορούσε να ταξινομηθεί σε δύο βασικές κατηγορίες:

A. την *διαχείριση επειγόντων περιστατικών υγείας ή τακτικών υγειονομικών αναγκών* για τον Τουρίστα – Ταξιδιώτη ή Επαγγελματία κατά τη διάρκεια της διαμονής του στη χώρα προορισμού.

B. Ο *«Ιατρικός Τουρισμός επιλογής» (elective Medical Tourism)* όπου ο ασθενής επιλέγει να μεταβεί εκτός των συνόρων της χώρας του για να λάβει μια συγκεκριμένη ιατρική υπηρεσία, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένους παράγοντες όπως το κόστος και την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας, τον απαιτούμενο χρόνο αναμονής στη χώρα του για την παροχή της ίδιας υπηρεσίας καθώς και την ανάγκη να συνδυάσει την ιατρική φροντίδα με την εμπειρία της ψυχαγωγίας.

Υπάρχουν χώρες που έχουν αναπτύξει σημαντικά τον ιατρικό τουρισμό και δέχονται κάθε χρόνο πολυάριθμους ασθενείς για οφθαλμολογικές επεμβάσεις, ορθοπεδικές επεμβάσεις, καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις, εξωσωματική γονιμοποίηση, κ.λ.π.

Η σύγχρονη τάση αυτών των χωρών είναι η στοχευμένη πολιτική σε ειδικές ομάδες πληθυσμού που εμφανίζουν χρόνια νοσήματα αλλά και στην ομάδα της Τρίτης Ηλικίας προκειμένου να διαμορφώσουν εκείνες τις συνθήκες ώστε να παρέχονται συνδυαστικά οι τουριστικές με τις υγειονομικές υπηρεσίες.

B. Ιαματικός Τουρισμός

Ο **Ιαματικός Τουρισμός** αποτελεί ειδική μορφή τουρισμού που έχει ως σκοπό την χρήση των ιαματικών φυσικών πόρων για σκοπούς πρόληψης και αποκατάστασης, αναψυχής και αναζωογόνησης.

Με τον όρο **θερμαλισμό** εννοείται το ευρύ πεδίο των θεραπευτικών και προληπτικών για την υγεία εφαρμογών, ενεργειών και δράσεων που πραγματοποιούνται σε περιοχές οι οποίες διαθέτουν αναγνωρισμένους από την πολιτεία ιαματικούς φυσικούς πόρους, ιδιαίτερα περιβαλλοντικά – πολιτισμικά χαρακτηριστικά και ανάλογες προς τούτο θερμαλιστικές εγκαταστάσεις. Κατ' επέκταση, ένα θερμαλιστικό κέντρο ή μονάδα ιαματικής θεραπείας είναι ένας χώρος με κατάλληλες υποδομές και εξοπλισμό στον οποίο γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων υπό ιατρική παρακολούθηση για λόγους υγείας (προληπτικούς ή θεραπευτικούς), φυσικής αποκατάστασης ή αναζωογόνησης με την εφαρμογή αναγνωρισμένων, για το σκοπό αυτό, μεθόδων.

Ο όρος **θερμαλισμός**, που έχει καθιερωθεί στη διεθνή ορολογία και πρακτική, αναφέρεται σ' **ένα σύνολο οργανωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων** με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της χρήσης του ιαματικού φυσικού πόρου με στόχο την πρόληψη, διατήρηση και αποκατάσταση της σωματικής ή και ψυχικής ευεξίας και υγείας του ανθρώπου. Επίσης χρησιμοποιείται και ως ισοδύναμος όρος η υδροθεραπεία, η οποία απαντάται πολύ συχνά και στην ελληνική βιβλιογραφία. Η υδροθεραπεία αναγνωρίζεται ως ιατρική θεραπευτική μέθοδος και μπορεί να είναι εσωτερική ή εξωτερική¹.

Οι θερμαλιστικές θεραπείες ή υδροθεραπείες, με χρήση ιαματικού φυσικού πόρου, διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- ✓ **Τη λουτροθεραπεία**, που αποτελεί τη βασικότερη παρεχόμενη υπηρεσία που παρέχεται από τις περισσότερες μονάδες. Πρόκειται για «εξωτερική» υδροθεραπεία, η οποία περιλαμβάνει: (α) τα λουτρά, δηλαδή την βύθιση ολόκληρου του σώματος ή μέρος του μέσα στο νερό, τις λούσεις με νερό, τις περιτυλίξεις και τα υγρά επιθέματα, (β) τις καταιονήσεις, όπου για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με υψηλή ή χαμηλή πίεση, (γ) τις υδρομαλάξεις, όπου το σώμα δέχεται την πίεση του νερού, και (δ) την υδροκινησιοθεραπεία, η οποία αποτελεί συνδυασμό λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό. Η λουτροθεραπεία ενδείκνυται για τη θεραπεία πολλών παθήσεων, όπως ρευματικές, αρθρικές, γυναικολογικές, καρδιαγγειακές και νευρικές.
- ✓ **Την ποσιθεραπεία**: πρόκειται για «εσωτερική» μορφή υδροθεραπείας, που επιτυγχάνεται με την πόση ιαματικού νερού. Ενδείκνυται για τη θεραπεία κυρίως των παθήσεων του γαστρεντερικού, του πεπτικού, και του ουροποιητικού συστήματος. Η ποσιθεραπεία διακρίνεται στην επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με την επίσκεψη των ατόμων στις ιαματικές πηγές και στην μη επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με τη λήψη μεταλλικού νερού από εμφιαλωμένες συσκευασίες οι οποίες κυκλοφορούν στο εμπόριο για λόγους θεραπείας ή υγιεινής διατροφής.
- **Την εισπνοθεραπεία**: πρόκειται για «εσωτερική» μορφή υδροθεραπείας, κατά την οποία ο ασθενείς εισπνέει υδρομεταλλικούς ατμούς για θεραπευτικούς σκοπούς. Επιτυγχάνεται και με ρινοπλύσεις. Ενδείκνυται για θεραπεία κυρίως αναπνευστικών παθήσεων όπως βρογχικό άσθμα, αλλεργίες και χρόνια βρογχίτιδα.
- **Την πηλοθεραπεία**: πρόκειται επίσης για «εξωτερική» μορφή υδροθεραπείας, η οποία βασίζεται στη χρήση «ώριμου» πηλού, ο οποίος εφαρμόζεται είτε ολικά εμβαπτίσει του σώματος σ' αυτόν είτε μερικά με επάλειψη. Η θεραπευτική δράση του πηλού είναι διπλή διότι εξασκεί δράση τοπική (στην επιφάνεια του δέρματος) και γενική (σε διάφορες λειτουργίες, χάρη σε ουσίες που διεισδύουν μέσα στον οργανισμό).

¹ Σπαθή Σ. (2000), Ο Ιαματικός Τουρισμός και η Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα

- **Την θαλασσοθεραπεία:** πρόκειται για την χρήση θαλασσινού νερού, καθώς και των προϊόντων του, οργανικών ή ανόργανων, για θεραπευτικούς ή αισθητικούς σκοπούς
- **Τη σπηλαιοθεραπεία:** αγωγή μέσω εφίδρωσης λόγω ειδικών κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν μέσα σε φυσικό ή τεχνητό σπήλαιο.
- **Την κλιματοθεραπεία:** η εκμετάλλευση των ιδιοτήτων του κλίματος μιας περιοχής με την αλλαγή της έκθεσης των ασθενών στα φυσικά και χημικά αποτελέσματα της ατμόσφαιρας σε συνδυασμό με πρόσθετες υπηρεσίες υγείας και αισθητικής περιποίησης.

Στο υδροθεραπευτήριο ο επισκέπτης ανάλογα με την κατάσταση της υγείας του και τις οικονομικές του δυνατότητες, ακολουθεί θεραπευτικές διαδικασίες που του προτείνονται από τον γιατρό του υδροθεραπευτηρίου, οι οποίες περιλαμβάνουν δραστηριότητες επαφής με το φυσικό πόρο (λουτροθεραπείας, πηλοθεραπείας, ποσιθεραπείας, εισπνοθεραπείας), προγραμμάτων φυσιοθεραπείας, διατροφής και προγραμμάτων ευεξίας.

Η επαναληπτική μορφή της υδροθεραπείας, δεδομένου ότι απαιτείται ένας ορισμένος αριθμός εφαρμογών, οι οποίες πραγματοποιούνται σε ορισμένο χρονικό διάστημα για να ολοκληρωθεί η θεραπεία και οι πολλές ελεύθερες ώρες, που παρεμβάλλονται μεταξύ των εφαρμογών, διέθεσαν στον ασθενή πολύ χρόνο και για άλλες δραστηριότητες. Έτσι δημιουργήθηκαν τα θέρετρα του ιαματικού τουρισμού που συνδυάζουν τη θεραπεία με την ψυχαγωγία καθιστώντας σταδιακά τον ασθενή και τουρίστα. Δηλαδή, εξέλιξη του θερμαλισμού αποτελεί ο ιαματικός τουρισμός.

Γ. Τουρισμός Ευεξίας (Wellness & Spa)

Τα τελευταία χρόνια έγιναν σημαντικές προσπάθειες από τους επιστήμονες για τον σχεδιασμό και τον ορισμό της ευεξίας. Στην πραγματικότητα, ήταν η διαδικασία της προσπάθειας να προσδιοριστεί, να κατανοηθεί και να μετρηθεί η ευεξία κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 -70 που αρχικά οδήγησε στη διάδοση της έννοιας στη σύγχρονη εποχή. Ωστόσο, δεν υπάρχει ακόμη καθολικά αποδεκτός ορισμός της λέξης «ευεξία».

Ο ορισμός της «Υγείας» του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.) είναι μια «βολική», διεθνώς αναγνωρισμένη περιγραφή που καταγράφει τις ευρείες αρχές της ευεξίας. Αυτός ο ορισμός - που υιοθετήθηκε από τον Π.Ο.Υ. το 1948 - ήταν σημαντικός καθώς ξεπέρασε την αυστηρά προσδιορισμένη φυσική κατάσταση της «ελευθερίας από την ασθένεια» και υπογράμμισε μια θετική κατάσταση που περιλαμβάνει και την ψυχική και κοινωνική διάσταση. Έθεσε επίσης τις βάσεις για ένα μεγάλο μέρος της τρέχουσας σκέψης για την ευεξία στα μέσα του 20ου αιώνα.

Κοινός τόπος κάθε διαφορετικού ορισμού της «ευεξίας» είναι ότι:

- Η ευεξία είναι πολυδιάστατη
- Η ευεξία είναι ολιστική, υπό την έννοια ότι δεν αφορά αποκλειστικά την απουσία ασθένειας
- Η ευεξία αλλάζει με την πάροδο του χρόνου
- Η ευεξία είναι ατομική αλλά επηρεάζεται από το περιβάλλον
- Η ευεξία είναι υπευθυνότητα, υπό την έννοια ότι ο καθένας είναι υπεύθυνος για την προσωπική του υγεία και κυρίως την πρόληψη

Σήμερα ο όρος ευεξία και κατ' επέκταση ο τουρισμός ευεξίας (wellness & spa) αναφέρεται σε μία μορφή τουρισμού κατά την οποία οι τουρίστες μετακινούνται προσωρινά για μικρή χρονική διάρκεια σε προορισμούς – τοποθεσίες εκτός του συνήθη τόπου διαμονής ή εργασίας τους, έχοντας τη γενική αίσθηση πολύ καλής σωματικής κατάστασης - υγείας, για παροχή εξαιρετικά διευρυμένων υπηρεσιών από διάφορες μορφές επιχειρήσεων καθώς και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια παραμονής τους στις τοποθεσίες αυτές με στόχο τη δημιουργία ευχάριστης ψυχικής διάθεσης.

Ουσιαστικά πρόκειται για ένα συνδυασμό διακοπών με υπηρεσίες πρόληψης, διατήρησης ή βελτίωσης της υγείας μέσω προγραμμάτων αναζωογόνησης και χαλάρωσης τόσο σε σωματικό όσο και σε πνευματικό και συναισθηματικό επίπεδο. Οι υπηρεσίες συντελούν στη δημιουργία αισθήματος ευεξίας μέσω της παροχής υπηρεσιών χαλαρωτικού & αθλητικού μασάζ, υπηρεσιών ρεφλεξολογίας, αισθητικής, αρωματοθεραπείας, βοτανοθεραπείας, κ.λ.π., τις υπηρεσίες βελτίωσης της φυσικής κατάστασης καθώς και προγραμμάτων προληπτικής υγιεινής. Όλες οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται από έμπειρους επαγγελματίες (αισθητικούς, κ.ά.) προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την Διεθνή Ομοσπονδία SPA (**International Spa Association**), στην ευρύτερη έννοια του τουρισμού ευεξίας εντάσσονται και οι διάφορες κατηγορίες των κέντρων Spa, οι υπηρεσίες των οποίων συνδυάζονται ή δύναται να συνδυαστούν με ιαματικούς φυσικούς πόρους. Ο όρος «Spa», που σημαίνει πηγή, καθιερώθηκε διεθνώς από το όνομα της παραθεριστικής βελγικής πόλης Spa, και χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα ευρύτερο και λιγότερο σαφές προϊόν.

Η Διεθνής Ομοσπονδία Spa, θέλοντας να συμβάλει στην άρση της επικρατούσας σύγχυσης ως προς την τυπολογία, έχει προτείνει έξι (6) κύριες κατηγορίες επιχειρήσεων Spa, προσδιορίζοντας παράλληλα και το είδος των υπηρεσιών που αυτές οι επιχειρήσεις προσφέρουν. Με βάση την πρόταση αυτή, ένα κέντρο Spa μπορεί να συνδυάζει τις υπηρεσίες Spa με προγράμματα άθλησης (Club Spa), με φροντίδες καλλωπισμού και χαλάρωσης (Day Spa/ City Spa), με προγράμματα υγιεινής διαβίωσης (Destination Spa), με προγράμματα εναλλακτικών συμπληρωματικών θεραπειών (Medical Spa), με προγράμματα που έχουν ως βάση τα νερά κάποιας ιαματικής πηγής (**Mineral Springs Spa**) και με προγράμματα βελτίωσης της εμφάνισης και εξειδικευμένης διατροφής (Resort Hotel Spa).

Σε εθνικό επίπεδο, η ελληνική Πολιτεία με τον νόμο 3498/2006 δίνει το ακόλουθο ορισμό:

“**Κέντρα αναζωογόνησης (Spa)**, είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση: ή ιαματικών φυσικών πόρων ή θερμαινόμενου θαλασσινού νερού ή θερμού φυσικού νερού με προσθήκες ιαματικών φυσικών πόρων ή ζεστού φυσικού νερού με την προσθήκη πηλών, βοτάνων, φυτών, αρωμάτων, ηφαιστειακής ή χαλαζιακής άμμου, φωτός, θερμότητας, μασάζ, ατμόλουτρων διαφόρων τύπων, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αναζωογόνησης, ευεξίας και αισθητικής του σώματος”.

Σε παγκόσμιο επίπεδο παρατηρείται σημαντική ανάπτυξη της βιομηχανίας «Spa» και του τουρισμού ευεξίας έναντι του ιαματικού – θερμαλιστικού τουρισμού και του ιατρικού τουρισμού. Και αυτό ως αποτέλεσμα της επιλογής του ανθρώπου να συνδυάσει τις διακοπές του με υπηρεσίες “Spa”.

Στην Ελλάδα με το Ν. 4582/11-12-2018 και με το άρθρο 20, ορίσθηκε με περιοριστικό τρόπο, ο εννοιολογικός προσδιορισμός των συστατικών μερών του τουρισμού υγείας. Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο, δίδονται οι παρακάτω ορισμοί:

1. Τουρισμός υγείας είναι η ειδική μορφή τουρισμού, που συνίσταται στην παροχή προς επισκέπτες-τουρίστες υψηλού επιπέδου υπηρεσιών που σχετίζονται με την πρόληψη, τη θεραπεία και τη βελτίωση της σωματικής, ψυχικής και πνευματικής υγείας τους. Οι υπηρεσίες υγείας και οι λουπές υπηρεσίες αναψυχής μπορεί να συνδυάζονται σε κατάλληλες υποδομές προσβάσιμες σε όλους. Ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει τον ιατρικό τουρισμό, τον οδοντιατρικό, τον ιαματικό - θερμαλιστικό τουρισμό και τον τουρισμό ευεξίας.

2. Ο ιατρικός τουρισμός είναι η μετακίνηση των επισκεπτών- τουριστών με προβλήματα υγείας ή με χρόνιες παθήσεις στον τουριστικό προορισμό επιλογής τους, προκειμένου να τους παρασχεθούν υπηρεσίες υγείας από δομές παροχής πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας που

λειτουργούν νόμιμα, με σκοπό την πρόληψη, τη διάγνωση ή τη θεραπεία ασθενειών και τη διατήρηση ή τη βελτίωση της προσωπικής υγείας τους. Οι τουρίστες-επισκέπτες κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στον τουριστικό προορισμό συνδυάζουν την ιατρική περίθαλψη με δραστηριότητες αναψυχής, ενήμερωσης, μεταφοράς, ξενάγησης και εστίασης για τους ίδιους και τους συνοδούς τους.

3. Ο ιαματικός - θερμαλιστικός τουρισμός είναι ειδική μορφή τουρισμού παροχής τουριστικών υπηρεσιών σε περιοχές, το κύριο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί η χρήση αναγνωρισμένων ιαματικών φυσικών πόρων σε ειδικές εγκαταστάσεις για θεραπευτικούς σκοπούς και αφορά όσους επιθυμούν να συνδυάσουν την ξεκούραση και την αναψυχή τους, με τη χρήση ιαματικών φυσικών πόρων, ώστε να βελτιώσουν τη σωματική, πνευματική και ψυχική τους υγεία. 4. Ο τουρισμός ευεξίας είναι η μορφή τουρισμού κατά την οποία οι επισκέπτες- τουρίστες απολαμβάνουν σε τουριστικές εγκαταστάσεις υψηλού επιπέδου υπηρεσίες που περιλαμβάνουν τη φροντίδα της φυσικής κατάστασης, την αισθητική περιποίηση, την αντιγήρανση, τη θαλασσοθεραπεία, την υγιεινή διατροφή, τη χαλάρωση, το διαλογισμό, την περιποίηση σώματος, καθώς και την πνευματική και σωματική αναζωογόνηση, ατομικά ή ομαδικά.

Επιπροσθέτως και σύμφωνα με την ΥΑ 2704/2018 (ΦΕΚ 603/Β/22-2-2018) και ειδικότερα με το άρθρο 1, δόθηκαν οι παρακάτω ορισμοί:

- Ιαματική πηγή είναι η φυσική ανάβλυση ή άντληση ιαματικού φυσικού πόρου με τεχνικό έργο, όπως από γεώτρηση, φρέαρ, τάφρο ή σήραγγα (φυσική ή τεχνητή) ή φυσική δημιουργία ιαματικού πηλού ή ηφαιστειακών λίθων. Ως ιαματικοί φυσικοί πόροι θεωρούνται φυσικά νερά (ψυχρά ή θερμά), ατμοί, φυσικά αέρια, πηλοι ή ηφαιστειακών λίθων, που έχουν ιαματικές ιδιότητες, αναγνωρισμένες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Ιαματικός τουρισμός είναι ειδική μορφή παροχής τουριστικών υπηρεσιών σε περιοχές των οποίων κύριο χαρακτηριστικό αποτελεί η χρήση αναγνωρισμένων ιαματικών φυσικών πόρων σε ειδικές εγκαταστάσεις.

- Μονάδες ιαματικής θεραπείας (Μ.Ι.Θ.): Οι Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.) είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων υπό ιατρική παρακολούθηση για λόγους υγείας (προληπτικούς ή θεραπευτικούς) ή και αναζωογόνησης ιδίως με υδροθεραπεία, ποσιθεραπεία, εισπνοθεραπεία, ρινοπλύσεις, ατμόλουτρα, πηλοθεραπεία, καταιονισμούς ή άλλες επιστημονικώς αναγνωρισμένες μεθόδους.

- Κέντρα Θαλασσοθεραπείας: Τα Κέντρα Θαλασσοθεραπείας είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν. 4276/2014, με ειδικό εξοπλισμό, στις οποίες γίνεται χρήση θερμαινόμενου θαλασσινού νερού, άμμου, λάσπης ή ηφαιστειακών λίθων, φυκιών και άλλων θαλάσσιων ουσιών για λόγους υγείας, προληπτικούς ή θεραπευτικούς, υπό ιατρική παρακολούθηση και σε συνδυασμό με το θαλάσσιο περιβάλλον.

- Κέντρα Αναζωογόνησης (sra): τα Κέντρα Αναζωογόνησης είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση είτε ιαματικών φυσικών πόρων είτε θερμαινόμενου θαλασσινού νερού είτε θερμού φυσικού νερού με προσθήκες ιαματικών φυσικών πόρων είτε ζεστού φυσικού νερού με την προσθήκη πηλών ή ηφαιστειακών λίθων, βοτάνων, φυτών, αρωμάτων, ηφαιστειακής ή χαλαζιακής άμμου, φωτός, θερμότητας, μασάζ, ατμόλουτρων διαφόρων τύπων, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αναζωογόνησης, ευεξίας και αισθητικής του σώματος.

- Κέντρα ιαματικού τουρισμού – θερμαλισμού (Κ.Ι.Τ.-Θ.): Τα Κέντρα ιαματικού τουρισμού-θερμαλισμού (Κ.Ι.Τ.-Θ.) είναι ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις παροχής υπηρεσιών ιαματικού τουρισμού με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό, στις οποίες εντάσσονται μονάδες ιαματικής θεραπείας ή και εγκαταστάσεις θαλασσοθεραπείας και αναζωογόνησης στις οποίες γίνεται οπωσδήποτε χρήση ιαματικών φυσικών πόρων. Στο Κέντρο Ιαματικού τουρισμού – θερμαλισμού απαιτείται να υπάρχει α) συνδυασμός τουλάχιστον δύο διαφορετικών μονάδων ιαματικής θεραπείας, ή β) συνδυασμός μίας ή περισσότερων μονάδων ιαματικής θεραπείας με ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω είδη εγκαταστάσεων: κέντρο θαλασσοθεραπείας, κέντρο αναζωογόνησης. Εάν η μονάδα ιαματικής θεραπείας δεν συνοδεύεται από καμία από τις παραπάνω μορφές εγκαταστάσεων, ή από άλλη μονάδα ιαματικής θεραπείας, τότε οι σχετικές εγκρίσεις καθώς και το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας χορηγούνται σε

επιχείρηση εκμετάλλευσης «μονάδας ιαματικής θεραπείας» και ακολουθούνται οι προβλεπόμενες αντίστοιχες διαδικασίες.

Μια ακόμη σημαντική τομή της ανωτέρω ΥΑ αποτέλεσε και το γεγονός του καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών έκδοσης Ειδικών Σημάτων Λειτουργίας που έπρεπε να λάβουν τα υδροθεραπευτήρια (Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας ή Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού – Θερμαλισμού εφεξής). Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση του ανωτέρω ειδικού σήματος λειτουργίας είναι:

α) Αίτηση-Δήλωση, σύμφωνα με το Υπόδειγμα που προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της απόφασης αυτής, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 1599/1986, στην οποία αναγράφονται τα στοιχεία του αιτούντος φυσικού ή νομικού προσώπου, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) και η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ) στην οποία υπάγεται. Στην ίδια αίτηση δηλώνεται και ο προς έγκριση διακριτικός τίτλος της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας.

β) Συμφωνητικό μίσθωσης εφόσον πρόκειται για μισθωμένη επιχείρηση.

γ) Αντίγραφο ποινικού Μητρώου γενικής χρήσης του αιτούντα (εκπρόσωπο του φορέα διαχείρισης ή μισθωτή), από το οποίο να προκύπτει ότι ο αιτών δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα. Το δικαιολογητικό αναζητείται υπηρεσιακά εφόσον εκδίδεται από ημεδαπή αρχή. Φυσικά πρόσωπα που έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους υποβάλλουν ισοδύναμο έγγραφο που έχει εκδοθεί από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους-μέλους με το οποίο βεβαιώνεται η μη καταδίκη για τα ανωτέρω αδικήματα. Αν στη χώρα καταγωγής ή προέλευσης δεν προβλέπεται η έκδοση εγγράφου ισοδύναμου προς το απόσπασμα ποινικού Μητρώου, τούτο είναι δυνατόν να αντικατασταθεί από ένορκη βεβαίωση ή, για τα κράτη που δεν υφίσταται τέτοια, από υπεύθυνη δήλωση, η οποία υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή κατά περίπτωση ενώπιον συμβολαιογράφου της χώρας καταγωγής ή προέλευσης, οι οποίοι χορηγούν βεβαίωση περί παροχής της ένορκης βεβαίωσης ή της υπεύθυνης δήλωσης. Το αντίγραφο του ποινικού Μητρώου γενικής χρήσης, καθώς και τα ανωτέρω έγγραφα υποβάλλονται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία έκδοσής τους.

δ) Βεβαίωση αρμόδιου μηχανικού, σύμφωνα με τα επαγγελματικά του δικαιώματα: - για την καλή λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος, για την υγιεινή διάθεση των λυμάτων των χώρων υγιεινής ή βεβαίωση του οικείου Ο.Τ.Α. ότι η Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας είναι συνδεδεμένη με το αποχετευτικό δίκτυο του Δήμου, και - για την καλή λειτουργία του συστήματος επεξεργασίας των χρησιμοποιηθέντων ιαματικών φυσικών πόρων προ της διάθεσης των λυμάτων.

ε) Πιστοποιητικό ή βεβαίωση μικροβιολογικού ελέγχου του ιαματικού φυσικού πόρου του οποίου γίνεται χρήση, το οποίο εκδίδεται από την Υγειονομική Υπηρεσία της οικείας Περιφερειακής Ενότητας ή από άλλα εργαστήρια σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία μετά τη διενέργεια ελέγχων και δειγματοληψιών, σύμφωνα με τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις για τις κολυμβητικές δεξαμενές και που περιλαμβάνει έκθεση μικροβιολογικού ελέγχου στην πηγή και στους χώρους χρήσης με ειδική αναφορά για τη διαπίστωση ή όχι των μικροβίων *Legionella spp.*, *Escherichia coli* και *Pseudomonas aeruginosa*. Ο μικροβιολογικός έλεγχος πρέπει να έχει διενεργηθεί το αργότερο ένα μήνα πριν από την έκδοση του πιστοποιητικού ή της βεβαίωσης.

στ) Έγγραφο κρατικού ή άλλου εργαστηρίου σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, με το οποίο πιστοποιείται ότι η φυσικοχημική σύσταση του ιαματικού φυσικού πόρου του οποίου γίνεται χρήση βρίσκεται στα όρια φυσιολογικής διακύμανσης συγκριτικά με τις φυσικές και χημικές αναλύσεις που συνοδεύουν την απόφαση αναγνώρισης του ιαματικού φυσικού πόρου.

ζ) Πιστοποιητικό καταλληλότητας σχετικά με την ακτινοπροστασία. Το πιστοποιητικό εκδίδεται από την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ) με βάση ραδιολογική μελέτη, η οποία εκπονείται είτε από την ΕΕΑΕ είτε από εξουσιοδοτημένο από αυτήν φορέα.

η) Πιστοποιητικό πυρασφάλειας για το σύνολο της εγκατάστασης που εκδίδεται από την οικεία Πυροσβεστική Υπηρεσία. θ) Υπεύθυνη δήλωση του φορέα διαχείρισης ή του επιχειρηματία, εφόσον

πρόκειται για μισθωμένη επιχείρηση, ότι πληρούνται οι υγειονομικές προδιαγραφές της ισχύουσας νομοθεσίας.

ι) Πιστοποιητικό ηλεκτρολόγου που θα βεβαιώνει την καλή λειτουργία της ηλεκτροδότησης της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας.

ια) Άδεια δόμησης για το σύνολο των εγκαταστάσεων της επιχείρησης, συνοδευόμενη από αρχιτεκτονικά και ηλεκτρομηχανολογικά σχέδια.

ιβ) Υπεύθυνη δήλωση του φορέα διαχείρισης ή του μισθωτή της επιχείρησης με συνημμένο αποδεικτικό έγγραφο ότι έχει κατατεθεί η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) για την Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να προσκομίσει την Έγκριση των Περιβαλλοντικών Όρων εντός πέντε (5) ετών από την κατάθεση της σχετικής υπεύθυνης δήλωσης, άλλως το Ε.Σ.Λ. ανακαλείται.

ιγ) Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 του φορέα διαχείρισης ή του μισθωτή της επιχείρησης στην οποία αναφέρεται το ονοματεπώνυμο και η ειδικότητα του υπεύθυνου ιατρού και του αναπληρωτή του και ο αριθμός Μητρώου τους στον οικείο ιατρικό σύλλογο.

ιδ) Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας της επιχείρησης. ιε) Απόδειξη κατάθεσης παραβόλου ύψους 400,00 € εφάπαξ. Το ως άνω παράβολο κατατίθεται υπέρ Ελληνικού Δημοσίου σε οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ. στον Κ.Α.Ε. 3741.

ιστ) Υπεύθυνη Δήλωση του φορέα διαχείρισης ή του μισθωτή της επιχείρησης ότι πληρούνται οι τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές του άρθρου 3 της παρούσας απόφασης.

ιζ) Η δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως υπουργική απόφαση αναγνώρισης του προς χρήση φυσικού πόρου ως ιαματικού.

1.2.3 Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελληνική Αγορά

Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης και της γεωλογικής της δομής, είναι μια χώρα με ένα σημαντικό πλούτο σε θερμομεταλλικές – ιαματικές πηγές. Πολλές φυσικές αναβλύσεις θερμού νερού υπάρχουν σε ορεινούς όγκους, σε πεδινές εκτάσεις, σε ακρογιαλιές, δίπλα σε λίμνες και ποτάμια. Ο μεγάλος αυτός αριθμός μεταλλικών πηγών, η άφθονη παροχή θερμού νερού, η διαφορετικότητα των φυσικών και χημικών ιδιοτήτων των θερμών συστημάτων νερού είναι χαρακτηριστικά του πλούσιου υδάτινου δυναμικού της Ελλάδος, που ήδη από την αρχαιότητα προσέλκυσαν πλήθος ανθρώπων λόγω των αξιόλογων θεραπευτικών ιδιοτήτων τους.

Η δραστηριότητα του ιαματικού τουρισμού - θερμαλισμού στη χώρα μας πέρασε από διάφορα στάδια ύφεσης και ακμής στο πέρασμα των χρόνων. Ωστόσο, δεν ακολούθησε την ανάπτυξη που είχε ο Ευρωπαϊκός θερμαλισμός καθώς η Ελλάδα ήταν μία χώρα κατά βάση αγροτική. Η ευρωπαϊκή εμπειρία όμως είχε αποδείξει ότι η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη στην οικονομία ενός κράτους (Λέκκας Ν., 1935). Η πρώτη προσπάθεια εκμετάλλευσης των ιαματικών πηγών έγινε το 1830 όταν για πρώτη φορά συγκροτήθηκε επιτροπή με σκοπό την ανάλυση και αξιολόγηση των νερών των ιαματικών πηγών.

Η πρώτη επιστημονική προσέγγιση του θερμαλισμού ξεκίνησε από την Κύθνο με την φροντίδα του αρχιτέκτονα Christian Hansen και του βοηθού του Laurent R.. Το 1845 η βασίλισσα Αμαλία εκδήλωσε το ενδιαφέρον της, καθώς μετέβαινε για λουτροθεραπεία στο νησί, και έτσι κτίστηκε ειδικό κτήριο λουτρών. Έκτοτε και μέχρι το 1935 κατασκευάστηκαν και οργανώθηκε η λειτουργία σημαντικών λουτροπόλεων της χώρας μας (Λουτράκι Περαχώρα, Μέθανα, Αιδηψός, Κυλλήνη, Υπάτη, Νέα Απολλωνία, Θερμή Λέσβου, Καμένα Βούρλα, Λαγκαδάς, Πλατύστομο, Ελευθερές Καβάλας, Θέρμα Ικαρίας, Θερμοπούλες).

Θέρμες Σύλλα, Αιδηψός 1906

Λουτρά Λαγκαδά 1929

Περνώντας μία δύσκολη περίοδο στην αρχή, ο θερμολιστικός τουρισμός θα βρεθεί σε διαρκή ανοδική πορεία από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και μετά, εξαιτίας των συστηματικών προσπαθειών της Πολιτείας. Το 1918 έγινε για πρώτη φορά ιδιαίτερη υπηρεσία ιαματικών πηγών στην υπηρεσία «Ξένων και Εκθέσεων» του τότε Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Το 1920 έχουμε τη δημιουργία του θεσμικού πλαισίου για τις ιαματικές πηγές και τη λουτροθεραπεία με το νόμο 2188 και την αναγνώριση 19 πηγών ως «ιαματικών». Το 1923 η ίδρυση του χημείου του Κράτους και η ενασχόλησή του με τις πηγές δρομολόγησε τη δημοσίευση για πρώτη φορά το 1931 από την υπηρεσία ξένων και εκθέσεων του Υπουργείου Οικονομίας, του πίνακα με τις ιαματικές πηγές στην Ελλάδα καθορίζοντας την ονομασία της πηγής, τον τόπο και τον χαρακτηρισμό της ιαματικής πηγής. Το 1936 οι ιαματικές πηγές της χώρας περιήλθαν στην αρμοδιότητα του τότε Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού. Το 1938 καταγράφονται 750 μεταλλικές πηγές ενώ παράλληλα με το χημείο και τη γεωλογική υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, λειτουργία και έδρα Κλινικής Υδρολογίας και Κλιματοθεραπείας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Το 1945 περιήλθαν στη Γενική Γραμματεία Τουρισμού ενώ το 1950 η αρμοδιότητα των πηγών πέρασε στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ), που ιδρύθηκε το χρόνο εκείνο, σαν κλάδος του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως.

Η τουριστική κίνηση στους θερμολιστικούς τόπους θα αυξηθεί σημαντικά με αποκορύφωμα τις δεκαετίες του 1950, του 1960 και του 1970 (Σπάθη Σ. 2000, Αγγελίδης Ζ. 2008) δεδομένης και της μόδας που επικρατούσε εκείνη την εποχή και είχε αναδείξει τα ελληνικά θερμολιστικά θέρετρα σε τόπους έλξης προσωπικοτήτων του πολιτικού, επιχειρηματικού και καλλιτεχνικού χώρου της Ελλάδας και του εξωτερικού (Τα λουτρά της Ελλάδος, Ζαχαρόπουλος Κ. και Μπαρμπίκας Η., 2001). Στα χρόνια που ακολούθησαν άρχισε μία πτωτική τάση και ο ελληνικός θερμολισμός δεν αναπτύχθηκε παρά τη ζήτηση που είχε μεταπολεμικά από επισκέπτες της Κεντρικής Ευρώπης αλλά και άλλων χωρών.

Οι πρώτοι ιαματικοί σταθμοί που αναπτύχθηκαν ήταν η Υπάτη, η Αιδηψός, η Κύθνος, η Κυλλήνη, το Λουτράκι Κορινθίας και ο Καϊάφας. Πολλά ιαματικά λουτρά, λόγω της γεινιάσσης τους με τη θάλασσα, έγιναν μεγάλα, μοντέρνα τουριστικά θερμολιστικά κέντρα που προσέλκυαν πολλούς τουρίστες. Η Ελλάδα έχει το πλεονέκτημα έναντι άλλων χωρών της Ευρώπης να συνδυάζει το μεσογειακό κλίμα και τις καθαρές θάλασσες με τις ιαματικές πηγές. Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 και μετά, σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία, θα ξεκινήσει μία αρνητική πορεία φτάνοντας στο έτος 1997 (που τηρήθηκαν και τα τελευταία στοιχεία για το σύνολο της χώρας) σε μία πτώση της τάξης του 25% (Παπαγεωργίου Μ. 2009, Σπάθη Σ. 2000).

Οι βασικές αιτίες για αυτή την εξέλιξη ήταν η αλλαγή του τουριστικού προτύπου τις τελευταίες δεκαετίες (ήλιος – θάλασσα) που εκτόπισε τις λουτροπόλεις από την πρωτοκαθεδρία που απολάμβαναν ως τουριστικά θέρετρα, η πρόοδος της ιατρικής επιστήμης, η επιφυλακτικότητα και διστακτικότητα των γιατρών να συστήνουν τη συγκεκριμένη εναλλακτική μέθοδο θεραπείας στους

ασθενείς καθώς και η έλλειψη προγραμματισμού και σχεδιασμού σε κεντρικό επίπεδο διοίκησης για μεγάλο χρονικό διάστημα, που δεν επέτρεψε ούτε την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων θερμαλισμού ούτε και τον εκσυγχρονισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών σύμφωνα με νέα διεθνή πρότυπα της υγείας – ευεξίας.

Την ίδια περίοδο, μέσα της δεκαετίας του '80 και συγκεκριμένα το 1983, ιδρύεται ο Σύνδεσμος Δήμων (και Κοινοτήτων) Ιαματικών Πηγών Ελλάδος (ΣΔΙΠΕ) από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της χώρας, με στόχο την προστασία, αξιοποίηση και εκμετάλλευση των ιαματικών φυσικών πόρων μέσα από τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των εγκαταστάσεών τους.

Παράλληλα, από το 2000 και μετά, ξεκίνησαν διάφορες επενδύσεις με στόχο την αναβάθμιση των θερμαλιστικών εγκαταστάσεων και των προσφερόμενων υπηρεσιών (Η Γεωγραφία και χωροταξία του θερμαλιστικού τουρισμού στην Ελλάδα, Παπαγεωργίου Μ., 2009).

Σήμερα, ο ιαματικός τουρισμός στην Ελλάδα διαχειρίζεται από **το Υπουργείο Τουρισμού** και συγκεκριμένα από τη Γενική Γραμματεία Τουριστικών Υποδομών και Επενδύσεων και την Διεύθυνση Τουριστικών Επενδύσεων με τα αρμόδια τμήματά της.

Μία σημαντική προσπάθεια γίνεται με την εφαρμογή του Ν.3498/2006 «Ανάπτυξη ιαματικού τουρισμού και λοιπές διατάξεις», στο πλαίσιο του οποίου βρίσκεται σε εξέλιξη η παραγωγή σημαντικού επιστημονικού έργου.

Μετά την εφαρμογή του νόμου, μέχρι 31/12/2017, κατατέθηκαν 124 φάκελοι αναγνώρισης στο Υπουργείο Τουρισμού προκειμένου να αναγνωριστούν οι φυσικοί πόροι ως ιαματικοί. Μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία αναγνώρισης οι 80 φυσικοί πόροι. Υπολείπεται η έκδοση 44 ΦΕΚ αναγνώρισης προκειμένου να ολοκληρωθεί η πρώτη φάση ανάπτυξης των ιαματικών φυσικών πόρων της χώρας.

Ως εκ τούτου για τους ήδη αναγνωρισμένους πόρους είναι πλέον πιστοποιημένα τα δεδομένα του χημισμού τους, τα κυβικά ανά ώρα που διατίθενται για εκμετάλλευση, η θερμοκρασία τους, οι θεραπευτικές τους ενδείξεις και αντενδείξεις, το συγκεκριμένο σημείο στο οποίο αναβλύζουν και το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους.

Αναφορικά με την έκδοση ειδικών σημάτων λειτουργίας έως σήμερα έχουν λάβει 27 Μονάδες.

Ο αριθμός των ιαματικών φυσικών πόρων της χώρας και η διασπορά τους σε όλη την επικράτεια θεωρείται ικανοποιητικός και επαρκής για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού. Το επίπεδο του εξαιρετικού φυσικού περιβάλλοντος και του κλίματος σε συνδυασμό με το επίπεδο των ιαματικών φυσικών πόρων εξασφάλισαν τις συνθήκες ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού και είχαν ως αποτέλεσμα την ανάδειξη σημαντικών λουτροπόλεων (π.χ. Λουτράκι, Αιδηψός).

Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης αφού στις περισσότερες ιαματικές πηγές που λειτουργούν στη χώρα σήμερα συναντάται μόνο η μορφή της θεραπείας και όχι η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού. Δηλαδή οι μονάδες που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα είναι περισσότερο μονάδες ιαματικής θεραπείας και όχι τουρισμού υγείας. Ορισμένες από αυτές διαθέτουν σύγχρονο εξοπλισμό και εφαρμόζουν νέες μεθόδους υδροθεραπείας, όπως καταιονήσεις, υδρομαλάξεις, υδροκινησιοθεραπεία, ασκήσεις γυμναστικής, φυσιοθεραπεία, κ.λ.π.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου έχουν δημιουργηθεί μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα πολλών αστέρων που εκτός από τη παροχή υπηρεσιών υδροθεραπευτηρίου, παρέχουν πολλαπλές συμπληρωματικές υπηρεσίες και παροχές (μπαρ, εστιατόριο, πισίνες, κ.λ.π.) υψηλού επιπέδου που τις έχουν κατατάξει πολύ ψηλά στις προτιμήσεις του κόσμου. Μία τέτοια περίπτωση είναι το ΘΕΡΜΑΙ ΣΥΛΛΑ SPA & WELLNESS HOTEL στην Αιδηψό που συγκαταλέγεται στη λίστα με τα 10 καλύτερα Thermal Spa στον κόσμο σύμφωνα με το περιοδικό Conde Nast Traveller ενώ παλαιότερα είχε ψηφιστεί από το κοινό στην πρώτη θέση στην κατηγορία «καλύτερο ξενοδοχειακό Spa» στην Ελλάδα στο πλαίσιο των «PHILOXENIA TOYRISTA AWARDS 2008».

Σήμερα, οι εγκαταστάσεις των περισσότερων ιαματικών φυσικών πόρων χρησιμοποιούνται μόνο για θεραπευτικούς σκοπούς καθώς δεν περιλαμβάνονται συμπληρωματικές υπηρεσίες ευεξίας και πρόληψης που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού, μη ακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις. Η ζήτηση χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, με πρώτο το μήνα Σεπτέμβριο και ακολούθως το μήνα Αύγουστο. Οι μικρές ιαματικές πηγές προτιμώνται περισσότερο από τον τοπικό πληθυσμό ενώ τις μεγάλες λουτροπόλεις τις επισκέπτονται άτομα από όλα τα μέρη της Ελλάδος. Ο μέσος όρος παραμονής των ατόμων που επισκέπτονται τους ιαματικούς πόρους είναι σχεδόν 2 εβδομάδες ενώ όσο αφορά στην ηλικία και στο φύλλο των λουόμενων παρατηρείται ότι είναι άτομα τρίτης ηλικίας με τις γυναίκες να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (60-65%).

Ο αριθμός των ατόμων που χρησιμοποιεί τους ιαματικούς φυσικούς πόρους της Ελλάδος είναι πάρα πολύ μικρός και βαίνει μειούμενος από χρονιά σε χρονιά. Σύμφωνα με την Επισκόπηση και Ανάλυση των στοιχείων επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων – Ε.Κ.Κ.Ε. 2017, αυτή η φθίνουσα πορεία αποδίδεται σε διάφορους παράγοντες με κυριότερο όλων τις περικοπές των χορηγήσεων από τα ασφαλιστικά ταμεία προς του δικαιούχους που αφορούν:

- στον αριθμό των εγκρινόμενων αιτήσεων - χρονική διάρκεια εγκρινόμενης θεραπείας,
- στον αποκλεισμό πιθανών επισκεπτών των λουτρικών μονάδων από άλλες γεωγραφικές περιοχές,
- στην εξαίρεση κάποιων παθήσεων από τον κατάλογο των εγκρινόμενων παροχών.

Παράλληλα, σύμφωνα πάντα με την ίδια πηγή, η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των ημερών παραμονής των επισκεπτών οι οποίοι κάλυπταν με δικούς τους πόρους την απαιτούμενη δαπάνη.

Στην ανωτέρω διαπίστωση θα πρέπει να αθροισθούν και οι επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης της Covid 19, οι οποίες προκαλούν δυσχέρειες στην ομαλή λειτουργία των φορέων διαχείρισης των ιαματικών φυσικών πόρων αλλά και περιορίσαν τη ζήτηση των υπηρεσιών τους.

Ακόμη, από εκτιμήσεις και εμπειρική παρατήρηση προκύπτει ότι, η έλλειψη ικανοποιητικών υποδομών και η έλλειψη πληροφόρησης του κοινού για τα ευεργετικά αποτελέσματα της χρήσης των ιαματικών φυσικών πόρων αποτελούν πρόσθετους παράγοντες μείωσης των επισκεπτών.

Επίσης, η έλλειψη υψηλού επιπέδου διαχείρισης (management) είχε ως αποτέλεσμα οι ελληνικές ιαματικές πηγές να μην καταφέρουν να προσεγγίσουν άλλες αγορές - στόχους (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) προκειμένου να αλλάξουν τη σύνθεση του πελατολογίου τους με γνώμονα την ηλικία του, το επίπεδο μόρφωσης και την οικονομική του κατάσταση.

Επιπλέον, αρνητικός παράγοντας αποτελεί και το γεγονός της μείωσης του επιδόματος λουτροθεραπείας που παρέχεται από τα ασφαλιστικά ταμεία. Σύμφωνα με την υπ' αριθμό ΔΒ3Α/Φ115/οικ.24616/9-6-2017 επιστολή του Τμήματος Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας (Ε.Κ.Π.Υ.) Πρόληψης και Προαγωγής Υγείας, το επίδομα λουτροθεραπείας παρέχεται στους ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ όταν είναι αναγκαία η θεραπεία της πάθησής τους, από αναγνωρισμένες

από το κράτος Λουτροπηγές, κατά τη διάρκεια της λουτρικής περιόδου, η οποία διαρκεί από την 1^η Ιουνίου έως και την 31^η Οκτωβρίου κάθε έτους. Για το 2017 το ποσό του επιδόματος λουτροθεραπείας ανέρχεται στο ποσό των 150€. Το ανωτέρω ποσό χορηγείται για την πραγματοποίηση κατά ανώτατο όριο 15 λούσεων. Το δικαίωμα της χορήγησης του επιδόματος λουτροθεραπείας έχουν οι ασφαλισμένοι που πάσχουν από αυτοάνοσες ρευματικές παθήσεις (ρευματοειδής αρθρίτιδα, συστηματικός ερυθηματώδης λύκος, συστηματική σκλήρυνση, πολυμυοσίτιδα – δερματίτιδα, ρευματοειδή πολυμυαλγία, μεικτή νόσος του συνθετικού ιστού), μετατραυματικές δυσκαμψίες, μετατραυματική αρθρίτιδα, δερματοπάθειες, όπως ψωρίαση, χρόνια έκζεμα και χρόνια διάχυτη νευροδερματίτιδα.

Αντίστοιχο επίδομα παρέχει το ΥΠΕΘΑ σε ανάπηρους αξιωματικούς και θύματα άμαχου πληθυσμού καθώς και το Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών & Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας για λουτροθεραπεία, ποσιθεραπεία, εισπνοθεραπεία και αεροθεραπεία.

Εξετάζοντας διαχρονικά τα επιδόματα λουτροθεραπείας διαπιστώνεται η διαρκής μείωση του διατιθέμενου ποσού και του αριθμού των επιδοτούμενων λούσεων. Συγκεκριμένα το επίδομα για το έτος 2012 ανέρχονταν στα 250€ για 15 λούσεις, ενώ το 2010 το επίδομα αφορούσε σε 20 λούσεις και το ποσό της επιδότησης υπολογίζονταν βάσει του ελάχιστου ορίου κρατικής διατίμησης με αφαίρεση της συμμετοχής. Επίσης, διαπιστώθηκε η αυστηρός καθορισμός των κριτηρίων λήψης του επιδόματος, καθώς έχει διατυπωθεί η βούληση για περιορισμό είτε των δικαιούχων, είτε της χρήσης.

Συμπερασματικά, η συνεισφορά των εν λόγω προγραμμάτων στην στήριξη των ιαματικών λουτρών της χώρας, αποτελεί ταυτόχρονα πλεονέκτημα αλλά και μειονέκτημα για τον ιαματικό τουρισμό. Αφενός, όπως είναι εύλογο, ενίσχυσαν (αν όχι εξασφάλισαν) τη ζήτηση για υπηρεσίες λουτροθεραπείας, από την άλλη όμως, συσσωρεύσαν μια σειρά από αρνητικές παραμέτρους στη λειτουργία των κέντρων, οι οποίες έχουν ως εξής:

- ✓ Τα ιαματικά κέντρα κατεύθυναν τη λειτουργία τους προς τον «επιδοτούμενο» τουρισμό, γεγονός το οποίο διαμόρφωσε στάσιμες συνθήκες και απέτρεψε την εξέλιξη και αναζήτηση νέων αγορών και ομάδων πελατών.
- ✓ Διαμόρφωσαν έντονη εποχικότητα στη ζήτηση, σε έναν κλάδο που από τη φύση του μπορεί να άρει τα φαινόμενα της εποχικότητας.
- ✓ Ταυτίστηκε η εικόνα των ιαματικών λουτρών με τους ηλικιωμένους και μάλιστα με εκείνους που φέρουν χρόνιες παθήσεις. Η εικόνα αυτή λειτούργησε αποτρεπτικά σε άλλες ομάδες πληθυσμού, τόσο ηλικιακές όσο και κοινωνικές, προς την προσέλκυσή τους.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο ιαματικός τουρισμός φαίνεται να συντηρείται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από την κοινωνική πολιτική του κράτους (και τα ασφαλιστικά ταμεία) και να προσελκύει άτομα κυρίως χαμηλών εισοδημάτων αν και τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται μία αναπτυσσόμενη τάση των νεότερων ηλικιακά ατόμων για χρήση των ιαματικών φυσικών πόρων στο γενικότερο πλαίσιο της καλής υγείας, πρόληψης, αποκατάστασης, αναζωογόνησης και της ευεξίας.

1.2.4 Τάσεις της Ελληνικής Αγοράς

Η παράθεση των στοιχείων επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων για τα τελευταία 12 έτη (2005 – 2016), μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα «Ιαματικές Πηγές και Λουτρότοποι» που υλοποιεί το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), αποτυπώνει την τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην Ελληνική Αγορά της επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων, η οποία είναι πτωτική.

Η τάση αυτή προκύπτει από τον αριθμό των εισιτηρίων για το χρονικό διάστημα από το 2005 έως το 2016 ο οποίος μειώθηκε από 1.979.168 εισιτήρια σε 927.791 εισιτήρια σημειώνοντας την πολύ

σημαντική πτώση του **53,12%**. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μέχρι το 2009, για κάθε χρόνο από το 2005 και μετά, υπήρχε αύξηση των εισιτηρίων η οποία συνολικά ανήλθε στο 17,4%. Από το 2009 και μετά, και ιδιαίτερα την περίοδο 2009-2012, σημειώθηκε σημαντική πτώση η οποία διαμορφώθηκε στο 62,31% συγκριτικά με το 2009, γεγονός που οφείλεται και στην έναρξη της οικονομικής κρίσης. Το θετικό είναι ότι το 2016 σημειώθηκε αύξηση των εισιτηρίων, συγκριτικά με το 2015, ποσοστού 7,9%.

Μία ακόμη τάση που σχετίζεται με την επισκεψιμότητα των λουτρικών μονάδων είναι η εποχιακή ζήτηση στη διάρκεια του χρόνου. Έτσι, πολλές μονάδες, αν και λειτουργούν όλο το έτος, δέχονται τον μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών τους κατά τη λουτρική περίοδο από τον Ιούνιο έως και τον Οκτώβριο με το υπόλοιπο χρονικό διάστημα να υπολειτουργούν με περιορισμένη προσέλευση τα Σαββατοκύριακα και τις περιόδους εορτών. Η συγκεκριμένη τάση σκιαγραφεί και το προφίλ των περισσότερων επισκεπτών, οι οποίοι επισκέπτονται τις μονάδες κατά τη λουτρική περίοδο, που είναι τα άτομα μεγάλης ηλικίας τα οποία επισκέπτονται τις ιαματικές πηγές με σκοπό να ενισχύσουν τη θεραπευτική αγωγή τους με στόχο την αποθεραπεία.

Περισσότερα χαρακτηριστικά του προφίλ των επισκεπτών καταγράφηκαν στην έρευνα «Διερεύνηση – Μέτρηση ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των χρηστών Ιαματικών Πηγών Ελλάδος» που πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας για λογαριασμό του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος (Σ.Δ.Ι.Π.Ε.). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο του 2015 και συμμετείχαν 20 μέλη του Σ.Δ.Ι.Π.Ε. Σύμφωνα με αυτήν, προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- ✓ Η πλειοψηφία των χρηστών ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 41-60 ετών (44,2%), ακολουθούμενη από την ηλικιακή ομάδα 61-70 ετών (21%) και 71 ετών και άνω (18,1%)².
- ✓ Το μορφωτικό επίπεδο των χρηστών είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (52,3%)
- ✓ Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των χρηστών είναι έγγαμοι (80,1%)
- ✓ Με βάση την επαγγελματική τους κατάσταση οι περισσότεροι είναι συνταξιούχοι (43,8%), ακολουθούμενοι από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους (15,7%) και τους ελεύθερους επαγγελματίες (11,3%)
- ✓ Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών (62%) είναι ουδέτεροι, όσο αφορά το θεραπευτικό αποτέλεσμα, και μόνο το 37,9% δήλωσε ικανοποιημένο.
- ✓ Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών (76,9%) προτιμά να επισκέπτεται τους ιαματικούς φυσικούς πόρους κατά την καλοκαιρινή περίοδο μαζί με κάποιο συγγενικό ή φιλικό πρόσωπο.
- ✓ Η ενημέρωση των χρηστών για τους ιαματικούς φυσικούς πόρους που επισκέφτηκαν (52,3%), έγινε από το κοντινό τους οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον.
- ✓ Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των χρηστών (90,9%) θα επισκεφτεί εκ νέου τις εγκαταστάσεις των λουτρών που επισκέφτηκε και θα τις συστήσει και στο οικογενειακό/ φιλικό του περιβάλλον.
- ✓ Η **συνολική ικανοποίηση** των χρηστών από τις διακοπές τους είναι **πολύ υψηλή** και φτάνει σε ποσοστό το 79,5% ενώ η ικανοποίησή τους είναι **σχετική όσο αφορά στο οικονομικό κόστος** των διακοπών τους (75,8%). Επίσης, προέκυψαν τρεις τομείς οι οποίοι χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης και είναι η **εστίαση, η διασκέδαση και τα τοπικά μέσα μεταφοράς**.

Όσο αφορά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ιαματικού τουρισμού - θερμαλισμού η τάση που διαμορφώνεται σήμερα στην Ελληνική Αγορά είναι μία στροφή από τον κλασικό ιαματικό τουρισμό προς τον τουρισμό υγείας και ευεξίας γενικότερα (**wellness και spa**). Ολοένα και περισσότερες παραδοσιακές λουτρικές μονάδες προσπαθούν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα, περιλαμβάνοντας στις παροχές τους συμπληρωματικές υπηρεσίες πέρα από αυτές που σχετίζονται με τον ιαματικό φυσικό πόρο. Έτσι, υπάρχουν πολλές μονάδες, κυρίως αυτές που τελούν υπό ιδιωτικό

² σ.σ.: τα στοιχεία προκύπτουν από τις συμμετέχουσες στην έρευνα λουτροπόλεις

καθεστώς διοίκησης και διαχείρισης του ιαματικού φυσικού πόρου, που έχουν εντάξει νέες συμπληρωματικές υπηρεσίες (προγράμματα προληπτικής υγιεινής, βελτίωσης φυσικής κατάστασης, θεραπείες ομορφιάς, κ.λ.π.) προκειμένου να αναβαθμίσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους και να καλύψουν τις ανάγκες των επισκεπτών τους για μια πιο ολιστική προσέγγιση σε ότι αφορά την υγεία τους.

Ο βασικός λόγος των πρόσθετων αυτών υπηρεσιών είναι αρχικά η βιωσιμότητά τους, αφού με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαν να προσελκύσουν νεότερους ηλικιακά επισκέπτες, αλλά και η επιμήκυνση της περιόδου λειτουργίας τους πέρα από την λουτρική περίοδο.

Μία ακόμη τάση που υφίσταται και αφορά στις υφιστάμενες λουτρικές μονάδες είναι ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των εγκαταστάσεών τους ως μία ακόμη αναγκαιότητα προκειμένου να αναβαθμίσουν τις υποδομές τους και κατ' επέκταση και τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους και να βελτιώσουν τη θέση τους στον ανταγωνισμό.

Σημαντική τάση μπορεί να θεωρηθεί επίσης η ανάπτυξη του τουρισμού ευεξίας που θα μπορούσε να επιτωθεί ότι τοποθετείται ανάμεσα στον ιαματικό τουρισμό και τον τουρισμό αναψυχής.

Οι μονάδες αυτές έχουν αναπτυχθεί εντός ξενοδοχειακών μονάδων, σε οργανωμένες εγκαταστάσεις ειδικών προδιαγραφών, από ιδιωτικές κυρίως επενδύσεις, και απασχολούν εξειδικευμένο προσωπικό παρέχοντας υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Οι νέες υπηρεσίες αποτυπώνονται στην παροχή προγραμμάτων και υπηρεσιών που συντελούν στη δημιουργία αισθήματος ευεξίας (χαλαρωτικό & αθλητικό μασάζ, υπηρεσίες ρεφλεξολογίας, αισθητικής, αρωματοθεραπείας, βοτανοθεραπείας, φυσικοθεραπείας, κ.λ.π.), τις υπηρεσίες βελτίωσης της φυσικής κατάστασης καθώς και προγράμματα προληπτικής υγιεινής. Όλες οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται από έμπειρους επαγγελματίες (φυσιοθεραπευτές, αισθητικοί, κ.ά.) προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Συμπερασματικά, η ύπαρξη των εξαιρετων ιαματικών φυσικών πόρων, η προσθήκη νέων υπηρεσιών από τις λουτρικές μονάδες, η ύπαρξη οργανωμένων χώρων ευεξίας (wellness και spa), σε συνδυασμό με την πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, το φυσικό περιβάλλον και τη διαδεδομένη μεσογειακή διατροφή μπορούν να αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες επιτυχίας και συμβολής στη μετατροπή της Ελλάδος εκτός από προορισμό των καλοκαιρινών διακοπών σε προορισμό παροχής υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας στον ιαματικό τουρισμό αλλά και τον τουρισμό ευεξίας.

1.2.5 Ο ιαματικός τουρισμός στη Διεθνή Αγορά

Σε πολλές χώρες και περιοχές, από την Ευρώπη έως την Ιαπωνία και έως τις Άνδεις της Λατινικής Αμερικής, οι σύγχρονες μορφές spa προέρχονται από την παλιές παραδόσεις της αναζωογόνησης και της θεραπείας του σώματος και του πνεύματος με τη χρήση θερμών και μεταλλικών πηγών.

Το ενδιαφέρον των καταναλωτών για τους φυσικούς πόρους έχει αναζωπυρωθεί, καθώς αναζητούν όλο και περισσότερο αυθεντικές εμπειρίες, συναφείς με το φυσικό περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια οι επενδύσεις επιταχύνθηκαν με σκοπό την ανακαίνιση παλιών δομών και την δημιουργία νέων θέρετρων και ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων στις περιοχές των ιαματικών πηγών. Πλέον, πολλές χώρες εμπορεύονται τους φυσικούς τους πόρους ως κύριο τουριστικό προϊόν (Global SPA and Wellness Economy Monitor Report, Σεπτέμβριος 2014).

Στο πλαίσιο της ανωτέρω έκθεσης, γίνεται διαχωρισμός των εγκαταστάσεων των ιαματικών πηγών σε εκείνες που προσφέρουν υπηρεσίες spa (μασάζ, θεραπείες προσώπου κ.α.) παράλληλα με την χρήση των ιαματικών πόρων και σε εκείνες που δεν προσφέρουν συμπληρωματικές υπηρεσίες. Εκτιμάται πως υπάρχουν 26.847 δομές/εγκαταστάσεις που έχουν αναπτυχθεί γύρω από ιαματικούς φυσικούς πόρους, σε 103 χώρες. Από αυτές, μόνο 6.504 δομές προσφέρουν συμπληρωματικές υπηρεσίες spa, συγκεντρώνουν όμως το 64% των εσόδων της βιομηχανίας του ιαματικού τουρισμού, γεγονός το οποίο οφείλεται στο συχνά χαμηλό κόστος εισιτηρίου καθώς και ότι είναι συχνά παραδοσιακές δομές ή δομές αναπτυγμένες σε φυσικό – αγροτικό περιβάλλον.

Πίνακας 3: Παγκόσμια Βιομηχανία Θερμών / Μεταλλικών Πηγών, 2013

	Αριθμός εγκαταστάσεων	Έσοδα (δισ \$ ΗΠΑ)	Μ.Ο. εσόδων ανά εγκατάσταση (\$)
Με υπηρεσίες spa	6.504	\$32,00	4.922.555
Χωρίς υπηρεσίες spa	20.343	\$18,00	886.147
Σύνολο	26.847	\$50,00	1.863.990

Πηγή: Global SPA and Wellness Economy Monitor, 2014 – Global Wellness Institute

Αναφορικά με την χωροθέτηση των εγκαταστάσεων των ιαματικών πηγών, σύμφωνα με την ανωτέρω μελέτη, παρατηρείται συγκέντρωσή τους σε μικρό αριθμό χωρών, κυρίως την Ευρώπη και την Ασία, όπου η σχετική βιομηχανία είναι περισσότερο ώριμη. Η Ιαπωνία και η Κίνα εκπροσωπούν το 51% των εσόδων της βιομηχανίας, γεγονός το οποίο οφείλεται στα εκατοντάδες onsen της Ιαπωνίας (ιαματικές πηγές και εγκαταστάσεις) και στις τεράστιες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στα θέρετρα της Κίνας.

Πίνακας 4: Η κατάταξη των χωρών βάσει της αγοράς των Θερμών/Μεταλλικών Πηγών το έτος 2013

	Αριθμός εγκαταστάσεων	Έσοδα (δισ \$ ΗΠΑ)	Κατάταξη το 2013
Κίνα	2160	14.078,3	1
Ιαπωνία	17653	11.687,0	2
Γερμανία	1265	7.520,00	3
Ρωσία	776	3.688,5	4
Ιταλία	756	1.742,7	5
Αυστρία	124	928,8	6
Τουρκία	196	862,4	7
Ουγγαρία	531	691,3	8
Δημοκρατία της Τσεχίας	84	686,4	9
Ισπανία	165	672,0	10
Γαλλία	175	665,5	11
Πολωνία	72	576,0	12
Ελβετία	61	485,8	13
Σλοβενία	63	436,2	14
Η.Π.Α.	185	395,0	15
Πορτογαλία	84	376,2	16
Σλοβακία	81	364,8	17
Ταϊβάν	119	307,5	18
Ρουμανία	70	295,0	19
Ισλανδία	135	293,0	20

Νότιος Κορέα	96	283,4	21
Νέα Ζηλανδία	96	255,0	22
Βραζιλία	52	230,0	23
Μεξικό	576	225,0	24
Σερβία	58	188,0	25

1.2.6 Τάσεις της Διεθνούς Αγοράς

Όπως προαναφέρθηκε, ο τουρισμός υγείας γενικότερα θεωρείται ως η πλέον αναπτυσσόμενη εναλλακτική μορφή τουρισμού παγκοσμίως αν και στη σημερινή του μορφή (ιατρικός τουρισμός, τουρισμός ευεξίας, ιαματικός τουρισμός) δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια και τα στοιχεία είναι μάλλον συγκεχυμένα.

Σύμφωνα με τη μελέτη “Wellness-for-Whom-Where-and-What-Wellness-Tourism-2020” (2011), οι βασικές κατηγορίες υπηρεσιών της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο είναι:

Ξενοδοχεία ευεξίας και κέντρα spa: οι υπηρεσίες προσφέρονται μέσα από θεραπείες που συχνά βασίζονται σε υδάτινους πόρους.

Ιατρικές (χειρουργικές) υπηρεσίες: οι υπηρεσίες που προσφέρονται περιλαμβάνουν θεραπείες όπως επεμβάσεις π.χ. οδοντιατρική, αισθητικής, κ.λ.π. ή ακόμη και επεμβάσεις για τη ζωή.

Αναψυχή και ψυχαγωγία: οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσα από ένα ευρύ φάσμα εγκαταστάσεων και προγραμμάτων για τους επισκέπτες που αναζητούν τη χαλάρωση, τη διασκέδαση και την αναζωογόνηση.

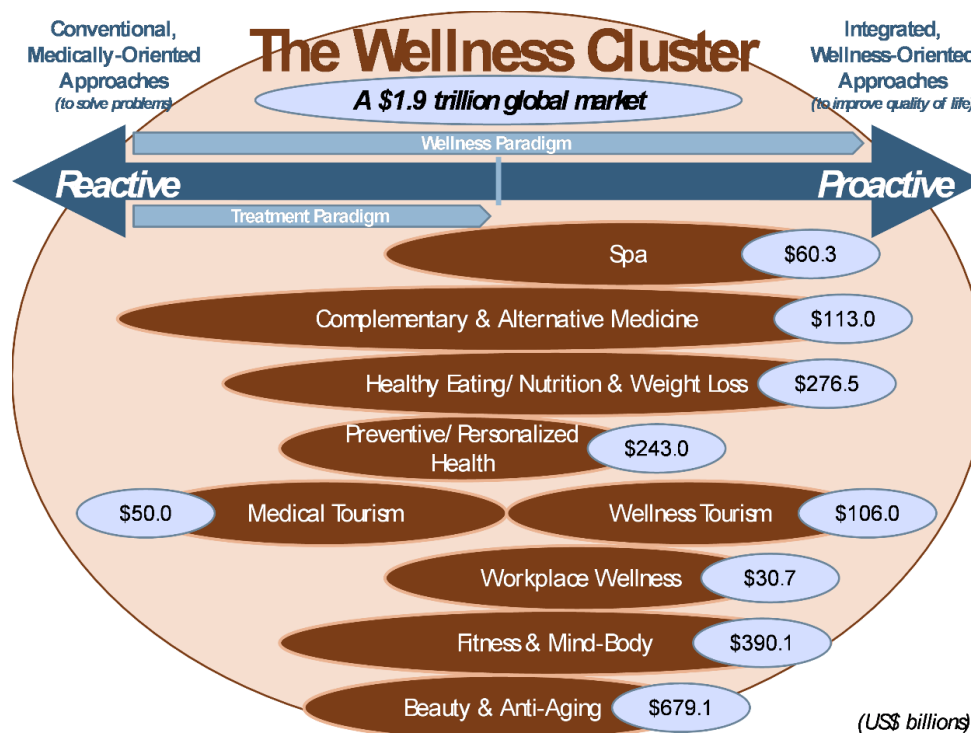
Πνευματική και ολιστική προσέγγιση: οι υπηρεσίες που έχουν επικεντρωθεί στην πνευματική αναζήτηση του ατόμου και οδηγούν σε υπέρβαση ή φώτιση.

Ιατρικές (θεραπευτικές) υπηρεσίες: παρόμοιες με τις χειρουργικές με τη διαφορά ότι απαιτούν μακρά διαμονή ή επανάληψη της επίσκεψης.

Προκύπτει λοιπόν από τα παραπάνω ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες στον τομέα του τουρισμού υγείας είναι ποικίλες και προσαρμόζονται στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των «τουριστών». Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η ανάλυση της διεθνούς τάσης στον τομέα του Τουρισμού Υγείας και Ευεξίας θα πρέπει αρχικά να γίνει διάκριση των διαφορετικών προσεγγίσεων ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τη σχετική μελέτη της Global Spa Summit 2010 – Stanford Research Institute International (SRI International), οι προσεγγίσεις διακρίνονται σε «κατασταλτικές» (reactive) και σε «προληπτικές» (proactive). Οι πρώτες προσεγγίζουν την Υγεία και Ευεξία ως μηχανισμούς για την θεραπεία ή την αντιμετώπιση υφιστάμενων ασθενειών ή καταστάσεων. Οι δεύτερες, προσεγγίζουν τις υπηρεσίες ως μηχανισμούς βελτίωσης της ποιότητας ζωής των καταναλωτών, δηλαδή να βελτιώσουν την υγεία τους και να έρθουν σε βέλτιστα επίπεδα ευημερίας.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του SRI International η βιομηχανία υπηρεσιών Ευεξίας, το 2010 αντιπροσώπευε σχεδόν 2 τρις δολάρια στην παγκόσμια αγορά, **ποσό το οποίο εμφανίζεται αυξημένο στα 3,7 τρις το 2015**. Στο γράφημα 1 που ακολουθεί αποτυπώνεται το μέγεθος της αγοράς, το 2010, ανά είδος παρεχόμενης υπηρεσίας, όπου μόλις το 2,5% της παγκόσμιας αφορά σε κατασταλτικές προσεγγίσεις ενώ 97,5% σε προληπτικές προσεγγίσεις.

Γράφημα 3: Κατασταλτικές & Προληπτικές προσεγγίσεις (μέγεθος αγοράς)

Στην ίδια έρευνα, 319 εργαζόμενοι του τομέα υγείας – ευεξίας και 1.077 καταναλωτές ρωτήθηκαν για την άποψή τους σχετικά με την ευεξία – ως έννοια και ως στάση. Ως αποτέλεσμα της έρευνας:

- 81% των ερωτηθέντων καταναλωτών δήλωσαν πως έχουν έντονο ή παρά πολύ ενδιαφέρον για την βελτίωση της προσωπικής τους ευεξίας μέσω της άσκησης, της διατροφής και της επίσκεψης σε spa
- 82% των ερωτηθέντων εργαζόμενων στην συγκεκριμένη βιομηχανία δήλωσε πως έχουν κάνει βήματα ώστε να ανταποκριθούν στο νέο κίνημα της ευεξίας τα 5 τελευταία έτη και από αυτούς το 91% δήλωσε ότι οι αλλαγές που έκαναν ήδη αποφέρουν κέρδη
- 9 στις 10 επιχειρήσεις δήλωσαν πως προτίθενται να προβούν σε νέες επενδύσεις σχετικές με την ανάπτυξη των υπηρεσιών ευεξίας τα επόμενα 5-10 χρόνια.

Ως συμπέρασμα της ανωτέρω μελέτης καταγράφονται οι ευκαιρίες και οι πόροι που υπάρχουν στον τομέα της ευεξίας:

Στην κατασταλτική προσέγγιση:

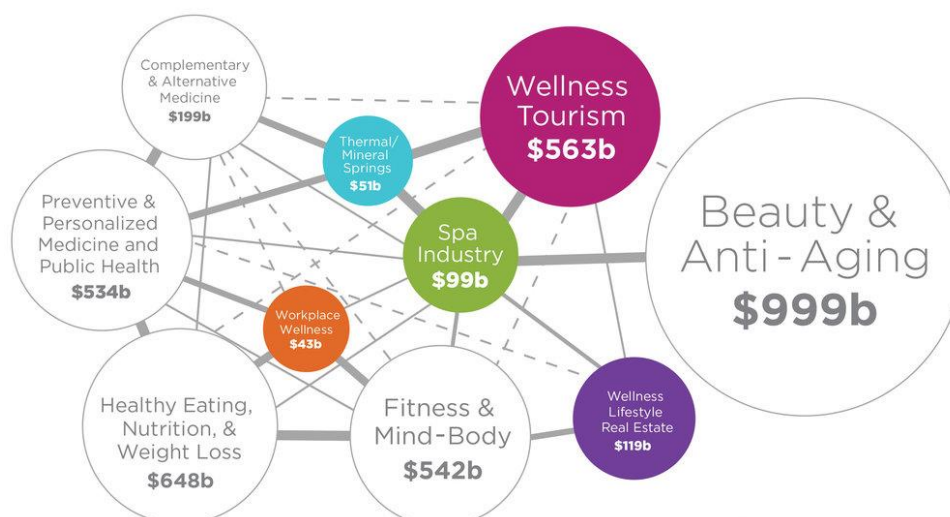
- Ανάπτυξη συνεργασιών με συμβατικά ιατρικά ιδρύματα για την παροχή συμπληρωματικών και ολοκληρωμένων θεραπευτικών υπηρεσιών σε ασθενείς (π.χ. μασάζ). Επίσης, προτείνεται η ανάπτυξη ειδικών πακέτων θεραπείας για συγκεκριμένες ασθένειες ή ειδικά πακέτα υπηρεσιών ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και του καλλωπισμού σε ασθενείς με σοβαρές ασθένειες προκειμένου να βελτιώσουν την διάθεσή τους, την εικόνα τους και την θετικότητα τους απέναντι στην θεραπεία τους
- Ανάπτυξη συνεργασιών με τον ιατρικό κλάδο για την ενθάρρυνση και την διεξαγωγή τεκμηριωμένων ερευνών
- Ανάπτυξη συνεργασιών με την ιατρική τουριστική βιομηχανία για την δημιουργία συμπληρωματικών υπηρεσιών σε ασθενείς που βρίσκονται σε προ-εγχειρητικό, μετεγχειρητικό στάδιο και σε στάδιο ανάρρωσης. Επίσης, δημιουργία πακέτων στην παροχή υπηρεσιών spa, καλλωπισμού και ευεξίας στους συνοδούς των ασθενών

Στην προληπτική προσέγγιση:

- Αναδιάρθρωση των υφιστάμενων υπηρεσιών και ανάπτυξη νέων προκειμένου να προβληθούν οι ιαματικοί φυσικοί πόροι ως αναγκαιότητα ευεξίας, ειδικά στη βάση παραδοσιακών θεραπειών, εκπαίδευση καταναλωτών σχετικά με τα θεραπευτικά οφέλη των θεραπειών
- Παροχή βοήθειας στους καταναλωτές να κατανοήσουν και να επιλέξουν τις υπηρεσίες των spa χρησιμοποιώντας εργαλεία αξιολόγησης της ευεξίας και δημιουργώντας εξατομικευμένα πακέτα υπηρεσιών / προϊόντων
- Τοποθέτηση των ιαματικών πόρων ως κέντρα ολοκληρωμένων / ολιστικών προσεγγίσεων ευεξίας με τη δημιουργία ολοκληρωμένων πακέτων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες spa, εξατομικευμένης άσκησης, υπηρεσίες μυαλού – σώματος, συμβουλές διατροφής, υγιούς γήρανσης, ομορφιάς, Life coaching κ.α.
- Παροχή συνεχούς φροντίδας στους πελάτες με την οικοδόμηση μακροπρόθεσμων σχέσεων μέσω της ανάπτυξης συνδρομητικών προγραμμάτων ή υπηρεσιών life coaching

Σε παγκόσμιο επίπεδο και σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Global Wellness Institute, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα 2, τα έσοδα από τον παγκόσμιο τουρισμό ευεξίας αυξήθηκαν κατά 14% από το 2013 έως το 2015 με 563 δις δολάρια. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η αναφορά ότι τα έσοδα της παγκόσμιας οικονομίας ευεξίας που διαμορφώνονται από ανάλογες υπηρεσίες (βιομηχανία spa, θερμές ιαματικές πηγές, προληπτική και εξατομικευμένη ιατρική και δημόσια υγεία, ευεξία στο χώρο εργασίας, γύμναση σώματος, συμπληρωματική και εναλλακτική ιατρική, υγιεινή διατροφή και απώλειας βάρους, ομορφιά και αντιγήρανση) φτάνουν το ιλιγγιώδες ποσό των 3,7 τρις δολαρίων. Από αυτές, τα έσοδα από τη βιομηχανία spa φτάνουν τα 99 δις δολάρια, τις θερμές ιαματικές πηγές τα 51 δις δολάρια, την προληπτική και εξατομικευμένη ιατρική και δημόσια υγεία τα 534 δις δολάρια.

GLOBAL WELLNESS ECONOMY: \$3.7 trillion in 2015

Note: Numbers may not add due to overlap in segments.

Γράφημα 4: Παγκόσμια οικονομία ευεξίας

Οι ΗΠΑ παραμένουν η παγκόσμια δύναμη με την μεγαλύτερη εθνική αγορά **τουρισμού ευεξίας** με έσοδα 202 δις δολάρια και με αγορά τρεις φορές μεγαλύτερη από τη 2^η σε θέση Γερμανία. Η χώρα που έδειξε τη μεγαλύτερη ανάπτυξη ήταν η Κίνα μετακινούμενη από την 9η μεγαλύτερη αγορά το 2013, στην 4^η το 2015, με αύξηση των εσόδων πάνω από 300%, από 12,3 δισεκατομμύρια έως 29,5

δισεκατομμύρια δολάρια. Η ΗΠΑ, η Γερμανία, η Κίνα μαζί με τη Γαλλία και την Ιαπωνία αντιπροσωπεύουν το 61% της παγκόσμιας αγοράς.

Αντίστοιχα, εκτιμάται ότι οι καταναλωτές των υπηρεσιών Υγείας και Ευεξίας ανέρχονται περίπου στους 289 εκ. στις 30 πιο βιομηχανικά ανεπτυγμένες και πλούσιες χώρες του κόσμου, αριθμός ο οποίος διαρκώς αυξάνεται.

Σύμφωνα με σχετικό ενημερωτικό δελτίο του 2015 που εξέδωσε το Center for the Promotion of Imports, το οποίο χρηματοδοτείται από το Υπ. Εξωτερικών της Ολλανδίας, η Ευρώπη είναι η πρώτη περιφέρεια σε παγκόσμιο επίπεδο για τις εισερχόμενες εκδρομές τουρισμού ευεξίας και η δεύτερη σε δαπάνες τουρισμού ευεξίας.

1.2.7 Χαρακτηριστικά τουριστών

Οι ευρωπαίοι ταξιδιώτες ευεξίας προέρχονται από όλες τις ομάδες ηλικιών και εισοδήματος. Μια έκθεση του CBI - Centre for the Promotion of Imports from developing countries (επίσημος φορέας προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και των εξαγωγών, που χρηματοδοτείται από το Υπ Εξωτερικών Ολλανδίας), διέκρινε τους Γερμανούς ταξιδιώτες υγείας και ευεξίας σε έξι (6) σαφώς διαφοροποιημένες ομάδες καταναλωτών. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες της βιομηχανίας, οι ίδιες ομάδες μπορούν επίσης να διακριθούν και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αν και τα ποσοστά ενδέχεται να διαφέρουν ελαφρώς από χώρα σε χώρα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των τουριστών υγείας και ευεξίας (27%) καταλαμβάνουν οι επισκέπτες εκείνοι που έχουν εμπειρία στον τουρισμό ευεξίας, χαρακτηριζόμενοι ως «φιλόδοξοι» παραθεριστές υγείας, με ηλικία που κυμαίνεται κατά κύριο λόγο από 40 έως 69 ετών (ποσοστό 54%) που έχουν ενδιαφέρον και για συμπληρωματικές υπηρεσίες (μασάζ, σώματος, fitness, Κ.λ.π.) πέρα των ιαματικών υπηρεσιών. Επίσης, ενδιαφέρονται για οφέλη έναντι της γήρανσης και συνήθως αγοράζουν συμπληρωματικά προϊόντα.

Το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό (25%) καταλαμβάνουν οι επισκέπτες εκείνοι, χαρακτηριζόμενοι ως ταξιδιώτες που αναζητούν την αναψυχή, με ηλικία που κυμαίνεται από 20 έως 49 ετών, με μέσο και χαμηλό εισόδημα. Ένα μικρό ποσοστό αυτών (25%) έχουν μία μικρή εμπειρία και το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών επιθυμεί συμπληρωματικές υπηρεσίες όπως σάουνα, solarium, μασάζ, σώματος καθώς και την ύπαρξη πισίνας ή θαλάσσιου πάρκου.

Η επόμενη κατηγορία επισκεπτών, χαρακτηριζόμενοι ως «bon viveur» και αποτελώντας το 19%, είναι ηλικίας άνω των 50 ετών με το 20% αυτών να έχουν προηγούμενη εμπειρία σε αντίστοιχες διακοπές. Είναι μεσαίου εισοδήματος και έχουν υψηλές απαιτήσεις σε προσφερόμενες υπηρεσίες όπως καλό φαγητό, δραστηριότητες αναψυχής και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η μικρότερη ηλικιακή ομάδα επισκεπτών αποτελείται από άτομα με ηλικία κάτω των 40 ετών, χαρακτηριζόμενοι ως «αθλητικός παραθεριστής», έχουν εισοδήματα άνω του μέσου όρου, χωρίς εμπειρία και ενδιαφέρονται για προσφερόμενες υπηρεσίες περιποίησης σώματος και υποδομές αθλητισμού και fitness.

Στην προτελευταία θέση βρίσκεται η χαρακτηριζόμενη ομάδα των «σκεπτικιστών» (11%), οι οποίοι έχουν μία σκεπτικιστική ή αρνητική στάση απέναντι στις διακοπές ευεξίας, με ηλικιακή διάρθρωση που απαντά σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και με εισοδήματα όλων των κατηγοριών.

Τέλος, υπάρχει και ένα ποσοστό 5% των επισκεπτών που χαρακτηρίζονται ως «αρχάριοι» και αποτελείται κυρίως από ηλικιωμένους ταξιδιώτες άνω των 60 ετών, με καμία εμπειρία στον τομέα της υγείας και της ευεξίας που εντούτοις ενδιαφέρονται για τον τουρισμό ευεξίας.

Συμπερασματικά, οι ευρωπαίοι τουρίστες αναζητούν υψηλά επίπεδα ποιότητας (καθαριότητα, ασφάλεια, καλά διατηρημένες υποδομές, άνετα δωμάτια, ενημερωμένο και έμπειρο προσωπικό παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους τομείς της υγείας και της ευεξίας). Τους ενδιαφέρει η ευελιξία όσον αφορά στην πολιτική των κρατήσεων αλλά και στην επιλογή των υπηρεσιών που θα χρησιμοποιήσουν. Είναι συνειδητοποιημένοι σχετικά με τα θέματα υγείας και γι' αυτό αναζητούν υγιεινό φαγητό και υποδομές σωματικής άσκησης. Αναζητούν αυθεντικές και παραδοσιακές θεραπείες. Ενδιαφέρονται για την σωματική άσκηση και ιδιαίτερα αυτή που εφαρμόζεται στο φυσικό περιβάλλον, όπως ποδηλασία, τρέξιμο αλλά και για εξορμήσεις σε περιοχές πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

1.2.8 Συμπεράσματα

Μελετώντας τόσο την ελληνική όσο και τη διεθνή αγορά στον τομέα του ιαματικού τουρισμού, διαπιστώνουμε πως υφίσταται κοινή τάση μετάβασης από τον κλασικό ιαματικό τουρισμό, στον τουρισμό υγείας και ευεξίας. Ο τουρισμός αυτός βασίζεται στην παροχή ποικίλων υπηρεσιών με στόχο την πρόληψη και αποκατάσταση, δηλαδή υπηρεσιών χαλάρωσης και καλής φυσικής κατάστασης. Οι σχετικές επιχειρήσεις ανταποκρίνονται σε αυτή τη τάση επενδύοντας στην αναβάθμιση των εγκαταστάσεών τους και στον εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι νέες υπηρεσίες πλέον προσανατολίζονται στη διατήρηση του υφιστάμενου πελατολογίου της τρίτης ηλικίας αλλά και την προσέλκυση επισκεπτών νεότερης ηλικίας οι οποίοι τείνουν να συνδυάζουν την χρήση των ανωτέρω υπηρεσιών με την ανάπτυξη παράλληλων δραστηριοτήτων, διαμορφώνοντας την επίσκεψη / θεραπεία σε ολοκληρωμένο πρόγραμμα διακοπών. Η σημαντική διεύρυνση της τυπολογίας πελατών έχει ως αποτέλεσμα την διαρκή αύξηση των μονάδων θερμαλισμού και επομένως της αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

1.2.9 Φορείς Στήριξης Ιαματικού Τουρισμού

Ο ιαματικός τουρισμός στην Ελλάδα διαχειρίζεται από το **Υπουργείο Τουρισμού** και συγκεκριμένα από τη Γενική Γραμματεία Τουριστικών Υποδομών και Επενδύσεων και την Διεύθυνση Τουριστικών Επενδύσεων με το αρμόδιο τμήμα της, το Τμήμα Ειδικών Μορφών Τουρισμού και την Ειδική Υπηρεσία Προώθησης και Αδειοδότησης Τουριστικών Επενδύσεων (ΕΥΠΑΤΕ) η οποία μεταφέρθηκε από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) στο Υπουργείο Τουρισμού σύμφωνα με το Π.Δ. 112/2014 (ΦΕΚ179/ Α).

Το Τμήμα Ειδικών Μορφών Τουρισμού είναι υπεύθυνο για τις αναγνωρίσεις των φυσικών πόρων ως ιαματικών και το θεσμικό πλαίσιο του ιαματικού τουρισμού. Παραλαμβάνει και διαχειρίζεται τους φακέλους που κατατίθενται στο Υπουργείο Τουρισμού και αφορούν την αναγνώριση των φυσικών πόρων ως ιαματικών. Στο Τμήμα Ειδικών Μορφών Τουρισμού υπάγεται η Επιτροπή Προστασίας Ιαματικών Φυσικών Πόρων, μία διεπιστημονική επιτροπή, που εξετάζει τις μελέτες και τις αναλύσεις που περιέχουν οι φάκελοι αναγνώρισης και δίνει θετική γνωμοδότηση προκειμένου να συνεχιστεί η διαδικασία και να εκδοθεί η απόφαση αναγνώρισης στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ). Η Επιτροπή αυτή είναι 11μελής και σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου 3498/2006 αποτελείται από εκπροσώπους των Ανώτατων Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της υπηρεσίας του ΕΟΤ που είναι υπεύθυνη για τους ιαματικούς φυσικούς πόρους, του Γενικού Χημείου του Κράτους, του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ι.Γ.Μ.Ε.), του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργείου

Τουριστικής Ανάπτυξης, του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος.

Η Ειδική Υπηρεσία Προώθησης και Αδειοδότησης Τουριστικών Επενδύσεων (ΕΥΠΑΤΕ) αποτελείται από τρία (3) τμήματα:

- Τμήμα Προσέλκυσης και Ενημέρωσης Επενδυτών
- Τμήμα Υποστήριξης Επενδυτών
- Πολεοδομικό Γραφείο

Σκοπός της είναι να λειτουργεί ως «Υπηρεσία μίας στάσης» για την ενημέρωση των επενδυτών, για την έκδοση των αδειών και την παροχή των εγκρίσεων που είναι απαραίτητες για την έναρξη λειτουργίας των παρακάτω εγκαταστάσεων:

- Των **σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων**
- Των εγκαταστάσεων **ειδικής τουριστικής υποδομής** ανεξαρτήτως μεγέθους και
- Των **κυρίων τουριστικών καταλυμάτων** δυναμικότητας **άνω των 300 κλινών**

Πρόκειται για την υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για τη χορήγηση του ειδικού σήματος λειτουργίας (μόνιμη άδεια).

Σημαντικοί φορείς στήριξης του ιαματικού τουρισμού αποτελούν και οι **Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)** οι οποίοι αναγνωρίζοντας τις τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού στις περιοχές τους και την προστιθέμενη αξία που μπορεί να αποφέρει στο τουριστικό προϊόν της χώρας, προσπαθούν εδώ και πολλά χρόνια να συντηρήσουν και να αξιοποιήσουν τους ιαματικούς φυσικούς πόρους που βρίσκονται στα διοικητικά τους όρια.

Οι Ο.Τ.Α., στους οποίους έχει παραχωρηθεί η διαχείριση των ιαματικών φυσικών πόρων, έχουν συστήσει νομικά πρόσωπα μέσω των οποίων γίνεται η διαχείριση και εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών. Σημειώνεται ότι η διάρκεια παραχώρησης της διαχείρισης από το Ελληνικό Κράτος (Δημόσιο, ΕΟΤ, ΕΤΑΔ Α.Ε.) προς τους ΟΤΑ ή τις Αναπτυξιακές εταιρείες αυτών – και εφόσον αυτοί συναινούν – παρατείνεται για 40 χρόνια από την έναρξη ισχύος του Ν. 4049/2012. Η παράταση ισχύει ακόμη και αν έχει λήξει η αρχική διάρκεια παραχώρησης.

Έτσι, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος, σε επίπεδο διαχείρισης, υπάρχουν 71 ιαματικοί φυσικοί πόροι τους οποίους διαχειρίζονται οι Ο.Τ.Α., 29 ιαματικοί φυσικοί πόροι τους οποίους διαχειρίζεται το κράτος μέσα από την ΕΤΑΔ και το ΤΑΙΠΕΔ ενώ ακόμη 24 ιαματικοί φυσικοί πόροι διαχειρίζονται από ιδιώτες.

Σε επίπεδο επιχειρήσεων εκμετάλλευσης των ιαματικών φυσικών πόρων λειτουργούν τριάντα οκτώ (38) δημοτικές επιχειρήσεις από τις οποίες οι περισσότερες με τη μορφή των ανωνύμων ή κοινωφελών επιχειρήσεων, τριάντα μια (31) ιδιωτικές επιχειρήσεις από τις οποίες οι περισσότερες βρίσκονται στην Αιδηψό χρησιμοποιώντας τον κρατικό ιαματικό φυσικό πόρο και επτά (7) είναι κρατικές.

Ένας ακόμη σημαντικός φορέας στήριξης είναι ο **Σύνδεσμος Δήμων (και Κοινοτήτων) Ιαματικών Πηγών Ελλάδος (ΣΔΙΠΕ)**, ο οποίος ιδρύθηκε το 1983 από τους Ο.Τ.Α. για την προστασία και αξιοποίηση των ιαματικών φυσικών πόρων της Ελλάδος και την εκμετάλλευση αυτών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο Σύνδεσμος αριθμεί σήμερα 56 μέλη – Δήμους από όλη την Ελλάδα οι οποίοι έχουν στα διοικητικά τους όρια ιαματικούς φυσικούς πόρους. Έδρα του Συνδέσμου είναι η Θεσσαλονίκη και γενικός στόχος του είναι ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των λουτροπόλεων της χώρας, με

απώτερο σκοπό την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού όπως αποδεικνύεται και από τους καταστατικούς του σκοπούς που φαίνονται παρακάτω:

1. Ανάπτυξη και διάδοση του θερμαλισμού και των εφαρμογών του
2. Δημιουργία Κέντρων Θερμαλιστικών Σπουδών για την κατάρτιση των νέων στην Υδροθεραπεία-Κλιματοθεραπεία-Πηλοθεραπεία
3. Προώθηση της επιστημονικής έρευνας για την προστασία-αξιοποίηση και διαχείριση των γεωθερμικών πόρων της χώρας καθώς και σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου για τα ως άνω
4. Παροχή επιστημονικής και νομικής κάλυψης σε θέματα θερμαλισμού και γεωθερμίας στα μέλη του ΣΔΙΠΕ
5. Διοργάνωση ημερίδων ανάπτυξης και συνδιασκέψεων για τον θερμαλισμό και συνεργασία με διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς με ανάλογους σκοπούς
6. Προώθηση και προβολή των στόχων του ΣΔΙΠΕ και του Ιαματικού Τουρισμού με την έκδοση φυλλαδίων, εντύπων, βιβλίων κ.λ.π.

Στόχος του ΣΔΙΠΕ αποτελεί και η εξωστρέφεια των Ελληνικών Ιαματικών φυσικών πόρων με στόχο την προσέλκυση τουριστών. Για το σκοπό αυτό συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Ιστορικών Λουτροπόλεων (European Historic Thermal Towns Association - ΕΗΤΤΑ) εντός και εκτός Ελλάδος.

Η **Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ Α.Ε.)** είναι ανώνυμη εταιρεία με σκοπό τη διαχείριση, ανάπτυξη, εκμετάλλευση και αξιοποίηση της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου. Η Εταιρεία διαχειρίζεται ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων το οποίο περιλαμβάνει σημαντικά τουριστικά ακίνητα ανά την Ελλάδα, με σημαντική ποικιλία όπως ξενοδοχεία, κάμπινγκ, χιονοδρομικά κέντρα, ιαματικές πηγές, κ.λ.π. αλλά και σημαντικού μεγέθους και εκτάσεις προς τουριστική αξιοποίηση, τίτλους ακινήτων της ιδιωτικής περιουσίας του ελληνικού Δημοσίου καθώς και ακίνητα που έχουν μεταβιβαστεί στο ΤΑΙΠΕΔ.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό η ΕΤΑΔ Α.Ε. έχει αναπτύξει πλήθος δραστηριοτήτων μία από τις οποίες είναι η λειτουργία τουριστικών επιχειρηματικών μονάδων ως υποκαταστήματα (μαρίνες, ακτές, ιαματικές πηγές). Βασική προτεραιότητα είναι η διαχείριση και αξιοποίηση των ακινήτων του χαρτοφυλακίου της με σύγχρονα χρηματοοικονομικά εργαλεία, σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της οικονομίας, του τουρισμού και των τοπικών κοινωνιών. Όσο αφορά τις ιαματικές πηγές, η ΕΤΑΔ διαχειρίζεται η ίδια κάποιες από αυτές ασκώντας τη διοίκηση, ενώ κάποιες άλλες τις υπενοικιάζει. Ωστόσο, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων μεταβιβάζει τη διαχείριση τους στους ΟΤΑ.

Το **Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ)**, έχοντας στην ιδιοκτησία του ορισμένο αριθμό ιαματικών φυσικών πόρων, διερευνά τη δυνατότητα ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού/ τουρισμού ευεξίας στην Ελλάδα σκοπεύοντας στην υλοποίηση επενδύσεων σε υποδομές και υπηρεσίες που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και στη δημιουργία σημαντικού αριθμού νέων θέσεων εργασίας. Για το σκοπό αυτό, τα τελευταία χρόνια, προσπαθεί να τις αξιοποιήσει μέσω διαγωνισμών και προσκλήσεων ενδιαφέροντος από ιδιώτες επενδυτές.

Ο **Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)** και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και το Τμήμα Ε.Κ.Π.Υ. και Προγραμμάτων Πρόληψης & Προαγωγής Υγείας το οποίο είναι υπεύθυνο για τη χορήγηση του επιδόματος λουτροθεραπείας στους ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ.

Ακόμη, ο ΕΟΠΥΥ ολοκληρώνει το portal του τουρισμού υγείας στο οποίο φιλοδοξεί να συγκεντρώσει το σύνολο των παροχών του τουρισμού υγείας της χώρας (κλινικές, νοσοκομεία, ιατρεία, κέντρα αμνοκάθαρσης, κέντρα αποκατάστασης, κέντρα ιαματικών πηγών) προκειμένου να συγκεντρώσει και

να γνωστοποιήσει το σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας της Ελλάδας στους αντίστοιχους ασφαλιστικούς φορείς του εξωτερικού.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Διεθνών Ασφαλιστικών Σχέσεων του ΕΟΠΥΥ αποτελεί το σημείο επαφής (contact point) για την εφαρμογή της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ και έχει ως σκοπό την παροχή της πληροφορίας στους πολίτες οι οποίοι έκαναν ή επιθυμούν να κάνουν χρήση της, για τα δικαιώματα των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής περίθαλψης. Για το λόγο αυτό έχει συσταθεί το Εθνικό Σημείο Επαφής (ΕΣΕ) που ενημερώνει, διασυνδέει, επικοινωνεί, συντονίζει, υποστηρίζει και κατευθύνει όλους τους εμπλεκόμενους (ασθενείς, παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, συστήματα περίθαλψης κρατών – μελών της Ε.Ε., εθνικούς και διεθνείς φορείς) σχετικά με τη διασυνοριακή περίθαλψη.

Η Οδηγία **2011/24/ΕΕ** της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά την υγειονομική περίθαλψη των ασθενών σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την οδηγία αυτή δημιουργήθηκε το κατάλληλο πλαίσιο ώστε ο ασθενής να μπορεί να λάβει τη θεραπεία που έχει ανάγκη σε δημόσιο ή ιδιωτικό πάροχο της Α/βάθμιας ή Β/βάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, να καταβάλει τα έξοδα της θεραπείας και στη συνέχεια να του επιστραφεί το ποσό το οποίο θα του είχε επιστραφεί για την ίδια θεραπεία, εάν αυτή είχε παρασχεθεί στη χώρα του. **Απαραίτητη προϋπόθεση** είναι η εν λόγω θεραπεία να προβλέπεται στον κανονισμό παροχών ασθενείας σε είδος, στον οποίο ο ασθενής υπάγεται.

Ο νόμος 4213 ΦΕΚ Α 261/09.12.2013 αποτελεί τη συμμόρφωση του εθνικού δικαίου στην Οδηγία 2011/24/ΕΕ.

Με βάση τα παραπάνω, οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να επιλέγουν την ιαματική πηγή της επιλογής τους σε οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα και τα έξοδα θα καλύπτει ο ασφαλιστικός φορέας στον οποίο υπάγονται. Έτσι λοιπόν ανοίγεται δρόμος συνεργασίας μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών ασφαλιστικών φορέων, γεγονός που βοηθά στην προσέλευση περισσότερων επισκεπτών που επιθυμούν να έλθουν για θεραπευτικούς λόγους στη χώρα μας.

Η **Ελληνική Ακαδημία Ιαματικής Ιατρικής** η οποία ιδρύθηκε το 2015 με κυρίαρχο σκοπό την ανάδειξη της Ιαματικής Ιατρικής ως συμπληρωματικό θεραπευτικό σχήμα στην επιλογή των θεραπόντων Ιατρών, αντιπροσωπεύοντας τις καθιερωμένες διεθνώς Κλινική Υδροθεραπεία και Ιατρική Βιοκλιματοθεραπεία.

Η Ακαδημία έχει ως σκοπό την προαγωγή της ιατρικής επιστημονικής γνώσης και έρευνας στον τομέα της ιαματικής ιατρικής στην πρόληψη, την αντιμετώπιση, την καταπολέμηση της νόσου και την αποκατάσταση της υγείας, νοούμενης ως σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας του ανθρώπου.

Η **Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.)** στις αρμοδιότητες της οποίας εμπίπτει η έκδοση των πιστοποιητικών ακτινοπροστασίας.

Το **Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών (ΕΚΕΦΕ) «Δημόκριτος»** το οποίο έχει εμπλακεί στην παροχή των απαραίτητων ραδιολογικών αναλύσεων και ραδιολογικών εκθέσεων.

Τα **Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ** που συμμετέχουν σε επιστημονικές έρευνες και προωθούν προγράμματα εκπαίδευσης στελεχών που απασχολούνται στις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης των ιαματικών φυσικών πόρων (ΑΠΘ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, ΤΕΙ Πειραιά).

Τέλος, μία σειρά από τοπικής σημασίας **Μη Κερδοσκοπικών Οργανισμών και εταιρειών λαϊκής βάσης** φίλων των ιαματικών φυσικών πόρων που στόχο έχουν να υποστηρίξουν την οργάνωση, λειτουργία και προώθηση των επιχειρήσεων εκμετάλλευσης των ιαματικών φυσικών πόρων.

Ανάλογη είναι και η δραστηριοποίηση οργανισμών και φορέων στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον του τουρισμού ευεξίας και υγείας γενικότερα, σημαντικότεροι από τους οποίους είναι οι ακόλουθοι:

Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Ιστορικών Λουτροπόλεων (European Historical Thermal Town Association – ΕΗΤΤΑ)

Η ΕΗΤΤΑ είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που αντιπροσωπεύει ιστορικές πόλεις θερμικών ιαματικών λουτρών σε ολόκληρη την Ευρώπη και έχει πιστοποιηθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης για την εκτέλεση της Ευρωπαϊκής Διαδρομής Ιστορικών Θερμικών Πόλεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολιτιστικές Διαδρομές».

Η ΕΗΤΑΑ έχει 38 μέλη ανάμεσά τους μεγάλες ευρωπαϊκές λουτροπόλεις όπως Vichy - France, Wiesbaden - Germany, Salsomaggiore Terme- Italy, Spa - Belgium, Montecatini Terme - Italy, Region of Galicia - Spain, Bath - England, Karlovy Vary Region - Czech republic

Από την Ελλάδα συμμετέχουν ο Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος και μέσω αυτού όλοι οι Δήμοι - Μέλη του αλλά και ο Δήμος Αλμωπίας με τα Λουτρά Πόζαρ, ο Δήμος Καβάλας με το πηλοθεραπευτήριο των Κρηνίδων και ο Δήμος Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων με το υδροθεραπευτήριο του Λουτρακίου.

European Spas Association (ESPA): η Ευρωπαϊκή Ένωση SPA που εκπροσωπεί 20 μέλη από 19 χώρες. Ο στόχος του Συνδέσμου είναι να προωθήσει τις ιαματικές πηγές και τη λουτροθεραπεία στην Ευρώπη και να φροντίσει ώστε οι φυσικές θεραπείες με βάση το νερό, το τοπίο και το κλίμα να είναι διαθέσιμες σε όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες και επισκέπτες.

World Federation of Hydrotherapy and Climatotherapy (F.E.M.T.E.C): η παγκόσμια ομοσπονδία υδροθεραπείας και κλιματοθεραπείας συγκεντρώνει τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που εκπροσωπούν τις θερμικές εγκαταστάσεις στις χώρες τους. Έχει έδρα στην Ιταλία και είναι ο μόνος μη κυβερνητικός οργανισμός στον τομέα που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ). Οι κύριοι στόχοι της Ομοσπονδίας περιλαμβάνουν: εκπροσώπηση και προώθηση της παγκόσμιας υδροθεραπείας ενώπιον των διαφόρων εθνικών και διεθνών οργανισμών, προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και προώθηση μελετών, ερευνών, κατάρτισης και εμπειριών στον τομέα.

Global Wellness Institute (GMI): το παγκόσμιο ινστιτούτο ευεξίας είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που έχει ως αποστολή να ενισχύσει την ευεξία σε όλο τον κόσμο εκπαιδύοντας τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα για την προληπτική υγεία και την ευεξία. Μέσω των τεσσάρων πυλώνων, της έρευνας, των πρωτοβουλιών, των συζητήσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την ευεξία, χρησιμεύει ως κόμβος που ενημερώνει και συνδέει βασικούς ενδιαφερόμενους που μπορούν να επηρεάσουν τη γενική ευημερία των πολιτών όλου του κόσμου.

1.2.10 Επενδύσεις στον ιαματικό τουρισμό

Μέχρι σήμερα, οι προσπάθειες που έχουν γίνει για τον εκσυγχρονισμό του θερμολιουτρικού – τουριστικού προϊόντος και του τουρισμού υγείας γενικότερα, προέρχονται κυρίως από ιδιωτικές επενδύσεις των επιχειρήσεων εκείνων που είτε διαχειρίζονται τους ιαματικούς φυσικούς πόρους είτε έχουν επενδύσει στη δημιουργία οργανωμένων κέντρων ευεξίας και υγείας, σε μία προσπάθεια να τοποθετηθούν με επάρκεια στον ανταγωνισμό με τις αντίστοιχες μονάδες του εξωτερικού.

Μία από τις κυριότερες κατηγορίες φορέων διαχείρισης ιαματικών φυσικών πόρων είναι οι Ο.Τ.Α. οι οποίοι εντάσσουν τις σχετικές αρμοδιότητες στους καταστατικούς σκοπούς των επιχειρήσεων τους (μονομετοχικές Α.Ε., δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις). Με τη σειρά τους, οι επιχειρήσεις αυτές, είτε

εκμεταλλεύονται τον ιαματικό φυσικό πόρο και τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις με ίδια μέσα, είτε τις εκμισθώνουν σε ιδιώτες.

Το αυστηρό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους ΟΤΑ και τις επιχειρήσεις τους, κυρίως όσον αφορά στις διαδικασίες των προσλήψεων και της ανάθεσης έργων, υπηρεσιών και προμηθειών, αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη επενδυτικών δράσεων, όπως ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στα παραπάνω θα πρέπει να αθροισθούν και οι αδυναμίες που παρουσιάζει το δημοτικό management, το οποίο εμφανίζει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία, στην οικονομική διαχείριση, στον προγραμματισμό και το περιεχόμενο της επενδυτικής δραστηριότητας, κλπ.

Επιπλέον, η συνεχής μείωση των εσόδων των ΟΤΑ, δυσχέραινε την υπάρχουσα κατάσταση καθιστώντας τα δημοτικά λουτρά απαρχαιωμένα, σε συγκρινόμενα με τις δομές που τυγχάνουν διαχείρισης από ιδιώτες.

Παρά τα προβλήματα, εκτιμάται ότι η Τ.Α. και οι επιχειρηματικές της μονάδες, έχουν υλοποιήσει τις τελευταίες δεκαετίες, αξιόλογα επενδυτικά προγράμματα τόσο ως προς το ύψος τους όσο και ως προς το περιεχόμενό τους, που συνέβαλαν στον μερικό εκσυγχρονισμό και στην επέκταση των υπηρεσιών.

Ωστόσο, για να υπάρχει αξιόλογο επενδυτικό ενδιαφέρον, απαιτείται η άμεση ολοκλήρωση των νομοθετικών ρυθμίσεων ώστε να καταστεί λειτουργικός ο νόμος 3498/2006 για την Ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού, για να είναι πραγματοποιήσιμη η οποιαδήποτε επενδυτική πρωτοβουλία. Οι νομοθετικές αυτές ρυθμίσεις αφορούν στην έκδοση των Προεδρικών Διαταγμάτων για την κατοχύρωση των ζωνών προστασίας (αναμένονται).

Η σαφήνεια του θεσμικού πλαισίου και στην περίπτωση της δυναμικής αξιοποίησης των ιαματικών φυσικών πόρων, αποτελεί ουσιώδη όρο για την ανάπτυξη αντίστοιχων επενδυτικών δραστηριοτήτων. Η Κάλυμνος, η Κύθνος, η Ρόδος, η Νίσυρος, Ελευθερές - Παγγαίο, Τραϊανούπολη ανήκουν στις περιοχές που έχουν δεχθεί διερευνητικές κρούσεις, όπως επιβεβαιώνουν τοπικοί παράγοντες αλλά και ο Γενικός Γραμματέας του ΣΔΙΠΕ (www.thermalsprings.gr).

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου ξένοι κυρίως επενδυτές έχουν προσεγγίσει ΟΤΑ σε μία προσπάθεια μέσω κάποιας σύμπραξης να δημιουργήσουν νέες, μεγαλύτερες και πιο σύγχρονες μονάδες που θα στηρίξουν τον ιαματικό τουρισμό αλλά και θα προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες δημιουργώντας υποδομές στον ιαματικό τουρισμό αλλά και τον τουρισμό ευεξίας (www.thermalsprings.gr).

2. Υφιστάμενες εγκαταστάσεις

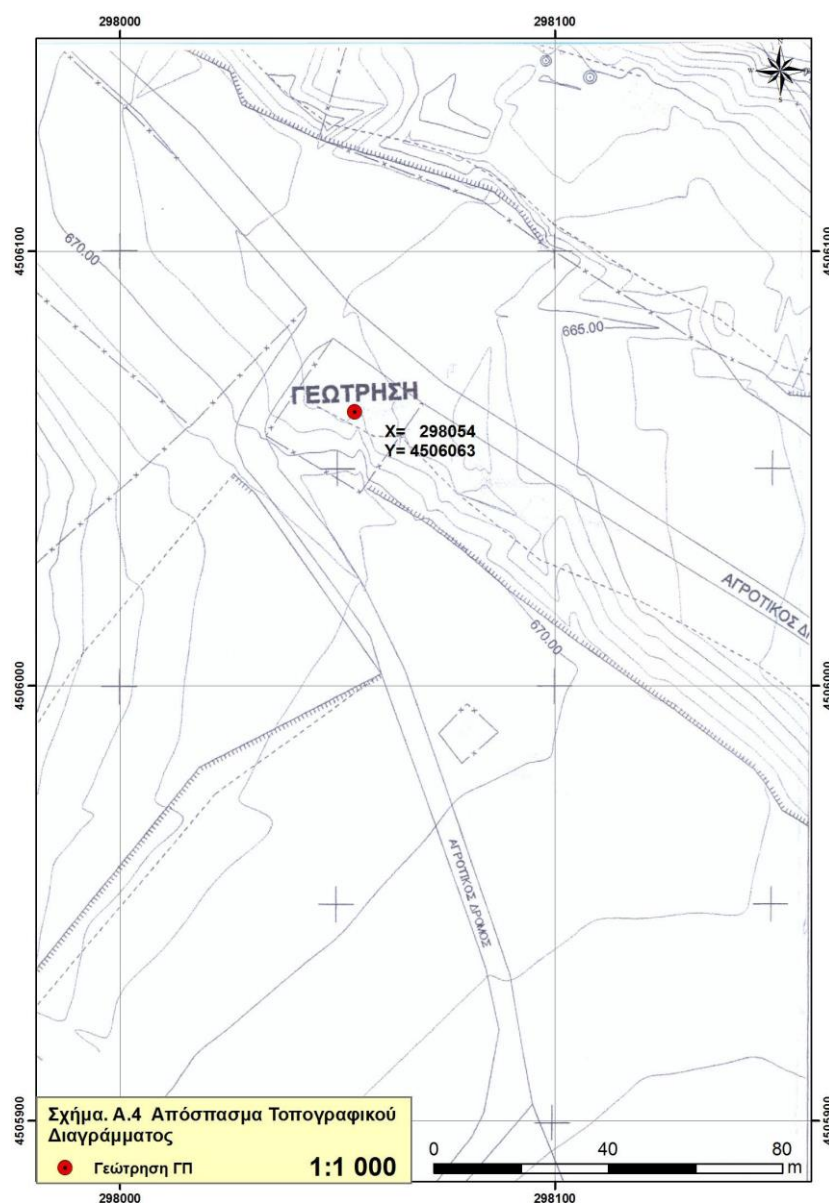
2.1 Θέση, πρόσβαση, συνδέσεις

Ο φυσικός πόρος του Ξινού Νερού που εξετάζεται αφορά στο νερό της Γεώτρησης Ποϊρό, στο Ξινό Νερό του Δήμου Αμυνταίου Φλώρινας» και ειδικότερα Γεώτρηση που βρίσκεται στα διοικητικά όρια της Δημοτικής Ενότητας Αμυνταίου του Δήμου Αμυνταίου της ΠΕ Φλώρινας, 800 m περίπου νοτιοδυτικά του οικισμού του Ξινού Νερού, στην τοποθεσία «Ποϊρό».

Η γεώτρηση βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή στα ΒΔ όρια της λεκάνης Αμυνταίου – Αναργύρων στους ανατολικούς πρόποδες του όρους Βέρνον, και ειδικότερα σε εκτός σχεδίου περιοχή, στο αγροτεμάχιο 1728, ιδιοκτησίας της Ανώνυμης Εταιρείας «Ξινό Νερό Μονομετοχική ΑΕ ΟΤΑ»

Η θέση της γεώτρησης βρίσκεται στην ίδια περιοχή όπου τα όξινα νερά από τις παρακείμενες πηγές με βάση το Β.Δ (ΦΕΚ 86/Α/1953) έχουν ανακηρυχτεί ως «ιαματικά πόσιμα οξυανθρακικά»,

Η ακριβής θέση της είναι σε υψόμετρο +668 m, με γεωγραφικές συντεταγμένες ΕΓΣΑ '87 : X= 298120 Y= 4506135 και βρίσκεται εντός περιφραγμένης έκτασης επιφάνειας 665 τμ. περίπου.

Τοπογραφικό διάγραμμα - Πηγή: Υδρογεωλογική – Γεωλογική Μελέτη Αναγνώρισης ως του ψυχρού νερού της γεώτρησης ΓΠ στο Ξινό Νερό του Δήμου Αμυνταίου Φλώρινας

Το ευρύτερο περιβάλλον της γεώτρησης αφορά σε αγροτική περιοχή κυρίως με μονοετείς καλλιέργειες και δευτερευόντως δενδρώδεις, ενώ στα βορειοδυτικά εκτείνεται χέρσα έκταση στρατιωτικών εγκαταστάσεων (πεδίο βολής Ξινού Νερού).

Στα ανατολικά και σε απόσταση 50 μ. περίπου διέρχεται ρέμα.

Η πρόσβαση στο χώρο της Γεώτρησης γίνεται με αγροτική οδό μήκους 520 μ. μέσω της Δημοτικής οδού Ξινού Νερού – Φανού. Η δε σύνδεση του Ξινού Νερού με το ευρύτερο δίκτυο επαρχιακό και Εθνικό γίνεται μέσω της Εθνικής οδού Πτολεμαΐδας – Φλώρινας, της Επαρχιακής οδού Αμυνταίου Καστοριάς και με δημοτική οδό μήκους 2,2 χιλ/τρα.

Κοντινότεροι οικισμοί είναι οι οικισμοί της Π.Ε. Φλώρινας, Ξινό Νερό σε απόσταση 1,5 χιλ/τρο, Φανός σε απόσταση 2,10 χιλ/τρα, Πεδινό 5,0 χιλ/τρα, Ροδώνας 3,5 χιλ/τρα, ενώ βρίσκεται εντός ακτίνας 10λέπτου από τον οικισμό του Αμυνταίου (6,0 χιλ/τρα) και 30' από την πόλη της Φλώρινας (37,0 χιλ/τρα). Επίσης οι χρονοαποστάσεις από τα αστικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής είναι Πτολεμαΐδα 20', Έδεσσα 40', Κοζάνη 40' και Καστοριά 55'.

Τέλος η απόσταση της θέσης του φυσικού πόρου από τον Μεθοριακό σταθμό της Νίκης (Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία) είναι 43 χιλ/τρα. Και από τον Μ.Σ. της Κρυσταλοπηγής (Ελλάδα – Αλβανία) είναι 85 χιλ/τρα.

Η ευρύτερη περιοχή συνδέεται και σιδηροδρομικά μέσω της Γραμμής Θεσσαλονίκης – Φλώρινας με στάση στον Σ.Σταθμό Ξινού Νερού.

Σε απόσταση 20' – 25' λεπτών υπάρχουν ο προστατευόμενος παραδοσιακός οικισμός του Νυμφαίου στο όρος Βέρνον και οι οικισμοί Λέχοβο και Σκλήθρο στα δυτικά καθώς και οι ενδιαφέροντες παραλίμνιοι οικισμοί Πετρών (Λίμνη Πετρών) και Αγίου Παντελεήμονα (Λίμνη Βεγορίτιδα) στα ανατολικά.

Ευρύτερο περιβάλλον Γεώτρησης Ξινού Νερού - Πηγή: Google earth

Στην άμεσα περιβάλλουσα περιοχή δεν εντοπίζονται γεωργικές εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας, υποδοχείς βιομηχανικών, βιοτεχνικών ή επιχειρηματικών εγκαταστάσεων ή μεμονωμένες μονάδες. Στην ευρύτερη περιοχή όμως (ευθεία απόσταση 5.0 χιλ/τρων) βρίσκεται η περιοχή του Λιγνιτωρυχείου Αμυνταίου και οι εγκαταστάσεις ΑΗΣ Αμυνταίου που σταμάτησε οριστικά την λειτουργία του το Μάιο του 2020, η υποβάθμιση όμως του φυσικού περιβάλλοντος παραμένει. Παρά τις σκέψεις και επιμέρους προγραμματισμούς έργων και δράσεων, προς το παρόν δεν έχει δρομολογηθεί η νέα αναπτυξιακή προοπτική της ευρύτερης περιοχής.

2.2 Αναγνώριση Φυσικού Πόρου (ενδείξεις και αντενδείξεις)

Το νερό της γεώτρησης έχει αναγνωρισθεί ως «Φυσικό Μεταλλικό Νερό», σύμφωνα με την Υπ.Απόφαση Υ2 / Γ.Π. 67299 (ΦΕΚ 1453/Β/2003) και η γεώτρηση κατασκευάστηκε με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες σε ψυχρό μεταλλικό νερό της γραμμής παραγωγής του εργοστασίου εμφιάλωσης από την πρώτη κοινοτική επιχείρηση, που στις 27/12/2010 μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ» με μοναδικό μέτοχο το Δήμο Αμυνταίου.

Με βάση την με Α.Π. 522814/21-6-1988 Απόφαση του ΕΟΤ έχει παραχωρηθεί η χρήση εκμετάλλευσης της Ιαματικής Πηγής Ξινού Νερού, με γεωγραφικές συντεταγμένες ΕΓΣΑ '87: Χ= 298120 Υ= 4506135 στην Κοινότητα Ξινού Νερού

1. Τα χαρακτηριστικά του Ιαματικού πόρου (γεώτρηση) προσδιορίζονται ως εξής:
 - θερμοκρασία : 15°C,
 - ηλεκτρική αγωγιμότητα (μ.ο.): 1232 μS/cm,
 - ενεργό οξύτητα (Ph) (μ.ο.): 6,4
 - ραδιενέργεια: Rn222 = 2,9±0,5 Bq/L
 - Χημικά στοιχεία: Ca²⁺, HCO³⁻- αέρια CO₂ με συνήθεις τιμές από 100 έως 350 mg/Lit
2. Η παροχή σε κυβικά μέτρα ανά ώρα είναι Q= 40 m³/h.
3. Υδροχημικός τύπος : Ψυχρό - Μεσομεταλλικό - Όξινο- Ασβεστούχο - Οξυανθρακούχο Ιαματικό Νερό.
4. Βάσει των φυσικοχημικών χαρακτηριστικών και της χημικής σύστασης, το νερό είναι πόσιμο και κατατάσσεται στην κατηγορία των «Ψυχρών Οξυανθρακικών», σύμφωνα με το Παράρτημα IV της Υ.Α. 16655/2006.
5. Ιαματικές ιδιότητες: Ποσιθεραπεία για παθήσεις του γαστρεντερικού και του ουροποιητικού συστήματος, Λουτροθεραπεία.
6. Αντενδείξεις: Η λουτροθεραπεία σε νερό πλούσιο σε CO₂ αντενδείκνυται σε περιπτώσεις μεγάλης καρδιακής υπέρτασης, δερματικών ελκών, πρόσφατου εμφράγματος του μυοκαρδίου, στένωση της μιτροειδούς βαλβίδας, παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, που συνοδεύονται από υπερκαπνία και σε περιπτώσεις αγγειακών εγκεφαλικών παθήσεων.
Όταν η λουτροθεραπεία εκτελείται σε ζεστό νερό που περιέχει CO₂ πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια ώστε ο λουόμενος να μην εισπνέει μεγάλες ποσότητες του αερίου. Από μετρήσεις που έγιναν στον αέρα κοντά στην επιφάνεια του νερού αποδείχτηκε ότι η συγκέντρωση του διοξειδίου του άνθρακα είναι πολύ αυξημένη. Συμβουλεύουμε τον λουόμενο να μην πλησιάζει το στόμα του στην επιφάνεια του νερού περισσότερο από ότι είναι απαραίτητο και να αποφεύγει την άσκοπη κίνηση κατά τη διάρκεια της λουτροθεραπείας για να μην αυξάνεται ο ρυθμός της αναπνοής. Ακόμα και με τη λήψη αυτών των μέτρων μπορεί περιστασιακά να εμφανιστούν συμπτώματα εγκεφαλικής υποξίας.

2.3 Προγραμματιζόμενες εγκαταστάσεις

Από τη συλλογή των δεδομένων δεν προέκυψε υφιστάμενος προγραμματισμός νέων εγκαταστάσεων, στο πλαίσιο διαθέσιμων μελετών εγκεκριμένων ή μη.

2.4 Τεχνικές υποδομές

Ός προς τις τεχνικές υποδομές φαίνεται ότι η μονάδα διαθέτει την ελάχιστη αναγκαία επάρκεια της για τη λειτουργία της ως μονάδα εμφιάλωσης όμως και ως προς:

- Συστήματα συλλογής μεταφοράς και αποθήκευσης ιαματικού νερού
- Συστήματα παροχής νερού χρήσεως
- Συστήματα αποχέτευσης
- Σύστημα πυρασφάλειας
- Σύνδεση με Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας
- Σήμανση

- Απορρίμματα
- Λοιπές υποστηρικτικές υποδομές

2.5 Θεσμικό πλαίσιο δόμησης

2.5.1 Όροι και περιορισμοί δόμησης

Η θέση της Γεώτρησης βρίσκεται εκτός οικισμών και εκτός σχεδίου πόλης και η δόμηση διέπεται από το ΠΔ 24/5/1985 (ΦΕΚ 270Δ/85) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

Για την περιοχή δεν έχουν καθορισθεί χρήσεις γης μέσω έγκρισης Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) ή Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ).

Η έκταση δεν εμπίπτει σε καμία από τις προστατευόμενες περιοχές περιβάλλοντος (NATURA 2000, Τοπία Ιδιαίτερου φυσικού Κάλλους –ΤΙΦΚ, Εθνικό Δρυμό ή περιοχές RAMSAR).

Στην άμεσα περιβάλλουσα περιοχή της Γεώτρησης, δεν υπάρχουν οικισμοί ή τμήματα τους που προστατεύονται λόγω του ιδιαίτερου πολεοδομικού, αισθητικού, ιστορικού, λαογραφικού και αρχιτεκτονικού τους χαρακτήρα, ούτε χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί.

2.5.2. Περιοχές Ειδικού Καθεστώτος

Δασικός χαρακτήρας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του αναρτημένου Δασικού χάρτη (<https://gis.ktimanet.gr/gis/forestsuspension>) η περιφραγμένη έκταση δεν είναι δασική. Τμήμα αυτής χαρακτηρίζεται ως ΧΑ (ΧΟΡΤΟΛΙΒΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΗΣ ΛΗΨΗΣ, ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ / ΚΑΛΥΨΗΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ Α/Φ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΛΗΨΗΣ & ΣΤΙΣ ΑΥΤΟΨΙΕΣ).

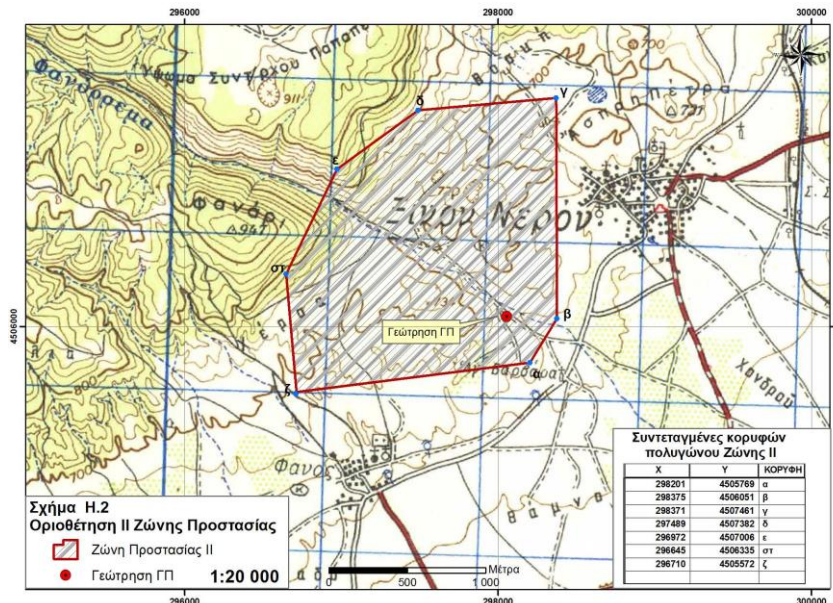
Εντός της έκτασης ή στο άμεσο περιβάλλον της, δεν υπάρχουν κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι ή μνημεία. Εντός του οικισμού Ξινού Νερού υπάρχει το κηρυγμένο μνημείο «Κτίριο Δημοτικού Σχολείου» του 1910 (ΦΕΚ 635/Β/1988-08-30)

2.5.3. Περιοχές προστασίας Υδρογεωλογικής Μελέτης

Ζώνες Προστασίας Ποσότητας και Ποιότητας

Για την προστασία του Ιαματικού νερού, ορίστηκε ως Ζώνη Απόλυτης Προστασίας (Ζώνη Ι), έκτασης 665 m², που ταυτίζεται με τον περιφραγμένο χώρο, όπου χωροθετείται η γεώτρηση. Στην Ζώνη Ι επιτρέπονται μόνον οι εργασίες που σχετίζονται με το έργο υδρομάστευσης (συντηρήσεις, μετρήσεις, αναλύσεις) και την ασφαλή απόληψη του νερού.

Η δεύτερη Ζώνη Ελεγχόμενης Προστασίας (Ζώνη ΙΙ) οριοθετείται από το πολύγωνο έκτασης 2,594 km² όπως αποτυπώνεται στο παρακάτω απόσπασμα χάρτη.

Χάρτης Ζώνης ΙΙ Προστασίας Ποσότητας Γεώτρησης Ξινού Νερού.

Πηγή: Υδρογεωλογική Μελέτη

Με την οριοθέτηση της Ζώνης ΙΙ γίνεται προσπάθεια να προστατευθεί ο το έργο υδροληψίας του Ιαματικού πόρου, τόσο από την ρύπανση από μικροβιολογικό φορτίο, όσο και από ποσοτικές μεταβολές που ενδεχομένως επιφέρουν και ποιοτικές αλλοιώσεις.

Στη Ζώνη ΙΙ δεν επιτρέπονται:

- Η ανόρυξη νέων γεωτρήσεων, εκτός αυτών που έχουν ερευνητικούς σκοπούς ή το νερό τους προορίζεται για χρήσεις υδροθεραπείας, με την προϋπόθεση του απολύτως ελεγχόμενου σχεδιασμού κατασκευής και αξιοποίησής τους.
- Υπέρβαση στις απολήψιμες ποσότητες νερού ύδρευσης από τα παρακείμενα υδρομαστευτικά έργα (πηγές, γεωτρήσεις). Επιτρέπεται η βελτίωση ή ο εκσυγχρονισμός λειτουργίας των.
- Οι υπόγειες αποχετεύσεις μέσω απορροφητικών βόθρων.
- Η μεταφορά, απόρριψη, αποθήκευση και θάψιμο αποβλήτων, φυτοφαρμάκων, ορυκτελαίων και άλλων χημικών ή ραδιενεργών ουσιών.
- Η εγκατάσταση μετασχηματιστών και ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούν ρευστό μέσο ψύξης και μόνωσης.
- Η εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης γεωργικών προϊόντων (ελαιουργεία, τυροκομεία, κτλ.), με διάθεση αποβλήτων στον επιφανειακό αποδέκτη.
- Η χωροθέτηση κοιμητηρίων και δραστηριοτήτων, όπως: ΧΥΤΑ, ΧΥΤΥ, σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων, αποθεσιοθαλάμων αδρανών, μονάδων διάλυσης και αδρανοποίησης ανακυκλούμενων υλικών.
- Κανενός είδους λατομικές, μεταλλευτικές ή εξορυκτικές δραστηριότητες, καθώς επίσης και η δημιουργία δανειοθαλάμων αδρανών, η δημιουργία αποθεσιοθαλάμων.

2.6 Αξιολόγηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων

Με βάση την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης

Ως προς την πρόσβαση

- Η θέση της Γεώτρησης έχει σχετικά εύκολη πρόσβαση στο Δημοτικό / Επαρχιακό / Εθνικό οδικό δίκτυο Μέσω αυτού του οδικού δικτύου, εξασφαλίζεται η σύνδεση με τα αστικά κέντρα της Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενά, Κοζάνη και Καστοριά), και Έδεσσας σε χρόνο μικρότερο της 1 ώρας, αλλά και τους Μεθοριακούς σταθμούς Νίκης (σύνορα Βόρειας Μακεδονίας) και της

Κρυσταλοπηγής (σύνορα Αλβανίας). Μέσω της Εγνατίας οδού δε, συνδέεται κα με λοιπά αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας

Ως προς τις λοιπές τουριστικές υποδομές της ευρύτερης περιοχής

- Στο άμεσο περιβάλλον της Γεώτρησης δεν υπάρχουν υποδομές φιλοξενίας. Η διαμονή επισκεπτών και λουόμενων, θα πρέπει να αναζητηθεί σε μικρούς ξενώνες στους οικισμούς Νυμφαίου, Λέχοβου, Σκλήθρου, Αετού, αλλά και στα ξενοδοχεία του Αμυνταίου.
- Δεν υπάρχουν στην άμεσα ευρύτερη περιοχή, αθλητικές εγκαταστάσεις (κοινόχρηστες ή ιδιωτικές), οι οποίες αποτελούν απαραίτητες υποδομές για την προσέλκυση κοινού νεότερων ηλικιακών ομάδων.
- Η ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αμυνταίου διαθέτει αξιόλογους φυσικούς πόρους (ορεινά οικοσυστήματα, τέσσερις λίμνες), παραδοσιακούς οικισμούς, επισκέψιμα οινοποιεία, πόροι που τα τελευταία χρόνια αξιοποιούνται στην ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού, με σημαντικότερο πόλο την ανάπτυξη ήπιων τουριστικών και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων στο Νυμφαίο.
- Η άμεσα περιβάλλουσα περιοχή της γεώτρησης δεν συνδέεται άμεσα με πιστοποιημένα οδοιπορικά μονοπάτια όμως στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν πολλές φυσιολατρικές διαδρομές.

3. Έκθεση χωροταξικής οργάνωσης

Όπως ήδη αναφέρθηκε ο ιαματικός πόρος του Ξινού Νερού βρίσκεται 800 μ. νοτιοδυτικά του οικισμού Ξινού Νερού και εμπίπτει εντός της ευρύτερης περιοχής της πεδιάδας του Αμυνταίου.

Η έκταση του Δήμου είναι 589.370 στρέμματα και χωροθετείται στο Νότιο – Νοτιοανατολικό τμήμα της Π.Ε. Φλώρινας, συνορεύοντας βόρεια με τον Δήμο Φλώρινας της ΠΕ Φλώρινας, ανατολικά με τον Δήμο Έδεσσας της Π.Ε.. Πέλλης, νότια με το Δήμο Πτολεμαΐδας της Π.Ε. Κοζάνης και δυτικά με τον Δήμο Καστοριάς της Π.Ε. Καστοριάς. Καταλαμβάνει πεδινές εκτάσεις στο ανατολικό και νότιο τμήμα του αλλά και ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις με έντονες κλίσεις στο δυτικό και βόρειο τμήμα του.

Ο Δήμος Αμυνταίου, με πληθυσμό 16.973 κατοίκους (απογραφή 2011) και συγκεντρώνει το 6% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Το οικιστικό δίκτυο του Δήμου συγκροτείται από 29 οικισμούς και περιλαμβάνει ένα ημιαστικό κέντρο, το Αμύνταιο, με πληθυσμό 3.671 κατοίκους, 10 οικισμούς με πληθυσμό μεταξύ 501-2.000 κατοίκων, 14 οικισμούς με πληθυσμό 101-500 κατοίκων και 54 οικισμούς με πληθυσμό μέχρι 100 κατοίκους.

Η σύνδεση του Δήμου Αμυνταίου με την ευρύτερη περιοχή, αλλά και μεταξύ των οικισμών του γίνεται μέσω Εθνικού και Επαρχιακού οδικού δικτύου. Το Αμύνταιο απέχει περίπου 33 χλμ από τη Φλώρινα, 55 χλμ από Κοζάνη, 140 χλμ από Θεσσαλονίκη μέσω της παλιάς Εθνικής Οδού και 540 χλμ από Αθήνα. Ο Δήμος Αμυνταίου είναι προσπελάσιμος από τη Θεσσαλονίκη και μέσω της Εγνατίας Οδού που συναντά στον κόμβο της Κοζάνης το νέο πρωτεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο «Λάρισα-Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη» με αριθμό Ε86.

Εξυπηρετείται από σιδηροδρομικό δίκτυο, μέσω Αμυνταίου προς Φλώρινα και Κοζάνη και προς Έδεσσα και Θεσσαλονίκη. Το αεροδρόμιο Μακεδονία στη Θεσσαλονίκη και δευτερευόντως τα αεροδρόμια Κοζάνης και Καστοριάς, εξυπηρετούν τις σχετικές ανάγκες των κατοίκων του Δήμου.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην οποία ανήκει και ο Δήμος Αμυνταίου είναι τα παρακάτω :

- Αποτελείται από τους νομούς Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς και Γρεβενών και χαρακτηρίζεται λόγω της θέσης της στον ελλαδικό χώρο ως ακριτική.
- Περιλαμβάνει σημαντικό ποσοστό ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων σε ποσοστό 82%.
- Έχει έκταση 9.451 χλμ² και πληθυσμό 283.689 κατοίκους και είναι περισσότερο αραιοκατοικημένη σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας.
- Ο πληθυσμός της ΠΔΜ παρουσιάζει σημαντική μείωση τα τελευταία 50 χρόνια, (μείωση κατά 9,7% στο διάστημα 1961-2011), αλλά και σημαντική αύξηση των δεικτών γήρανσης του πληθυσμού.
- Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Περιφέρειας, είναι ο πλούτος της σε φυσικούς πόρους, όπως ορυκτά καύσιμα (λιγνίτης), μεταλλεύματα (αμίαντος, χρωμίτης, μάρμαρα κλπ),
- Διακρίνεται για τις εκτεταμένες δασικές εκτάσεις που συνθέτουν οικοσυστήματα πλούσιας βιοποικιλότητας και βοσκότοπους. Τα δάση αποτελούν το 33,4% των εκτάσεων, οι βοσκότοποι το 39,1%, οι γεωργικές καλλιέργειες καταλαμβάνουν το 23,4%
- Διαθέτει το μεγαλύτερο δυναμικό εσωτερικών επιφανειακών υδάτων της Ελλάδας (λίμνες Βεγορίτιδα, Πετρών, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα, Καστοριάς, Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα), που αγγίζει το 65% της χώρας., οι οικισμοί το 0,8%, οι υδάτινες επιφάνειες το 2,4% και οι λοιπές εκτάσεις 0,9%.
- Το 49% της παραγωγής, αφορά στον δευτερογενή τομέα ενώ ο πρωτογενής τομέας περιορίζεται σε χαμηλά ποσοστά οπότε η ΠΔΜ χαρακτηρίζεται ως βιομηχανική, με τεράστια εξάρτηση από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ. Αυτό το μοντέλο διαφοροποιείται πλέον στη μεταλιγνιτική εποχή και θα πρέπει να τεθούν προτεραιότητες και να δοθούν κατευθύνσεις για την αναδιάρθρωση του παραγωγικού μοντέλου

3.1 Θεσμικό Πλαίσιο Προστασίας Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος

Φυσικό Περιβάλλον

Η έκταση δεν εμπίπτει εντός προστατευόμενης περιοχής NATURA 2000, RAMSAR ή ΤΙΦΚ

Πολιτιστικό Περιβάλλον

Στην άμεσα περιβάλλουσα περιοχή της Γεώτρησης δεν καταγράφονται αρχαιολογικοί χώροι. Οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι του Δήμου Αμυνταίου που αποτελούν πόλους πολιτιστικού τουρισμού, αφορούν στα εξής μνημεία,

Πίνακας 5. Κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι Δήμου Αμυνταίου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	ΘΕΣΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
Λίμνη Βεγορίτιδα. Τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους		Φυσικοί Χώροι
Λίμνη Πετρών Φλωρίνης. Τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους		Φυσικοί Χώροι
Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Γκράτιστα" (ελληνιστικός οικισμός)		Οικιστικά Σύνολα
Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Γκράτιστα" (ελληνιστικός οικισμός)	Λόφος "Γκράτιστα"	Οικιστικά Σύνολα
Αρχαιολογικός χώρος στον λόφο Αγίου Παντελεήμονα.	τμήμα της πλαγιάς του λόφου Αγίου Παντελεήμονα	Αρχαιολογικές Θέσεις
Ανεμόμυλος στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. της κοινότητας	Άγιος Παντελεήμων	Αγροτική Οικονομία, Μύλοι
Οικία στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. Λευτέρη Κλιάνη	Άγιος Παντελεήμων	Αστικά Κτίρια
Πυργόσπιτο στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. Σταύρου Μπλάγα	Άγιος Παντελεήμων	Αμυντικά Συγκροτήματα, Πύργοι
Αρχαίο νεκροταφείο στον Άγιο Παντελεήμονα	Άγιος Παντελεήμων	Νεκρικοί Χώροι και Μνημεία,
Αρχαιολογικός χώρος περιοχής "Κούλα" στο λόφο του Αγίου Παντελεήμονα	Λόφος του Αγίου Παντελεήμονα	Αρχαιολογικές Θέσεις
Κτίριο Α' Δημοτικού Σχολείου Αμυνταίου, ιδ. Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων	Αμύνταιον	Αστικά Κτίρια, Κτίσματα Κοινής Ωφελείας
Δημοτικό Σχολείο στο Ξινό Νερό	Ξινό Νερόν	Αστικά Κτίρια, Κτίσματα Κοινής Ωφελείας
Ι. Ναός Αγίου Νικολάου στις Πέτρες	Πέτριαι	Ιεροί Ναοί Χριστιανικοί, Θρησκευτικοί Χώροι
Ι. Ναός Αγίου Δημητρίου στο Λέχοβο	Λέχοβον	Ιεροί Ναοί Χριστιανικοί, Θρησκευτικοί Χώροι
Αστική Σχολή στο Λέχοβο	Λέχοβον	Αστικά Κτίρια, Κτίσματα Κοινής Ωφελείας
Βρύση στο Λέχοβο	Λέχοβον	Συστήματα Ύδρευσης, Κρήνες
Κωδωνοστάσιο Ι. Ναού Αγίου Δημητρίου στο Λέχοβο	Λέχοβον	Κωδωνοστάσια,
Αρχονικό Μιχαήλ Α. Τσίρλη στο Νυμφαίο, ιδ. της κοινότητας	Νυμφαίον	Αρχονικά, Αστικά Κτίρια
Οικία στο Νυμφαίο, ιδ. κληρονόμων Θ. Τσίρλη	Νυμφαίον	Αρχονικά, Αστικά Κτίρια
Οικία στο Νυμφαίο, ιδ. Κωνσταντίνου Πιλαφίδη	Νυμφαίον	Αστικά Κτίρια
Νίκειος Σχολή στο Νυμφαίο, ιδ. της κοινότητας	Νυμφαίον	Αστικά Κτίρια, Κτίσματα Κοινής Ωφελείας
Οικία στο Νυμφαίο, ιδ. Δ. Παπαδόπουλου	Νυμφαίον	Αρχονικά, Αστικά Κτίρια
Οικισμός Νυμφαίου. Ιστορικός τόπος	Νυμφαίον	Ιστορικοί Τόποι, Οικιστικά Σύνολα
Αρχονικό Σωσισίδη στο Νυμφαίο, ιδ. Τουριστικών Επενδύσεων "Αρχονικό Σωσισίδη" ΑΕ	Νυμφαίον	Αρχονικά, Αστικά Κτίρια
Αρχονικό στο Νυμφαίο, ιδ. Πέτρου Μέρτζη	Επάνω Μαχαλάς της Νέβεσκας (Νυμφαίου)	Αρχονικά, Αστικά Κτίρια
Λίμνη Βεγορίτιδα. Τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους		Φυσικοί Χώροι
Λίμνη Βεγορίτιδα. Τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους		Φυσικοί Χώροι
Προϊστορικός συνοικισμός Νησί Εκκλησίας	Στη νότια όχθη της Βεγορίτιδας	Αρχαιολογικές Θέσεις, Οικιστικά Σύνολα
Προϊστορικός συνοικισμός Τσαίρια Εκκλησίας	Στη νότια όχθη της Βεγορίτιδας	Αρχαιολογικές Θέσεις, Οικιστικά Σύνολα

Πηγή: http://listedmonuments.culture.gr/result_declarations.php

3.2 Υπερκείμενος Χωροταξικός Σχεδιασμός σε επίπεδο χώρας

Έως σήμερα έχουν δημοσιευτεί πέντε θεσμικά κείμενα/πλαίσια κατευθύνσεων:

- ✓ Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Γ.Π. / Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο) (Απόφαση 6876/4871/08, ΦΕΚ 128/Α/3.7.2008).
- ✓ Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (Ε.Π. Τουρισμού) (Απόφαση 24208/09, ΦΕΚ 1138/Β/11.06.2009), όπως τροποποιήθηκε (Απόφαση 67659/9-12- 2013, ΦΕΚ 3155/Β/12.12.2013)³
- ✓ Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Ε.Π.Α.Π.Ε.) (Απόφαση 49828/08, ΦΕΚ 2464/Β/3.12.2008).
- ✓ Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (Ε.Π. Βιομηχανίας) (Απόφαση 11508/09, ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13.04.2009).

³ Από την 12^η Οκτωβρίου 2015, σύμφωνα με την υπ. Αριθμ. 3632/2015 Απόφαση της ολομέλειας του ΣτΕ, η απόφαση έγκρισης της τροποποίησης του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό, ακυρώθηκε. Ως εκ τούτου, μέχρι την έγκριση νέου Ειδικού Πλαισίου δεν ισχύουν οι καταρνηθείσες διατάξεις του. Ωστόσο, για την πληρότητα της μελέτης, σε επόμενα κεφάλαια θα παρουσιασθούν ορισμένες από τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου, ως ενδεικτικές.

- ✓ Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες (Ε.Π. Υδατοκαλλιερργειών) (Απόφαση 31722/11, ΦΕΚ 2505/Β/04.11.2011).

Α) Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ128/Α/3.7.2008)

Το Γενικό Πλαίσιο έχει θεσμοθετηθεί σε εφαρμογή του Ν.2742/99 και αναφέρεται σε γενικές κατευθύνσεις για το χωροταξικό σχεδιασμό της χώρας στο πλαίσιο της ένταξης στο διεθνές περιβάλλον ενώ ταυτόχρονα καθορίζει τους άξονες ανάπτυξης της χώρας, τη διάρθρωση του οικιστικού δικτύου, τις υποδομές μεταφορών και ενέργειας, τη χωρική διάρθρωση των παραγωγικών τομέων και την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Βασική στρατηγική επιλογή του Γενικού Πλαισίου αποτελεί η υιοθέτηση ενός προτύπου βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης. Οι κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου που επηρεάζουν την ευρύτερη περιοχή της γεώτρησης του Ξινού Νερού, συνοψίζονται στις εξής ενότητες:

➤ Ως προς την Χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης.

Το διαμορφούμενο δίκτυο αστικών πόλων εντάσσεται σε ένα πλέγμα αξόνων ανάπτυξης, που συναρθρώνεται με τα λοιπά οικιστικά κέντρα, τους μικρότερους οικισμούς και τις περιοχές ανάπτυξης παραγωγικών, οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Το πλέγμα αυτό υποστηρίζεται από τα στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και υποδομών και διασυνδέεται με τις πύλες εισόδου – εξόδου της χώρας.

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την ενδογενή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη με τη δημιουργία υποδομών, την παροχή υπηρεσιών και τη διευκόλυνση των μετακινήσεων, με τη μείωση του κόστους μεταφοράς και των χρονοαποστάσεων στις απομονωμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές της χώρας (ορεινός και παραμεθόριος). Η ευρύτερη περιοχή του Ξινού Νερού συνδέεται μέσω του κάθετου άξονα της εθνικής οδού Κοζάνης - Πτολεμαΐδας – Φλώρινας - Νίκης, με τον Βόρειο Αναπτυξιακό Άξονα (Εγνατία οδό).

Επιπρόσθετα, κυρίαρχο χαρακτηριστικό του χωρικού προτύπου που προωθείται από το Γενικό Πλαίσιο όσον αφορά στις μειονεκτικές περιοχές, αποτελεί η ενδογενής – τοπική ανάπτυξη με τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής, την παροχή υπηρεσιών και την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού. Για την αξιοποίηση και τη διάχυση της δυναμικής των πόλων ανάπτυξης στα μικρότερα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο απαιτείται η εγκαθίδρυση εταιρικής σχέσης μεταξύ τους με την προώθηση των αναγκαίων δράσεων.

➤ Ως προς την Χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων

Ως γενική κατεύθυνση για τον αγροτικό τομέα προτείνεται η ανάδειξη του πολύ-λειτουργικού χαρακτήρα της γεωργίας και του ρόλου της ως σημαντικού "διαχειριστή" των φυσικών πόρων και του αγροτικού τοπίου καθώς και η δημιουργία ενός προτύπου πολύ-απασχόλησης και διασύνδεσης των διαφόρων τομέων μεταξύ τους (π.χ. τουρισμός - πρωτογενής τομέας, τουρισμός - πολιτισμός, κ.λ.π).

Όσον αφορά στον τομέα του τουρισμού, οι βασικοί στόχοι-επιδιώξεις του Γενικού Πλαισίου, είναι:

- ✓ Η ορθολογική οργάνωση - βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας του τομέα με την προσαρμογή και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και του σχεδιασμού στα νέα δεδομένα και τάσεις της τουριστικής αγοράς.
- ✓ Η προώθηση νέων μορφών τουρισμού που αναμένεται να συμβάλουν και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- ✓ Η διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας και των αποτελεσμάτων της σε νέες περιοχές και προώθηση της ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- ✓ Η περιβαλλοντική αναβάθμιση των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.
- ✓ Η εξασφάλιση της προστασίας και της βιωσιμότητας των πόρων.

Βάσει των ανωτέρω στόχων – επιδιώξεων, δίδονται και οι ακόλουθες κατευθύνσεις για την ανάληψη ενεργειών και υιοθέτηση δράσεων που συνδέονται με την εξυπηρέτηση του τουρισμού βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε περιοχής, της έντασης και του είδους της τουριστικής δραστηριότητας, της γεωμορφολογίας και της ευαισθησίας των πόρων. Αυτές οι ενέργειες και δράσεις αφορούν κυρίως στα εξής:

- ✓ Αναβάθμιση της εικόνας των τουριστικών προορισμών προκειμένου να καταστούν ελκυστικότεροι και ασφαλέστεροι, με την ανάδειξη στοιχείων ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας, την αναβάθμιση και την αποκατάσταση του δομημένου χώρου, την οργάνωση του, ατύπως διαμορφωμένου οικιστικά, εξωαστικού χώρου, κ.ά.
- ✓ Προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και του τοπίου (προστασία φυσικού περιβάλλοντος, αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, δημιουργία πολιτιστικών χώρων, δικτύων μονοπατιών και διαδρομών).
- ✓ Διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας με ένταξη των αναξιοποίητων τουριστικά πόρων της ενδοχώρας στο προσφερόμενο προϊόν και με παράλληλη προστασία και διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους. Ειδικότερα, ενίσχυση της σχέσης ανεπτυγμένων τουριστικών κέντρων και υπαίθρου ή ανεπτυγμένων παράκτιων περιοχών και ενδοχώρας, ώστε να εμπλουτιστεί η υφιστάμενη τουριστική προσφορά με νέα τουριστικά προϊόντα και να καταστούν βιώσιμες οι νέες μορφές τουρισμού που θα αναπτυχθούν σε ορεινές ή μη ανεπτυγμένες περιοχές.

➤ Ως προς την χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου και αγροτικού χώρου, καθώς και των παραμεθόριων περιοχών

Στο Γενικό Πλαίσιο περιλαμβάνονται επίσης κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση και την ανάπτυξη ορισμένων ειδικών κατηγοριών του χώρου, οι οποίες συγκεντρώνουν κοινά χαρακτηριστικά καθιστούν αναγκαία την ειδική αντιμετώπισή τους. Οι κατηγορίες αυτές του χώρου που περιλαμβάνονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης είναι ο ορεινός και ο αγροτικός χώρος.

Οι γενικές κατευθύνσεις για όλες αυτές τις ειδικές κατηγορίες του χώρου είναι αφ' ενός η ενίσχυση της ανάπτυξής τους με βιώσιμο τρόπο και της σύνδεσής τους με βασικά αστικά κέντρα της λοιπής χώρας, ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή και η περιφερειακή ισορροπία, αφ' ετέρου η διαφύλαξη της πλούσιας βιοποικιλότητας και των τοπίων που αποτελούν βασικά στοιχεία έλξης και, επομένως, συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών αυτών, καθώς και της αρμονίας του ανθρωπογενούς με το φυσικό περιβάλλον, που αποτελεί προϋπόθεση ποιότητας ζωής.

Β) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης Τουρισμού

Το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό που εξειδίκευε τις βασικές κατευθύνσεις, προτεραιότητες και επιλογές του ΓΠΧΣΑΑ στον κλάδο του τουρισμού, παρέχοντας όλες τις αναγκαίες κατευθύνσεις προς τα υποκείμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της αειφόρου, ισόρροπης, συνεκτικής και ολοκληρωμένης διαχείρισης του χώρου που εγκρίθηκε κατ' αρχήν το 2009 και τροποποιήθηκε το 2013 (ΦΕΚ 3155B/12.12.2013) έχει ακυρωθεί με σχετικές αποφάσεις του ΣτΕ (Αποφάσεις με αρ. 3632/2015 και 519/2017).

Το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό αποτέλεσε εισαγωγικό κείμενο για τις διαπιστώσεις στον τομέα του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο και σε σχέση με τον εθνικό χώρο, τις τάσεις της τουριστικής αγοράς και των χαρακτηριστικών της ζήτησης και της προσφοράς τουριστικών καταλυμάτων, των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας καθώς και τις αδυναμίες των υποδομών και τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και σαν τέτοιο κείμενο κατευθύνσεων ενσωματώνεται στο παρόν

Για τις ανάγκες του Ειδικού Πλαισίου του Τουρισμού, ο εθνικός χώρος προσεγγίζεται βάσει τριών κριτηρίων:

- α. έντασης και είδους της τουριστικής ανάπτυξης,
- β. γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών,

γ. ευαισθησίας των πόρων.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια, η ευρύτερη περιοχή των Λουτρών Ξινού Νερού εμπίπτει στην κατηγορία του εθνικού χώρου (ΣΤ) «Πεδινές και ημιορεινές περιοχές».

Οι περιοχές ΣΤ «Πεδινές και Ημιορεινές Περιοχές» στο μέτρο που δεν εμπίπτουν στις υπό στοιχεία Α και Β κατηγορίες (δηλαδή «(Α1) Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, (Α2) Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές, (Β1) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού ή (Β2) Πόλοι εντατικής ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού»), τα χαρακτηριστικά του χώρου και η αναμενόμενη εξ αυτών ένταση των τουριστικών δραστηριοτήτων δεν δικαιολογούν, για την προγραμματική περίοδο του παρόντος Ειδικού Πλαισίου, τη λήψη ειδικών μέτρων, χωρίς ωστόσο να αποκλείουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων εφόσον δεν υπάρχει σαφής αντίθεση με άλλες ρυθμίσεις σχεδιασμού του χώρου. Επίσης αξιοποιούνται οι εκάστοτε τοπικοί πόροι που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμού, περιηγητικού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού κ.λπ.).

Σε κάθε περίπτωση δεν αποκλείεται η εφαρμογή των συνεχιζόμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τον αγροτικό χώρο, καθώς και η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχών τουριστικών δραστηριοτήτων και σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων.

Τέλος ως ειδική κατηγορία υποδομής ιαματικού τουρισμού, διέπεται από τις εξής στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης:

α) Αξιοποίηση των ιαματικών φυσικών πόρων με σκοπό την ανάπτυξη περιοχών θερμαλισμού με κριτήρια:

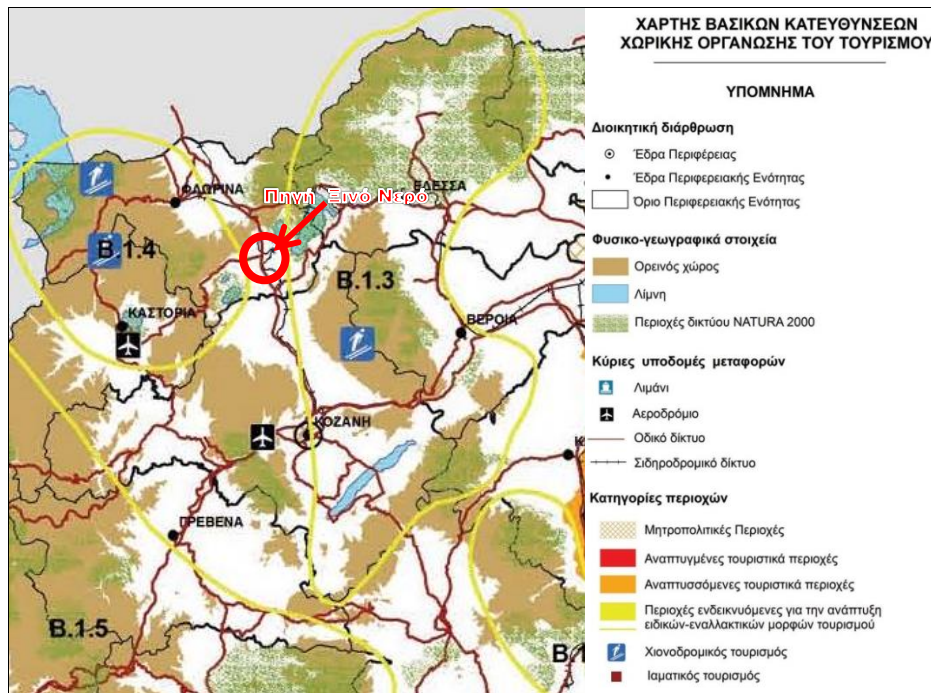
- Την αξία/ιαματικότητα/θεραπευτικές ιδιότητες (με βάση σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα), σε συνδυασμό με την επάρκεια του φυσικού πόρου για τη βιωσιμότητα της επένδυσης.
- Την ποιότητα του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής του φυσικού ιαματικού πόρου.
- Το βαθμό χωροταξικής ένταξης τους σε περιοχές που παρουσιάζουν ευρύτερο τουριστικό ενδιαφέρον.
- Την προσβασιμότητα της περιοχής και την υποστήριξη της με σύγχρονη τεχνική και κοινωνική υποδομή.
- Τη δυνατότητα υποστήριξης με ξενοδοχειακές υποδομές υψηλών προδιαγραφών καθώς και με συναφείς εγκαταστάσεις ελεύθερου χρόνου, αναψυχής, αθλητισμού.

β) Λήψη μέτρων για τη διαφύλαξη του φυσικού πόρου από τη ρύπανση και γενικότερα κάθε είδους υποβάθμιση.

γ) Συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας των ιαματικών μέσων, ανάπτυξη σχετικής επιστημονικής έρευνας/τεκμηρίωσης των θεραπευτικών ιδιοτήτων σε συνδυασμό με τις εφαρμοζόμενες τεχνικές και εκπαίδευση/εξειδίκευση επιστημονικού και μη προσωπικού.

δ) Ανάδειξη και χαρακτηρισμός λουτροπόλεων σε περιοχές που διαθέτουν ιαματικούς φυσικούς πόρους (φυσικά νερά, ατμοί, φυσικά αέρια, πηλοί κ.λπ.), και όπου αναπτύσσεται ή δύναται να αναπτυχθεί συνολική προσφορά τουριστικών δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών επικεντρωμένων στην παροχή υπηρεσιών θερμαλισμού, υγείας, ευεξίας, αποκατάστασης.

ε) Δημιουργία γενικότερα κέντρων θεραπευτικού τουρισμού (θερμαλισμού, θαλασσοθεραπείας, υδροτουρισμού – spa, τουρισμού ευεξίας – wellness, κ.ά.) με έμφαση στον συνδυασμό πρόληψης/θεραπείας – αποκατάστασης, αναψυχής και παραθερισμού σε περιοχές που διαθέτουν, σε αντιστοιχία με το αντικείμενο «θεραπείας», κατάλληλους πόρους, ιδιαίτερα σε αναπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές της χώρας με καλή προσβασιμότητα.

Απόσπασμα Χάρτη ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό

Πηγή: ΦΕΚ 3155B/2013

Γ) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) (Απόφαση 49828/08, ΦΕΚ 2464B/2008)

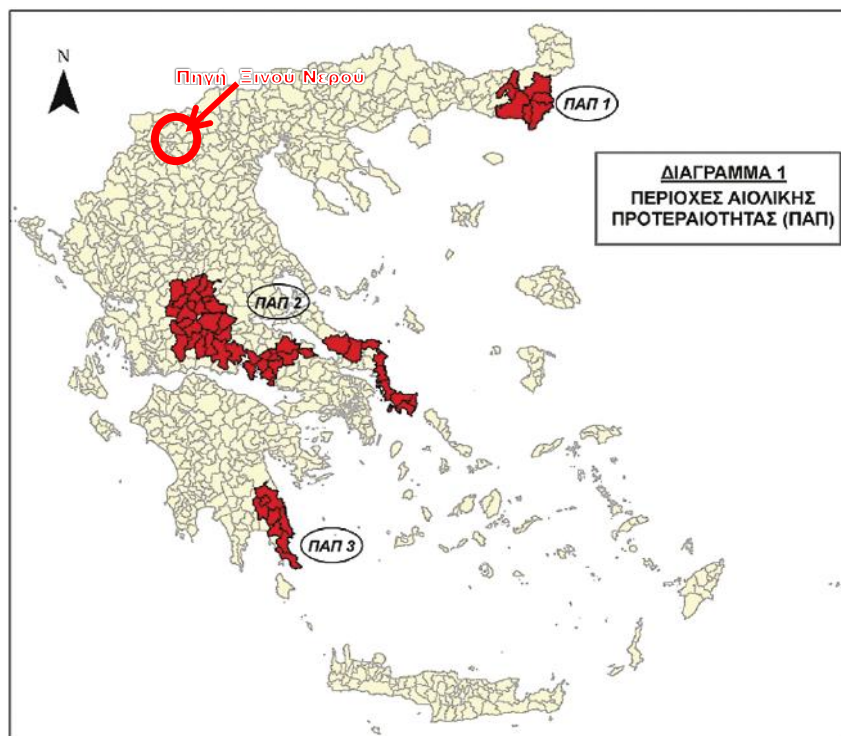
Οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας αφορούν:

- Αιολική Ενέργεια
- Εκμετάλλευση ηλιακής ενέργειας
- Μικρά Υδροηλεκτρικά Έργα
- Εκμετάλλευση της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο
- Εκμετάλλευση της γεωθερμικής ενέργειας

Αιολική ενέργεια - Αιολικά Πάρκα

Το Ε.Π. των ΑΠΕ επιχειρεί τη διάκριση του εθνικού χώρου σε σχέση με το ειδικό θέμα σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) και Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.). Η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας δεν εμπίπτει στις περιοχές Π.Α.Π.

Ωστόσο σύμφωνα με το άρθρο 5 του πλαισίου, απλές Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.), χαρακτηρίζονται όλοι οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ της ηπειρωτικής χώρας που δεν περιλαμβάνονται στις ΠΑΠ, των οποίων περιοχές ή και μεμονωμένες θέσεις κρίνονται από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας κατά το άρθρο 3 παρ. 1.δ του ν. 3468/2006, ως ενεργειακά αποδοτικές.

Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας Π.Α.Π.
 Πηγή: ΦΕΚ ΦΕΚ 2464/Β/3.12.2008

Διακρίνονται δυο ομάδες κριτηρίων:

- α) Αποστάσεις από γειτνιάζουσες χρήσεις γης, δραστηριότητες και δίκτυα τεχνικής υποδομής.
- β) Αποστάσεις που έχουν σχέση με κριτήρια προστασίας του τοπίου.

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΡΑΕ στην ευρύτερη περιοχή της γεώτρησης έχουν εκδοθεί άδειες παραγωγής Φ/Β Σταθμών που αφορούν σημαντικές εκτάσεις βόρεια της περιοχής και του οικισμού του Ξινού Νερού. Επίσης σε στάδιο αδειοδότησης (άδειες Παραγωγής) βρίσκονται αιολικά σταθμοί στο όρος Βέρον.

Άδειες παραγωγής ΑΠΕ - Πηγή : Ιστοσελίδα της ΡΑΕ

https://geo.rae.gr/?tab=viewport_maptab&lon=21.64456064895053&lat=40.683828781662&zoom=12

Δ) Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία (Ε.Π. Βιομηχανίας) (Απόφαση 11508/09, ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13.04.2009)

Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία είναι ο μετασχηματισμός της χωρικής διάρθρωσης του εθνικής σημασίας τομέα της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ισότητα και συνοχή και την οικονομική ευημερία.

Για το σκοπό αυτό το Πλαίσιο περιλαμβάνει κατευθύνσεις που αφορούν στη μακρο - χωρική οργάνωση της βιομηχανίας καθώς και τη χωροθέτησή της σε τοπικό επίπεδο σε συνάρτηση με τις χρήσεις γης. Ειδικότερα, περιλαμβάνει κατευθύνσεις για το εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της βιομηχανίας, με εξειδίκευση σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, κατευθύνσεις κλαδικού και ειδικού χαρακτήρα, κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους οργανωμένης χωροθέτησης της βιομηχανίας καθώς και για τη χωροθέτησή της εκτός σχεδίου, κριτήρια και συμβατότητες χωροθέτησης των βιομηχανικών μονάδων και υποδοχέων, κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και για άλλες μορφές σχεδιασμού και πρόγραμμα δράσης.

Ειδικότερα για τον Ν. Φλώρινας προτείνονται:

Γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση: Μέση (1).

Κλαδικές προτεραιότητες: Δεν υπάρχει σαφής φυσιογνωμία, ούτε συγκεκριμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα στη μεταποίηση, με εξαίρεση τις μεταποιητικές μονάδες αγροτοδιατροφικού τομέα. Η ειδίκευση στον κλάδο 10 (άνθρακας) της εξόρυξης και τον κλάδο 40 (ηλεκτροπαραγωγή) δεν έχουν λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά προς τη μεταποίηση. Δεν μπορεί να προσδιοριστούν κλαδικές προτεραιότητες προς το παρόν στη βάση συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων. Μια στρατηγική που παρουσιάζει ορισμένα περιθώρια είναι η επιδίωξη ενός διεθνούς ρόλου προς Βορά, βασισμένου σε εμπορικές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να δράσουν πολλαπλασιαστικά (σε μικρό βαθμό) και για τη μεταποίηση.

Χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας: Η ζώνη Φλώρινα-Μελίτη-Αμύνταιο συγκεντρώνει τη μεταποίηση του νομού. Η επιθυμητή εξέλιξη είναι η συνένωσή του (από χωρική άποψη) προς Νότο με τον άξονα δευτερογενούς τομέα Κοζάνης-Πτολεμαΐδας, και η προέκτασή του προς τα Β (εξαγωγικός προσανατολισμός).

Οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας: Η υπάρχουσα από το 1975 ΒΙ.ΠΕ. έχει προσελκύσει πολύ περιορισμένο αριθμό επενδύσεων, ενώ έχει ακόμα ελλείψεις υποδομών. Η βελτίωση της ελκυστικότητας της είναι αναγκαία.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις της βιομηχανίας: Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις από τη μεταποίηση. Η εξειδίκευση ωστόσο στην εξόρυξη άνθρακα και την ηλεκτροπαραγωγή έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις (κυρίως ρύπανση της ατμόσφαιρας και προσωρινή αλλοίωση της εδαφικής φυσιογνωμίας). Υπάρχει ανάγκη εφαρμογής ειδικών μέτρων αναφορικά με την αντιρρύπανση και την προστασία της φύσης.

Πολιτική για τις περιοχές με ιδιαίτερα χαμηλή παρουσία βιομηχανίας (ενδονομαρχιακές ανισότητες): Πολιτική τύπου 2 (Ηπια πολιτική, για τη διατήρηση ενός βασικού βιομηχανικού ιστού για την κάλυψη τοπικών αναγκών και για την αποφυγή των κινδύνων της υπερβολικής εξάρτησης από λίγους ή έναν τομέα. Δεν πρέπει, όμως, να υπάρξει έντονη τεχνητή στήριξη της βιομηχανίας, που μπορεί να οδηγήσει σε μη βιώσιμες μονάδες, στο βαθμό που υπάρχουν εναλλακτικοί τομείς ανάπτυξης των περιοχών.

Βιομηχανία και αγορά εργασίας: Πολιτικές τύπου 4, με ιδιαίτερη έμφαση στις συνδυασμένες επιπτώσεις των πιέσεων στη γεωργία και στη βιομηχανία.

Ε) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΕΠΧΣΑΑΥ) (Απόφαση 31722/11, ΦΕΚ 2505Β/2011)

Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, οι μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας δύνανται να αναπτύσσονται σε επιλεγμένες ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές, οι οποίες κρίνονται κατάλληλες για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργητικών μονάδων (ΠΑΥ) και μέσα στις οποίες προσδιορίζονται ζώνες, είτε

οργανωμένες με φορέα διαχείρισης (ΠΟΑΥ), είτε με μορφή άτυπων συγκεντρώσεων (ΠΑΣΜ). Οι ΠΑΥ που προτείνονται στο Ειδικό Πλαίσιο έχουν επιλεγεί μετά από αξιολόγηση χωροταξικών, περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών παραμέτρων.

Τα υδάτινα συστήματα της περιοχής δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του εν λόγω ΕΠΧΣΑΑ.

Απόσπασμα Χάρτη Εθνικού Προτύπου Χωρικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, Πηγή: Ειδικό ΠΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, ΦΕΚ 2505B/2011

3.3 Υπερκείμενος Χωροταξικός Σχεδιασμός σε περιφερειακό επίπεδο

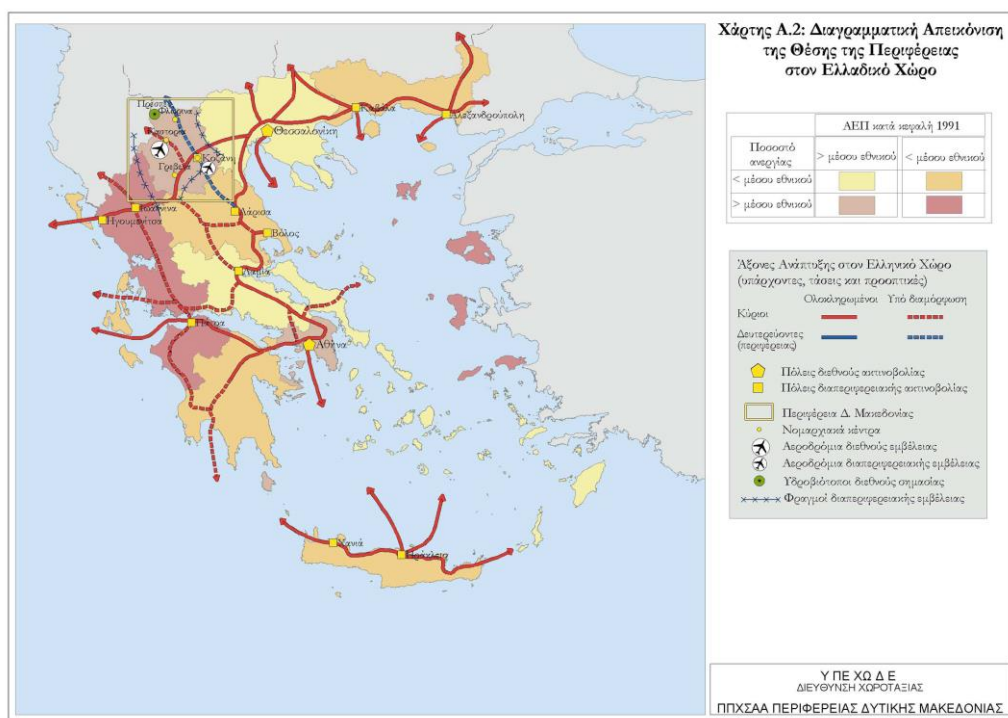
3.3.1 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Απόφαση 26295/1-7-2003 – ΦΕΚ 1472B/2003)

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει έκταση 9.451 km² και καταλαμβάνει το 7,2 % της συνολικής έκτασης της χώρας. Είναι περιοχή κατ' εξοχήν ορεινή, με το 82% του εδάφους της να καλύπτεται από ορεινές και ημιορεινές εκτάσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ ο μόνιμος πληθυσμός της Δυτικής Μακεδονίας (283.689 κάτοικοι) αντιστοιχεί περίπου στο 3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Αποτελεί την πιο αραιοκατοικημένη περιφέρεια της Ελλάδας, ενώ ποσοστό 49% του πληθυσμού είναι αστικός και 51% αγροτικός.

Η Περιφέρεια καταλαμβάνει τμήμα του βορειοελλαδικού χώρου στα σύνορα της Χώρας με τη ΠΓΔΜ και την Αλβανία και αποτελεί τη μόνη Περιφέρεια της χώρας που δεν βρέχεται από θάλασσα. Ο ρόλος της στον εθνικό χώρο εξακολουθεί να καθορίζεται από τον παραγωγικό της χαρακτήρα και την εξειδίκευσή της, πρωτίστως στην ενέργεια (εδώ παράγεται το 75% του εθνικά καταναλισκόμενου ηλεκτρικού ρεύματος) και δευτερευόντως στον κλάδο της γουνοποιίας. Μια μικρή διαφοροποίηση της οικονομίας έχει επιτευχθεί από την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας σε κάποιες ζώνες, ενώ τα τελευταία χρόνια υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις ανάπτυξης συγκεκριμένων παραγωγικών κλάδων του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα.

Την τελευταία δεκαετία επήλθε μια μεταβολή του χαρακτήρα της Περιφέρειας με τη δραστική αύξηση της προσβασιμότητάς της που ήταν αποτέλεσμα, πρωτίστως, της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και των συνοδευτικών της Καθέτων Αξόνων και οδήγησε στην πλήρη άρση του ακριτικού της χαρακτήρα. Επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος της Περιφέρειας σε έναν ευρύτερο Βαλκανικό και Κεντροευρωπαϊκό χώρο. Δια του συστήματος Εγνατία/Κάθετοι άξονες προσφέρεται εν δυνάμει η διέξοδος της ΠΓΔΜ αλλά και της Ν. Αλβανίας προς τον νότο, τον λιμένα της Θεσσαλονίκης αλλά και του Βόλου με τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσόγειου. Η χωρική και αναπτυξιακή ολοκλήρωση και η αντίστοιχη αύξηση της σημασίας της Περιφέρειας θα εξαρτηθεί κυρίως από εξωγενείς αναπτυξιακούς και γεωπολιτικούς

παράγοντες περιφερειών άλλων χωρών. Αυτή η προοπτική προσδίδει στην Εγγατία αναπτυξιακό χαρακτήρα, αναδεικνύοντας την, από απλό διάδρομο διαμπερούς διέλευσης οχλούσας εμπορευματικής κυκλοφορίας, σε στοιχείο αναπτυξιακής υποδομής.

Πηγή: Χάρτης Α.2. ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (ΦΕΚ 1472Β/2003)

Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικούς φυσικούς πόρους, όπως ενεργειακά ορυκτά, μεταλλεύματα, δάση (50% της συνολικής της έκτασης), βοσκότοπους και το 65% των επιφανειακών υδάτινων πόρων της χώρας. Διαθέτει επίσης αξιόλογο φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

Στην Περιφέρεια κυριαρχούν δυο βασικοί άξονες ανάπτυξης που προσδιορίζουν σε σημαντικό βαθμό και τις τάσεις εξέλιξης του οικιστικού δικτύου:

- Ο άξονας εξόρυξης λιγνίτη, Φλώρινα - Αμύνταιο - Πτολεμαΐδα - Σαριγκιόλ.
- Ο άξονας της γούνας, Καστοριά - Άργος Ορεστικό - Σιάτιστα - Βόϊο.

Το θεσμικό πλαίσιο για την ευρύτερη περιοχή διέπεται από τις προβλέψεις, περιορισμούς και κατευθύνσεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Οι γενικοί στόχοι που καθορίζουν και το πρότυπο χωρικής οργάνωσης της Περιφέρειας συγκεκριμενοποιούνται στο χώρο:

- Με την επιδίωξη συγκρότησης ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού δικτύου αστικών κέντρων,
- Με την ενδυνάμωση και βελτίωση των αστικών κέντρων της Περιφέρειας,
- Με την ανάπτυξη ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης της υπαίθρου,
- Με την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών και πρόσβασης της γνώσης,
- Με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας και της εσωτερικής της συνοχής,
- Με τη διάχυση της πληροφορίας και της γνώσης,
- Με την αναπτυξιακή αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων,
- Με τη συνεπή διαχείριση των υδατικών πόρων και την πρόληψη των κινδύνων φυσικών καταστροφών.
- Στη συνετή χρήση των φυσικών της πόρων, πράγμα του συνεπάγεται τη συμφιλίωση του ενεργειακού αναπτυξιακού προτύπου με τον έλεγχο και τον περιορισμό της ρύπανσης.

Στην διάρθρωση του οικιστικού δικτύου κυριαρχεί το δίπολο Κοζάνης - Πτολεμαΐδας.

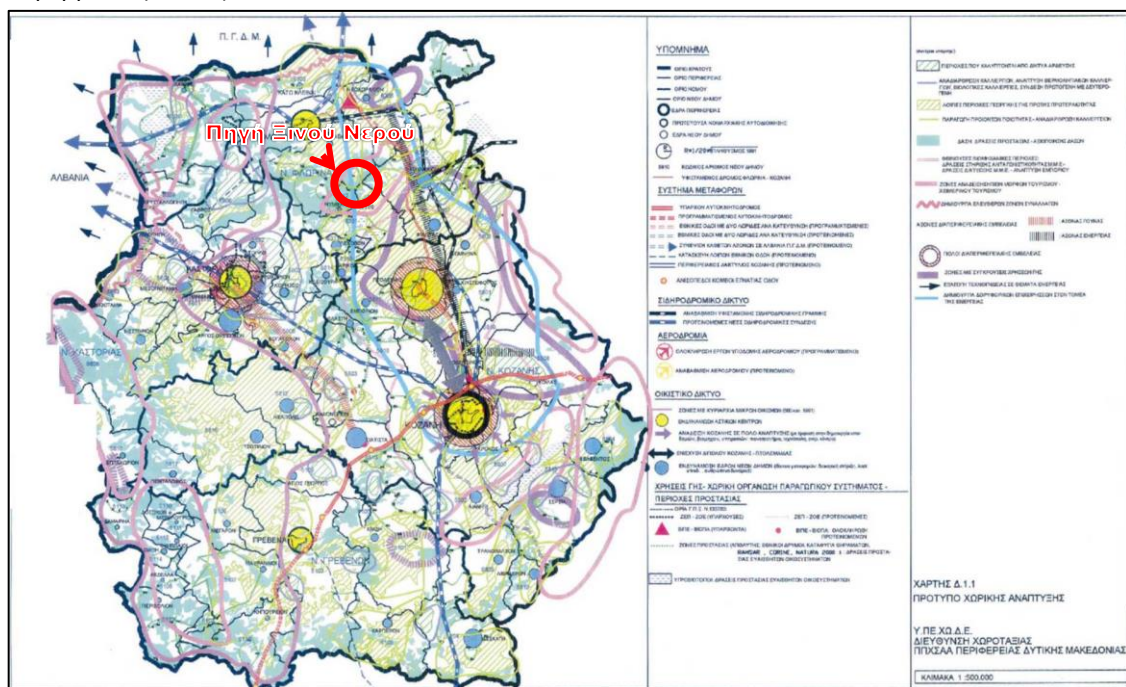
Η πόλη της Φλώρινας ορίζεται ως κέντρο δεύτερου επιπέδου και αποτελεί το διοικητικό κέντρο του νομού και είναι το πρώτο σημαντικό αστικό κέντρο που συναντά κανείς, προερχόμενες από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Ο ρόλος εμπορικού κέντρου διασυνοριακού χαρακτήρα που έπαιζε στο παρελθόν έχει περιοριστεί σημαντικά μετά τις γεωπολιτικές αλλαγές στα Βαλκάνια. Η μελλοντική εξομάλυνση των σχέσεων με τη γειτονική χώρα να ξαναδώσουν στην πόλη τις διασυνοριακές της προοπτικές.

Ο ρόλος των αστικών κέντρων 3ου επιπέδου είναι σημαντικός στην Περιφέρεια. Στο Νομό Φλώρινας, τέτοιο ρόλο παίζει το Αμυνταίο το οποίο έχει περισσότερη λειτουργική σχέση με την Πτολεμαΐδα παρά με τη Φλώρινα, αφού εντάσσεται στη ζώνη ηλεκτροπαραγωγής - εξόρυξης. Αποτελεί βιομηχανικό κέντρο που αναφέρεται διοικητικά στη Φλώρινα, με την οποία όμως είναι σχετικά ισοδύναμο όσον αφορά τις υπόλοιπες εξυπηρετήσεις.

Ο ρόλος του ημιαστικού κέντρου του Αμυνταίου είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ανάπτυξη του κλάδου της εξόρυξης και ηλεκτροπαραγωγής στην Περιφέρεια, δεδομένου ότι εντάσσεται χωρικά και παραγωγικά στον ενεργειακό άξονα.

(Παράλληλα, η ευρύτερη περιοχή του Αμυνταίου αποτελεί μια περιοχή με έντονη αγροτική δραστηριότητα. Η υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της γεωργίας μέσω της δημιουργίας καινοτομικών επιχειρήσεων με έμφαση στους νέους, της προώθησης "ομάδων παραγωγών", και της στήριξης επιχειρήσεων αξιοποίησης των παραδοσιακών επώνυμων προϊόντων αποτελεί στόχο για την περιοχή στο πλαίσιο της πολιτικής ενίσχυσης του αγροτικού χώρου.

Στην πόλη του Αμυνταίου προωθούνται, επίσης, δράσεις ενίσχυσης των υποδομών που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής στην περιοχή (αναβάθμιση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης μέσω της ενίσχυσης του κέντρου Υγείας Αμυνταίου, του ΚΑΦΚΑ και, ταυτόχρονα, στοχεύουν στην αναβάθμιση του ρόλου του, μέσω παρεμβάσεων ολοκληρωμένου σχεδιασμού (παρεμβάσεις στο εσωτερικό οδικό δίκτυο, αναπλάσεις, χώροι στάθμευσης, αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, κ.λ.π.).

Πηγή: Χάρτης Δ.1.1. «Πρότυπο Χωρικής Οργάνωσης» ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας (ΦΕΚ 1472Β/2003)

Πολλές από τις διαπιστώσεις του ισχύοντος χωροταξικού της Περιφέρειας, παρά τα 15 χρόνια που έχουν μεσολαβήσει από την έγκρισή του, εξακολουθούν να ισχύουν τόσο ως προς την θέση της Περιφέρειας στον χώρο της Ε.Ε. όσο και στον εθνικό χώρο. Ωστόσο, την τρέχουσα περίοδο, όπως και τα υπόλοιπα Περιφερειακά Πλαίσια της χώρας, βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης, όπου στο πλέον πρόσφατο δημοσιευμένο Σχέδιο ΥΑ, σε ορισμένους τομείς εντοπίζονται ορισμένες διαφοροποιήσεις.

Ως εκ τούτου, στο σημείο αυτό, κρίθηκε σκόπιμη, η συνοπτική παράθεση και των κατευθύνσεων της πρότασης αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ η οποία βρίσκεται σε τελικό στάδιο αλλά δεν έχει εγκριθεί.

3.3.2 Μελέτη αξιολόγησης, αναθεώρησης και εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με την υπό έγκριση πρόταση αναθεώρησης του Χωροταξικού της Περιφέρειας, οι κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και το ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο Διεθνή και Ευρωπαϊκό χώρο ορίζονται οι ακόλουθες:

- Αξιοποίηση της γωνιαίας θέσης και ενδυνάμωση του ρόλου της Περιφέρειας ως “Περιφέρεια-Πύλη εισόδου της Χώρας” σε μια ευρύτερα αναπτυγμένη διασυνοριακή ζώνη.
- Αναβάθμιση της θέσης της Περιφέρειας στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών και περαιτέρω βελτίωση της συνδεσιμότητάς της με τον Ευρωπαϊκό χώρο με ένα αναπτυγμένο πολυτροπικό σύστημα μεταφορών.
- Αναβάθμιση της θέσης της Περιφέρειας στα Διευρωπαϊκά Ενεργειακά Δίκτυα και συμβολή στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας του ευρωπαϊκού χώρου μέσω της διαφοροποίησης των πηγών προμήθειας.
- Συμβολή στην ανάπτυξη, δικτύωση, συνεργασία και χωρική ολοκλήρωση ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού διασυνοριακού χώρου.
- Βελτίωση της θέσης της Περιφέρειας στο διεθνή ανταγωνισμό με την ανάπτυξη μιας δυνατής και εξωστρεφούς τοπικής οικονομίας και την ενίσχυση των ανθεκτικότερων κλάδων της.
- Ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Περιφέρειας ως ενεργειακού κέντρου με την αξιοποίηση και την αύξηση των ανανεώσιμων και εν γένει καινοτόμων πηγών ενέργειας.
- Συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σε διασυνοριακή και παγκόσμια κλίμακα.

Ειδικά για την ανάπτυξη του τουρισμού που σχετίζεται με την αξιοποίηση των Λουτρών διαπιστώνεται και προτείνεται:

«Στον τριτογενή τομέα υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης ήπιων και ειδικών μορφών τουρισμού και αναψυχής (χειμερινός τουρισμός, αρχαιολογικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, ορειβατικός-περιπατητικός τουρισμός, οικολογικός τουρισμός, δραστηριότητες αναψυχής, κ.λ.π.) σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά, τις διαχρονικές παραδόσεις και τα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα ποιότητας της Περιφέρειας. Για τη συμβολή του τουρισμού στην οικονομία της Περιφέρειας είναι απολύτως απαραίτητη η προώθηση ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος και η αναζήτηση νέων αγορών εκτός του υπό κρίση εσωτερικού τουρισμού. Από χωρική άποψη είναι απαραίτητη η υποστήριξη δικτύων τουρισμού και παράλληλα, η διαμόρφωση ενός πλαισίου ανάδειξης και αξιοποίησης του κτιριακού τουριστικού αποθέματος που δημιουργήθηκε την προηγούμενη περίοδο και το οποίο δεν πρέπει να υποβαθμιστεί γρήγορα λόγω των συνθηκών κρίσης. Επιπλέον, ιδιαίτερα κρίσιμη θα είναι η κοινή δράση επιχειρήσεων και φορέων του τουρισμού και του πολιτισμού, αλλά και λοιπών συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, για τη διαμόρφωση και διακίνηση στην τουριστική αγορά νέων ολοκληρωμένων προτάσεων-πακέτων (δημιουργία διαδρομών τουρισμού-πολιτισμού, ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και της παραγωγής - διάθεσης πολιτιστικών προϊόντων) με χωρική/θεματική εστίαση».

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει σημαντικό αριθμό φυσικών συστημάτων με συνέχεια, μεγάλη αξία (οικολογική και αισθητική) και ποικίλο καθεστώς προστασίας.

Σύμφωνα με την Αναθεώρηση του ΠΠΧΣΑΑ, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ορίζονται δύο πολυπολικά συμπλέγματα ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη και την κατεύθυνση του ΓΠΧΣΑΑ για ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ γειτονικών αστικών κέντρων και, μέσω αυτών, για δημιουργία διπόλων ή πολυπόλων.

Το πρώτο πολυπολικό σύμπλεγμα διαμορφώνεται από τα αστικά κέντρα Κοζάνη, Πτολεμαΐδα, Αμύνταιο και Φλώρινα που σχετίζονται άμεσα με τον κλάδο της παραγωγής ενέργειας, αρθρώνονται γύρω του Κάθετο Άξονα Κοζάνη – Φλώρινα - Νίκη ή σε μεγάλη εγγύτητα με αυτόν και μπορούν να συνδεθούν λειτουργικά μεταξύ τους.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Δήμου Αμυνταίου και οι κατευθύνσεις της πρότασης Αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ για τον υποκείμενο σχεδιασμό (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ και λοιπά σχέδια χρήσεων γης) εξειδικεύονται ως εξής:

Το Αμύνταιο αναγνωρίζεται ως δευτερεύων περιφερειακός πόλος που μαζί με το Άργος Ορεστικό, τη Σιάτιστα, τη Δεσκάτη και τα Σέρβια αποτελούν τα δυναμικότερα ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας με ειδικό ρόλο το καθένα. Ορίζεται δε ως κέντρο έκτου επιπέδου, η ευρύτερη περιοχή του οποίου χαρακτηρίζεται από έντονη αγροτική δραστηριότητα και προτείνεται ενίσχυση του ρόλου του ως δυναμικό κέντρο γεωργικής ανάπτυξης και προώθησης τοπικών προϊόντων ποιότητας και ειδικότερα κρασιού.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 2742/1999 ως Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ) χαρακτηρίζονται οι περιοχές (εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμών) που παρουσιάζουν ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα χωρικής ανάπτυξης, τα οποία απαιτούν ειδικό σχεδιασμό και ρύθμιση και ιδίως:

1. Περιοχές που υφίστανται χωρικές επιπτώσεις από μεγάλης κλίμακας έργα, όπως η δημιουργία νέων εδαφών από προσχώσεις, δημιουργία υδάτινων επιφανειών.
2. Περιοχές με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω γεωγραφικής απομόνωσης ή δυσμενούς προσπελασιμότητας, όπως ορεινές και δυσπρόσιτες περιοχές.
3. Περιοχές σε παραμεθόριες ζώνες με κρίσιμα προβλήματα από γεωπολιτική άποψη.
4. Περιοχές με απρόβλεπτες ανάγκες, λόγω φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών ή κινδύνων (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, κατολισθήσεις κλπ.).

Η ευρύτερη περιοχή του Αμυνταίου εντάσσεται στην Ζώνη ΠΕΧΠ εξόρυξης λιγνίτη Εορδαίας. Εντοπίζεται χωρικά στον άξονα Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμυνταίου και περιλαμβάνει την ευρεία ζώνη εξόρυξης λιγνίτη και λειτουργίας των ΑΗΣ, ενώ σχετίζεται με εκτεταμένες επιπτώσεις στο τοπίο και στα φυσικά-ανθρωπογενή αποθέματα αυτής της περιοχής, όπως η μετεγκατάσταση οικισμών. Επίσης, σχετίζεται με το διαρκές πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε όλη τη λεκάνη της Εορδαίας. Απαιτείται η εφαρμογή ολοκληρωμένου προγράμματος μέτρων και έργων για την αντιμετώπιση και αναστροφή των επιπτώσεων στους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους, την πολιτική προστασίας, την προοπτική επανάχρησης αυτής της ζώνης και αποκατάσταση του διαταραγμένου τοπίου, καθώς και ο καθορισμός ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης δράσεων που στοχεύουν στην εφαρμογή του προγράμματος.

Οι κατευθύνσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ εξειδικεύονται για το Δήμο Αμυνταίου ως εξής:

Α. Ως προς την αναπτυξιακή φυσιογνωμία,

αυτή συναρτάται κυρίως με την ενεργειακή εξειδίκευση του ανατολικού τμήματος της Περιφέρειας σε συνέργεια με τους άλλους τρεις Δήμους του τμήματος αυτού (Δήμοι Κοζάνης, Εορδαίας, Φλώρινας), την ενίσχυση του αγροτικού τομέα με σκοπό την περαιτέρω αγροτική εξειδίκευση της περιοχής και την ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του Δήμου με σκοπό την τουριστική του ανάπτυξη. Ειδικότερα:

- Απαιτείται η αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από τον κλάδο της ηλεκτροπαραγωγής για τη δημιουργία παράλληλων-συμπληρωματικών δραστηριοτήτων με έμφαση στον εκσυγχρονισμό, την τεχνολογία και την καινοτομία.
- Κρίνεται απαραίτητη η στήριξη και ενίσχυση της γεωργικής δραστηριότητας και η ανάπτυξη και προώθηση παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων ποιότητας (κρασί, οπωρικά, κηπευτικά, κρέας

αμνοεριφίων, τυροκομικά), καθώς και η παραγωγή και προώθηση νέων αγροτικών προϊόντων με σημαντική προοπτική (αρωματικά- φαρμακευτικά φυτά). Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας καθώς και στην σύνδεση της μεταποίησης με την αγροτική παραγωγή.

- Είναι αναγκαία η προώθηση δράσεων προστασίας, ανάδειξης και αποκατάστασης του αξιόλογου φυσικού περιβάλλοντος των λιμνών και της ενδιαφέρουσας πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου και η αξιοποίησή τους στην κατεύθυνση της προώθησης και ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού και αναψυχής. Ειδικότερα για την περιοχή της λίμνης Βεγορίτιδας κρίνεται σκόπιμη η υιοθέτηση κοινών (με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας) πολιτικών για την προστασία και ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής Βόρα-Βεγορίτιδας.
- Για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής είναι επιθυμητή η αξιοποίηση της υφιστάμενης σιδηροδρομικής υποδομής του Αμυνταίου για τουριστικές μετακινήσεις, η προβολή και ανάδειξη της πλούσιας ορνιθοπανίδας των λιμνών και η προώθηση προγραμμάτων/δράσεων παρακολούθησης των πτηνών καθώς και η στήριξη και προβολή του θερμολιστικού-ιαματικού τουρισμού στην περιοχή της Αγραπιδιάς.

Β. Ως προς το οικιστικό δίκτυο, το ρόλο των βασικών οικιστικών κέντρων και τη σχέση πόλης-υπαίθρου

- Κρίνεται απαραίτητη η ενδυνάμωση του ρόλου του Αμυνταίου ώστε να αποτελέσει δυναμικό κέντρο γεωργικής ανάπτυξης και προώθησης τοπικών προϊόντων ποιότητας και ειδικότερα μάλιστα κρασιού.
- Απαιτείται ενίσχυση του Αμυνταίου από την άποψη υποδομών, μηχανισμών και άλλων επεμβάσεων, ώστε να αποτελέσει διοικητικό, παραγωγικό και εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής του και να λειτουργήσει ως δυναμικό κέντρο υποστήριξης της Αναπτυξιακής Ενότητας Δήμου Αμυνταίου και εν τέλει ως πόλος συγκράτησης/έλξης πληθυσμού και οργάνωσης της τοπικής οικονομίας.
- Είναι αναγκαία η ενδυνάμωση του ρόλου του Φιλώτα ως δυναμικού πόλου του πολυπολικού συμπλέγματος ανάπτυξης στον κλάδο της ηλεκτροπαραγωγής και η ενίσχυσή του από την άποψη υποδομών και άλλων επεμβάσεων, ώστε να λειτουργήσει ως συμπληρωματικό κέντρο της Αναπτυξιακής Ενότητας Δήμου Αμυνταίου.
- Είναι αναγκαία η ενδυνάμωση της δικτύωσης των μικρότερων οικισμών του Δήμου με το Αμύνταιο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες, διοικητικές-κοινωνικές υποδομές, επικοινωνία και γνώση με σκοπό την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης.

Γ. Ως προς τις αστικές παρεμβάσεις, τις αναπτυξιακές και τις κοινωνικές υποδομές

- Απαιτείται η προώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων που θα αναδεικνύουν τον αναπτυξιακό ρόλο και την ιδιαίτερη ταυτότητα του Αμυνταίου και θα διασφαλίζουν την απαιτούμενη ποιότητα ζωής των κατοίκων και την παραμονή τους στην περιοχή.
- Είναι αναγκαία η βελτίωση της φυσιογνωμίας του Αγίου Παντελεήμονα στο παραλίμνιο μέτωπο μέσω δράσεων ολοκληρωμένου αστικού σχεδιασμού.
- Προτείνεται η δημιουργία ΠΟΑΠΔ πρωτογενούς τομέα, με εξειδίκευση στην αμπελουργία, στην περιοχή του Αμυνταίου.
- Είναι απαραίτητη η υποστήριξη της λειτουργίας του Κέντρου Αποθεραπείας και Κοινωνικής Αποκατάστασης Αμυνταίου ως κέντρο κλειστής περίθαλψης με επίπεδο εξυπηρέτησης το σύνολο της Περιφέρειας.
- Είναι αναγκαία η διασφάλιση της βέλτιστης λειτουργίας του Κέντρου Υγείας Αμυνταίου για την επαρκή κάλυψη των αναγκών της Αναπτυξιακής Ενότητας Δήμου Αμυνταίου ως προς την πρωτοβάθμια περίθαλψη.
- Κρίνεται χρήσιμη η εξασφάλιση μονάδας ανοιχτής φροντίδας για άτομα με ειδικές ανάγκες στο Αμύνταιο, με επίπεδο εξυπηρέτησης την Αναπτυξιακή Ενότητα Δήμου Αμυνταίου.

Δ. Ως προς τα μεταφορικά δίκτυα και τις λοιπές τεχνικές υποδομές

- Είναι αναγκαία η βελτίωση των μεταφορικών συνδέσεων του Δήμου, με προτεραιότητα στη σύνδεση των αξιόλογων οικισμών του Δήμου τόσο μεταξύ τους όσο και με οικισμούς γειτονικών Δήμων (Καστοριάς, Φλώρινας).
- Κρίνεται απαραίτητη η ολοκλήρωση των αναγκαίων τεχνικών υποδομών σε όλους τους οικισμούς του Δήμου. Ειδικότερα για τους μικρούς οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων απαιτείται η εκπόνηση σχεδίου εναλλακτικών επιλογών ανάπτυξης υποδομών διαχείρισης αστικών λυμάτων στα πλαίσια συνολικού περιφερειακού σχεδιασμού.
- Είναι επιθυμητή η συνέχιση της τηλεθέρμανσης σε περιοχές όπου εφαρμόζεται και η επέκτασή της σε οικισμούς και παραγωγικές μονάδες όπου αυτό είναι δυνατόν.

Ε. Ως προς το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

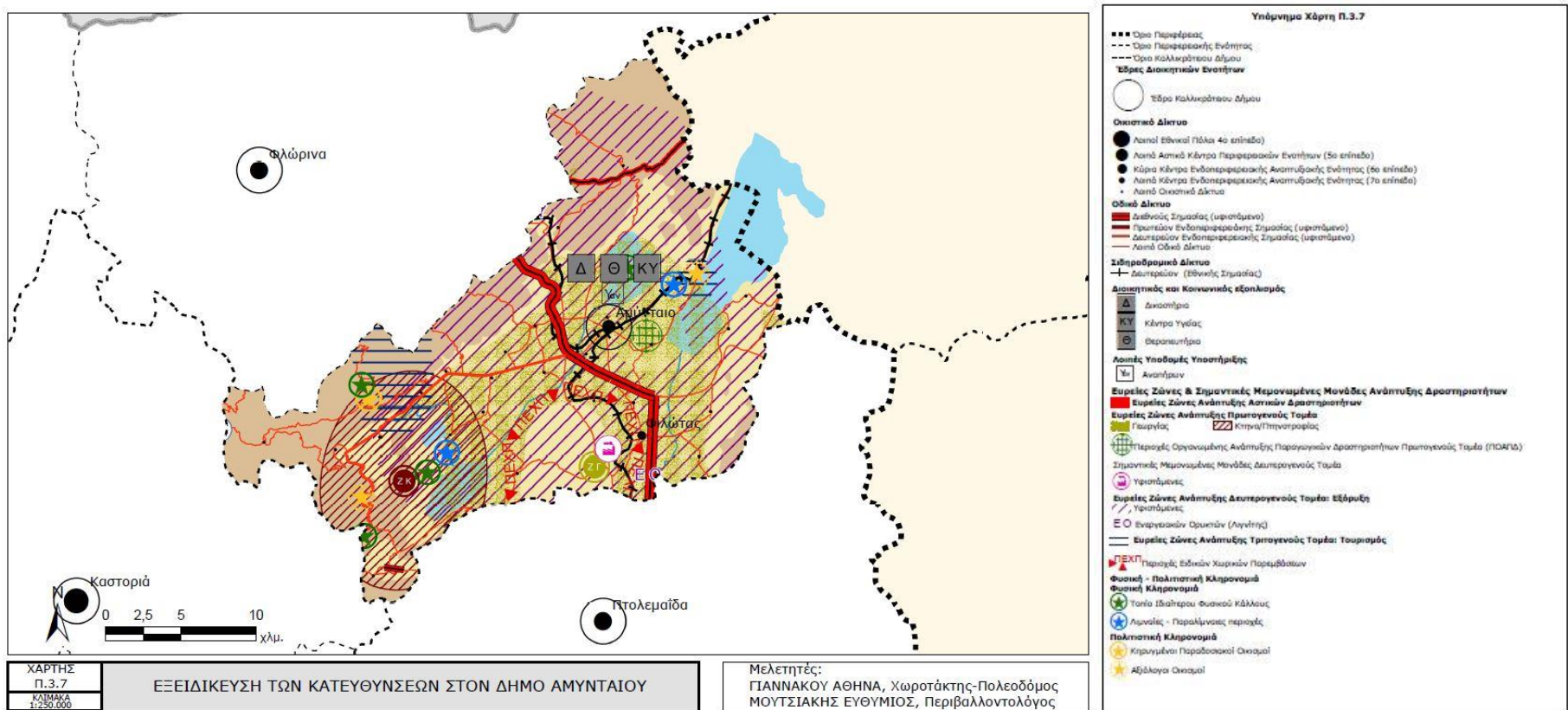
- Απαιτείται η προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση της φυσικής-πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου (Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Βεγορίτιδας, Πετρών, αρχαιολογικός χώρος Γκράτιστα, Νυμφαίο) και η διατήρηση της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων του Δήμου με την προώθηση σχετικών προγραμμάτων και την εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων προς την κατεύθυνση της έγκαιρης πρόληψης φαινομένων υποβάθμισής τους.
- Βασική και διαρκής προτεραιότητα είναι η ανάδειξη, διατήρηση και διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων του Δήμου, με τη συγκρότησή τους σε πολυθεματικά δίκτυα διαπεριφερειακού και περιφερειακού επιπέδου.
- Προτείνεται η υπαγωγή σε καθεστώς ειδικής κατά περίπτωση προστασίας των οικισμών των Μαστοροχωριών που κρίνονται αξιόλογοι και η ανάδειξη του παραδοσιακού τους χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα τοπικά τους γνωρίσματα.
- Απαιτείται η προώθηση της δημιουργίας ενιαίων δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, με βασικούς κόμβους, τον αρχαιολογικό χώρο Γκράτιστα, τις Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Βεγορίτιδας, Πετρών και τον οικισμό του Νυμφαίου, και εν γένει η ανάδειξη και αξιοποίησή τους, καθώς και η σύνδεσή τους με αντίστοιχα δίκτυα γειτονικών Δήμων.

ΣΤ. Ως προς τον υποκείμενο σχεδιασμό

- Απαιτείται η ολοκλήρωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στο σύνολο του Δήμου με προτεραιότητα σε όποιες Δημοτικές Ενότητες έχει ήδη ξεκινήσει (Δημοτική Ενότητα Αμυνταίου).

Πηγή: Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας
 Σχέδιο Β.1.1.β-3. Φυσική και πολιτιστική κληρονομιά - Ευρείες ζώνες και δίκτυα φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

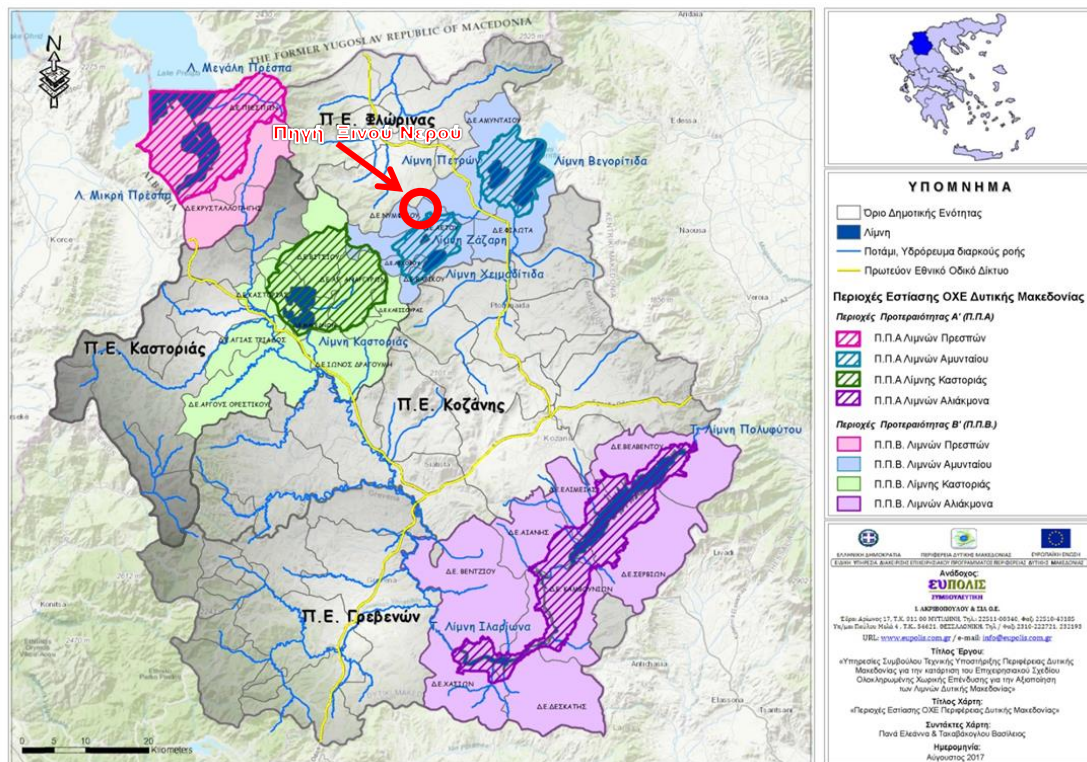

Χάρτης Π.3.7 Εξειδίκευση των Κατευθύνσεων της Μελέτης στον Δήμο Αμυνταίου
 Πηγή: Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας

3.3.3 Επιχειρησιακό σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για την Αξιοποίηση των Λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας

Μεταξύ των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει ο Δήμος Αμυνταίου, κυριαρχεί η μοναδικότητα σε εθνικό επίπεδο της ύπαρξης τεσσάρων λιμνών σε έναν Δήμο και γενικότερα η ισχυρή παρουσία του υδάτινου στοιχείου στην περιοχή, η οποία σε συνδυασμό με τα αξιόλογα προστατευόμενα οικοσυστήματα, το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα και τα επώνυμα τοπικά προϊόντα διαμορφώνουν τις ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στη περιοχή.

Το συγκεκριμένο σύστημα λιμνών χει περιληφθεί στη Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στο πλαίσιο του ΕΠ «Δυτική Μακεδονία» 2014-2020, ενώ η περιοχή του Ξινού Νερού εμπίπτει στη Περιοχή Προτεραιότητας Β της περιοχής παρέμβασης της ΟΧΕ, όπου η υλοποίηση στοχευμένων παρεμβάσεων μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των λιμνών και της ευρύτερης περιοχής.

Περιοχές Εστίασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

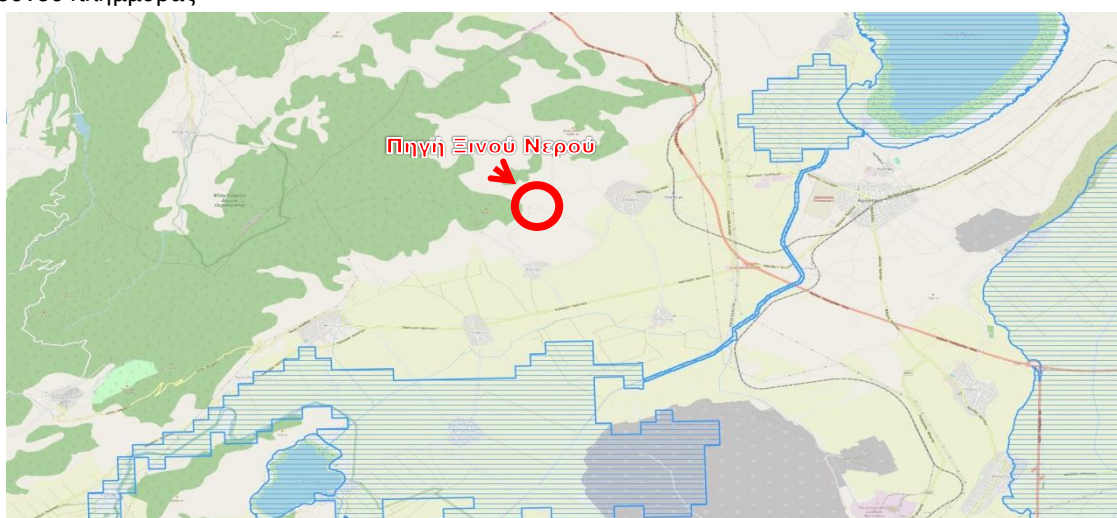
Πηγή: Επιχειρησιακό Σχέδιο ΟΧΕ Αξιοποίησης Λιμνών Δυτικής Μακεδονίας

Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας αυτών των παραλίμνιων συστημάτων, αλλά και της ανάγκης εφαρμογής στοχευμένων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ως μοχλών ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής, με στόχο και ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, στο σχέδιο του νέου Περιφερειακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2021-2027, αναφέρεται ότι τα επιχειρησιακά σχέδια που θα συνταχθούν για την εφαρμογή των ΟΧΕ, δύναται να αφορούν στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και προστασία των λιμναίων και ποτάμιων οικοσυστημάτων (ως επικαιροποίηση και αναθεώρηση της υφιστάμενης ΟΧΕ). Έτσι μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής θα επιτευχθεί η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης (ιδιαίτερα σε περιοχές εξορύξεων).

3.3.4 «Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των Λεκανών Απορροής των Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (GR09)»

Στα πλαίσια Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την Αξιολόγηση και τη Διαχείριση των Κινδύνων Πλημμύρας, της Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 1108/21.07.2010), περί Αξιολόγησης και διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ και του Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/9.12.2003) «Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» με την οποία εναρμονίζεται το εθνικό δίκαιο προς τις διατάξεις της Οδηγίας, εκπονήθηκε «Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)» το οποίο εγκρίθηκε με την υπ'αρ. ΥΠΕΝ/ΓρΕΓΥ/41387/331Απόφαση (ΦΕΚ 2689Β/2018).

Η θέση της πηγής και των γεωτρήσεων του ιαματικού Πόρου του Ξινού Νερού δεν εμπίπτει εντός Ζώνη κινδύνου πλημμύρας

Χάρτης Επικινδυνότητας Πλημμύρας

Πηγή: http://floods.ypeka.gr:8080/mapbender/app.php/application/Greece_Floods_Map_2019_v02

Τα Μέτρα για την διαχείριση κινδύνων πλημμύρας διακρίνονται ανάλογα με τον άξονα δράσης διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας (Πρόληψη, Προστασία, Ετοιμότητα, Αποκατάσταση).

Στα μέτρα «πρόληψης» περιλαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή εγκατάστασης νέων ή επιπρόσθετων αποδεκτών πλημμυρικού κινδύνου, μέτρα για την μετεγκατάσταση σε ζώνες με χαμηλότερη πιθανότητα πλημμύρας και μέτρα για την προσαρμογή των αποδεκτών ώστε να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις από ένα πλημμυρικό γεγονός.

3.4 Χωροταξικός Σχεδιασμός σε τοπικό επίπεδο

Για την περιοχή του Δήμου Αμυνταίου δεν έχει εγκριθεί Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

3.5 Σύνοψη κατευθύνσεων υπερκείμενου χωροταξικού σχεδιασμού

Με βάση την διαπιστώσεις και τις κατευθύνσεις των Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού που έχουν εγκριθεί σε επίπεδο χώρας και Περιφέρειας συμπεραίνεται:

- Η ευρύτερη περιοχή του Ξινού Νερού εμπίπτει αναπτυξιακά σε περιοχή αγροτικού χώρου
- Η θέση της Γεωτρησης, δεν εμπίπτει εντός προστατευόμενων περιοχών περιβαλλοντικής αξίας (NATURA 2000, ΤΙΦΚ, κ.λ.π).
- Η περιοχή δεν εμπίπτει εντός αναπτυγμένων τουριστικών περιοχών

- Η Περιφέρεια δεν emπίπτει σε περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας, αλλά παρόλα αυτά στην ευρύτερη περιοχή έχει εκδοθεί σημαντικός αριθμός αδειών παραγωγής Αιολικών Σταθμών.
- Για την περιοχή της Π.Ε.Φλώρινας η γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση καθορίζεται ως Μέση (1).
- Τα αναπτυξιακά έργα που έχουν πρόσφατα ολοκληρωθεί με κυριότερο την διάνοιξη της Εγνατίας Οδού, βελτιώνουν την σύνδεση της περιοχής με τους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας.
- Η λειτουργία της Εγνατίας οδού οδήγησε στην πλήρη άρση του ακριτικού χαρακτήρα της Περιφέρειας και επαναπροσδιορίζεται ο ρόλος της σε έναν ευρύτερο Βαλκανικό και Κεντροευρωπαϊκό χώρο.
- Η ευρύτερη περιοχή διαθέτει αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον που μπορεί να ενταχθεί σε ενιαίο δίκτυο ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων συμβατών με την λουτροθεραπεία ή την ποσιθεραπεία.
- Η μείωση εξόρυξης λιγνίτη θα έχει συνέπειες στην απασχόληση, γεγονός που καθιστά απολύτως αναγκαία την πολυ-επίπεδη ανάπτυξη όλων των τομέων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένου και του τουριστικού κλάδου, με τρόπο ώστε να αντισταθμίζονται οι απώλειες σε θέσεις εργασίας
- Για τη συμβολή του τουρισμού στην οικονομία της Περιφέρειας είναι απολύτως απαραίτητη η προώθηση ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος και η αναζήτηση νέων αγορών εκτός του υπό κρίση εσωτερικού τουρισμού.
- Η θέση του ιαματικού πόρου δεν emπίπτει εντός Ζώνης Επικινδυνότητας Πλημμύρας σύμφωνα με το «Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09)»
- Ως ειδική κατηγορία υποδομής Ιαματικού Τουρισμού, υπόκειται στις εξής στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης:
 - α) Αξιοποίηση των ιαματικών φυσικών πόρων με σκοπό την ανάπτυξη περιοχών θερμαλισμού με κριτήρια:
 - ✓ Την αξία/ιαματικότητα/θεραπευτικές ιδιότητες (με βάση σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα), σε συνδυασμό με την επάρκεια του φυσικού πόρου για τη βιωσιμότητα της επένδυσης.
 - ✓ Την ποιότητα του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής του φυσικού ιαματικού πόρου.
 - ✓ Το βαθμό χωροταξικής ένταξης τους σε περιοχές που παρουσιάζουν ευρύτερο τουριστικό ενδιαφέρον.
 - ✓ Την προσβασιμότητα της περιοχής και την υποστήριξη της με σύγχρονη τεχνική και κοινωνική υποδομή.
 - ✓ Τη δυνατότητα υποστήριξης με ξενοδοχειακές υποδομές υψηλών προδιαγραφών καθώς και με συναφείς εγκαταστάσεις ελεύθερου χρόνου, αναψυχής, αθλητισμού.
 - β) Λήψη μέτρων για τη διαφύλαξη του φυσικού πόρου από τη ρύπανση και γενικότερα κάθε είδους υποβάθμιση.
 - γ) Συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας των ιαματικών μέσων, ανάπτυξη σχετικής επιστημονικής έρευνας/τεκμηρίωσης των θεραπευτικών ιδιοτήτων σε συνδυασμό με τις εφαρμοζόμενες τεχνικές και εκπαίδευση/εξειδίκευση επιστημονικού και μη προσωπικού.
 - δ) Ανάδειξη και χαρακτηρισμός λουτροπόλεων σε περιοχές που διαθέτουν ιαματικούς φυσικούς πόρους (φυσικά νερά, ατμοί, φυσικά αέρια, πηλοί κ.λπ.), και όπου αναπτύσσεται ή δύναται να αναπτυχθεί συνολική προσφορά τουριστικών δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών επικεντρωμένων στην παροχή υπηρεσιών θερμαλισμού, υγείας, ευεξίας, αποκατάστασης.
 - ε) Δημιουργία γενικότερα κέντρων θεραπευτικού τουρισμού (θερμαλισμού, θαλασσοθεραπείας, υδροτουρισμού – spa, τουρισμού ευεξίας – wellness, κ.ά.) με έμφαση στον συνδυασμό πρόληψης/θεραπείας – αποκατάστασης, αναψυχής και παραθερισμού σε περιοχές που διαθέτουν, σε αντιστοιχία με το αντικείμενο «θεραπείας», κατάλληλους πόρους, ιδιαίτερα σε αναπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές της χώρας με καλή προσβασιμότητα.

4. Στοιχεία σύνθεσης περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και αναγνώριση αλληλεπιδράσεων και εξαρτήσεων με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (Π.Δ.Μ.) είναι μία από τις δεκατρείς (13) Περιφέρειες της χώρας και έχει έκταση 9.451 km² και πληθυσμό 283.689 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Στα δυτικά συνορεύει με την Περιφέρεια Ηπείρου, ανατολικά με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, βόρεια με την Αλβανία και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και νότια με τη Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Αποτελείται από τέσσερις (4) Περιφερειακές Ενότητες (Γρεβενών, Κοζάνης, Καστοριάς και Φλώρινας) και 12 Δήμους όπως αυτοί προέκυψαν έπειτα από την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» το 2010. Η πόλη της Κοζάνης είναι η πρωτεύουσα της Περιφέρειας με τον πληθυσμό της Π.Ε. Κοζάνης να αποτελεί το 52,94% του πληθυσμού της Π.Δ.Μ. Η δεύτερη σε πληθυσμό Περιφερειακή Ενότητα είναι η Π.Ε. Φλώρινας με μικρή διαφορά από τη Π.Ε. Καστοριάς, ενώ τελευταία βρίσκεται η Π.Ε. Γρεβενών ο πληθυσμός της οποίας αποτελεί μόλις το 11,2% του πληθυσμού της Π.Δ.Μ. όπως αποτυπώνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 6: Πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Π.Ε.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	150.196
Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	50.322
Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	51.414
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	31.757
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	283.689

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, απογραφή πληθυσμού 2011

Η Π.Δ.Μ. εμφανίζει δραστηριότητες σε όλους τους τομείς της οικονομίας (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής) αν και η οικονομία της στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον τριτογενή τομέα παραγωγής χωρίς όμως να παραβλέπεται το γεγονός ότι η Π.Δ.Μ. αποτελεί το κατ' εξοχήν ενεργειακό κέντρο της χώρας αφού οι μονάδες που βρίσκονται στα γεωγραφικά της όρια συμμετείχαν με ποσοστό 52-55% στη συνολική ηλεκτρική παραγωγή στο διασυνδεδεμένο σύστημα (περίοδος 2010-2012). Από τις υπόλοιπες δραστηριότητες ο τουρισμός, αν και αποτελεί τον λιγότερο ελκυστικό τουριστικό προορισμό της χώρας, είναι ο τομέας της οικονομίας που εμφανίζει τις καλύτερες προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή του (πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον), ο οποίος με την αξιοποίηση των τεχνολογικών και μη καινοτομιών μπορεί να δώσει σημαντική ώθηση στον κλάδο αλλά και την οικονομία της Π.Δ.Μ. γενικότερα.

4.1 Το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με στοιχεία μελέτης⁴ του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), η συμβολή του τουρισμού στο Περιφερειακό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της Π.Δ.Μ. είναι μόλις 2% όταν αντίστοιχα σε επίπεδο χώρας ο τουρισμός συμβάλλει στη δημιουργία τουλάχιστον του 9% του ΑΕΠ. Μάλιστα, η Π.Δ.Μ. βρίσκεται στην τελευταία θέση μεταξύ των Περιφερειών γεγονός που αποδεικνύει την ελάχιστη συμμετοχή της στο ΑΕΠ της χώρας.

Η Π.Δ.Μ. είναι μία κατ' εξοχήν ορεινή περιοχή αφού δεν υπάρχει περιοχή που να βρίσκεται κάτω από το υψόμετρο των 200μ. Η περιοχή προσδιορίζεται γεωμορφολογικά από τους ορεινούς όγκους που τη διατρέχουν και είναι η οροσειρά της Πίνδου στο δυτικό τμήμα της, ο όγκος του Βόρα στα σύνορα με τα Σκόπια, το όρος Βέρμιο που τη χωρίζει από τη Κεντρική Μακεδονία, τα Πιέρια όρη στα νοτιοανατολικά και τα Καμβούνια στα νότια. Τέλος, υπάρχει και μία οροσειρά που διασχίζει τη Π.Δ.Μ. με κατεύθυνση ΒΔ-ΝΑ και αρχίζει από το Βαρνούντα και καταλήγει στο όρος Βούρινο.

⁴ Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2014 – συνοπτική απεικόνιση βασικών μεγεθών

Λόγω των προαναφερθέντων γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της αφού αποτελεί τη μοναδική Περιφέρεια της χώρας χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα αλλά με το μεγαλύτερο στη χώρα δυναμικό επιφανειακών υδάτων (σχεδόν το 65% των επιφανειακών υδάτων της Ελλάδος με 11 φυσικές και τεχνητές λίμνες), επικράτησαν διαφορετικά πρότυπα τουρισμού.

Στην Π.Δ.Μ. δεν υπάρχουν κορεσμένες τουριστικά περιοχές με τους κυριότερους τρόπους προσέλκυσης επισκεπτών να αποτελούν τα τρία χιονοδρομικά της κέντρα, η πόλη της Καστοριάς, τη περιοχή των Πρεσπών και το Νυμφαίο. Ακόμη, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σημειώνεται μεγαλύτερη τουριστική κίνηση σε κάποιους οικισμούς (Άγιος Παντελεήμονας, Βλάστη, Σιάτιστα, Νεστόριο).

Ωστόσο, τα ιδιαίτερα γεωφυσικά γνωρίσματα που συμπληρώνονται με την παρουσία των ορεινών όγκων διαμορφώνουν μία χωροταξική ενότητα που θα μπορούσε να αναδειχθεί σε ελκυστικό τόπο ανάπτυξης δραστηριοτήτων τουρισμού. Διαθέτει ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, γνωρίσματα που της προσδίδουν σημαντικές δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης.

Ο ύπαρξη των φυσικών πόρων και ο συνδυασμός τους με τους ανθρωπογενείς αλλά και τις υφιστάμενες τουριστικές εγκαταστάσεις διαμονής, εστίασης, ψυχαγωγίας, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη, την πληθυσμιακή διατήρηση, τη διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας και γενικότερα να υποστηρίξουν την ποιοτική διαβίωση στην Περιφέρεια.

Στη συνέχεια παρατίθενται στοιχεία του τουριστικού προϊόντος της Π.Δ.Μ. η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων μορφών τουρισμού και την τόνωση της οικονομίας της περιοχής. Αναλυτικότερα το τουριστικό προϊόν της περιφέρειας αποτελείται από:

- **Φυσικοί πόροι** (δασικά και λιμναία οικοσυστήματα, ορεινοί όγκοι, κ.α.), που η αισθητική τους αξία τους καθιστούν κατάλληλους για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως η πεζοπορία, η παρατήρηση της φύσης, η παρατήρηση πουλιών και ζώων, η συλλογή μανιταριών, η ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων (σκι, αναρρίχηση, ποδηλασία, αεροπτερισμός, κ.λ.π.), με στόχο την ανάπτυξη του οικολογικού – φυσιολατρικού τουρισμού, του τουρισμού περιπέτειας και του χειρσαίου αθλητικού τουρισμού αναψυχής.
- **Γεωλογικοί σχηματισμοί** και ευρήματα δημιουργούν ενδιαφέροντες γεωτόπους με ιδιαίτερη σημασία ως προς τη σπανιότητα, την επιστημονική και εκπαιδευτική τους αξία. Η περιοχή οργανώνεται υπό το γεωπάρκο Τηθύος που περιλαμβάνει μοναδικής σπανιότητας γεωλογικά εκθέματα που αναφέρονται στη γένεση της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, πρόσφατους σχηματισμούς που αναφέρονται στην εποχή των παγετώνων και παλαιοντολογικά ευρήματα που αναφέρονται σε προϊστορικές εποχές. Κυριότερα γεωπάρκα αναφέρονται:
 - Τα «Μπουχάρια – Νοχτάρια» της Π.Ε. Κοζάνης, φυσικές γεωμορφές που έχουν το σχήμα χωμάτινης κολόνας από άμμο, κροκάλες, μάργες και άργιλο που προήλθαν από τη διάβρωση του εδάφους σε διάστημα χιλιάδων ετών.
 - Το Φαράγγι Σερβίων, όπου υπάρχουν διαβρωμένα πετρώματα που σχηματίζουν ιδιαίτερες μορφές (Μαρμαρωμένος Δεσπότης, Αρκούδα, Αετός)
 - Η Μηλιά Γρεβενών, όπου ανακαλύφθηκαν παλαιοντολογικά ευρήματα (χαυλιόδοντες 3 εκ. ετών μήκους 5 μέτρων) που εκθέτονται στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μηλιάς.
 - Ακόμη, καταγράφεται μεγάλος αριθμός σπηλαίων (κηρυγμένων και μη) με περισσότερο αναγνωρίσιμο το σπήλαιο του Δράκου στη πόλη της Καστοριάς.
- **Προστατευμένες περιοχές.** Στη Π.Δ.Μ. υπάρχουν πολλές περιοχές ιδιαίτερης οικολογικής και αισθητικής ιδιαιτερότητας που εμπίπτουν σε θεσμικό καθεστώς προστασίας και διαχείρισης. Οι περιοχές αυτές μπορεί να επικαλύπτονται, να είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και συνιστούν δίκτυα

φυσικών περιοχών με αναγνωρισμένη αισθητική, περιηγητική και αισθητική αξία, σε μία πλέον διακριτή ζώνη τοπίου. Αυτές κωδικοποιούνται ως εξής⁵:

- Διεθνής Σύμβαση Ραμσάρ (1 περιοχή)
- Διεθνής Σύμβαση για τα βιογενετικά αποθέματα (3 περιοχές)
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστασίας της φύσης (NATURA 2000) (20 περιοχές)
- Εθνικά Πάρκα (2 περιοχές) και Εθνικοί Δρυμοί (2 περιοχές)
- Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (3 ζώνες μιας συγκεκριμένης περιοχής)
- Περιοχές προστασίας της φύσης (4 ζώνες 3 περιοχών)
- Διατηρητέα μνημεία της φύσης (εντοπίζονται σε μία περιοχή)
- Καταφύγια άγριας ζωής (41 περιοχές)
- Εκτροφεία θηραμάτων (3 περιοχές)
- Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους (18 περιοχές)

Τέτοιες περιοχές που εμπεριέχονται στις παραπάνω κατηγορίες είναι:

- Το Εθνικό Διεθνές Πάρκο Πρεσπών, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ομώνυμες λίμνες, η ζώνη του Εθνικού Δρυμού, η ορεινή ζώνη δασικών εκτάσεων και οι παρόχθιες ζώνες των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των οικισμών.
 - Το Εθνικό Πάρκο Πίνδου εντός του οποίου περιλαμβάνεται ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα), πέντε (5) περιοχές του Πανευρωπαϊκού Δικτύου Προστατευόμενων Περιοχών «NATURA 2000» και ένα βιογενετικό απόθεμα στο πυρήνα της Βάλια Κάλντα. Η περιοχή είναι πλούσια σε είδη χλωρίδας και αποτελεί σημαντικό βιότοπο για μεγάλα θηλαστικά όπως η αρκούδα, ο λύκος, το ζαρκάδι, κ.λ.π.
 - Βόρας – Βεγορίτιδα, με την περιοχή της λίμνης Βεγορίτιδας, που είναι πλούσια σε ορνιθοπανίδα, να λειτουργεί συμπληρωματικά με τον ορεινό όγκο του Βόρα, του οποίου το κέντρο βρίσκεται στη ΠΚΜ.
 - Βίτσι – Χειμαδίτιδα – Ζάζαρη, με τις λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη να αποτελούν δύο αβαθείς λίμνες με εκτεταμένους καλαμιώνες που αποτελούν βιότοπο για πολλά πουλιά. Προς τα δυτικά από τις λίμνες αναπτύσσεται το όρος Βίτσι, που αποτελεί σημαντικό βιότοπο της καφέ αρκούδας, στις πλαγιές του οποίου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις των κέντρων περίθαλψης αρκούδας (Νυμφαίο) και λύκου (Αγραπιδιά) που αποτελούν σημαντικούς πόλους έλξης επισκεπτών και εμπλουτίζουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής με επίκεντρο το Νυμφαίο.
 - Λίμνη Καστοριάς. Η λίμνη αποτελεί σημαντικό υγρότοπο για τα πουλιά και χρησιμεύει ως τόπος αναπαραγωγής, διατροφής και διαχείμασής τους. Η ορνιθοπανίδα της περιοχής είναι πλούσια και σπάνια. Ακόμη, έχουν αναπτυχθεί σημαντικές υποδομές και δραστηριότητες στον παραλίμνιο χώρο (μονοπάτια, πολιτιστικές δραστηριότητες, κ.λ.π.) που συνθέτουν έναν αξιόλογο τουριστικό προορισμό.
- **Μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι.** Στη Π.Δ.Μ. υπάρχουν συνολικά 500 κηρυγμένα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι που παρουσιάζουν σημαντική χρονική και χωρική διαφοροποίηση. Συγκεκριμένα, υπάρχουν 42 μνημεία – χώροι της προϊστορικής και κλασικής εποχής η πλειονότητα των οποίων βρίσκεται στην Π.Ε. Κοζάνης (26), 283 μνημεία – χώροι της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής η πλειονότητα των οποίων βρίσκεται στη Π.Ε. Κοζάνης (111) και Π.Ε. Καστοριάς (90) και 175 της νεότερης εποχής η πλειονότητα των οποίων βρίσκεται στη Π.Ε. Καστοριάς (74). Στη Π.Ε. Γρεβενών βρίσκονται 3 μνημεία – χώροι της προϊστορικής και κλασικής εποχής, 31 μνημεία – χώροι της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και 6 μνημεία – χώροι της νεότερης εποχής. Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Π.Δ.Μ. είναι:
 - Αρχαιολογικός χώρος Αιανής (5^{ος} π.Χ. αιώνας)

⁵ ΥΠΕΚΑ 2015, Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

- Αρχαιολογικός χώρος Δισπηλιού (5.000 π.Χ.) ο οποίος είναι ο αρχαιότερος που βρέθηκε στην Ευρώπη.

Οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές αρχαιότητες περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον Ιερούς Ναούς και Μονές. Στη Π.Ε. Γρεβενών απαντώνται πολλά αξιόλογα γεφύρια τα οποία θεωρούνται τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα της Μακεδονίας και συγκεντρώνονται κυρίως στον Βενέτικο ποταμό.

Τα νεότερα μνημεία περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον οικίες και αρχοντικά

- **Χαρακτηρισμένοι ιστορικοί τόποι**, και συγκεκριμένα:
 - Στη Καστοριά, ο επί της Ακροπόλεως και παρά την νέα δεξαμενή Καστοριάς και σε ακτίνα 6 μέτρων χώρος
 - Οι συνοικίες Αποζάρι και Ντολτσό της Καστοριάς,
 - Η περιοχή του οικισμού Σπηλαίου Γρεβενών,
 - Οι συνοικίες «Χώρα» και «Γεράνεια» της Σιάτιστας
 - Το ιστορικό κέντρο της Φλώρινας
 - Ο οικισμός Νυμφαίο στη Π.Ε. Φλώρινας,
 - Ο οικισμός Πολυκέρασο στη Π.Ε. Καστοριάς,
 - Η περιοχή που περικλείεται από τη γραμμή των αρχαίων τειχών στη θέση Αρμενοχώρι στο Άργος Ορεστικό
 - Το κτήμα της Γεωργικής Σχολής Φλώρινας
- **Μουσεία** που προβάλλουν τα ήθη και έθιμα της περιοχής, την τέχνη, το φυσικό περιβάλλον αλλά και ευρήματα ιστορικών περιόδων όπως το αρχαιολογικό μουσείο Αιανής, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μηλέας, Μουσείο Παλαιοντολογίας και Παλαιο-βοτανικής Νόστιμου, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας, κ.λ.π.
- **Παραδοσιακοί οικισμοί.** Στη Π.Δ.Μ. καταγράφονται 40 αξιόλογοι οικισμοί από τους οποίους μόνο 7 είναι κηρυγμένοι ως παραδοσιακοί, οι περισσότεροι των οποίων είναι ορεινοί. Οι οικισμοί είναι είτε μεμονωμένοι είτε απαντώνται σε συγκεντρώσεις μικρότερων οικισμών με κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.
Σημαντικοί και αξιόλογοι παραδοσιακοί οικισμοί είναι:
 - Καστοριά (τμήμα της με αρχοντικά και εκκλησίες)
 - Σιάτιστα
 - Φλώρινα (κέντρο)
 - Νυμφαίο
 - Βλάστη
- Οι κυριότερες συγκεντρώσεις παραδοσιακών οικισμών είναι:
 - Βλαχοχώρια Γρεβενών (Σαμαρίνα, Σμίξη, Αβδέλλα, Περιβάλι, κ.ά)
 - Μαστοροχώρια Βοίου (Καλλονή, Πεντάλοφος, Τρίκορφο, Δοτσικό, κ.ά.)
 - Μαστοροχώρια Φλώρινας (Φλάμπουρο, Λέχοβο, Δροσοπηγή)
 - Οικισμοί Πρεσπών (Ψαράδες, Άγιος Γερμανός, Άγιος Αχίλλειος)
 - Οικισμοί Κορεστίων (Γάβρος, Κρανιώνας, Μελάς, κ.ά.)
- Τα ενδιαφέροντα **τοπικά και πιστοποιημένα προϊόντα** διαμορφώνουν τον τουριστικό πόρο της γαστρονομίας που μπορεί να προσελκύσει ειδικές ομάδες τουρισμού αλλά και να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός ποιοτικότερου τουριστικού προϊόντος. Στη Π.Δ.Μ. υπάρχουν προϊόντα που διαθέτουν την ένδειξη ΠΟΠ/ ΠΓΕ τα περισσότερα από τα οποία είναι τυριά (ανεβατό, μπάτζος, κ.λ.π.), αλλά και κρασί (Αμυνταίου), φασόλια Πρεσπών, Κρόκος Κοζάνης, κ.λ.π.
Άλλα σημαντικά τοπικά προϊόντα είναι τα μανιτάρια, οι πιπεριές Φλωρίνης, τα λιμναία ψάρια, κ.λ.π. Στα τοπικά προϊόντα που έχει ενδιαφέρον για τον τουρισμό περιλαμβάνεται και η γούνα που στο παρελθόν αποτελούσε το «σήμα κατατεθέν» για Καστοριά, Σιάτιστα, Άργος Ορεστικό και Κλεισούρα.
- **Ιαματικοί φυσικοί πόροι.** Στη Π.Δ.Μ. υπάρχουν ΙΦΠ με χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης όπως αναλυτικά περιγράφεται στα επόμενα κεφάλαια. Γνωστότερο όλων είναι το Ξινό Νέρο Φλώρινας αλλά και τα ιαματικά λουτρά που υπάρχουν στην Αμμουδάρα στο Άργος Ορεστικό. Ακόμη, η μονάδα στην

Αγραπιδιά του Δήμου Αμυνταίου σταμάτησε τη λειτουργία της το 2011 ενώ ιαματικός φυσικός πόρος υπάρχει και στην Κιβωτό του Δήμου Γρεβενών. Τέλος, στους Ακρίτες του Δήμου Νεστορίου έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες για την αναγνώριση του πόρου.

- **Πολιτιστικές εκδηλώσεις** και δρώμενα, τα οποία αναβιώνουν σημαντικά στοιχεία του λαογραφικού κεφαλαίου των κατοίκων της περιοχής που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα. Πολύ γνωστό είναι το δρώμενο των Μωμόερων το οποίο έχει αναγνωρισθεί στον κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, τα Ραγκουτσάρια και οι Φανοί που λαμβάνουν χώρα στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας. Ακόμη, τα τελευταία χρόνια έχουν παγιωθεί εκδηλώσεις με πανελλήνιο ενδιαφέρον όπως τα φεστιβάλ Νεστορίου και Πρεσπών.
- **Ειδικές υποδομές χειμερινού τουρισμού** και συγκεκριμένα το Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας, το Χιονοδρομικό Κέντρο Πισοδερίου, το Χιονοδρομικό Κέντρο Βιτσιού, καθώς και οι ναυαθλητικές εγκαταστάσεις των λιμνών Καστοριάς και Πολυφύτου.
- Άλλες **δομές και υποδομές** όπως εκθεσιακοί χώροι και συνεδριακά κέντρα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού.

4.2 Υποδομές στήριξης του τουρισμού

4.2.1 Μεταφορικές Υποδομές

Ο άλλοτε απομονωμένος χαρακτήρας της Π.Δ.Μ., λόγω της γεωγραφικής της θέσης, έχει πλέον βελτιωθεί σημαντικά με την διέλευση ενός από τους σημαντικότερους άξονες του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών της χώρας: **της Εγνατίας Οδού**.

Οδικοί άξονες

Η Π.Δ.Μ. έχει ένα σημαντικό δίκτυο μεταφορών που διέρχεται από την χωρική της ενότητα για να συνδέσει τμήματα της Ελλάδος μεταξύ τους αλλά και με τις χώρες των Βαλκανίων και της Ευρώπης. Η κατασκευή της μεγαλύτερης οδού, της Εγνατίας Οδού, έχει βοηθήσει σημαντικά στην ενίσχυση του τουρισμού της Π.Δ.Μ. αφού εξυπηρετούνται απομακρυσμένες περιοχές και η πρόσβαση προς αυτήν γίνεται σε πολύ μικρότερους χρόνους.

Η **Εγνατία Οδός (Α2)** αποτελεί τμήμα της Ευρωπαϊκής Οδού (Ε90) και διασχίζει την Π.Δ.Μ. σε μήκος 110 km περίπου από την περιοχή της Παναγιάς μέχρι τον Πολύμυλο.

Με την Εγνατία Οδό συνδέονται δύο ακόμη κάθετοι οδικοί άξονες και συγκεκριμένα ο κάθετος άξονας **«Κοζάνη – Φλώρινα - Νίκη» (αυτοκινητόδρομος Α27)** ο οποίος με μήκος 78,5 χιλιόμετρα, συνδέει τις κυριότερες πόλεις και κωμοπόλεις των ανατολικών περιφερειακών ενοτήτων της ΠΔΜ όπως η Φλώρινα, το Αμύνταιο, η Πτολεμαΐδα και η Κοζάνη, με τον κύριο αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας Οδού. Αποτελεί μία από της κύριες πύλες εισόδου της Ελλάδας από την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, αφού στο βόρειο τμήμα του καταλήγει στη συνοριακή διάβαση της Νίκης.

Ο δεύτερος κάθετος άξονας είναι ο **αυτοκινητόδρομος Α29 «Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή»**, ο οποίος είναι ακόμη ένας κάθετος άξονας της Εγνατίας οδού που συνδέει τις κυριότερες πόλεις και κωμοπόλεις των δυτικών περιφερειακών ενοτήτων της ΠΔΜ όπως η Καστοριά, το Άργος Ορεστικό, η Νεάπολη και η Σιάτιστα, με τον κύριο αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας Οδού, που διατρέχει τη Βόρεια Ελλάδα και την Ήπειρο. Αποτελεί μια από της κύριες πύλες εισόδου της Ελλάδας από την Αλβανία, αφού στο βόρειο τμήμα της, καταλήγει στη συνοριακή διάβαση της Κρυσταλλοπηγής.

Επιπλέον των ανωτέρω οδικών αξόνων, υπάρχει ένα εκτεταμένο εθνικό δίκτυο 750 km περίπου καθώς και επαρχιακό και τοπικό οδικό δίκτυο που εξυπηρετεί τις ανάγκες του πληθυσμού. Το οδικό δίκτυο είναι στο

μεγαλύτερο μέρος του σε μεγάλο υψόμετρο με αποτέλεσμα μην υπάρχουν σε αρκετά σημεία ικανοποιητικές συνθήκες ασφάλειας, ιδιαίτερα την περίοδο του χειμώνα λόγω των χιονοπτώσεων και του παγετού.

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας περιορίζεται στον άξονα Φλώρινα - Αμύνταιο/Πτολεμαΐδα – Κοζάνη. Στον άξονα αυτό η εμπορευματική κίνηση είναι κυρίως λιθάνθρακας, πετρέλαιο, λιγνίτης και φρούτα. Διατίθεται μονή σιδηροδρομική γραμμή, η οποία αποτελεί συνέχεια της γραμμής που συνδέει τη Θεσσαλονίκη με την Έδεσσα. Το πρόγραμμα του ΟΣΕ προβλέπει την κατασκευή της σιδηροδρομικής σύνδεσης Καλαμπάκα – Κοζάνη η οποία θα παρέχει απ' ευθείας σύνδεση της Περιφέρειας με την Θεσσαλία και την υπόλοιπη Νότια Ελλάδα. Παράλληλα, έχει προταθεί από σχετικές μελέτες η επέκταση της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης - Αμύνταιου - Φλώρινας προς τον μεθοριακό σταθμό Κρυσταλλοπηγής και η διασύνδεσή του με το αλβανικό σιδηροδρομικό δίκτυο στην περιοχή του Πόγραδετς, δια μέσου του οποίου θα διασφαλισθεί σιδηροδρομική πρόσβαση της Θεσσαλονίκης και γενικότερα της Βόρειας Ελλάδας στις ακτές της Αδριατικής.

Αεροπορικές μεταφορές

Η Π.Δ.Μ. εξυπηρετείται από δύο αεροδρόμια που λειτουργούν στο εσωτερικό της, το αεροδρόμιο «Αριστοτέλης» της Καστοριάς και το αεροδρόμιο «Φίλιππος» της Κοζάνης αλλά και δευτερευόντως από τα αεροδρόμια Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων μέσω συνδυασμένης μεταφοράς.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, οι αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού για την περίοδο 2010 – 2016 φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 7: Αεροπορικές Αφίξεις Εσωτερικού ΠΔΜ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
Αεροπορικές Αφίξεις Εσωτερικού 2010-2016			
Έτος	Καστοριά	Κοζάνη	Σύνολο
2018	1.960	1.955	3.915
2017	2.294	1.674	3.968
2016	2.885	1.777	4.662
2016	2.169	1.273	3.442
2014	1.757	1.243	3.000
2013	2.272	1.692	3.964
2012	2.072	1.508	3.580
2011	2.294	1.622	3.916
2010	1.298	768	2.066

Πηγή: ΥΠΑ, Επεξεργασία: SETE Intelligence

4.2.2 Υποδομές Διαμονής

Σύμφωνα με τα «*Βασικά Τουριστικά Μεγέθη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*» - ΙΝΣΕΤΕ Απρίλιος 2018, το ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έχει ως εξής:

Πίνακας 8: Ξενοδοχεία Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2017							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Γρεβενών	Μονάδες			12	9	3	24
	Δωμάτια			356	152	47	555
	Κλίνες			747	377	146	1.270
Καστοριάς	Μονάδες	2	14	13	6	3	38
	Δωμάτια	47	392	353	110	64	966
	Κλίνες	105	826	775	207	156	2.069
Κοζάνης	Μονάδες	1	1	19	11	2	34
	Δωμάτια	14	28	521	269	50	882
	Κλίνες	32	56	1.042	521	125	1.776
Φλώρινας	Μονάδες		2	18	10	1	34
	Δωμάτια		28	374	136	12	550
	Κλίνες		60	772	281	24	1.137
Σύνολο	Μονάδες	3	17	62	36	9	127
	Δωμάτια	61	448	1.604	667	173	2.953
	Κλίνες	137	942	3.336	1.386	451	6.252

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, Επεξεργασία ΙΝΣΕΤΕ

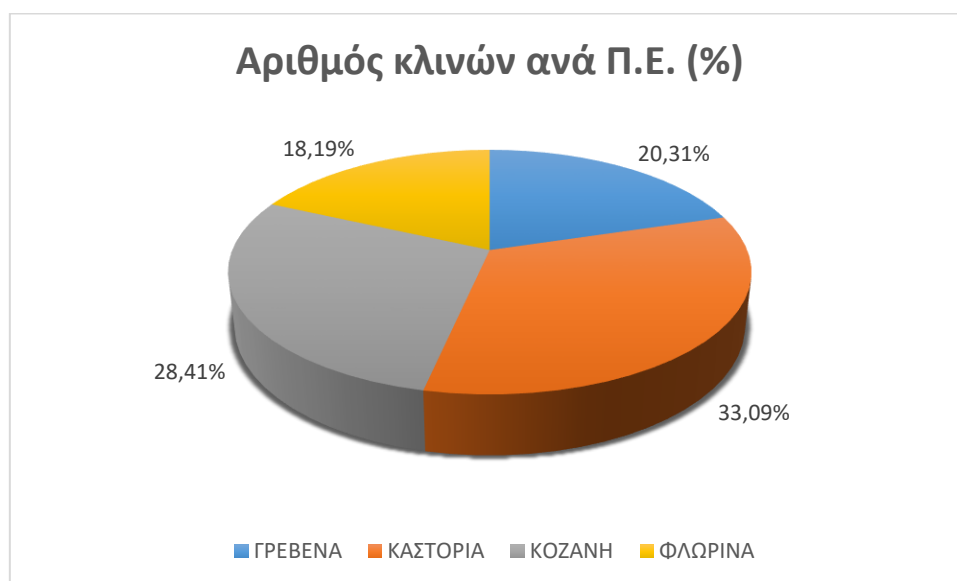
Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο Μητρώο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος καταγράφονται τα ξενοδοχεία με βάση το σήμα λειτουργίας τους. Αυτό σημαίνει ότι κάποια ξενοδοχεία μπορεί να εμφανίζονται σε μικρότερη κατηγορία από αυτήν για την οποία μπορεί να βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία πιστοποίησης και την εκ νέου κατάταξή τους σε μεγαλύτερη κατηγορία.

Όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί, η κατανομή των ξενοδοχειακών μονάδων είναι μοιρασμένη σε όλες τις Π.Ε. με τις λιγότερες να συγκεντρώνονται στη Π.Ε. Γρεβενών (19%) (χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσα, Βάλια Κάλντα) και τις περισσότερες στη Π.Ε. Καστοριάς με ποσοστό 30% (χιονοδρομικό κέντρο Βιτσίου, λίμνη Καστοριάς, κέντρο παραγωγής γούνας). Η Π.Ε. Κοζάνης ακολουθεί αυτή της Καστοριάς με ποσοστό 27% (βιομηχανικό και ενεργειακό κέντρο της Περιφέρειας) ενώ τη λίστα συμπληρώνει η Π.Ε. Φλώρινας με ποσοστό 24% (Χιονοδρομικό Κέντρο Πισοδερίου, Πρέσπες, Νυμφαίο).

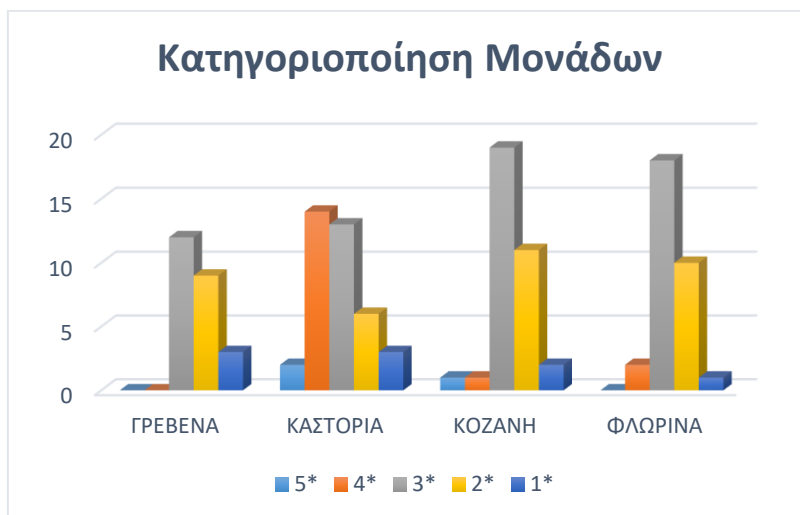
Γράφημα 5: Ξενοδοχειακές μονάδες ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μελετώντας την δυναμικότητα των ξενοδοχειακών μονάδων η εικόνα ανά Περιφερειακή Ενότητα τροποποιείται σε ένα ποσοστό, δίνοντας το στίγμα της φύσης των καταλυμάτων ανά περιοχή και το είδος τουρισμού ανά περιοχή. Έτσι λοιπόν, όπως φαίνεται από το επόμενο γράφημα, η Π.Ε. Καστοριάς καταλαμβάνει έναν μεγάλο αριθμό κλινών (33,09%) συγκριτικά με τον αριθμό των ξενοδοχειακών μονάδων, γεγονός το οποίο αποδεικνύει την ύπαρξη μεγάλων μονάδων στην περιοχή. Η Π.Ε. Φλώρινας, καταλαμβάνει το μικρότερο ποσοστό στην παροχή υπηρεσιών διαμονής / διανυκτέρευσης αν και η Π.Ε. Γρεβενών είναι αυτή που έχει τις λιγότερες μονάδες. Τέλος, η Π.Ε. Κοζάνης έχει το 28,41% του συνολικού αριθμού των κλινών της Περιφέρειας που μαζί με τη Π.Ε. Καστοριάς αποτελούν τα σημαντικότερα σημεία συγκέντρωσης επισκεπτών.

Γράφημα 6: Δυναμικότητα ξενοδοχειακών μονάδων ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αναφορικά με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, όπως φαίνεται στο γράφημα 5, από τα καταλύματα της περιοχής διακρίνουμε πως είναι, κατά κύριο λόγο 3 και 2 αστέρων και παρέχουν επομένως βασικές υπηρεσίες που απευθύνονται σε επισκέπτες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Η πλειοψηφία των κλινών 4 αστέρων (82,35%) βρίσκεται στην Π.Ε. Καστοριάς, ενώ η Π.Ε. Γρεβενών εμφανίζεται ως ουραγός στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, χωρίς κατάλυμα 4 ή 5*.

Γράφημα 7: Κατηγοριοποίηση ξενοδοχειακών μονάδων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Εκτός όμως από τις ξενοδοχειακές μονάδες υπάρχει σημαντικός αριθμός μονάδων ενοικιαζόμενων δωματίων, η δυναμικότητα των οποίων φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 9: Ενοικιαζόμενα Δωμάτια Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ						
Ενοικιαζόμενα Δωμάτια 2017						
Περιφερειακή Ενότητα		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Γρεβενών	Μονάδες	8	8	20	2	38
	Δωμάτια	57	62	146	10	275
	Κλίνες	113	126	342	19	600
Καστοριάς	Μονάδες	8	19	8		35
	Δωμάτια	46	133	48		227
	Κλίνες	102	304	107		513
Κοζάνης	Μονάδες	1	5	1		7
	Δωμάτια	9	35	10		54
	Κλίνες	17	73	15		105
Φλώρινας	Μονάδες	4	9	13	3	29
	Δωμάτια	26	65	79	14	184
	Κλίνες	30	144	188	33	425
Σύνολο	Μονάδες	21	41	42	5	109
	Δωμάτια	138	295	283	24	740
	Κλίνες	292	647	652	52	1.643

Πηγή: ΜΗΤΕ – Επεξεργασία ΙΝΣΕΤΕ

Μελετώντας την δυναμικότητα των ενοικιαζόμενων δωματίων η εικόνα ανά Περιφερειακή Ενότητα τροποποιείται σε ένα ποσοστό, δίνοντας το στίγμα της φύσης των καταλυμάτων ανά περιοχή και σε αντιδιαστολή με τις ξενοδοχειακές μονάδες. Έτσι λοιπόν, όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, η Π.Ε. Κοζάνης έχει σημαντικά λιγότερες μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων συγκριτικά με τις υπόλοιπες Π.Ε., με την Π.Ε. Γρεβενών να έχει τις περισσότερες. Αναφορικά με τη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αυτή αντικατοπτρίζεται από το γεγονός ότι οι περισσότερες μονάδες είναι 2 και 3 Κλειδιών ενώ σημαντικός είναι και ο αριθμός των μονάδων με 4 Κλειδιά αφού αποτελούν σχεδόν το 20% των μονάδων.

Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι:

- ✓ Η Π.Ε. Φλώρινας δε διαθέτει αξιόλογη ξενοδοχειακή υποδομή από την άποψη το μεγέθους εντός της πόλης της Φλώρινας
- ✓ Υφίσταται συγκέντρωση υποδομών φιλοξενίας στον οικισμό του Νυμφαίου και στην ευρύτερη περιοχή των Πρεσπών.

4.2.3 Οι επισκέπτες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία παρατηρείται σταδιακή μείωση των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στα ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας καθώς και μείωση των διανυκτερεύσεων των ημεδαπών, ενδεχομένως λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών αλλά και της στασιμότητας που παρουσιάζει η τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το έτος 2013 όπου σημειώθηκε αύξηση των διανυκτερεύσεων για να συνεχίζουν τα επόμενα χρόνια τη φθίνουσα πορεία. Αντίστοιχα, οι αφίξεις των αλλοδαπών στα καταλύματα της Δυτικής Μακεδονίας μειώθηκε κατά 27,9% από το 2010 έως το 2016 ενώ των ημεδαπών μειώθηκε κατά 38%. Όσον αφορά στην πληρότητα των καταλυμάτων, σε ετήσια βάση, εμφανίζει επίσης μείωση ποσοστού και κυμαίνεται στο 15,9% όταν το 2010 ήταν 23,2%.

Ο κύριος όγκος των επισκεπτών της Περιφέρειας αφορά σε ημεδαπούς πολίτες. Συγκεκριμένα, η αναλογία ημεδαπών – αλλοδαπών ανέρχονταν στο 89,3% / 10,7% το 2010 και με σταθερό αλλά πολύ χαμηλό ρυθμό η διαφορά μειώνεται (87,8% / 12,2% το 2016), χωρίς ωστόσο να διαταράσσει την γενική εικόνα της πολύ χαμηλής επισκεψιμότητας από πολίτες άλλων χωρών.

Πίνακας 10: Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας 2010-2016

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ: στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας τα έτη 2010-2016								
Περιφερειακές Ενότητες		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Γρεβενών	Αφίξεις αλλοδαπών	545	406	0	4	42	177	99
	Αφίξεις ημεδαπών	22.192	11.407	1.577	971	1.111	3.531	2.363
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	999	761	0	4	70	296	160
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	41.715	21.476	3.437	2.150	2.163	7.057	4.243
	Πληρότητα	14,1%	7,2%	1,1%	0,7%	0,7%	2,2%	1,3%
Καστοριάς	Αφίξεις αλλοδαπών	13.286	17.227	17.232	16.777	12.501	10.555	10.579
	Αφίξεις ημεδαπών	58.286	55.358	46.741	45.654	51.379	51.577	50.374
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	22.373	27.878	28.586	29.662	22.930	19.686	20.639
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	108.957	104.915	92.193	88.218	99.856	98.378	97.463
	Πληρότητα	30,5%	28,1%	24,0%	21,6%	22,9%	20,4%	20,4%
Κοζάνης	Αφίξεις αλλοδαπών	3.012	2.769	2.691	3.738	3.303	3.101	2.472

	Αφίξεις ημεδαπών	51.253	43.784	31.860	33.653	36.468	38.096	37.747
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	8.371	6.184	8.054	9.298	10.017	9.584	8.732
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	100.704	101.204	108.664	123.834	124.755	120.298	111.628
	Πληρότητα	23,4%	22,2%	23,8%	27,2%	27,6%	26,6%	25,4%
Φλώρινας	Αφίξεις αλλοδαπών	3.276	3.693	1.716	2.754	2.455	2.478	1.360
	Αφίξεις ημεδαπών	36.420	31.592	19.083	28.714	19.733	13.420	13.772
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	6.595	7.465	3.856	6.440	5.542	5.264	2.971
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	69.058	54.745	39.390	57.298	37.643	28.413	24.067
	Πληρότητα	22	17,7%	12,3%	18,1%	12,3%	11,3%	9,1%
Σύνολο	Αφίξεις αλλοδαπών	20.119	24.095	21.639	23.273	18.301	16.311	14.510
	Αφίξεις ημεδαπών	168.151	142.141	99.261	108.992	108.691	106.624	104.256
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	38.338	42.288	40.496	45.404	38.559	34.830	32.502
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	320.434	282.340	243.684	271.500	264.417	254.146	237.401
	Πληρότητα	23,2%	20,1%	17,2%	18,7%	17,8%	17,0%	15,9%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικά διαθέσιμων κλινών - δεν γίνεται εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο 100% των μονάδων αναφοράς λόγω έλλειψης της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος.

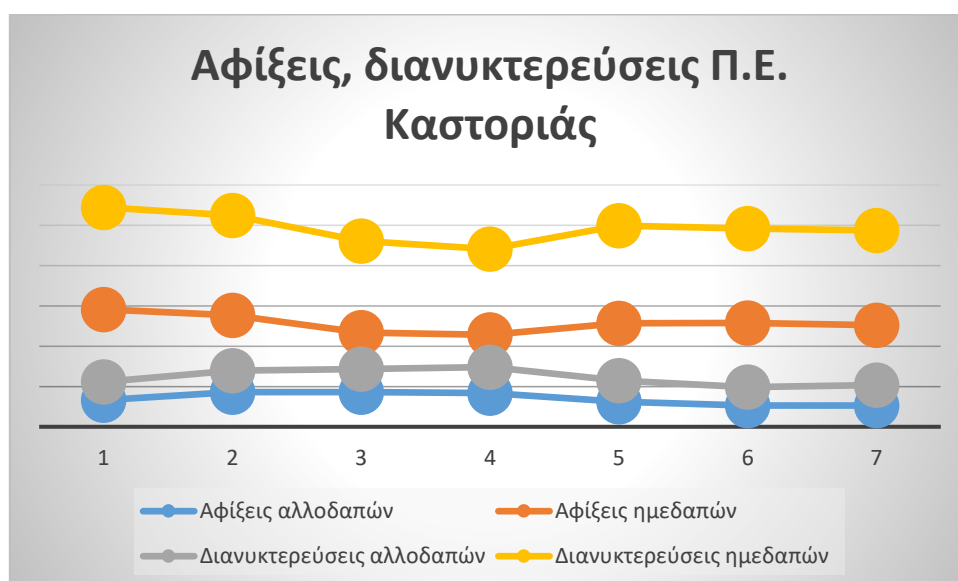
Αναλύοντας τα στοιχεία που πίνακα 3 ανά περιφερειακή ενότητα, διαπιστώνονται πως σε γενικές γραμμές οι τάσεις είναι οι ίδιες με τις εξής διαφοροποιήσεις:

- Στη Π.Ε. Γρεβενών σημειώθηκε σημαντική μείωση στις αφίξεις των ημεδαπών και αλλοδαπών που φτάνουν τα 81,8% και 89,3% αντίστοιχα.
- Στη Π.Ε. Γρεβενών σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών κατά 89,8% ενώ ανάλογη είναι και η μείωση τις διανυκτερεύσεις ημεδαπών κατά 84%
- Στη Π.Ε. Καστοριάς η μείωση στις αφίξεις των ημεδαπών και αλλοδαπών αντίστοιχα ήταν 20,37% και 13,57% ενώ οι διανυκτερεύσεις ήταν μειωμένες κατά μικρότερα ποσοστά 7,75% και 10,55% αντίστοιχα.
- Στη Π.Ε. Κοζάνης αν και οι αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών μειώθηκαν (17,9% και 26,3% αντίστοιχα), η αύξηση των διανυκτερεύσεων και στις δύο κατηγορίες (4,31% των ημεδαπών και 10,85% των αλλοδαπών) φανερώνει ότι αυξήθηκε ο χρόνος διαμονής τους
- Στη Π.Ε. Φλώρινας σημαντική είναι η μείωση στις αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών που συνοδεύονται από αντίστοιχες σε ποσοστά μειώσεις στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών
- Στη Π.Δ.Μ. πραγματοποιήθηκαν κατά μέσο όρο 2,2 διανυκτερεύσεις (αλλοδαπούς και ημεδαπούς) ανά επισκέπτη. Ωστόσο, υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις Π.Ε. αφού:
 - Στη Π.Ε. Γρεβενών πραγματοποιήθηκαν κατά μ.ό. 1,6 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και 1,8 διανυκτερεύσεις ημεδαπών
 - Στη Π.Ε. Καστοριάς πραγματοποιήθηκαν κατά μ.ό. 1,9 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και 1,9 διανυκτερεύσεις ημεδαπών
 - Στη Π.Ε. Κοζάνης πραγματοποιήθηκαν κατά μ.ό. 3,5 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και 2,9 διανυκτερεύσεις ημεδαπών
 - Στη Π.Ε. Φλώρινας πραγματοποιήθηκαν κατά μ.ό. 2,2 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και 1,75 διανυκτερεύσεις ημεδαπών
- Τέλος, όσο αφορά το ποσοστό πληρότητας σε κάθε Π.Ε., τη σημαντικότερη μείωση εμφανίζει η Π.Ε. Γρεβενών η οποία σημειώνει μείωση 90,78% (από 14,1% το 2010 σε 1,3% το 2016). Ομοίως μεγάλη

μείωση εμφανίζει η Π.Ε. Φλώρινας κατά 58,64% με το ποσοστό πληρότητας το 2016 να φτάνει μόλις το 9,1% και η Π.Ε. Καστοριάς η οποία εμφανίζει μείωση κατά 33,11% με το ποσοστό πληρότητας ωστόσο να διαμορφώνεται στο 20,4%. Τέλος, η Π.Ε. Κοζάνης είναι η μόνη που εμφανίζει αύξηση στο ποσοστό πληρότητάς της το οποίο από 23,4% το 2010 διαμορφώνεται σε 25,4% το 2016.

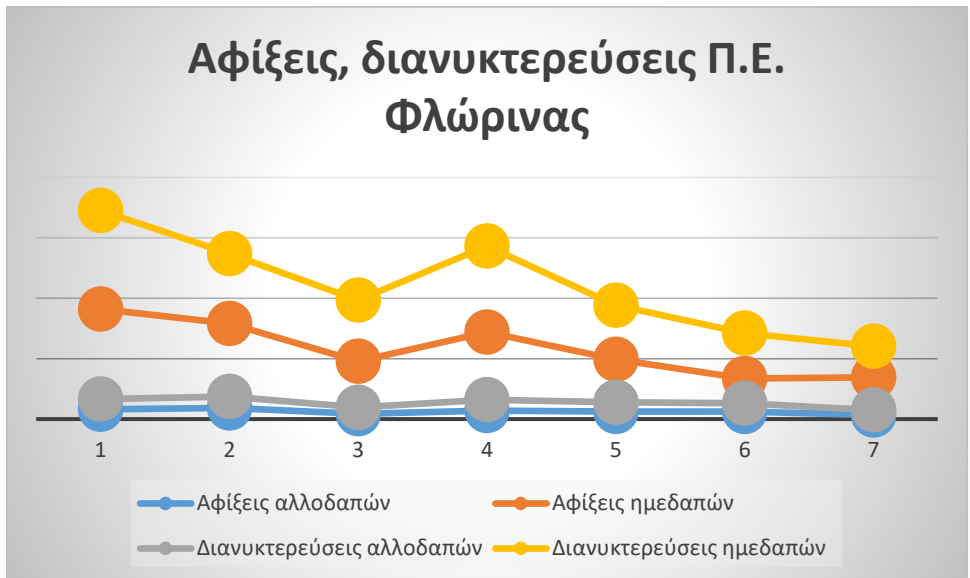
Γράφημα 8: Στοιχεία κίνησης επισκεπτών Π.Ε. Γρεβενών

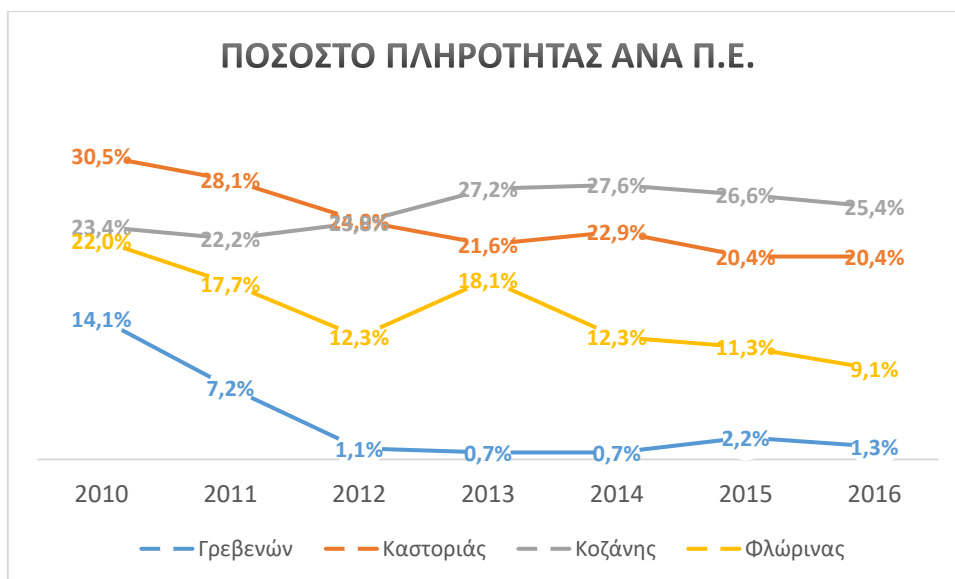
Γράφημα 9: Στοιχεία κίνησης επισκεπτών Π.Ε. Καστοριάς

Γράφημα 10: Στοιχεία κίνησης επισκεπτών Π.Ε. Κοζάνης

Γράφημα 11: Στοιχεία κίνησης επισκεπτών Π.Ε. Φλώρινας

Γράφημα 12: Ποσοστό πληρότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Συμπερασματικά, η Π.Δ.Μ. αποτελεί τον λιγότερο ελκυστικό προορισμό μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας, καθώς καταγράφονται σε αυτήν μόλις 0,17 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο και κατατάσσεται με μεγάλη διαφορά στην τελευταία θέση (Πηγή: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας)

Η τουριστική ζήτηση στην Περιφέρεια παρουσιάζει έντονη εξάρτηση από την εγχώρια τουριστική αγορά. Η απουσία του θαλασσιού μετώπου επηρεάζει την χρονική κατανομή αφίξεων / διανυκτερεύσεων, με την εποχικότητα να είναι λιγότερο έντονη σε σχέση με αυτή της υπόλοιπης χώρας και τους μήνες των θερινών διακοπών να παρουσιάζουν τη χαμηλότερη σχετική ζήτηση.

Θα πρέπει να επισημανθεί πως η εξεταζόμενη περίοδος χαρακτηρίζεται από συνθήκες «κανονικότητας», ενώ η παρούσα περίοδος (ήτοι 2020, 2021) δε προσφέρεται μάλλον για ανάλογα συμπεράσματα.

4.2.4 Ειδικές Υποδομές

Χιονοδρομικά κέντρα

Στη Π.Δ.Μ. λειτουργούν 3 χιονοδρομικά κέντρα και συγκεκριμένα:

- Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας στη Π.Ε. Γρεβενών
- Χιονοδρομικό Κέντρο Πισοδερίου στη Π.Ε. Φλώρινας
- Χιονοδρομικό Κέντρο Βιτσιού στη Π.Ε. Καστοριάς

Τα χιονοδρομικά κέντρα λειτουργούν κατά τη διάρκεια του χειμώνα από τον Νοέμβριο έως τα τέλη Μαρτίου / Αρχές Απριλίου ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.

Μονοπάτια – καταφύγια

Στους ορεινούς όγκους της Π.Δ.Μ. υπάρχουν μονοπάτια για περιήγηση και ορειβασία. Η ασφάλεια είναι διαφορετική για το κάθε ένα από αυτά. Τα σημαντικότερα μονοπάτια ή δίκτυα της περιοχής είναι:

- **Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E4 (-GR)** το οποίο ξεκινάει από το φυλάκιο της Νίκης στη Φλώρινα, περνάει από το Νυμφαίο και την λίμνη Βεγορίτιδα, συνεχίζει νότια και διέρχεται από την λίμνη του Πολυφύτου για να καταλήξει στο φαράγγι της Σαμαριάς στη Κρήτη. Διασχίζεται με τα πόδια ή ποδήλατο βουνού, ενώ σε κάποια σημεία του υπάρχει εναλλακτική χρησιμοποίηση πλωτών μέσων (κανό).
- **Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E6 (-GR)** το οποίο διασχίζει κατά μήκος τη Βόρεια Ελλάδα με κατάληξη Φιλανδική Λαπωνία. Στη Δυτική Μακεδονία φτάνει ως τις Λίμνες των Πρεσπών, από όπου μέσω Καστοριάς καταλήγει στην Ηγουμενίτσα.

- ο Σημαντικά μονοπάτια υπάρχουν στο Βόιο (12 διαδρομές), στη Βάλια Κάλντα (8 διαδρομές), όπως και στις περιοχές του Ασκίου, του Βούρινου, του Βιτσιού, των Πιερίων, του Γράμμου, του Βαρνούντα και της Βασιλίτσας.

Ακόμη στα περισσότερα βουνά υπάρχουν καταφύγια, που προσφέρουν ξεκούραση και ασφάλεια στους επισκέπτες, με στοιχειώδεις ανέσεις, κυρίως σε Βασιλίτσα, Πιέρια, Βέρνον / Βίτσι, Βούρινο, Καμβούνια.

4.3 Τάσεις ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με το Ε.Π. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015-2019, «...ο τουρισμός αναμένεται να συμβάλλει πολλαπλασιαστικά στην προσπάθεια αναγέννησης της οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο, με ισχυρές διατομεακές συνέργιες (ειδικότερα δε με έμφαση σε καινοτομικές παρεμβάσεις στα συμπλέγματα «τουρισμού-πολιτισμού», «τουρισμού-αγροδιατροφής» και «τουρισμού-περιβάλλοντος»), οριζόντια κινητοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων και κλάδων (ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές, λιανεμπόριο) και πολλαπλασιαστικές επιδόσεις ιδιαίτερα στην απασχόληση. Βασικό στόχο των δράσεων στον τομέα αυτό θα αποτελέσει η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω εμπλουτισμού και αναβάθμισης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, με αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του ιδιαίτερου αγροδιατροφικού προϊόντος (γαστρονομία) και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά, εντοπίζονται περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης διαφοροποιημένων εναλλακτικών ήπιων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, αθλητικός, χειμερινός, πολιτιστικός, αρχαιολογικός, θρησκευτικός, ιαματικός, ιατρικός, κ.λ.π.). Από χωρική άποψη απαραίτητη κρίνεται η υποστήριξη δικτύων τουρισμού και παράλληλα η διαμόρφωση ενός πλαισίου ανάδειξης και αξιοποίησης του κτιριακού τουριστικού αποθέματος!»

Από την ενότητα 2.2.3 προκύπτει ότι το τουριστικό δυναμικό της Περιφέρειας ακολουθεί φθίνουσα πορεία σε επίπεδο μονάδων και διαθέσιμων κλινών καθώς επίσης και σε αριθμό διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών, η οποία δημιουργεί μία μείωση στην πληρότητα κατά 31% αφού το ποσοστό πληρότητας το 2010 ήταν 23,2% και το 2016 ήταν 15,9%.

Σε μία προσπάθεια κατανόησης της επίδρασης της σταδιακής μείωσης των επισκεπτών της Περιφέρειας στο υφιστάμενο τουριστικό προϊόν, εξετάζουμε την διαχρονική εξέλιξη των καταλυμάτων και της θέσης αυτών στον χώρο. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με το πίνακα που ακολουθεί, διαπιστώνουμε πως κατά την περίοδο 2010-2017 ο συνολικός αριθμός των ξενοδοχειακών μονάδων παραμένει σταθερός (από 128 μονάδες σε 127). Μάλιστα την ίδια σταθερότητα επιδεικνύουν και οι τέσσερις Π.Ε.

Αντίστοιχα, εξετάζοντας της ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών διαπιστώνουμε σημαντική βελτίωση του επιπέδου τους, κατά κύριο λόγο:

- Στην Π.Ε. Καστοριάς, με αύξηση των καταλυμάτων 5* και 4* αστερών
- Στην Π.Ε. Φλώρινας, με αύξηση των καταλυμάτων 4* αστερών

Πίνακας 11: Ξενοδοχειακό δυναμικό 2010-2017

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ													
		Ξενοδοχειακό δυναμικό 2010						Ξενοδοχειακό δυναμικό 2017					
Περιφ/κή	Ενότητα	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Γρεβενών	Μονάδες	0	1	11	9	3	24			12	9	3	24
	Δωμάτια	0	28	298	133	40	499			356	152	47	555
	Κλίνες	0	56	628	250	78	1.012			747	377	146	1.270
Καστοριάς	Μονάδες	1	9	15	9		34	2	14	13	6	3	38
	Δωμάτια	38	225	490	168		921	47	392	353	110	64	966

	Κλίνες	86	495	977	307		1.865	105	826	775	207	156	2.069
Κοζάνης	Μονάδες	1	1	20	12	1	35	1	1	19	11	2	34
	Δωμάτια	14	24	464	346	15	863	14	28	521	269	50	882
	Κλίνες	32	48	939	631	30	1.680	32	56	1.042	521	125	1.776
Φλώρινας	Μονάδες		1	17	16	1	35		2	18	10	1	34
	Δωμάτια		10	298	283	12	603		28	374	136	12	550
	Κλίνες		21	612	575	24	1.232		60	772	281	24	1.137
Σύνολο	Μονάδες	2	12	63	46	5	128	3	17	62	36	9	127
	Δωμάτια	52	287	1.550	930	67	2.886	61	448	1.604	667	173	2.953
	Κλίνες	118	620	3.156	1.763	132	5.789	137	942	3.336	1.386	451	6.252

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Συμπερασματικά λοιπόν προκύπτει ότι το δυναμικό των υποδομών δεν αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα επίδρασης της μείωσης των επισκεπτών αφού διατηρείται σταθερό στη διάρκεια της 7ετίας και ποιοτικά αναβαθμισμένο. Τα αίτια θα πρέπει να αναζητηθούν σε άλλους παράγοντες όπως η γενικότερη οικονομική ύφεση αλλά και εγγενείς αδυναμίες του τομέα εντός της Π.Δ.Μ., όπως αυτές αναφέρονται στη RIS3, που αφορούν σε:

- χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των απασχολούμενων στον τουριστικό τομέα
- χαμηλό επίπεδο γνώσης του τομέα του τουρισμού
- χαμηλά έσοδα από τις παρεχόμενες υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- μειωμένο επαγγελματισμό κατά την παραγωγή και παροχή υπηρεσιών και
- χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών (στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές).

Ένα ακόμη στοιχείο που επιβεβαιώνει τη στασιμότητα στον αριθμό των επισκεπτών της Περιφέρειας στο υφιστάμενο τουριστικό προϊόν, προκύπτει από την εξέταση του αριθμού επισκεπτών σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Σύμφωνα με το πίνακα που ακολουθεί, προκύπτει πως κατά την περίοδο 2011-2017 σημειώθηκε μία σημαντική αύξηση των επισκεπτών στα μουσεία κατά 227% ενώ αντίθετη ήταν η πορεία κίνησης των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους αφού μειώθηκε κατά 87%. Γεωγραφικά, την αύξηση στον αριθμό επισκεπτών στα μουσεία μοιράζονται όλες οι Π.Ε. με την Π.Ε. Κοζάνης να σημειώνει και την μεγαλύτερη αύξηση.

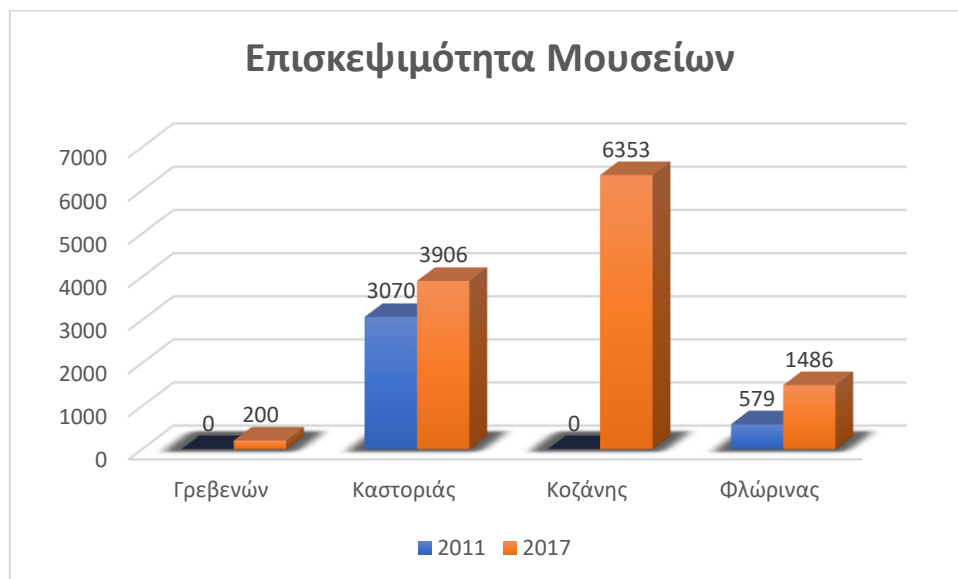
Αντίστοιχα, αναφορικά με την επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών χώρων, η μείωση στον αριθμό επισκεπτών των αρχαιολογικών χώρων οφείλεται στη Π.Ε. Κοζάνης η οποία από το 2016 δεν εμφανίζει στοιχεία επισκεψιμότητας αυτών.

Πίνακας 12: Επισκεψιμότητα Μουσείων και Αρχαιολογικών χώρων 2011-2017

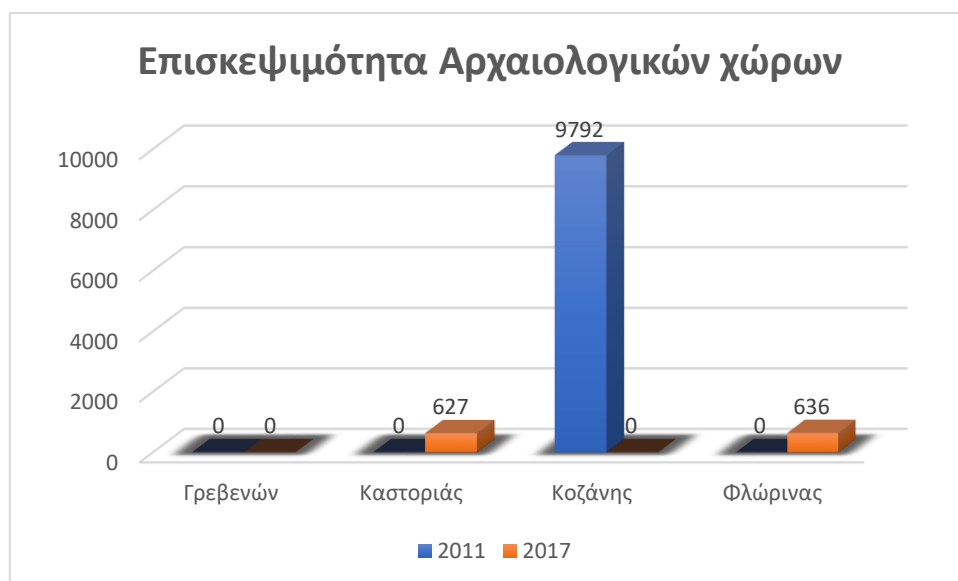
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ								
Περιφερειακές Ενότητες		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Γρεβενά	Μουσεία	0	0	0	0	0	188	200
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	0	0	0	0	0	0
Καστοριά	Μουσεία	3.070	4.230	3.443	0	0	2.013	3.906
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	198	1.276	1.593	2.135	1.335	627
Κοζάνη	Μουσεία	0	2.022	5.965	5.148	5.879	4.516	6.353
	Αρχαιολογικοί χώροι	9.792	6.424	389	153	35	0	0
Φλώρινα	Μουσεία	579	1.271	2.842	1.857	1.572	1.853	1.486
	Αρχαιολογικοί χώροι	0	0	515	894	509	983	636
Σύνολο	Μουσεία	3.649	7.523	12.250	7.005	7.451	8.570	11.945
	Αρχαιολογικοί χώροι	9.792	6.622	2.180	2.640	2.679	2.318	1.263

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στα παρακάτω γραφήματα παρουσιάζεται η μεταβολή στην επισκεψιμότητα των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων για τα έτη 2011 και 2017 προκειμένου να δοθεί σχηματικά η μεταβολή σε κάθε Π.Ε.

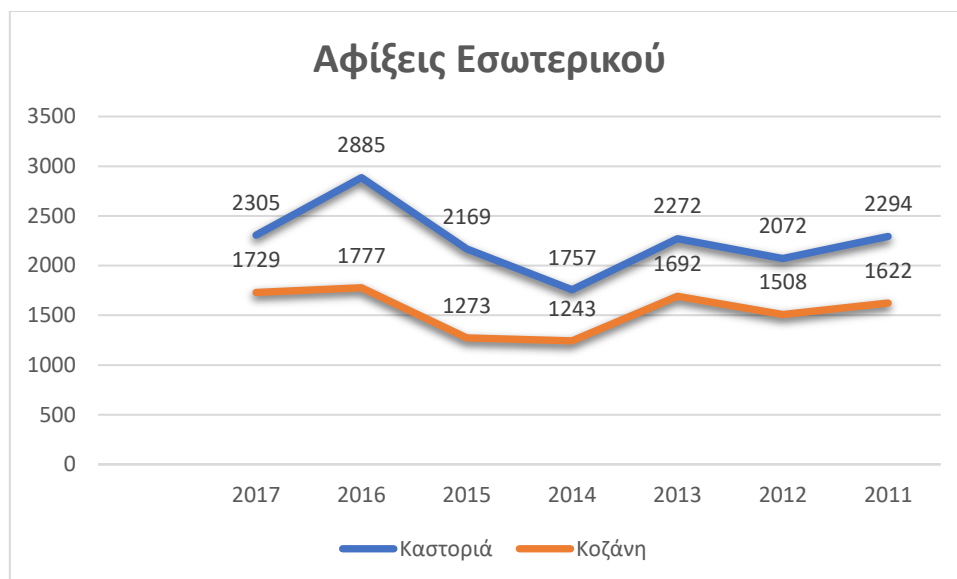

Γράφημα 13: Επισκεψιμότητα μουσείων

Γράφημα 14: Επισκεψιμότητα αρχαιολογικών χώρων

Αναφορικά με τις εγχώριες αφίξεις των επισκεπτών για την περίοδο 2011 – 2017, αυτές παρουσιάζονται στο ακόλουθο γράφημα σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας και την επεξεργασία αυτών από το Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων - ΙΝΣΕΤΕ (Απρίλιος 2018).

Γράφημα 15: αφίξεις των επισκεπτών, ΥΠΑ, επεξεργασία INΣΕΤΕ

Όπως φαίνεται από το παραπάνω γράφημα για το διάστημα από το 2011 έως το 2014 ο αριθμός των ταξιδιωτών μειώνεται για να ανακάμψουν πάλι μέχρι και το 2016. Επιπλέον, το 2016 είναι η χρονιά που σημειώνεται ρεκόρ αφίξεων οι οποίες φτάνουν τους 4.662 επισκέπτες.

Οι αφίξεις δεν είναι σταθερές αλλά εμφανίζουν μία εποχικότητα στη διάρκεια του έτους με περίοδο αιχμής το διάστημα από Ιούλιο έως και Αύγουστο λόγω μετακίνησης τουριστών.

Πίνακας 13: Στοιχεία αφίξεων εσωτερικού, 2017

Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού	
Ιανουάριος	214
Φεβρουάριος	250
Μάρτιος	294
Απρίλιος	357
Μάιος	321
Ιούνιος	355
Ιούλιος	433
Αύγουστος	385
Σεπτέμβριος	356
Οκτώβριος	312
Νοέμβριος	357
Δεκέμβριος	400
Σύνολο	4.034

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ Επεξεργασία SETE Intelligence

Ακόμη, σύμφωνα με το Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020, «...η οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει ένα νέο επιχειρηματικό περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας. Σήμερα οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να επιχειρήσουν και να δράσουν σε ένα οικονομικό περιβάλλον ασταθές με εκτεταμένους και απρόβλεπτους επιχειρηματικούς κινδύνους. Η εμπειρία μέχρι σήμερα έχει καταδείξει ότι σε εθνικό επίπεδο η παρατεταμένη διάρκεια της κρίσης, έχει ως συνέπεια την πραγματοποίηση σοβαρότατων σφαλμάτων. Επιλέγεται η περιστολή κόστους σε λάθος περιοχές. Απολύεται έμπειρο και πολύτιμο προσωπικό και μειώνονται οι δαπάνες για την στήριξη της ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Από τις διαπιστώσεις αυτές δεν

εξαιρείται το επιχειρηματικό περιβάλλον της Δυτικής Μακεδονίας. Η συνεχιζόμενη κρίση τείνει να ανατρέψει τις όποιες προσπάθειες για στήριξη της επιχειρηματικότητας, με τη συμμετοχή του συνόλου των θεσμικών και λοιπών φορέων. Όλοι οι τομείς δραστηριότητας φαίνεται να έχουν πληγεί, με τις επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα σε μεγαλύτερο βαθμό. Η μεταποίηση, επίσης, φαίνεται να έχει επηρεαστεί αρνητικά, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των μεταποιητικών επιχειρήσεων αρχικών σταδίων, παρουσιάζει συρρίκνωση των διαφαινόμενων ευκαιριών. Παρόμοια είναι η εικόνα στις επιχειρήσεις που έχουν ως τελικό πελάτη τον καταναλωτή. (RIS3)

Το παραγωγικό πρότυπο της περιφέρειας χαρακτηριζόταν παραδοσιακά από την έμφαση στον πρωτογενή τομέα και στην αξιοποίηση ορισμένων μόνο εκ των φυσικών πλεονεκτημάτων της, ενώ με την πάροδο του χρόνου μετεξελίχθηκε στην ανάπτυξη ορισμένων ισχυρών μονο-δραστηριοτήτων, όπως το κύκλωμα λιγνίτη-ενέργειας και το κύκλωμα της γούνας, με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους θύλακες. Η κυριαρχία των δύο αυτών κλάδων καθιστά την εξάρτηση της οικονομίας της από αυτούς ιδιαίτερα σημαντική, περιορίζει προσπάθειες ανάπτυξης άλλων δραστηριοτήτων και δημιουργεί στρεβλή εικόνα ως προς τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας, η οποία αφίσταται των πόρων και των δυνατοτήτων της. (RIS3).

Γίνονται προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη κυρίως του ορεινού τουρισμού αναψυχής, του οικολογικού και του χειμερινού τουρισμού στα χιονοδρομικά κέντρα της περιοχής. Ταυτόχρονα υλοποιούνται στο επίπεδο της προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς, δράσεις προστασίας – ανάδειξης μνημείων (κυρίως βυζαντινών) και αρχαιολογικών χώρων καθώς επίσης δημιουργίας νέων μουσειακών υποδομών και πολιτιστικών κέντρων. Απομένει η προώθηση ενεργειών ορθολογικής αξιοποίησης τους μέσω της δημιουργίας δικτύων – διαδρομών σε συνδυασμό με τις τουριστικές διαδρομές, της αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών και της παραγωγής και διάθεσης πολιτιστικών προϊόντων. Σε κάθε περίπτωση, η προσπάθεια στους συγκεκριμένους τομείς, χρειάζεται να συνεχιστεί σε πιο συστηματική βάση αξιοποίησης τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού πλούτου, που σε συνδυασμό με την προβολή της περιοχής θα συμβάλει στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης του τουρισμού».

Ειδικότερα, σύμφωνα με την Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) ο τουρισμός αποτελεί μία από τις τέσσερις ενότητες προτεραιότητας. Συγκεκριμένα, στους στόχους της στρατηγικής ανάπτυξης περιλαμβάνονται:

- α) η μετάβαση από το μοντέλο του μαζικού, μονο-θεματικού τουρισμού σε έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό τουρισμό,
- β) η προώθηση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης του τουρισμού, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Ο πρώτος στόχος της Π.Δ.Μ. είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για ένα «αυθεντικό» προϊόν το οποίο θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ταυτότητα της περιοχής. Με γνώμονα τη διατήρηση του περιβαλλοντικού και πολιτισμικού πλούτου της περιοχής, θα επιχειρηθεί η ανάπτυξη και προώθηση διαφοροποιημένων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, βιομηχανικός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, ιαματικός τουρισμός, κ.λ.π.), οι οποίες προκύπτουν από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα και φυσιογνωμία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με απώτερο σκοπό την αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την άμβλυση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων υπό τον όρο πάντοτε της αειφορικής διαχείρισης.

Επίσης, θα επιδιωχθεί η χρήση τεχνολογιών πληροφορικής, η σύνδεση με την τοπική γαστρονομία και τον πολιτισμό με στόχο την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών που θα έχει ως αποτέλεσμα τη προσέλκυση νέων ομάδων τουριστών βελτιώνοντας έτσι τη θέση της στην Ελληνική αλλά και Βαλκανική αγορά. Οι κατευθύνσεις πάνω στις οποίες θα στηριχθεί η θεματική παρέμβαση στον τουρισμό και τον πολιτισμό, σύμφωνα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της Π.Δ.Μ., θα είναι:

- Αναβάθμιση των καταλυμάτων και γενικότερα των ξενοδοχειακών υπηρεσιών με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και εφαρμογών για κινητά και το διαδικτυο καθώς και τη δημιουργία λύσεων «έξυπνων δωματίων» και υπηρεσιών.

- Ενσωμάτωση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών ειδικά στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των συνεργειών με την αγροδιατροφή.
- Ανάπτυξη έως τριών γεγονότων εθνικού ή βαλκανικού τουλάχιστον επιπέδου (Φεστιβάλ Επιχειρηματικότητας – Τουρισμού – Πολιτισμού) με πρώτη προτεραιότητα τη γαστρονομία, την υγιεινή διατροφή και την σύνδεση με την επιχειρηματικότητα και τον πολιτισμό.

Συμπερασματικά, η Π.Δ.Μ. έχει ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που παραμένουν αναλλοίωτα τα τελευταία χρόνια και δεν την αφήνουν να αντιστρέψει την κρίση στην οποία έχει περιέλθει και να μπει σε αναπτυξιακή πορεία. Χαρακτηριστικά όπως η γεωγραφική της θέση με το ορεινό ανάγλυφο, το ηπειρωτικό της κλίμα, το μικρό μέγεθος πληθυσμού συγκριτικά με την έκτασή της, η εξάρτηση της οικονομίας της από παραδοσιακούς κλάδους, η περιορισμένη χρήση καινοτομιών και τεχνολογιών πληροφορικής, αποτελούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα που την έχουν τοποθετήσει σε μία δύσκολη θέση.

Μέσα σε όλο αυτό το πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί, ο τομέας του τουρισμού θα μπορούσε μακροπρόθεσμα να αποτελέσει σημαντικό τομέα ανάπτυξης της Π.Δ.Μ.. Όπως περιεγράφηκε σε προηγούμενη ενότητα, οι διαθέσιμοι και αξιόλογοι τουριστικοί πόροι της περιοχής υπάρχουν και πρέπει να αξιοποιηθούν μέσα σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον αφού οι όμορες Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και της Ηπείρου διαθέτουν ανάλογους πόρους και ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς που δρουν ανταγωνιστικά.

Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους πόρους εκείνους που είναι άμεσα «αξιοποιήσιμοι» με στόχο την άμεση τόνωση της συγκεκριμένης αγοράς. Τέτοιες μορφές τουρισμού, ενδεικτικά, μπορούν να είναι ο οικολογικός τουρισμός (μονοπάτια, παρατήρηση της φύσης, δραστηριότητες βουνού, mountain bike, ορειβασία-αναρρίχηση, κ.λ.π.), ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός στα μεγάλα αστικά κέντρα, ο αλιευτικός τουρισμός λόγω της διαθεσιμότητας των λιμνών και ο γαστρονομικός τουρισμός.

Αναφορικά με τον ιαματικό τουρισμό δεν εμφανίζει κάποια ιδιαίτερη δυναμική ως Περιφέρεια, ωστόσο η ύπαρξη των φυσικών πόρων, η αναγνώριση αυτών, η υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων αναβάθμισης ή πρώτης εγκατάστασης και η δικτύωση τους με τα λοιπά συγκριτικά πλεονεκτήματα θα μπορούσε να συμβάλει στη διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος της ΠΔΜ.

4.4 Αλληλεπίδραση τουριστικού προϊόντος με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Εξετάζοντας την «αλληλεπίδραση» μεταξύ του Περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και των ιαματικών φυσικών πόρων της Π.Δ.Μ., γίνεται προσπάθεια εντοπισμού του βαθμού και του τρόπου με τον οποίο οι τουριστικοί πόροι αναπτύσσουν ελκτικές δυνάμεις στον ιαματικό φυσικό πόρο και αντίστροφα. Για τον εντοπισμό των αλληλεπιδράσεων εξετάζονται η τυπολογία των πελατών, οι λόγοι για τους οποίους πραγματοποιούνται επισκέψεις στα λουτρά και οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι επισκέπτες μίας περιοχής, κλπ.

Θα πρέπει να αναφερθεί προκαταβολικά πως δεν ανιχνεύονται ιδιαίτερες αλληλεπιδράσεις δεδομένου ότι στη Δυτική Μακεδονία υφίστανται τρεις αναγνωρισμένοι ιαματικοί φυσικοί πόροι (Αμμουδάρας, Κιβωτού και Ξινού Νερού), εκ των οποίων μόνον ο ένας, αυτός της Αμμουδάρας, βρίσκεται σε λειτουργία και ως εκ τούτου οι παρακάτω αναφορές αφορούν κατά κύριο λόγο σε αυτόν.

Η τυπολογία των πελατών

Ο μικρός αριθμός των εν λειτουργία μονάδων στην Π.Δ.Μ. έδωσε τη δυνατότητα να αναζητηθούν πρωτογενή στοιχεία σχετικά με την τυπολογία των πελατών και τις δραστηριότητες που αυτοί αναπτύσσουν. Ουσιαστικά πρόκειται για τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τον ιαματικό φυσικό πόρο της Αμμουδάρας στο Δήμο Άργους – Ορεστικού καθώς και τις εγκαταστάσεις του ιαματικού φυσικού πόρου στην Κιβωτό Γρεβενών.

Όπως παρατίθεται στην παρακάτω ενότητα 6.1.9 *Τυπολογία χρηστών*, τα βασικά χαρακτηριστικά των επισκεπτών – χρηστών των Λουτρών σχετίζονται με την ηλικία και την χωροταξική τους προέλευση. Πρόκειται για άτομα όλων των ηλικιών με τους περισσότερους να ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα άνω των 50 ετών, οι οποίοι επισκέπτονται τη μονάδα κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες.

Αναφορικά με τη χωροταξική τους προέλευση οι περισσότεροι επισκέπτες προέρχονται από την τοπική κοινότητα και της γύρω περιοχές.

Τα ιαματικά λουτρά της Αμμουδάρας λειτουργούν εποχικά ενώ την υπόλοιπη διάρκεια του έτους παραμένουν ανενεργά. Η ηλικία των πελατών κυμαίνεται από 40 έως πάνω από 70 ετών με την πλειονότητα αυτών να κυμαίνεται πάνω από 60 ετών. Πρόκειται για επισκέπτες οι οποίοι κάνουν χρήση του ιαματικού φυσικού πόρου με τη μορφή της λουτροθεραπείας και μόνο αφού δεν υπάρχουν άλλες παρεχόμενες υπηρεσίες (ευεξίας, διαμονής, κ.λ.π.). Οι επισκέπτες προέρχονται κυρίως από τις εγγύς περιοχές και φαίνεται ότι δεν προσελκύουν επισκέπτες από άλλες περιοχές της χώρας.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι πρόκειται για μονάδες / εγκαταστάσεις που προσελκύουν μόνο τον τοπικό πληθυσμό, προσφέρουν ελάχιστες υποδομές χρήσης του ιαματικού φυσικού πόρου και δεν ανιχνεύτηκε καμία αλληλεπίδραση με το υπόλοιπο τουριστικό προϊόν της Π.Δ.Μ. αφού οι επισκέπτες διαμένουν κατά κανόνα στην περιοχή και κάνουν μόνο χρήση του ιαματικού φυσικού πόρου.

Οι ενέργειες προβολής είναι ελάχιστες ως ανύπαρκτες με αποτέλεσμα να παραμένουν σε πολύ χαμηλά ποσοστά επισκεψιμότητας συγκριτικά με τους υπόλοιπους ιαματικούς φυσικούς πόρους της χώρας.

Αναφορικά με τα λουτρά της Κιβωτού Γρεβενών τα βασικά χαρακτηριστικά των επισκεπτών – χρηστών σχετίζονται με την ηλικία και την χωροταξική τους προέλευση. Σύμφωνα με το Δήμο Γρεβενών, πρόκειται για άτομα όλων των ηλικιών με τους περισσότερους να ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα άνω των 50 ετών, οι οποίοι επισκέπτονται τη μονάδα κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Την υπόλοιπη χρονική διάρκεια του έτους υπάρχουν άτομα που πηγαίνουν και προμηθεύονται νερό για ποσιθεραπεία.

Αναφορικά με τη χωροταξική τους προέλευση οι περισσότεροι επισκέπτες προέρχονται από την τοπική κοινότητα και της γύρω περιοχές.

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι επισκέπτες των Λουτρών

Η έλλειψη υποδομών φιλοξενίας και διαμονής δεν ευνοεί την επισκεψιμότητά τους από δυνητικούς τουρίστες της περιοχής με αποτέλεσμα να μην αναπτύσσονται αλληλεπιδράσεις μεταξύ των Λουτρών και των λοιπών τουριστικών πόρων της ευρύτερης περιοχής.

Προκειμένου για την πληρέστερη δυνατή εξέταση των παραμέτρων που θα επέτρεπαν μελλοντικά τον ιαματικό φυσικό πόρο του Ξινού Νερού να αλληλοεπιδρά με τα λοιπά συγκριτικά πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής αλλά και την εξέταση της γεωγραφικής του θέσης σε σχέση με τις δυνητικές του αγορές, παρακάτω ακολουθεί μια προσέγγιση των χρονικών αποστάσεων των δυο ανωτέρω, κύριων, προσδιοριστικών παραγόντων:

Οι χρονικές αποστάσεις και το οδικό δίκτυο ως παράγοντες διαμόρφωσης των αλληλεπιδράσεων

Ως προς τον μελετούμενο Ιαματικό Φυσικό Πόρο του Ξινού Νερού, όπως ήδη έχει αναφερθεί δεν λειτουργεί με παρεχόμενες υπηρεσίες στο κοινό, καθώς η υφιστάμενη μονάδα έχει ως αποκλειστικό σκοπό την εμφιάλωση και εμπορία του και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατή η παρατήρηση αλληλεπιδράσεων.

Ο ιαματικός φυσικός πόρος του Ξινού Νερού βρίσκεται 800 μετρά νοτιοδυτικά του ομώνυμου οικισμού στην τοποθεσία «Ποϊρό» και ειδικότερα αφορά σε γεώτρηση που βρίσκεται στα διοικητικά όρια της Δημοτικής

Ενότητας Αμυνταίου του Δήμου Αμυνταίου της ΠΕ Φλώρινας. Όπως έχει ήδη αναφερθεί το ευρύτερο περιβάλλον της γεώτρησης αφορά σε αγροτική περιοχή κυρίως με μονοετείς καλλιέργειες και δευτερευόντως δενδρώδεις, ενώ στα βορειοδυτικά εκτείνεται χέρσα έκταση στρατιωτικών εγκαταστάσεων (πεδίο βολής Ξινού Νερού). Στα ανατολικά και σε απόσταση 50 μ. περίπου διέρχεται ρέμα.

Η πρόσβαση στο χώρο της Γεώτρησης γίνεται με αγροτική οδό μήκους 520 μ. μέσω της Δημοτικής οδού Ξινού Νερού – Φανού. Η δε σύνδεση του Ξινού Νερού με το ευρύτερο δίκτυο επαρχιακό και Εθνικό γίνεται μέσω της Εθνικής οδού Πτολεμαΐδας – Φλώρινας, της Επαρχιακής οδού Αμυνταίου Καστοριάς και με δημοτική οδό μήκους 2,2 χιλ/τρα.

Κοντινότεροι οικισμοί είναι οι οικισμοί της Π.Ε. Φλώρινας, Ξινό Νερό σε απόσταση 1,5 χιλ/τρο, Φανός σε απόσταση 2,10 χιλ/τρα, Πεδινό 5,0 χιλ/τρα, Ροδώνας 3,5 χιλ/τρα.

Τέλος η απόσταση της θέσης του φυσικού πόρου από τον Μεθοριακό σταθμό της Νίκης (Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία) είναι 43 χιλ/τρα ενώ από τον Μ.Σ. της Κρυσταλλοπηγής (Ελλάδα – Αλβανία) είναι 75 χιλ/τρα.

Η ευρύτερη περιοχή συνδέεται και σιδηροδρομικά μέσω της Γραμμής Θεσσαλονίκης – Φλώρινας με στάση στον Σ.Σταθμό Ξινού Νερού.

Παρακάτω παρατίθενται χρονικές αποστάσεις μεταξύ του σημείου του οικισμού του Ξινού Νερού και ενδεικτικών τουριστικών πόρων της ευρύτερης περιοχής:

Πίνακας 14: Χιλιομετρικές αποστάσεις τουριστικών προορισμών

Διαδρομή	Χιλιόμετρα	Χρόνος διαδρομής	Μέση ταχύτητα
Ξινό Νερό – Αμύνταιο	5,4	9 λεπτά	
Ξινό Νερό – Φλώρινα	30,9	27 λεπτά	
Ξινό Νερό – Άγιος Παντελεήμονας	12,4	16 λεπτά	
Ξινό Νερό – Νυμφαίο	18,4	22 λεπτά	
Ξινό Νερό – Οικισμός Πετρών	7,6	10 λεπτά	
Ξινό Νερό - Σκλήθρο	15,6	16 λεπτά	
Ξινό Νερό - Λιμνοχώρι	12	13 λεπτά	
Ξινό Νερό – Λέχοβο	23	23 λεπτά	
Ξινό Νερό – Χ/Κ Πισσοδερίου	49,6	49 λεπτά	
Ξινό Νερό – Έδεσσα	50,4	40 λεπτά	

Πηγή: Google maps

Ακόμη, παρατίθενται στοιχεία που αφορούν στις χιλιομετρικές αποστάσεις από τον ιαματικό φυσικό πόρο με σημαντικά αστικά κέντρα και αγορές, τόσο εγγύς του πόρου όσο και της χώρας:

Πίνακας 15: Χιλιομετρικές αποστάσεις, χρόνος διαδρομής, πληθυσμός αστικών κέντρων

Πόλη	Χιλιόμετρα (km)	Χρόνος	Μέγεθος αγοράς (κάτοικοι)
Θεσσαλονίκη	166	1h 48min	1.057.825
Κοζάνη	55,2	43min	155.324
Λάρισα	172	2h 30min	279.305
Βέροια	101	1h7min	66.547
Καστοριά	60,8	1h 6min	20.147
Αθήνα	593	6h 1min	3.761.800
Ιωάννινα	193	2h 20min	170.239

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Εγνατία Οδός

Από τα ανωτέρω μπορεί να διατυπωθεί η παρατήρηση πως το Ξινό Νερό έχει μια γεωγραφική θέση που του επιτρέπει αφενός μεν μια αποτελεσματική δικτύωση με σημαντικούς οικοπολιτιστικούς πόρους, αφετέρου τη δυνατότητα πρόσβασης σε σημαντικές αγορές, δεδομένων των χιλιομετρικών αποστάσεων και του απαιτούμενου χρόνου διάνυσης τους.

Εξαιτίας της απουσίας υποδομών και λειτουργίας του ιαματικού φυσικού πόρου δεν μπορούν να παρατηρηθούν αλληλεπιδράσεις με το περιφερειακό τουριστικό προϊόν.

Με αναζήτηση στη μηχανή αναζήτησης GOOGLE, με την ονομασία Ξινό Νερό βρέθηκαν 150.000 αποτελέσματα, στις πρώτες τρεις σελίδες των οποίων οι αναφορές αφορούν στο ομώνυμο εμφιαλωμένο νερό και τα παραγόμενα αναψυκτικά από την αντίστοιχη μονάδα εμφιάλωσης. Η δημοφιλής ιστοσελίδα Discover Greece δεν κάνει καμία αναφορά στον ιαματικό φυσικό πόρο του Ξινού Νερού αλλά και γενικότερα της Π.Δ.Μ. Αντίστοιχα δεν υφίσταται καμία αναφορά στην ιστοσελίδα της Εταιρίας Τουρισμού Δυτικής Μακεδονίας visitwestmacedonia.gr

5. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Ο Δήμος Αμυνταίου είναι ένας από τους τρεις (3) Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας, η οποία ανήκει στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης. Προέκυψε από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αμυνταίου, Αετού και Φιλώτα και των Κοινοτήτων Βαρικού, Λεχόβου και Νυμφαίου.

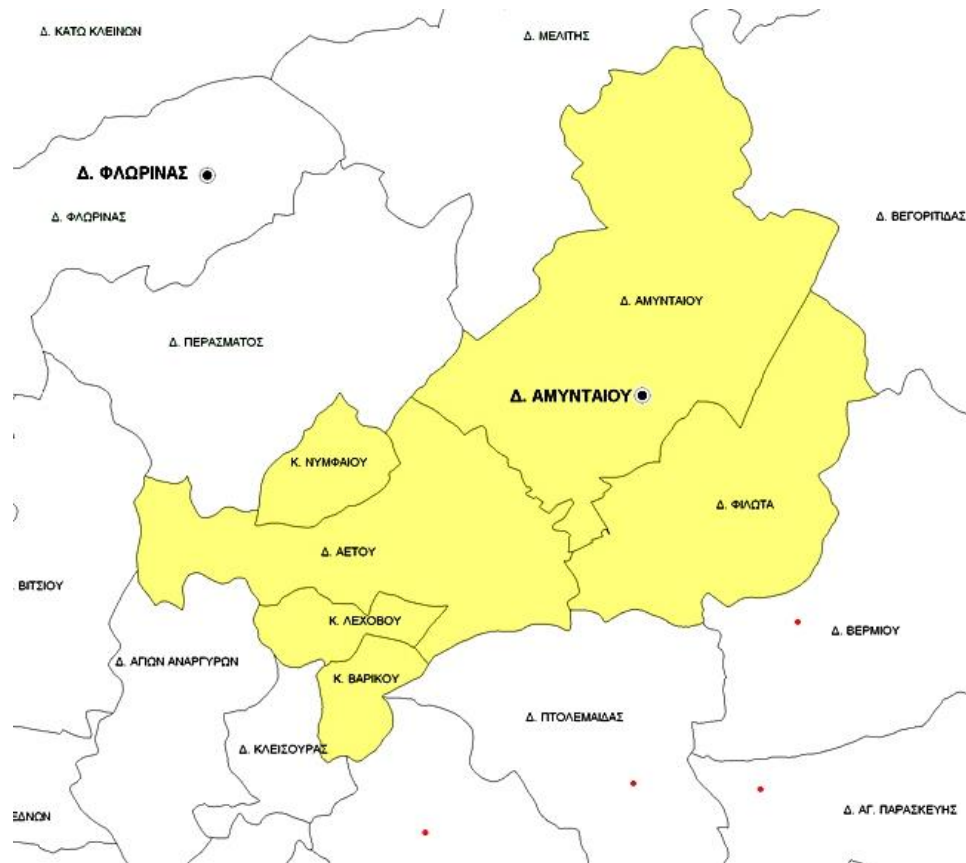
Χάρτης διοικητικών ορίων Π.Δ.Μ.

Η έκταση του Δήμου είναι 589.370 στρέμματα και χωροθετείται στο Νότιο – Νοτιοανατολικό τμήμα της Π.Ε. Φλώρινας, συνορεύοντας βόρεια με τον Δήμο Φλώρινας, ανατολικά με τον Δήμο Έδεσσας της Π.Ε. Πέλλης, νότια με το Δήμο Πτολεμαΐδας της Π.Ε. Κοζάνης και δυτικά με τον Δήμο Καστοριάς της Π.Ε. Καστοριάς. Καταλαμβάνει πεδινές εκτάσεις στο ανατολικά και νότιο τμήμα του, αλλά και ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις με έντονες κλίσεις στο δυτικό και βόρειο τμήμα του.

Έδρα του νέου δήμου είναι το Αμύνταιο.

Η Π.Ε. Φλώρινας με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη, είναι ένας από τους τέσσερεις νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Συνορεύει βόρεια με την Βόρεια Μακεδονία, δυτικά με την Αλβανία, ανατολικά με τον νομό Πέλλας και νότια με τους νομούς Κοζάνης και Καστοριάς.

Έχει έκταση 1.924 Km² και εκτός του Δ. Αμυνταίου περιλαμβάνει τους Δήμους Φλώρινας και Πρεσπών. Παρουσιάζει πλούσιες εναλλαγές τοπίων, που κυμαίνονται σε υψόμετρα από 650 μέτρα έως 2.524 μέτρα (κορυφή Βόρα). Οι εύφορες πεδιάδες των Πρεσπών στα βόρεια του νομού συναντούν τους ορεινούς όγκους του Βαρνούντα, του Βιτσιού και του Βόρα, που αγκαλιάζουν τις έξι (6) λίμνες, συμπεριλαμβανομένου και του υδροβιότοπου των Πρεσπών.

Όρια Δημοτικών Ενοτήτων Δήμου Αμυνταίου

Πηγή: http://echo.nextnet.gr/images/amyntaio_florina_xarths_dhμου_amyntaiou_enlarged.jpg

5.1 Φυσικό Περιβάλλον

5.1.1 Έδαφος, δάση, ποτάμια

Ανάγλυφο

Η περιοχή που καταλαμβάνει ο **Δήμος Αμυνταίου**, χαρακτηρίζεται από έντονες γεωμορφολογικές διαφοροποιήσεις, με τις πεδινές εκτάσεις να βρίσκονται στα ανατολικά και νότια, και τις ορεινές/ημιορεινές εκτάσεις με έντονες κλίσεις στα δυτικά και βόρεια. Συνολικά η έκταση του δήμου είναι 589.370 στρέμματα (30,6% της συνολικής έκτασης της Π.Ε. Φλώρινας και 6,24% της έκτασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας). Η γεωμορφολογική ποικιλομορφία αποτυπώνεται και στον χαρακτηρισμό των περιοχών, εκ των οποίων το 27,80% θεωρείται ως πεδινό, το 27,58% ως ημιορεινό και το 44,62% ως ορεινό.

Στο Δήμο Αμυνταίου οι γεωργικές εκτάσεις φτάνουν τα 217,70 Km² καλύπτοντας το 36,9% των συνολικών εκτάσεων του Δήμου. Οι βοσκότοποι καλύπτουν το 32% ή 188,5 Km² και περιλαμβάνουν συνδυασμούς θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης, μεταβατικές δασώδεις/θαμνώδεις εκτάσεις και εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση. Τα δάση περιλαμβάνουν τα αμιγώς δασικά συστήματα, τις μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις, συνδυασμούς θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης και εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση.

Η κατανομή της έκτασης στο σύνολο του Δήμου ανά Δ.Ε. παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Κατανομή εκτάσεων Δήμου Αμυνταίου σε κατηγορίες χρήσης γης

Διοικητική Διάρθρωση	Σύνολο εκτάσεων Km ²	Γεωργικές εκτάσεις		Βοσκότοποι		Δάση	
		Km ²	%	Km ²	%	Km ²	%
ΔΕ Αμυνταίου	247,92	77,80	31,4	112,40	45,3	21,30	8,6
ΔΕ Αετού	137,44	57,10	41,5	21,50	15,6	38,80	28,2
ΔΕ Φιλώτα	131,07	74,90	57,1	32,80	25,0	0,60	0,0
ΔΕ Βαρικού	21,90	5,00	22,8	8,10	37,0	7,60	34,7
ΔΕ Νυμφαίου	28,20	0,70	0,02	6,80	24,1	20,90	74,1
ΔΕ Λεχόβου	22,80	2,20	9,6	6,90	30,2	9,50	41,7
Δ. Αμυνταίου	589,34	217,70	36,9	188,50	32,0	98,70	16,7
ΠΕ Φλώρινας	1.924,60	534,10	27,7	700,20	36,4	497,90	25,9
Π. Δυτ. Μακεδονίας	9.451,60	2.292,70	24,3	3.968,30	42,0	2.472,30	26,2

Οι πεδινές εκτάσεις του Δήμου Αμυνταίου περιλαμβάνονται στην πεδιάδα του οροπεδίου του Αμυνταίου, που αποτελεί και την φυσική λεκάνη στην οποία βρίσκονται και οι λίμνες Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα και Πετρών, και στην πεδιάδα του Φιλώτα που αποτελεί τμήμα της λεκάνης Βεγορίτιδας – Πτολεμαΐδας.

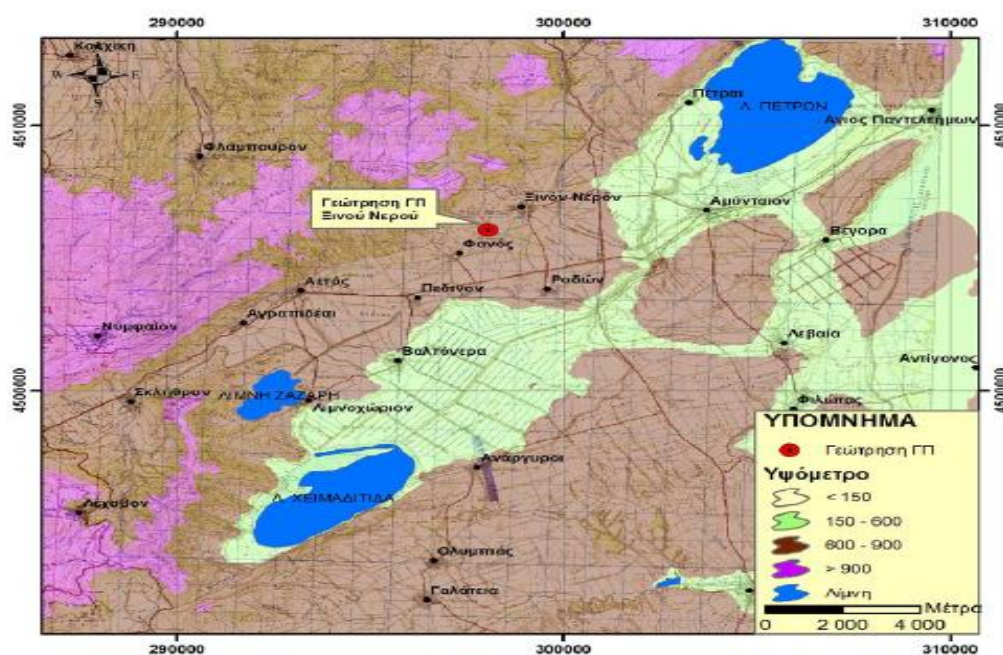
Η σημερινή μορφή του αναγλύφου της περιοχής είναι το αποτέλεσμα μιας σειράς τόσο ενδογενών όσο και εξωγενών διεργασιών που το διαμόρφωσαν και εξακολουθούν να το διαμορφώνουν μέχρι και σήμερα.

Το υδρομαστευτικό έργο βρίσκεται σε υψόμετρο +668 μ., σε περιοχή που με βάση το υπερθαλάσσιο ύψος και την κατάταξη κατά Dikau, 1989 (πίνακας Α 1), χαρακτηρίζεται *Ημιορεινή* (Σχήμα Α.5).

Η περιοχή όπου εκδηλώνονται τα όξινα νερά βρίσκεται στους ανατολικούς πρόποδες του όρους Βέρνον, στα ΒΔ όρια της λεκάνης Αμυνταίου – Αναργύρων.

Η καρστικοποίηση των ανθρακικών όγκων έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία έντονου αναγλύφου, ενώ οι αποθέσεις έχουν εξομαλύνει το Νοτιοανατολικό τμήμα. Εντοπίζονται δύο γεωμορφολογικές ενότητες.

- Η Νότια και Ανατολική, που αντιστοιχεί στο πεδινό τμήμα της λεκάνης Αμυνταίου – Αναργύρων.
- Η Βόρεια και Δυτική όπου συναντώνται οι πρώτες εδαφικές εξάρσεις όπως το Φανάρι (947 μ), Ύψωμα Συνταγματάρχου Παπαπέτρου (911 μ) και Ανεμόδαρτα (935 μ).

Ζώνες μορφολογικού αναγλύφου (Πηγή: Υδρογεωλογική μελέτη)

Ορεινοί όγκοι

Βέρνο ή Βίτσι

Το Βέρνο (ή Βίτσι) είναι ο ορεινός όγκος που βρίσκεται στα σύνορα των νομών Φλώρινας και Καστοριάς. Το ύψος του είναι 2.128 μέτρα. Το βουνό αποτελεί σήμερα έναν από τους βιότοπους της καφέ αρκούδας. Καλύπτεται από πυκνά δάση δρυός και οξιάς σε ενδιάμεσο υψόμετρο, ενώ σε μεγαλύτερα υψόμετρα σχηματίζονται αλπικά λιβάδια.

Λίμνες

Οι λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα, καταλαμβάνουν έκταση 1,9 χλμ² και 9,5 χλμ² αντίστοιχα και προσφέρουν ένα ποικίλο τοπίο με δάση και καλλιεργήσιμη γη.

Η Χειμαδίτιδα παρουσιάζει εκτεταμένα έλη με καλάμια και μικρή έκταση ελεύθερου νερού. Από το νοτιοανατολικό τμήμα της πηγάζει το ρέμα Αμύντα, σε υψόμετρο 700 μ περίπου, το οποίο εκβάλλει στη λίμνη Πετρών μετά από διαδρομή 19 χλμ. Στο ρέμα εκβάλλει και η κεντρική αποστραγγιστική τάφρος απαγωγής των υπερχειλιζόντων νερών της λίμνης Χειμαδίτιδας. Οι δύο λίμνες που απέχουν περίπου 2 χλμ, επικοινωνούν με ενωτική τάφρος και αποτελούν τμήμα του ευρύτερου συμπλέγματος των λιμνών. Δέχονται άμεσα τα νερά της βροχής και του χιονιού αλλά και των ρεμάτων και χειμάρρων της περιοχής, που αποστραγγίζουν την ευρύτερη περιοχή της λεκάνης απορροής τους. Η διακύμανση της στάθμης της λίμνης Ζάζαρης καθορίζεται από ένα θυρόφραγμα το οποίο κατασκευάστηκε στο σημείο όπου ξεκινάει η ενωτική τάφρος των δύο λιμνών. Η κατώτατη στάθμη του θυροφράγματος καθορίζει την ελάχιστη στάθμη κάτω από την οποία σταματάει η εκροή προς τη λίμνη Χειμαδίτιδα. Αντίστοιχα η λίμνη Χειμαδίτιδα παρουσιάζει εκροή νερού προς την κεντρική αποστραγγιστική τάφρο.

Η λίμνη Πετρών και τμήμα της λίμνης Βεγορίτιδας, συγκαταλέγονται στους υδατικούς πόρους του Δήμου. Οι δύο αυτές λίμνες έχουν δημιουργηθεί στα όρια των νοτιοδυτικών απολήξεων του Βόρα με τα χαμηλότερα βορειοανατολικά σημεία της λεκάνης του Αμυνταίου, ως συνέχεια της υδρολογικής λεκάνης της Εορδαίας. Η λίμνη Πετρών έχει επιφάνεια 12,4 km² και μέγιστο βάθος 3,5 μ. Βρίσκεται χαμηλότερα από τις λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα, σε μέσο υψόμετρο 572 μ, από τις οποίες δέχεται τα πλεονάζοντα νερά τους. Επίσης η λίμνη δέχεται και τα νερά από της αντλήσεις της ΔΕΗ για την αποστράγγιση του πεδίου εξόρυξης. Σημαντική πηγή τροφοδότησης είναι τα νερά φυσικής πηγής η οποία βρίσκεται σε μικρή απόσταση δυτικά του οικισμού, τα οποία διοχετεύονται κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου και του χειμώνα με τη βοήθεια υδραύλακα στη λίμνη και τον υπόλοιπο χρόνο χρησιμοποιούνται για την άρδευση των αροτραίων καλλιεργειών του κάμπου Πετρών. Επίσης μπορεί να υπάρχουν, σύμφωνα με μαρτυρίες, πηγές μέσα στη λίμνη (ανάβρες).

Η λίμνη Βεγορίτιδα είναι η δεύτερη σε μέγεθος λίμνη της Ελλάδος, μετά την Πρέσπα και ανήκει σε δύο νομούς, το νομό Φλώρινας και το νομό Πέλλας. Η λίμνη Βεγορίτιδα είναι δύσκολο να περιγραφεί ως προς τα τυπικά της χαρακτηριστικά, αφού το μέγεθός της μεταβάλλεται συνέχεια, με τα νερά της να υποχωρούν έως το 2005 αλλά να επανακάμπουν την τελευταία δεκαετία. Από το 1986 υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν την πτώση και την επάνοδο των νερών της σε ανύποπτο χρόνο, δίχως αυτό να οφείλεται σε κλιματολογικούς παράγοντες. Έχει μία μόνο καρστική διαρροή (καταβόθρα) με την οποία τροφοδοτεί τον ποταμό Εδεσσαίο. Γι' αυτόν τον λόγο, σε περιόδους βροχής η στάθμη της λίμνης ανεβαίνει και υπερχειλίζει τις γύρω εκτάσεις. Από το 1954 έχει διανοιχθεί σήραγγα μήκους 6 χλμ που διοχετεύει τα νερά της Βεγορίτιδας. Θεωρώντας τη στάθμη της λίμνης σε υψόμετρο σήμερα 517 μ, το μέγιστο βάθος μπορεί να φτάνει τα 75 μ., ενώ τη επιφάνειά της έχει έκταση περίπου 62 km². Είναι λίμνη αλπικού τύπου και τεκτονικής προέλευσης και αποδέκτης νερών μιας υδρολογικής λεκάνης έκτασης περίπου 1800 km². Πιθανότατα έχει προέλθει από καρστικές προλιμναίες καθιζήσεις κατά τη διάρκεια μεγάλων γεωλογικών καθιζήσεων του παρελθόντος. Χαρακτηριστικά της είναι ο υψηλός βαθμός

καρστικοποίησης, η δημιουργία, δηλαδή, λόγω χημικής διάβρωσης, υπόγειων κοιλοτήτων και η εμφάνιση μεγάλου συντελεστή κατείσδυσης των ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων και η υπόγεια αποθήκευσή τους.

Η οικολογική αξία των υδάτινων ζωνών και παραυδάτινων περιοχών είναι δεδομένη και αναγνωρίζεται από το πλήθος των προστατευτικών μέτρων και ρυθμίσεων που εφαρμόζονται. Οι λιμναίες και παραλίμνιες ζώνες συνιστούν υδροβιότοπους και περιοχές με μεγάλη βιολογική ποικιλότητα χλωρίδας και πανίδας. Ταυτόχρονα αποκτούν αισθητικό και περιηγητικό ενδιαφέρον. Πέρα από το ρόλο τους στην παραγωγικότητα των παραλίμνιων δραστηριοτήτων, συνιστούν φυσικά αποθέματα ικανά να ενισχύσουν και άλλες δραστηριότητες. Συνεπώς η αξία αυτών των περιοχών είναι ταυτόχρονα οικολογική και παραγωγική-οικονομική. Η εμπειρία δείχνει ότι πολλές λίμνες έχουν αναδειχθεί σε επιτυχημένα παραδείγματα σύζευξης οικολογικών και παραγωγικών επιδιώξεων. Με βάση αυτήν την αξιολόγηση, οι λιμναίες περιοχές και γενικότερα οι υδάτινες ζώνες, συνιστούν περιβάλλοντα ιδιαίτερης αξίας με σημαντική δυνατότητα αξιοποίησης. Τα εν λόγω αποθέματα διακρίνονται για την αισθητική και τοπιολογική αξία ενώ η θεώρησή τους συνολικά, αναδεικνύει τη θέση τους ως ένα ενιαίο σύστημα στη μορφολογική δομή και εικόνα του Δήμου Αμυνταίου.

Βλάστηση

Σύμφωνα με τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα για την Π.Δ.Μ. (2017) αναφέρονται τα εξής:

- Στα μεσαία και υψηλότερα υψόμετρα απαντώνται δάση και εν γένει δασικά οικοσυστήματα που περιλαμβάνουν αμιγώς δασώδεις εκτάσεις αλλά και εκτάσεις με θαμνώδη ή διάσπαρτη βλάστηση, καθώς και ζώνες μετάβασης αγρών σε φυσική βλάστηση.
- Στα υψηλότερα υψόμετρα απαντώνται συμπαγή αλλά και μικτά δάση οξιάς, δρυός, μαύρης και λευκόδερμης πεύκης, ελάτης και καστανιάς, ενώ παρεμβάλλονται συστήματα χασμοφυτικής βλάστησης και παραποτάμια πλατύφυλλα.
- Στις μεσαίες υψομετρικές ζώνες κυριαρχούν συστήματα χαμηλών και υψηλώνθαμνώνων, όπως αείφυλλοι σκληρόφυλλοι σχηματισμοί, θαμνώνες φυλλοβόλων και μικτοί θαμνώνες αείφυλλων και φυλλοβόλων πλατύφυλλων, τα οποία αποτελούν κατάλληλο βοσκότοπο αγροτικών ζώων, κυρίως αιγών. Επίσης εντοπίζονται αρκετά μεταβατικά συστήματα.
- Στις χαμηλότερες υψομετρικές ζώνες απαντώνται εκτάσεις ετήσιων και δενδρωδών καλλιεργειών, αρδευόμενες ή μη. Οι εκτάσεις αυτές, σε συνδυασμό με τις μη καλλιεργήσιμες εκτάσεις, τις χέρρες περιοχές και τα δίκτυα των μικρών και μεγάλων χειμάρρων, συγκροτούν τα αγροτικά οικοσυστήματα.

Η χλωριδική σύνθεση της ευρύτερης περιοχής μελέτης κατατάσσεται στη παραμεσογειακή Ζώνη βλάστησης *Quercetalia pubescentis* (λοφώδης, υποορεινή) της υποζώνης *Quercion confertae* (ξηρόφιλα φυλλοβόλα δάση) (ταξινόμηση φυτοκοινωνικών μονάδων σύμφωνα με το σύστημα Braun-Blanquet).

Στην υποζώνη *Quercion confertae* απαντώνται δάση δρυός, τα οποία κατανέμονται σε συνεχείς ζώνες, σχηματίζοντας αμιγή ή μικτά δάση με αντιπροσωπευτική χλωριδική σύνθεση. Τα κύρια δασοπονικά είδη που εμφανίζονται είναι τα ακόλουθα είδη δρυός: *Quercus conferta* (πλατύφυλλη δρυς), *Quercus sessiliflora* (απόδισκος δρυς), *Quercus pubescens* (χνοώδης δρυς), *Quercus macedonica* (μακεδονική δρυς) και *Quercus cerris* (ευθύφλοια δρυς). Μερικά από τα χαρακτηριστικά είδη της υποζώνης αυτής είναι επίσης τα: *Tilia argentea* (φλαμουριά), *Cornus sanguinea* (αγριοκρανιά), *Ulmus campestris* (φτελιά πεδινή), *Ostrya carpinifolia* (όστρια) ενώ στις υγρότερες και γονιμότερες περιοχές απαντάται περιορισμένα και το είδος *Castanea sativa* (καστανιά).

Τα δάση δρυός απαντώνται σε μεσαία υψόμετρα και κατανέμονται σε συνεχείς ζώνες, σχηματίζοντας αμιγή ή μικτά δάση με αντιπροσωπευτική χλωριδική σύνθεση. Τα κύρια δασοπονικά είδη που εμφανίζονται είναι τα ακόλουθα είδη δρυός: *Quercus conferta* (πλατύφυλλη δρυς), *Quercus pubescens* (χνοώδης δρυς), *Quercus macedonica* (μακεδονική δρυς) και *Quercus cerris* (ευθύφλοια δρυς). Οι εμφανίσεις των δασών οξυάς είναι σε ασυνεχείς ζώνες, κατά νησίδες σε Β, ΒΑ και ΒΔ εκθέσεις και αποκλειστικά σε πυριτικά πετρώματα, με

χαρακτηριστικές εμφανίσεις του είδους *Fagus silvatica*. Στη χλωριδική σύνθεση των δασών αυτών συμμετέχουν και άλλα φυλλοβόλα είδη, όπως *Acer campestre* (σφενδάμι), *Ostrya carpinifolia* (οστρουά), *Carpinus betulus* (γαύρος), φτελιά καθώς και σκληρόφυλλα είδη όπως *Juniperus communis* (κέδροι).

Τα δάση και οι ημιφυσικές εκτασεις της περιοχής του Δήμου καταλαμβάνουν συνολικά 153.200 δηλαδή το 25,84% της συνολικής του έκτασης από τα οποία τα δαση είναι 77.300 στρ ποσοστό 13,09 της συνολικής του έκτασης

Απόσπασμα δασικού χάρτη περιοχής μελέτης

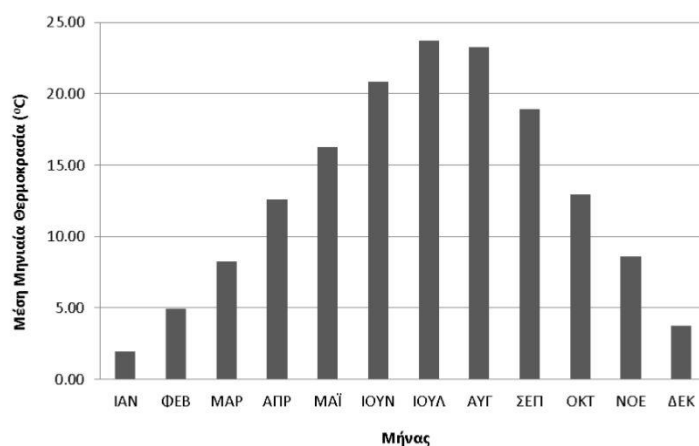
5.1.2 Κλίμα

Το κλίμα της ευρύτερης περιοχής επηρεάζεται από τη γεωγραφική και υψομετρική θέση της σε συνδυασμό με την παρουσία ορεινών όγκων και λιμνών. Είναι ηπειρωτικό και χαρακτηρίζεται από χαμηλές θερμοκρασίες και σημαντικές χιονοπτώσεις κατά την χειμερινή περίοδο, σχετικά υψηλές θερμοκρασίες (ιδίως στα χαμηλότερα υψόμετρα) κατά την καλοκαιρινή περίοδο και βροχοπτώσεις κατά την φθινοπωρινή περίοδο.

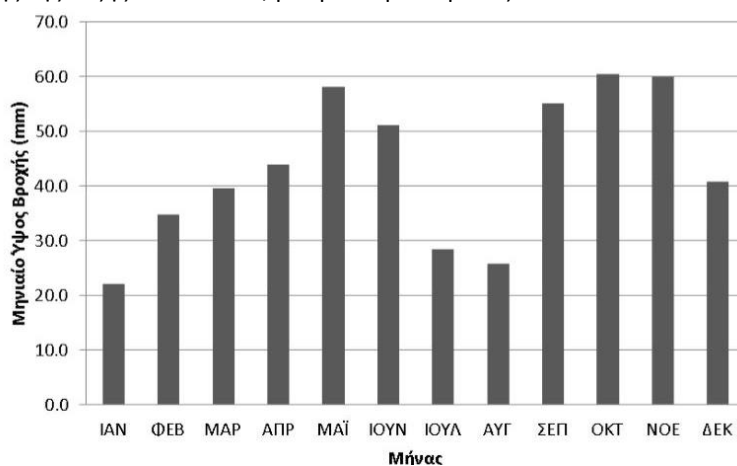
Ο πιο κοντινός μετεωρολογικός σταθμός είναι αυτός του Αμυνταίου, ο οποίος διαθέτει πλήθος στοιχείων για τα μετεωρολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Ο μετεωρολογικός σταθμός του Αμυνταίου τελεί υπό την ιδιοκτησία του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών και η υψομετρική του θέση είναι στα +645m.

Στο Σχήμα 8.2 που ακολουθεί, παρουσιάζονται σε ραβδόγραμμα τα μέσα μηνιαία ύψη βροχής του μετεωρολογικού σταθμού του Αμυνταίου για το χρονικό διάστημα 2009-2019. Σύμφωνα με αυτό, ως υγρότερος μήνας εμφανίζεται ο Οκτώβριος με μέσο μηνιαίο ύψος βροχής 60,4mm, ενώ οι μήνες με τη μικρότερη βροχόπτωση είναι ο Ιανουάριος και Αύγουστος, με μέσα μηνιαία ύψη βροχής 22,1mm και 25,8mm, αντίστοιχα.

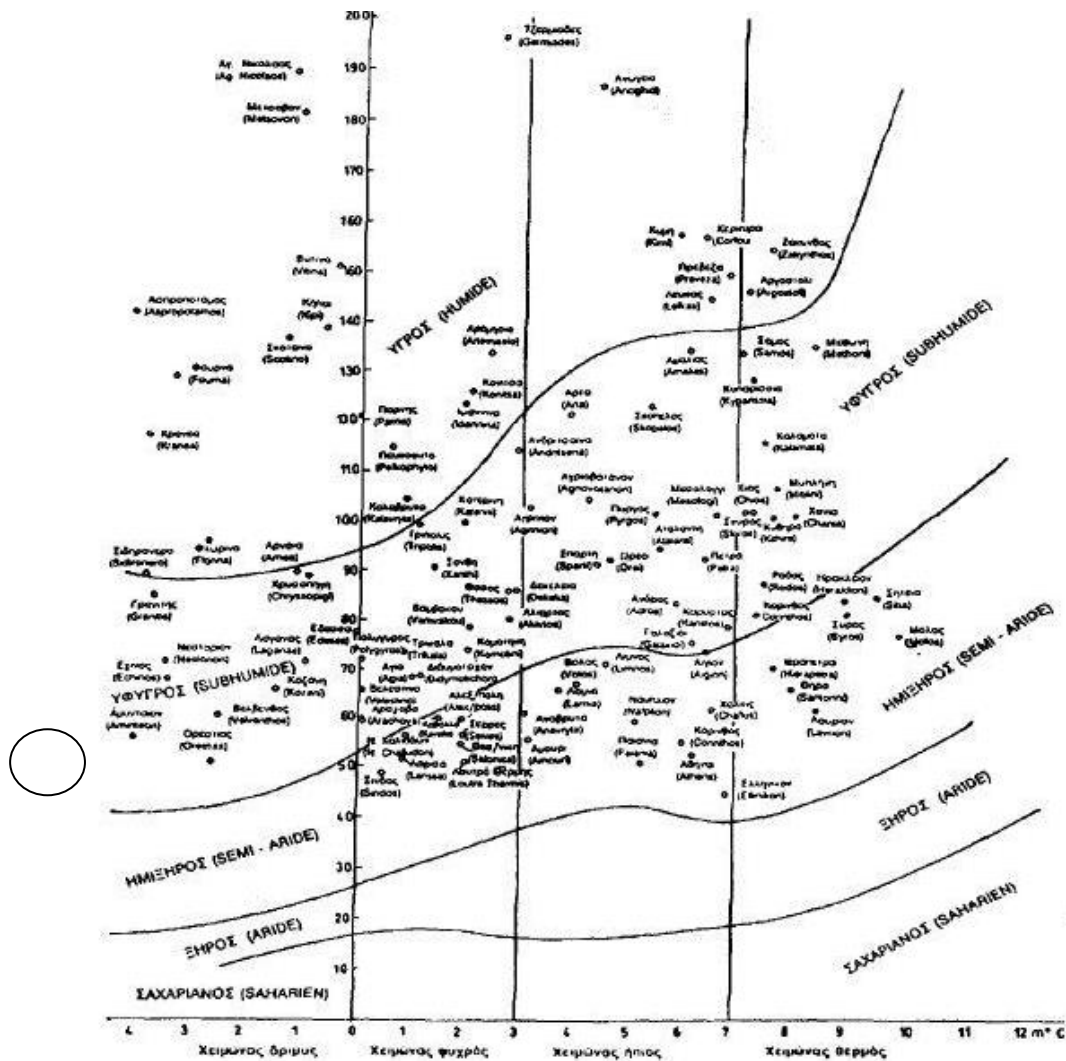
Στο παρακάτω σχήμα 8.3, παρουσιάζονται σε ραβδόγραμμα οι μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες του μετεωρολογικού σταθμού του Αμυνταίου για το χρονικό διάστημα 2009-2019. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία της περιοχής είναι 13°C και παίρνει τη μέση ελάχιστη τιμή της το μήνα Ιανουάριο (περί τους 2,0°C) και τη μέση μέγιστη τον Ιούλιο (περί τους 23,7°C).

Αναφορικά με τον υετό παρατηρείται ότι σε ετήσια θεώρηση προκύπτει διπλή κύμανση με κύριο μέγιστο τον Νοέμβριο (~62,71 mm), δευτερεύον μέγιστο τον Μάιο (~57,48 mm) επίσης ένας «μέσος» υπερετήσιος βροχομετρικός δείκτης της τάξης $P \approx 527$ mm, βαθμιαία μειούμενος.

Το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται ως ηπειρωτικό. Ο βιοκλιματικός όροφος στον οποίο εμπίπτει ο μετεωρολογικός σταθμός του Αμυνταίου χαρακτηρίζει το κλίμα της περιοχής ως ύφυγρο με χειμώνα δριμύ.

5.1.3 Βιότοποι - Προστατευόμενες περιοχές

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης εντάσσεται στον κεντρικό άξονα Πρέσπες – Περιστέρι – Βίτσι – Σινιάτικο – Πετρών και στην περιοχή των λιμνών Ζάζαρης – Χειμαδίτιδας – Πετρών – Βεγορίτιδας. Η αξία αυτών των περιοχών τεκμηριώνεται από το πολυεπίπεδο θεσμικό πλαίσιο προστατευτικών ρυθμίσεων. Πρόκειται για περιοχές με σημαντική οικολογική αξία, με αναγνωρισμένη αισθητική και τοπιολογική αξία και ιδιαιτερότητα. Κάθε περιοχή μεμονωμένα αλλά και ως σύνολο, διακρίνεται για τη μοναδικότητα και ευαισθησία των οικοσυστημάτων, την ποικιλομορφία των αβιοτικών χαρακτηριστικών και για το σημαντικό μορφολογικό κάλλος.

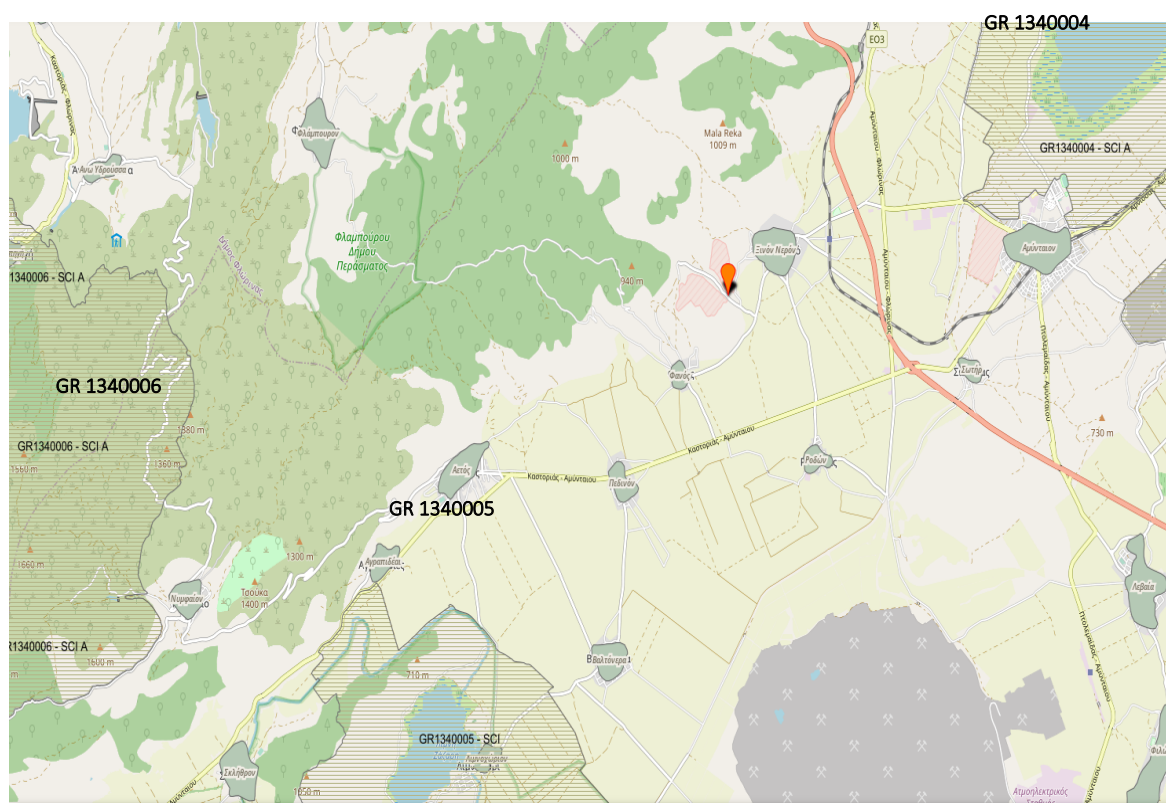
Οι ορεινοί όγκοι που διατρέχουν την περιοχή μελέτης, περικλείοντας το λεκανοπέδιο του Αμυνταίου, σε συνδυασμό με το σύμπλεγμα των λιμνών συντελούν στη σύνθεση ενός μοναδικού τοπίου. Το όρος Βέρνο (μεγαλύτερη κορυφή το Βίτσι στα 2.128 μέτρα) στα δυτικά των λιμνών Ζάζαρης και Χειμαδίτιδας, το Λελέκι βορείως της λίμνης των Πετρών, οι πρόποδες του Βόρα βορείως της Βεγορίτιδας, αλλά και τα μικρότερα βουνά της περιοχής, εκτός από τους εντυπωσιακούς τους σχηματισμούς και τα δάση, αποτελούν χώρους διαβίωσης πολλών σπάνιων πτηνών και θηλαστικών.

Το υπό εξέταση έργο **δεν εμπίπτει** εντός προστατευόμενων περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού δικτύου Natura 2000 (οδηγία 92/43/ΕΟΚ), αλλά ούτε και σε κάποια άλλη προστατευόμενη περιοχή.

Στην ευρύτερη περιοχή του έργου εντοπίζονται οι παρακάτω προστατευόμενες περιοχές του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura.

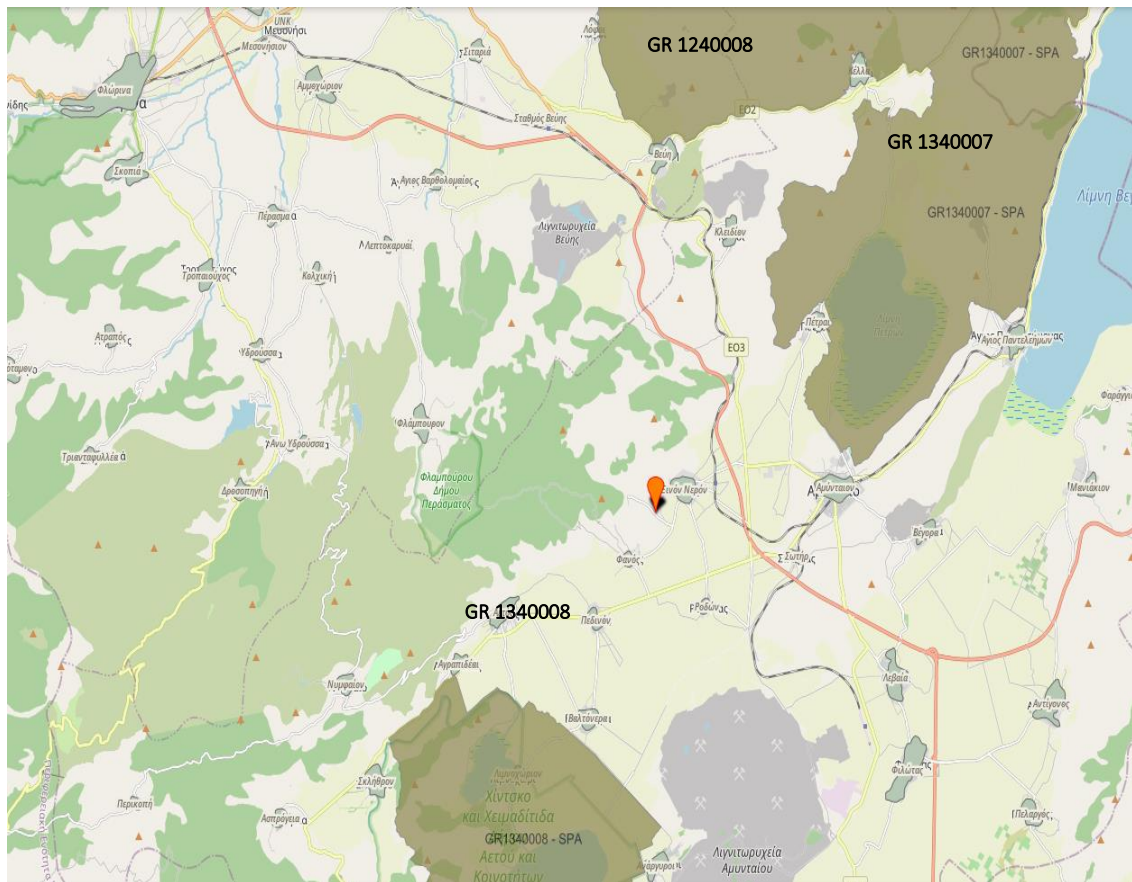
Περιοχές Δήμου Αμυνταίου ενταγμένες στο δίκτυο NATURA 2000

Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)			
A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	Έκταση (εκτάρια)
1	Όρος Βόρας	GR 1240008	79.178,41
2	Λίμνη Πετρών	GR 1340007	6.573,05
3	Λίμνες Χειμαδίτιδα - Ζάζαρη	GR 1340008	5.137,27
Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)			
A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	Έκταση (εκτάρια)
4	Λίμνες Βεγορίτιδα – Πετρών	GR 1340004	13.030,59
5	Λίμνες Χειμαδίτιδα-Ζάζαρη	GR 1340005	3.921,50
6	Όρος Βέρον-Κορυφή Βίτσι	GR 1340006	8.177,35

Θέση του έργου ως προς τις περιοχές Natura - ΕΖΔ

(<http://www.oikoskopio.gr/map>)

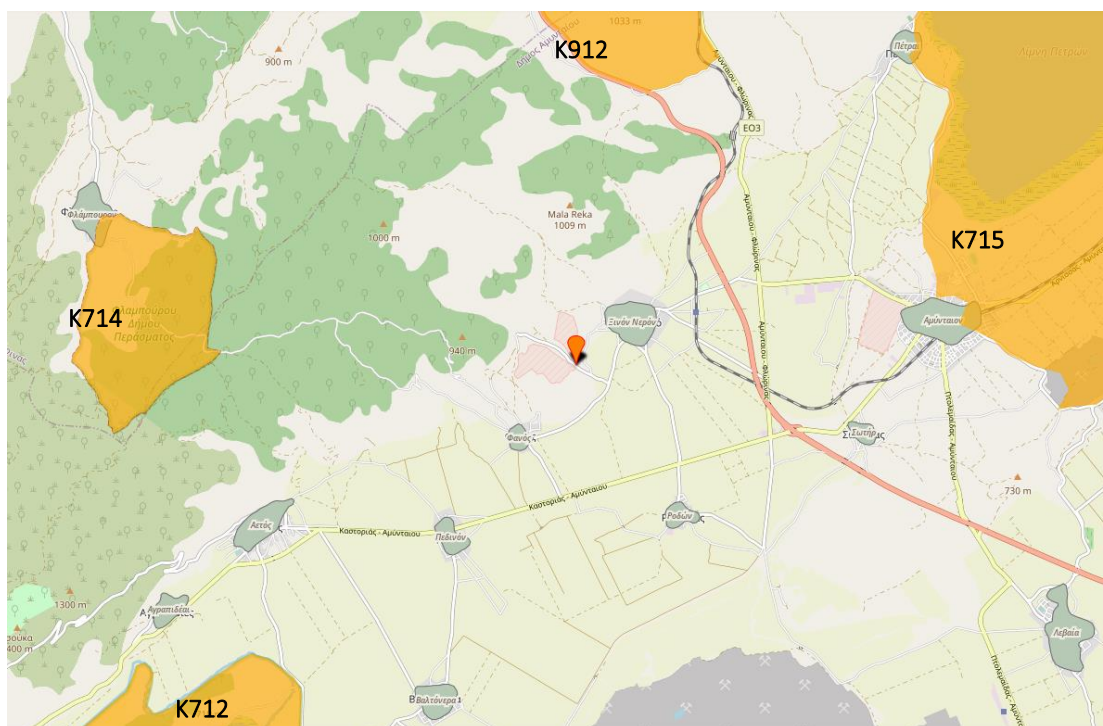

Θέση του έργου ως προς τις περιοχές Natura - ΖΕΠ

(<http://www.oikoskopio.gr/map>)

Στην ευρύτερη περιοχή εντοπίζονται επίσης και τρία (3) Καταφύγια Άγριας Ζωής τα οποία είναι:

- «Αμπέλια Δήμου Αμυνταίου – Κ715», (ΦΕΚ 425/Β/11.4.2003)
- «Φλαμπούρου – Κ714», (ΦΕΚ 426/Β/11.4.2003)
- «Χίντσκο και Χειμαδίτιδα – Κ712», (ΦΕΚ 425/Β/11.4.2003)
- «Περιοχή Καρά Ντουρού Δήμου Αμυνταίου - Κ912», (ΦΕΚ 425/Β/11.4.2003)

Θέση του έργου ως προς τα γειτνιάζοντα Κ.Α.Ζ.

Με την υλοποίηση του προγράμματος «Οριοθέτηση και Καθορισμός Μέτρων Προστασίας Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» του ΥΠΕΧΩΔΕ (1996-1999) ορίστηκαν 449 Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ). Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης εντοπίζονται τέσσερις (4) περιοχές

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους στην ευρύτερη περιοχή μελέτης

Ονομασία	Κωδικός	Δημοτική Ενότητα
Νυμφαίο	ΑΤ4011024	Νυμφαίου
Λέχοβο, Κλεισούρα, Βαρικό	ΑΤ4011023	Λεχόβου, Βαρικού, Αετού
Λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα	ΑΤ4011031	Λεχόβου, Βαρικού, Αετού
Λίμνη Πετρών	ΑΤ4011029	Αμυνταίου

Πηγή: <https://filotis.itia.ntua.gr>

5.1.4 Προβλήματα Ρύπανσης

Κύρια πηγή ρύπανσης της περιοχής μελέτης προέρχεται από την εξορυκτική δραστηριότητα των λιγνιτωρυχείων που συντελείται από τη Δ.Ε.Η. κατά τα υπόλοιπα Τα περιβαλλοντικά προβλήματα της ευρύτερης περιοχής μελέτης είναι αναλογα για ημιορεινές αγροτικές περιοχές της χώρας μας, με τις ανάλογες για την περίπτωση (εκτός από μερικές εξαιρέσεις) επιβαρύνσεις και οχλήσεις.

Η πεδινή περιοχή αν και έχει «τραυματισθεί» από τις διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες, εν τούτοις διατηρεί σε σημαντικό βαθμό την ταυτότητά της και δημιουργεί μια συνολικά θετική εικόνα. Η ορεινή – ημιορεινή περιοχή έχει δεχθεί συγκριτικά λιγότερες ανθρώπινες παρεμβάσεις.

Όπως σε κάθε περίπτωση, έτσι και για την συγκεκριμένη οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα, είναι φυσικό να έχει και τις ανάλογες επιβαρύνσεις στο φυσικό περιβάλλον. Το μέγεθος της επιβάρυνσης και των επιπτώσεων που αυτή έχει επιφέρει ή ενδέχεται να επιφέρει στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής είναι δύσκολο να εκτιμηθεί σε κάθε περίπτωση. Η έννοια της προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι και δεν πρέπει να είναι σε καμία περίπτωση μονοδιάστατη. Είναι συνδυασμός πολλών και διαφορετικών παραμέτρων όπως

οικονομικών, κοινωνικών και φυσικών (π.χ. βιοποικιλότητα) που συνολικά δίνουν την εικόνα του περιβάλλοντος της περιοχής. Με γνώμονα αυτή τη βασική παραδοχή, στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια στοιχεία για τις πιέσεις που δέχεται το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον στην περιοχή μελέτης, ανάλογα με τη αντίστοιχη ανθρώπινη δραστηριότητα.

Γεωργική δραστηριότητα: Στις αγροτικές περιοχές το κύριο πρόβλημα ρύπανσης προέρχεται κυρίως, όπως και στις περισσότερες ανάλογες περιπτώσεις στον Ελληνικό χώρο, από την έντονη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, που επιβαρύνουν το έδαφος, επιφανειακά και υπόγεια νερά. Οι επιπτώσεις κυρίως από τα φυτοφάρμακα είναι δυσμενείς σε όλους τους οργανισμούς, από τη μικροπανίδα του εδάφους μέχρι τα ανώτερα θηλαστικά και τον άνθρωπο, είτε άμεσα (δηλητηρίαση) είτε έμμεσα μέσω της βιοσυσσώρευσης. Πρέπει να τονισθεί όμως ότι είναι περιορισμένη έκτασης λόγω των μικρών σχετικά εκτάσεων και των εκστατικών κυρίως μορφών καλλιέργειας

Αλλά περιβαλλοντικό προβλήματα, οφειλόμενα στην γεωργία που μπορούν να αναφερθούν είναι:

- Η κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων ύδατος
- Η συμβολή της στο φαινόμενο της εδαφικής διάβρωσης.
- Το κάψιμο της καλαμιάς, που εκτός από τη συμβολή της στην αύξηση των ατμοσφαιρικών ρύπων, επηρεάζει αρνητικά πολλούς φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς και δημιουργεί εστίες φωτιάς.
- Η μείωση λόγω εκχέρσωσης των δασικών και παραλίμνιων εκτάσεων.

Κτηνοτροφική δραστηριότητα: Σε κοντινή απόσταση δεν αντιμετωπίζεται ιδιαίτερο πρόβλημα αφού δεν υπάρχουν κτηνοτροφικές μονάδες. Στις ημιορεινές περιοχές υπάρχουν κάποιες μονάδες παραδοσιακής (εκτατικής) μορφής ενώ στις πεδινές περιοχές βρίσκονται οι μονάδες εντατικής μορφής. Τα προβλήματα που δημιουργούν είναι διαφορετικής φύσεως. Η παραδοσιακή κτηνοτροφία συμβάλλει σε μερικές περιοχές σε φαινόμενα υπερβόσκησης με τα ανάλογα οφειλόμενα σε αυτή προβλήματα, όχι τόσο από τον συνολικό αριθμό των ζώων, αλλά κυρίως από την έλλειψη κάποιας στοιχειώδους διαχειριστικής πρακτικής για τον βοσκότοπο. Η εντατική κτηνοτροφία αντίστοιχα δημιουργεί προβλήματα οργανικής και μικροβιολογικής ρύπανσης στα υπόγεια ύδατα, οσμών και εστιών αύξησης πληθυσμών των εντόμων.

Βόρεια των εμφανίσεων μεταλλικού νερού, απ' όπου είναι και η ζώνη τροφοδοσίας, δεν υπάρχουν γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Τουριστική δραστηριότητα: Στην εγγύς περιοχή δεν υπάρχουν ξενοδοχειακές μονάδες ή ενοικιαζόμενα δωμάτια. Στην ευρύτερη περιοχή οι βασικότερες επιβαρύνσεις (οχλήσεις), που προέρχονται από τη λειτουργία τους είναι οι ακόλουθες:

- ▶ Αύξηση των επιπέδων θορύβου.
- ▶ Αύξηση των προς διαχείριση ποσοτήτων υγρών και στερεών αποβλήτων.
- ▶ Αύξηση της κυκλοφοριακής κίνησης
- ▶ Αύξηση των εκπεμπόμενων ποσοτήτων ατμοσφαιρικών ρύπων και οσμών.

Εμπορική – βιοτεχνική δραστηριότητα: Η μικρή εμπορική και βιοτεχνική δραστηριότητα της άμεσης και ευρύτερης περιοχής δεν δημιουργεί σημαντικά προβλήματα ρύπανσης και άλλων οχλήσεων στην περιοχή.

Οικιστική δραστηριότητα: Η λειτουργία του ΧΥΤΥ και του βιολογικού καθαρισμού του αμυνταίου από τον οποίο καλύπτεται και το Ξινό Νερό έχουν ελαχιστοποιήσει τα σημαντικότερα από τα προβλήματα όχλησης από την οικιστική δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή. Η διαχείριση των απορριμμάτων γίνεται από το Δήμο ο οποίος είναι ενταγμένος στο σύστημα ενιαίας αποκομιδής απορριμμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργεί η ΔΙΑ.ΔΥ.ΜΑ στην οποία συμμετέχουν όλοι οι Δήμοι της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας).

Η μόνη ανθρωπογενής δραστηριότητα εντοπίζεται 400 μ βόρεια της γεώτρησης και αφορά τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις (αποθήκες). Νότια της γεώτρησης και σε απόσταση 600 μ. εντοπίζονται εκκαφές για την λήψη αδρανών υλικών.

5.1.5 Ύδατα

Σύμφωνα με την Αριθμ. Ε.Γ.: οικ. 906 απόφαση "Έγκριση της 1ης Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκάνων Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας και της αντίστοιχης Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" (ΦΕΚ 4676/Β/29-12-2017), η περιοχή, εμπίπτει χωρικά στην ΛΑΠ Αλιάκμονα (ΕΛ0902) του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09).

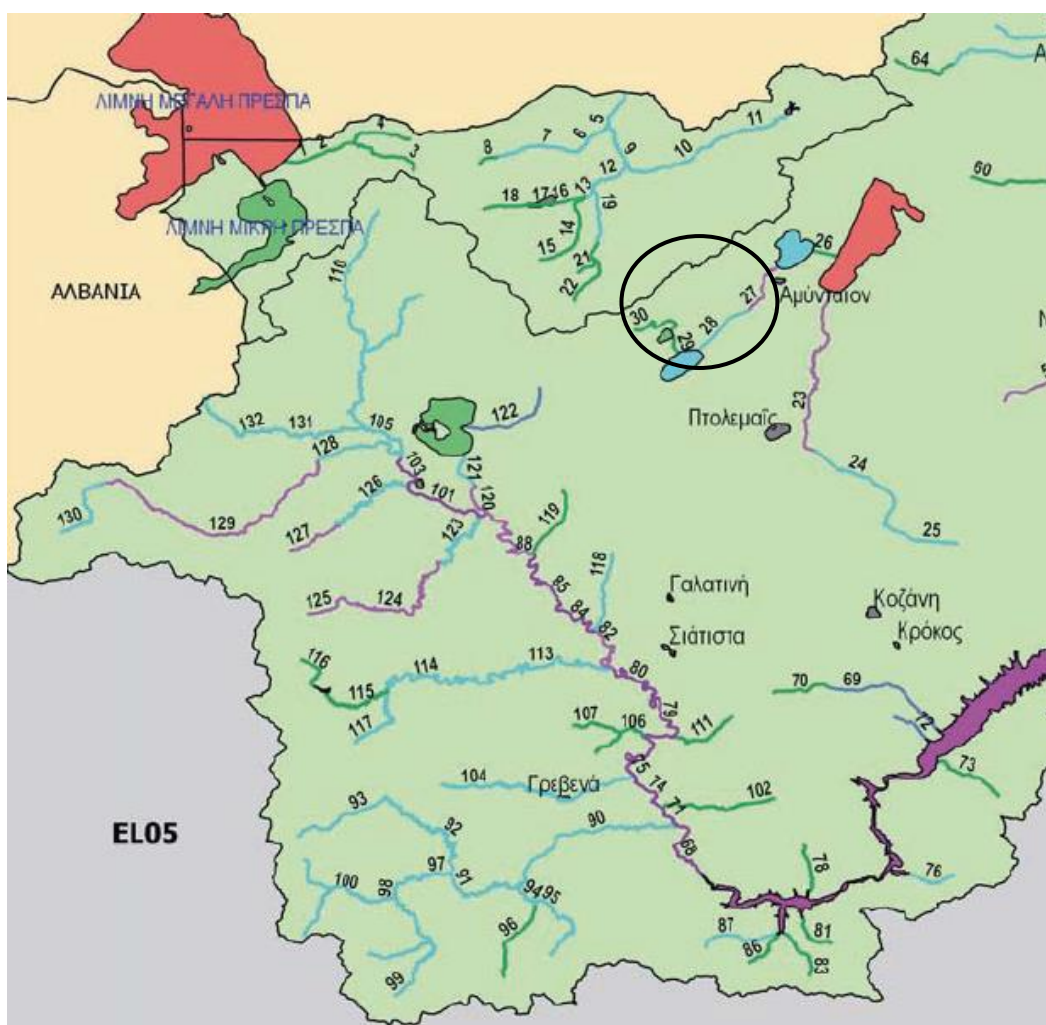
Το ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας, έκτασης 14.746 km², αποτελείται από δύο (2) Λεκάνες Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ):

- Πρεσπών (ΕΛ0901), με έκταση 1.209,94 km²
- Αλιάκμονα (ΕΛ0902), με έκταση 12.407,74 km².

Η ΛΑΠ Αλιάκμονα (ΕΛ0902), μπορεί να διακριθεί σε τέσσερις επιμέρους υδρολογικές υπολεκάνες: του Αλιάκμονα, της Κλειστής Λεκάνης Πτολεμαΐδας, της Περιφερειακής Τάφρου και της Πεδιάδας Κατερίνης. Η πρώτη και μεγαλύτερη του Αλιάκμονα, ακολουθεί τα όρια της φυσικής υδρολογικής λεκάνης του ομώνυμου ποταμού (όπου περιλαμβάνεται και η υδρολογική λεκάνη της λίμνης Καστοριάς).

Επιφανειακά ύδατα

Στην χωρική αρμοδιότητα του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09) έχουν αναγνωρισθεί 150 ποτάμια υδατικά συστήματα.

Ποτάμια υδατικά οικοσυστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης και στις ΝΑ παρυφές του όρους Βέρνο δεν υπάρχει πυκνό υδρογραφικό δίκτυο. Από τα 150 ποτάμια συστήματα το πιο κοντινό είναι το ρέμα με τα εξής κωδικοποιημένα υποσυστήματα - περιοχές:

Ποτάμια υδατικά οικοσυστήματα

A/A	Κωδικός ΥΣ	ΛΑΠ	Ονομασία ΥΣ	Τύπος	Μήκος (km)	Άμεση λεκάνη απορροής (km ²)	Αθροιστική λεκάνη απορροής (km ²)	Μέση ετήσια απορροή (hm ³)
27.	GR02R0000010126N	GR02	ΑΜΥΝΤΑΣ Ρ.	NsL1	7,25	54,13	252,43	42,80

Όσο αφορά τα λιμναία επιφανειακά υδατικά συστήματα από τα συνολικά 14 συστήματα του υδατικού διαμερίσματος σε κοντινή απόσταση βρίσκονται οι λίμνες Ζάζαρη, Πετρών και Βεγορίτιδα

Λιμναία επιφανειακά υδατικά συστήματα

A/A	Κωδικός	ΛΑΠ	Ονομασία	Τύπος (ταμιευτήρες)	Τύπος (φυσικές λίμνες)	Έκταση (Km ²)	Περίμετρος (Km)	Άμεση Λεκάνη Απορροής (Km ²)	Αθροιστική λεκάνη απορροής (Km ²)	Μέση ετήσια απορροή (hm ³)
1.	GR0902L000000011H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΡΑΜΟΡΙΤΣΑ	L-M5/7W		0,30	5,46	5,14	64,40	20,50
2.	GR0902L000000002N	GR02	ΛΙΜΝΗ ΖΑΖΑΡΗ		F	1,70	5,39	7,06	102,03	21,00
3.	GR0901L000000001H	GR01	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΑΠΑΔΙΑ	L-M5/7W		0,58	8,15	76,81		21,40
4.	GR0902L000000003N	GR02	ΛΙΜΝΗ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ		F	9,57	12,68	29,45	131,47	28,90
5.	GR0902L000000004N	GR02	ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ		F	12,36	15,16	101,21	353,64	53,00
6.	GR0902L000000012H	GR02	ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ		B	28,84	31,84	166,63	267,09	64,50
7.	GR0901L000000013N	GR01	ΛΙΜΝΗ ΜΙΚΡΗ ΠΡΕΣΠΑ (I)		B	42,90	54,36	221,51	221,51	74,90
8.	GR0901LFA0000014N	GR01	ΛΙΜΝΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΕΣΠΑ (II)		C	38,64	112,16	59,95	127,15	116,80
9.	GR0902L000000005N	GR02	ΛΙΜΝΗ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑ		C	53,96	44,31	397,37	2.145,16	239,70
10.	GR0902L000000010H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΙΛΑΡΙΩΝΑ	L-M5/7W		24,92	126,46	326,00	4.942,72	1.423,40
11.	GR0902L000000009H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΟΛΥΦΥΤΟΥ	L-M5/7W		74,70	136,80	613,49	5.789,56	1.604,00
12.	GR0902L000000008H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΦΗΚΙΑΣ	L-M5/7W		4,31	28,73	150,18	5.962,36	1.646,60
13.	GR0902L000000007H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΣΩΜΑΤΩΝ	L-M5/7W		2,57	26,46	67,47	6.029,83	1.663,20
14.	GR0902L000000006H	GR02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ	L-M5/7W		1,34	8,56	21,50	6.051,34	1.668,50

Για την περιοχή του έργου, δεν υπάρχουν αναφορές που έρχονται σε αντίθεση με την μελετώμενη δραστηριότητα. Συνεπώς, το προτεινόμενο είναι απολύτως συμβατό με τους στόχους του ΣΔΛΑΠ ΥΔ. Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ 09).

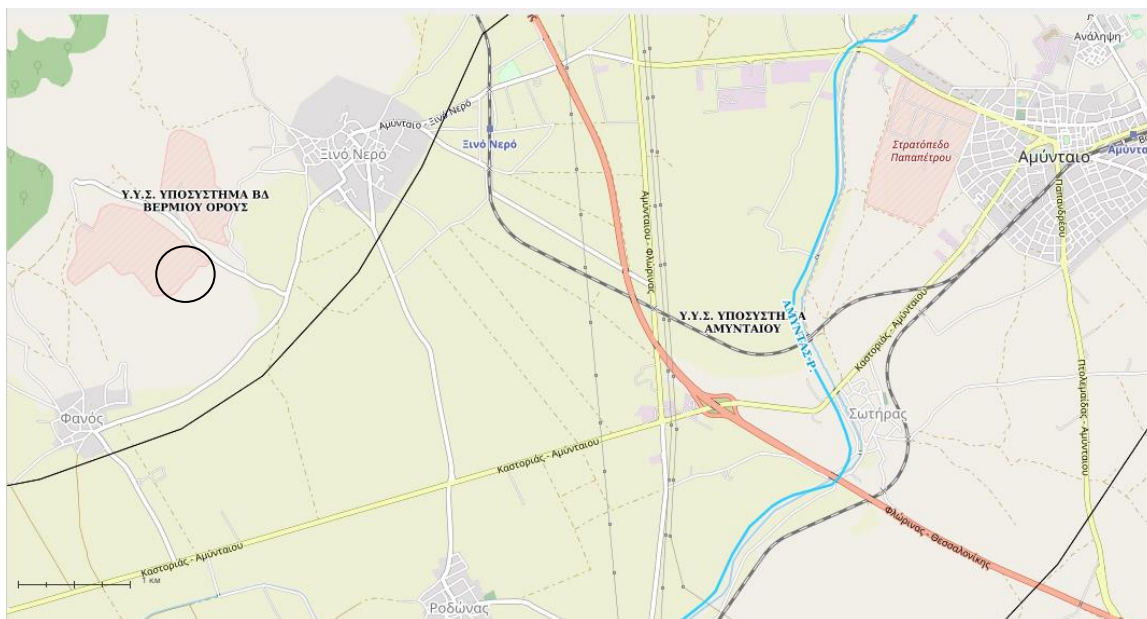
Υπόγεια ύδατα

Στην ευρύτερη περιοχή της ΛΑΠ Αλιάκμονα, αναπτύσσονται εκτεταμένα και υψηλής δυναμικότητας καρστικά και κοκκώδη, υπόγεια υδατικά συστήματα. Επίσης συναντώνται τοπικής σημασίας, δευτερεύοντα κοκκώδη ή/και ρωγματικά ΥΥΣ.

Στην άμεση περιοχή μελέτης σύμφωνα με την 1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ 09) η περιοχή μελέτης βρίσκεται κοντα στα όρια των εξής Υπόγειων υδατικών συστημάτων

- ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ -ΕΛ0900050 - 105,44

- ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΔ ΒΕΡΜΙΟΥ ΟΡΟΥΣ - ΕΛ0900080 / ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ ΒΔ ΒΕΡΜΙΟΥ (Π.ΕΔΕΣΣΑΙΟΣ) - ΕΛ0900081 - 572,42

Όρια Υπόγειων υδατικών συστημάτων στην εγγύς περιοχή

Το καρστικό **υποσύστημα ΒΔ Βερμίου Όρους** έχει κωδικό EL0900081 και έκταση 572,42 km². Πρόκειται για ένα μεγάλο καρστικό σύστημα που αποτελείται από παχυστρωματώδεις και λεπτοστρωματώδεις ασβεστολίθους, δολομιτικούς ασβεστολίθους και άστρωτους δολομίτες με ποικίλο βαθμό καρστικοποίησης και έντονα τεκτονισμένους.

Το δυτικό – βορειοδυτικό τμήμα του υπόγειου καρστικού συστήματος, το οποίο συναντάται μεταξύ των οικισμών Αγ. Αθανασίου και Ξυνό Νερό, αποστραγγίζεται προς την λίμνη Βεγορίτιδα με εξαίρεση ένα μικρό τμήμα του υδροφορέα, το οποίο εκφορτίζεται αρχικά στην λίμνη Πετρών (καρστική πηγή Πετρών 300 m³ /ώρα) και τελικά προς την λίμνη Βεγορίτιδα, αρχικά μέσω καταβόθρας εντός των τριαδικοϊουρασικών ασβεστολίθων και στη συνέχεια μέσω διώρυγας. Η κίνηση του υπόγειου νερού προς την λίμνη Βεγορίτιδα έχει εκτιμώμενη υδραυλική κλίση της τάξης του 0,8%.

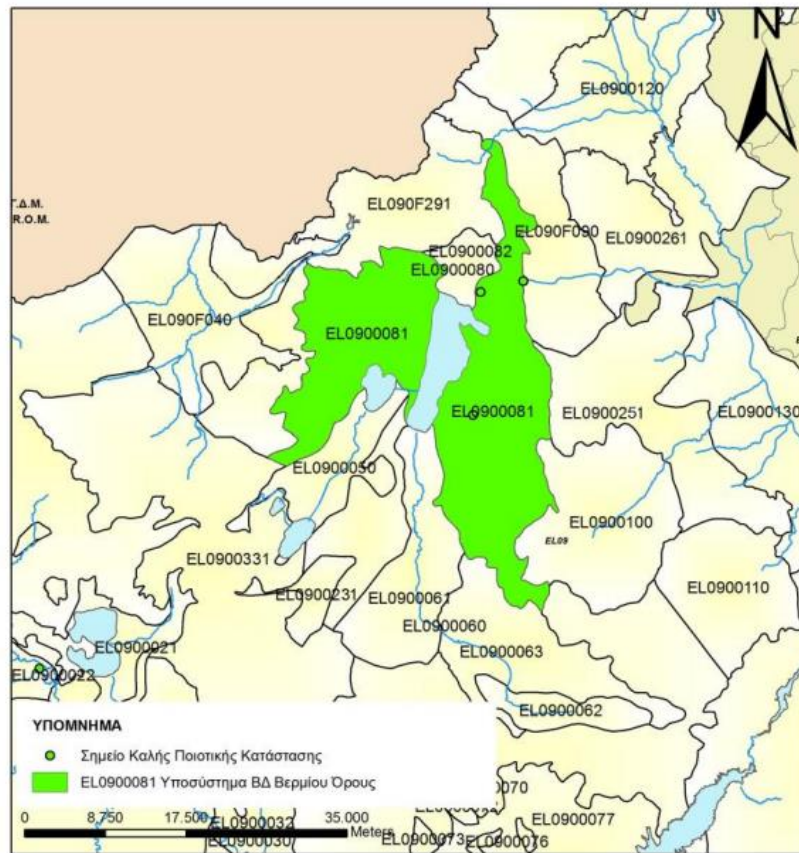
Το βόρειο τμήμα του περιλαμβάνει έναν προσχωματικό υδροφορέα (αντιστοιχεί στο υποσύστημα GR0900082) στο οποίο αναφέρεται κίνηση του υπόγειου νερού προς την λίμνη Βεγορίτιδας με εκτιμώμενη υδραυλική κλίση 0,1%.

Στο νοτιοανατολικό τμήμα του η πιεζομετρία είναι σχεδόν οριζόντια και γενικά κατά 1-2,5 m ψηλότερα από την Βεγορίτιδα. Κατά την περίοδο της υψηλής στάθμης η στάθμη ανεβαίνει και μεγαλώνει η πιεζομετρική κλίση προς τη λίμνη.

Η εκφόρτιση του υπόψη καρστικού υδροφορέα (Παρασχούδης Β., Γεωργακόπουλος Θ., Σταυρόπουλος Ξ., 2001, ΙΓΜΕ, Στάμος Α., 2010) γίνεται στην καρστική πηγή Βόδα, στα Βρυτά Έδεσσας, από όπου ξεκινάει ο ποταμός Έδεσσαίος, στο υψόμετρο +510m. Η μείωση της παροχής της Λίμνης Βεγορίτιδος, η στάθμη της οποίας έπεσε χαμηλότερα από το υψόμετρο του έργου εισόδου της σήραγγας Βεγορίτιδος - Νησίου (έλλειμμα παροχής 2.5m³ /sec από λίμνη προς ΥΠΕ Άγρα και ΤΟΕΒ Έδεσσαίου), είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη φαινομένων λειψυδρίας σε περιοχές των οικισμών Ριζό, Πετραία, Αρσένη και Πλεύρωμα. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με την εφαρμογή τεχνητού εμπλουτισμού, στις περιοχές αυτές

Στο υποσύστημα ΒΔ Βερμίου όρους δεν εντοπίζονται υπερβάσεις των ποιοτικών προτύπων – ΑΑΤ. Οι τιμές των ιχνοστοιχείων προέρχονται από μικρό αριθμό μετρήσεων. Η ύπαρξη μακροχρόνιων μετρήσεων θα επιτρέψει το συσχετισμό των αυξημένων τιμών που παρουσιάζουν εμμονή με πιέσεις ή με διάγνωση φυσικού υποβάθρου. Η ποιοτική (χημική) του κατάσταση χαρακτηρίζεται καλή. Από την σύγκριση των δεδομένων των

αναλύσεων της πρόσφατης περιόδου (2013-2015) δεν προκύπτει επιδείνωση της ποιοτικής κατάστασης του ΥΥΣ.

Υπόγεια υδατικά οικοσυστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09)

Το κοκκώδες υπόγειο υδατικό σύστημα (ΥΥΣ) Αμυνταίου έχει κωδικό EL0900050 βρίσκεται στην λεκάνη απορροής του ποταμού Αλιάκμονα (ΛΑΠ EL 03) και ανήκει συνολικά στο Υδατικό Διαμέρισμα της Δυτικής Μακεδονίας (EL 09).

Αναπτύσσεται στην ευρύτερη περιοχή της μεγάλης τεκτονικής τάφρου, στην οποία ανήκουν οι μεγάλες πεδιάδες της Κοζάνης. Ειδικότερα αποτελείται από τεταρτογενή ιζήματα που συνίστανται από εναλλασσόμενες σειρές κροκαλοπαγών, χαλαρών και συνεκτικών, ψαμμιτών, ψηφιδωπαγών, άμμων, αργίλων με ποικίλης σύστασης κροκάλες ανάλογα της μητρικής τους προέλευσης. Εντός του ΥΥΣ αναπτύσσεται ο υπόγειος υδροφόρος του Αμυνταίου, ο οποίος χρησιμοποιείται για άρδευση και ύδρευση. Τα ιζήματα αυτά παρουσιάζουν ικανοποιητικό πορώδες στη μάζα τους και αποθηκεύουν σημαντικά αποθέματα υπόγειου νερού. Πέραν των απολήψεων άρδευσης και ύδρευσης ο υδροφόρος υφίσταται μεγάλες απολήψεις (υπεραντλήσεις) από τη λειτουργία υδρογεωτρήσεων προστασίας των ορυχείων της ΔΕΗ, που βρίσκονται περιμετρικά του λιγνιτορυχείου Αμυνταίου, προκειμένου να επιτευχθεί η τεχνητή ταπείνωση της στάθμης του υδροφόρου προς αποφυγή της αποστράγγισής του στο χώρο του ορυχείου, για την απρόσκοπτη λειτουργία των εργασιών εξόρυξης του λιγνίτη. Ειδικότερα, αναπτύσσεται ένας ελεύθερος υδροφόρος και επάλληλοι, μερικώς υπό πίεση ορίζοντες, οι οποίοι βρίσκονται σε επικοινωνία μεταξύ τους. Εντός των κροκαλοπαγών του Νεογενούς αναπτύσσεται ένας υπόγειος υδροφόρος υπό πίεση ο οποίος δεν δέχεται πιέσεις καθώς βρίσκεται κάτω από την λιγνιτοφόρο σειρά.

Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας

Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ έχει ενσωματωθεί στο Εθνικό Δίκαιο με την Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 1108/21.07.2010) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την ΚΥΑ 177772/924/2017 (ΦΕΚ Β'2140/22.06.2017), όπου στην έννοια της πλημμύρας περιλαμβάνονται και οι πλημμύρες από καταστροφές μεγάλων υδραυλικών έργων, όπως θραύσεις αναχωμάτων και φραγμάτων, που δεν αναφέρονται στην Οδηγία.

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 1108/21.07.2010) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, η γεωγραφική μονάδα εφαρμογής της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας είναι η Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού (Υδατικό Διαμέρισμα), ίδια γεωγραφική μονάδα με αυτή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα Νερά. Σύμφωνα με την Οδηγία, η διαδικασία διαχείρισης και αξιολόγησης του κινδύνου πλημμυρών υλοποιείται σε συνδυασμό με την κατάρτιση των ΣΔΛΑΠ.

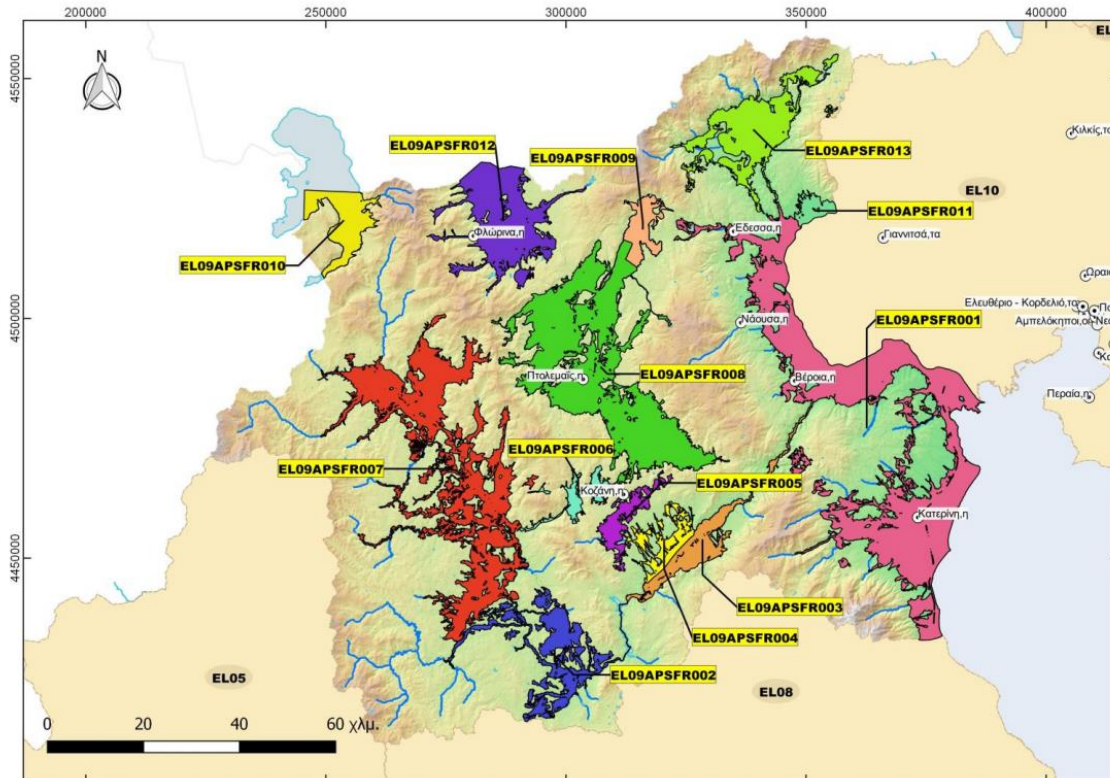
Έτσι, στους Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας περιγράφονται όχι μόνο οι δυνητικές αρνητικές συνέπειες που συνδέονται με τις πλημμύρες, αλλά περιλαμβάνονται και οι προστατευόμενες περιοχές που αναφέρονται στην Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα και ενδέχεται να πληγούν (προστατευόμενες περιοχές του Παραρτήματος V (παρ. Α παρ.1, 3 και 5) του άρθρου 19 του ΠΔ 51/2007). Τέλος τα στάδια εφαρμογής που ορίζει η Οδηγία 2007/60/ΕΚ, θα πρέπει να επαναλαμβάνονται κάθε 6 έτη συγχρονισμένα με τα βήματα της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Όπως αναφέρθηκε, η περιοχή μελέτης ανήκει στο Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας ή Υδατικό Διαμέρισμα ΕΛ09. Το Σχέδιο Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) του εν λόγω διαμερίσματος καθώς και για τα υπόλοιπα υδατικά διαμερίσματα της χώρας, καταρτίστηκαν για τις περιοχές που υπάρχουν δυνητικοί σοβαροί κίνδυνοι πλημμύρας ή είναι πιθανόν να σημειωθεί πλημμύρα οι οποίες ονομάζονται Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.

Η προκαταρκτική αξιολόγηση των κινδύνων πλημμύρας για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας κα ιεν γένει του ΥΔ Δυτικής Μακεδονίας, σύμφωνα με την Οδηγία 2007/6/ΕΚ για την «αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας» και την ΚΥΑ Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010, της τροποποιήθηκε περιλάμβανε αρχικά την καταγραφή των ιστορικών πλημμυρών με τα κύρια χαρακτηριστικά της και τον εντοπισμό των σημαντικών ιστορικών πλημμύρων με βάση της συνέπειες της.

Για κάθε Υδατικό Διαμέρισμα οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας ορίστηκαν συνδυάζοντας τα αποτελέσματα από τον προσδιορισμό των περιοχών που είναι πιθανόν να σημειωθεί πλημμύρα και των περιοχών με δυνητικά σημαντικές συνέπειες από μελλοντικές πλημμύρες, λαμβάνοντας της υπόψη της αναφορές των περιφερειακών φορέων και της σημαντικές ιστορικές πλημμύρες.

Η θέση του προτεινόμενου έργου εντοπίζεται εντός Δυνητικών Ζωνών Κινδύνου Πλημμύρας και συγκεκριμένα εντός της Χαμηλής ζώνη κλειστής λεκάνης Πτολεμαΐδας, παραλίμνιες εκτάσεις λιμνών Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα, Πετρών και νότια της λίμνης Βεγορίτιδας με κωδικό GR09RAK0008 και έκταση 698 Km² (κωδ. ΕΛ09APSF008 και έκταση 733,9 Km² με βάση την Έκθεση από την 1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ το έτος 2019.

Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας - EL09 (Οκτώβριος 2019)

Πρόκειται για μια εκτεταμένη χαμηλή - πεδινή περιοχή που σχηματίζεται μεταξύ των ορεινών όγκων Βερμίου και Βέρνου και χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη τεσσάρων λιμνών. Είναι η δεύτερη σε μέγεθος εντός του Υ.Δ. και εκτείνεται σε δύο Π.Ε., της Φλώρινας και της Κοζάνης. Στην περιοχή μπορούν να διακριθούν τρία κύρια υδρολογικά συστήματα, τα οποία μέσω τεχνητών ή φυσικών καναλιών επικοινωνούν μεταξύ τους. Το πρώτο και κυριότερο είναι της λίμνης Βεδορίτιδας, το δεύτερο της λίμνης Χειμαδείτιδας και το τρίτο της λεκάνης Πτολεμαΐδας και του ρέματος Σουλού (Σαριγκιόλ). Το πρώτο σύστημα περιλαμβάνει τις λίμνες Βεγορίτιδα και Πετρών και τους γειτονικούς χειμάρρους. Οι λίμνες επικοινωνούν μεταξύ τους είτε επιφανειακά είτε υπόγεια, μέσω καρστ. το οποίο αφορά και την εξεταζόμενη περιοχή. Το δεύτερο σύστημα αποτελείται από τις λίμνες Χειμαδείτιδα και Ζάζαρη. Το κυριότερο ρέμα στην περιοχή είναι ο χ. Σκλήθρος που εκβάλλει στη λ. Ζάζαρη, η οποία υπερχειλίζει στη λ. Χειμαδείτιδα, ενώ τα νερά της τελευταίας μέσω του ρέματος Αμύντα εκφορτίζονται στο σύστημα Βεγορίτιδας.

Το τρίτο σύστημα αποτελείται από τις λεκάνες Σαριγκιόλ και Πτολεμαΐδας οι οποίες έρχονται σε επικοινωνία μέσω του ρέματος Σουλού. Το όλο σύστημα εκφορτίζεται κι αυτό στο σύστημα Βεγορίτιδας. Από τη λεκάνη σημαντικές απολήψεις κυρίως υπογείων υδάτων καταλήγουν προς τους ΑΗΣ της ΔΕΗ και για την ύδρευση της Κοζάνης.

Μορφολογικά η ζώνη μπορεί να διακριθεί σε δύο τμήματα: στο νότιο που καλύπτεται από την πεδιάδα της Πτολεμαΐδας και στο βόρειο που είναι η κυρίως περιοχή των λιμνών. Το 46% της έκτασης του ορεινού τμήματος της λεκάνης καταλαμβάνεται από πυκνά δάση ενώ 30% από χορτολιβαδικές εκτάσεις. Υπάρχουν έντονες κλίσεις περιμετρικά της ζώνης. τα ρέματα που σχηματίζονται είναι μικρού μήκους και η λεκάνη τροφοδοσίας δεν έχει πληγεί από πυρκαγιές.

Στο δυτικό της περιοχής, στο τμήμα μεταξύ λιμνών Πετρών, Ζάζαρης και Χειμαδείτιδας, ο κορεσμός του επιφανειακού εδαφικού στρώματος είναι παράγοντας ενίσχυσης του πλημμυρικού κινδύνου. Το ίδιο ισχύει και για τη νότια παραλίμνια περιοχή της Βεγορίτιδας.

Η θέση όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχήμα είναι εκτός περιοχών κατακλυσης ακόμη και περίοδο αναφοράς T=1000

Χάρτης ορίων ζωνών πλημμύρας (Πηγή: <http://wfdver.ypeka.gr/el/geoportal-gr>)

5.2 Ανθρωπογενές περιβάλλον

5.2.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά Δήμου Αμυνταίου

Ο Δήμος Αμυνταίου είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος πληθυσμιακά δήμος της Π.Ε. Φλώρινας με μόνιμο πληθυσμό το 2011, 16.973 κατοίκους που αντιστοιχεί σε ποσοστό 33,01% του μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Φλώρινας. Επιπλέον ο οικισμός του Αμυνταίου αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο σε πληθυσμό οικισμό μετά την πόλη της Φλώρινας.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2011, ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου Αμυνταίου σημείωσε μείωση κατά 1.216 κατοίκους, σε σχέση με τον πληθυσμό του 2001, δηλαδή ποσοστό 6,69% όταν ο μόνιμος πληθυσμός σε επίπεδο ΠΕ Φλώρινας σημείωσε μείωση κατά 4,98%. Επιπλέον το ποσοστό αυτή ήταν υψηλότερο του ποσοστού σε επίπεδο Περιφέρειας 3,61% και του ποσοστού της χώρας 1,08%.

Οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες με τον αντίστοιχο πληθυσμό τους (απογραφή 2011) του Δήμου Αμυνταίου παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Στοιχεία Μόνιμου Πληθυσμού Δ. Αμυνταίου

	Μ.Π. 2001 κάτοικοι	Μεταβολή %	Μ.Π. 2011 κάτοικοι	Μεταβολή %	Μεταβολή %
ΔΕ Αμυνταίου	8.468	46,56	7.612	44,85	-10,11
ΔΚ Αμυνταίου	4.621	25,41	4.306	25,37	-6,82
ΤΚ Ξινού Νερού	1.210	6,65	1.081	6,37	-10,66
ΤΚ Αγ. Παντελεήμονος	1.092	6,00	984	5,80	-9,89
ΤΚ Κέλλης	776	4,27	683	4,02	-11,98
ΤΚ Κλειδίου	128	0,70	66	0,39	-48,44
ΤΚ Πετρών	424	2,33	312	1,84	-26,42
ΤΚ Φανού	118	0,65	87	0,51	-26,27
ΤΚ Ροδώνας	99	0,54	93	0,55	-6,06
ΔΕ Αετού	3.394	18,66	2.952	17,39	-13,02
ΤΚ Αετού	860	4,73	759	4,47	-11,74
ΤΚ Αγραπιδέων	131	0,72	120	0,71	-8,40
ΤΚ Αναργύρων	438	2,41	452	2,66	+3,20
ΤΚ Ασπρογείων	342	1,88	213	1,25	-37,72
ΤΚ Βαλτονέρων	309	1,70	232	1,37	-24,92
ΤΚ Λιμνοχωρίου	279	1,53	257	1,51	-7,89
ΤΚ Πεδινού	437	2,40	387	2,28	-11,44
ΤΚ Σκλήθρου	598	3,29	532	3,13	-11,04
ΔΕ Φιλώτα	4.442	24,42	4.524	26,65	+1,85
ΤΚ Φιλώτα	1.812	9,96	1.772	10,44	-2,21
ΤΚ Αντιγονείας	375	2,06	424	2,50	+13,07
ΤΚ Βεγόρων	484	2,66	463	2,73	-4,34
ΤΚ Λεβαίας	823	4,52	919	5,41	+11,66
ΤΚ Μανιακίου	476	2,62	484	2,85	+1,68
ΤΚ Πελαργού	315	1,73	325	1,91	+3,17
ΤΚ Φαραγγίου	157	0,86	137	0,81	-12,74
ΔΕ/ΤΚ Λεχόβου	1.183	6,50	1.115	6,57	-5,75
ΔΕ/ΤΚ Βαρικού	659	3,62	638	3,76	-3,19
ΔΕ/ΤΚ Νυμφαίου	211	1,16	132	0,78	-37,44
Ελλάδα	10.934.097	100	10.816.286	100	-1,08
Περιφέρεια	294.317	2,69	283.689	2,62	-3,61
ΠΕ Φλώρινας	54.109	18,38	51.414	18,12	-4,98
Δ. Αμυνταίου	18.189	33,62	16.973	33,01	-6,69

(ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ)

Το βασικό δημογραφικό στοιχείο για το Δήμο και η κύρια δημογραφική τάση της είναι η πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση κάτι που παρατηρείται σε όλη την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια στοιχεία που το αποδεικνύουν, όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου Αμυνταίου (2021-2024)

Ηλικιακή κατανομή πληθυσμού Δήμου Αμυνταίου (Απογραφή 2011)

Διοικητική Ενότητα	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	69+
Π.Δ.Μ.	26.629	30.073	31.841	37.737	41.939	38.203	28.466	59.429
ΠΕ Φλώρινας	5.214	5.790	6.064	6.802	7.368	6.560	4.947	8.615
Δ. Αμυνταίου	1.739	1.683	1.843	2.219	2.511	2.114	1.670	3.140
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65+		
Αναγόμενα 2001	2.581	1.763	3.200	3.568	1.892	3.975		
ΔΕ Αμυνταίου	854	788	888	1.048	1.167	985	616	1.266
ΔΕ Φιλώτα	467	481	476	590	658	523	444	885
ΔΕ Αετού	304	258	292	373	405	341	371	608
ΔΕ Λεχόβου	88	95	117	131	149	162	146	227
ΔΕ Βαρικού	23	48	59	68	104	82	75	129
ΔΕ Νυμφαίου	3	13	11	9	28	21	18	25

Όσο αφορά το δείκτη γήρανσης, ο οποίος συνιστά βασικό στοιχείο στην ανάδειξη του δημογραφικού προφίλ της περιοχής (ο λόγος των ατόμων άνω των 65 ετών, προς τον πληθυσμό των παιδιών ηλικίας 0-14 ετών και εκφράζεται επί της εκατό). και δείχνει την αναλογία των ηλικιωμένων προς τους νέους κατοίκους μιας περιοχής ισχύουν τα εξής:

Δείκτης Γήρανσης Πληθυσμού Δήμου Αμυνταίου (Απογραφή 2011)

Διοικητική Ενότητα	0-14	65+	Δείκτης Γήρανσης
Περιφέρεια	41.666	73.662	176,79
ΠΕ Φλώρινας	8.109	11.089	136,74
Δ. Αμυνταίου	2.582	3.976	153,99
ΔΕ Αμυνταίου	1.248	1.574	126,12
ΔΕ Φιλώτα	708	1.107	156,47
ΔΕ Αετού	433	794	183,26
ΔΕ Λεχόβου	136	300	221,40
ΔΕ Βαρικού	47	167	354,26
ΔΕ Νυμφαίου	10	34	357,89

Με βάση τους παραπάνω δείκτες γήρανσης, προκύπτει ότι ο πληθυσμός του Δήμου Αμυνταίου γηράσκει με σημαντικούς ρυθμούς. Το 2011 ο αριθμός των ατόμων άνω των 69 ετών ήταν 154 άτομα ανά εκατό άτομα ηλικίας 0-14 ετών ενώ ο αντίστοιχος αριθμός του 2001 ήταν 118.

Σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων, ο πληθυσμός της ΔΕ Αμυνταίου είναι ο νεότερος, ενώ ο πληθυσμός της ΔΕ Νυμφαίου ο γηραιότερος. Η τιμή του Δείκτη Γήρανσης του Δήμου Αμυνταίου είναι μικρότερη από την αντίστοιχη τιμή του δείκτη της Περιφέρειας, αλλά σημαντικά μεγαλύτερη από τον αντίστοιχο δείκτη της ΠΕ Φλώρινας. Επομένως ο πληθυσμός του Δήμου Αμυνταίου συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση του δείκτη γήρανσης του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας.

Ταυτόχρονα, η Π.Δ.Μ. εμφανίζει τη μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα, αφού είναι η πιο αραιοκατοικημένη Περιφέρεια της χώρας (30,4 κάτοικοι/km²). Η πληθυσμιακή πυκνότητα στο Δήμο Αμυνταίου είναι 28,79 κάτοικοι/km² από τις πιο χαμηλές στην Περιφέρεια.

5.2.2 Οικονομικές δραστηριότητες

Ο νομός Φλώρινας με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη, είναι ένας από τους τέσσερεις νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Συνορεύει βόρεια με την Βόρεια Μακεδονία, δυτικά με την Αλβανία, ανατολικά με τον νομό Πέλλας και νότια με τους νομούς Κοζάνης και Καστοριάς. Έχει έκταση 1.924 km² και φιλοξενεί τρεις Δήμους, τον Δήμο Φλώρινας, τον Δήμο Αμυνταίου και τον Δήμο Πρεσπών. Παρουσιάζει πλούσιες εναλλαγές τοπίων, που κυμαίνονται σε υψόμετρα από 650 μέτρα έως 2.524 μέτρα (κορυφή Βόρα). Οι εύφορες πεδιάδες των Πρεσπών στα βόρεια του νομού συναντούν τους ορεινούς όγκους του Βαρνούντα, του Βιτσίου και του Βόρα, που αγκαλιάζουν τις έξι (6) λίμνες, συμπεριλαμβανομένου και του υδροβιότοπου των Πρεσπών.

Από τα στοιχεία της απασχόλησης στο Δήμο Αμυνταίου διαπιστώνεται ότι η απασχόληση είναι ισορροπημένη στους τρεις τομείς της παραγωγής. Στον πρωτογενή τομέα η απασχόληση είναι 29%, στο δευτερογενή 17,5% και στον τριτογενή 34%. Στο εσωτερικό όμως της περιοχής εμφανίζονται μεγάλες διαφοροποιήσεις από οικισμό σε οικισμό

Γεωργία - Κτηνοτροφία

Στο Δήμο Αμυνταίου η γεωργία στηρίζεται στην παραδοσιακή οικογενειακή εκμετάλλευση με κατεύθυνση τη φυτική παραγωγή, εκτός από τις ορεινές περιοχές, όπου η κατεύθυνση είναι κτηνοτροφική. Η γεωργία της περιοχής χαρακτηρίζεται από έντονο προσανατολισμό στις αροτριάιες καλλιέργειες, ενώ σημαντικό ρόλο στην ακαθάριστη πρόσοδο του πρωτογενούς τομέα κατέχει η καλλιέργεια της αμπέλου στο Δήμο Αμυνταίου. Κύριοι κλάδοι της ζωικής παραγωγής είναι κυρίως η αιγοπροβατοτροφία και σε μικρότερο βαθμό η βοοτροφία. Αν και το υδάτινο δυναμικό της περιοχής είναι πλούσιο, υπόγειο και επιφανειακό, εντούτοις δε γίνεται ορθολογική και κατάλληλη αξιοποίηση για τις ανάγκες άρδευσης των καλλιεργειών. Αρδεύεται σημαντικό μέρος της γεωργικής γης.

Η καλλιέργεια της αμπέλου είναι μια από τις σημαντικότερες καλλιέργειες του Δήμου παράγοντας το 60% των σταφυλιών του Νομού Φλώρινας. Η ποιότητα, η υποδομή και η παράδοση συντελούν στο να κατέχει η καλλιέργεια της αμπέλου πρωτεύοντα ρόλο μεταξύ των άλλων καλλιεργειών συνεισφέροντας το 27% του συνόλου της ακαθάριστης προσόδου του πρωτογενούς τομέα.

Τα αμπέλια καλλιεργούνται κυρίως σε τρεις κοινότητες του δήμου, τον Άγιο Παντελεήμονα, το Ξινό Νερό και τις Πέτρες, καθώς και στο Αμύνταιο.

Σε κάθε Δημοτική Ενότητα έχει συσταθεί ο πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός με κύρια δραστηριότητα την πιστωτική πολιτική. Οι Συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν διοικητικά και λειτουργικά προβλήματα με αποτέλεσμα ο ρόλος τους να περιορίζεται στη διάθεση των γεωργικών εφοδίων. Στο Δήμο υπάρχουν δεκαπέντε αγροτικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί και δύο αλιευτικοί. Στην περιοχή δραστηριοποιείται η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Αμυνταίου (Ε.Α.Σ. Αμυνταίου) η οποία έχει ως μέλη τους αγροτικούς συνεταιρισμούς όλης της λεκάνης του Αμυνταίου.

Αλιεία

Η αλιευτική παραγωγή είναι ελάχιστη, παρόλο που στην περιοχή του Αμυνταίου υπάρχουν δύο λίμνες. Με την αλιεία ασχολούνται ερασιτεχνικά ή ημιαπαγγελματικά, ενώ δεν υπάρχουν συστηματικές εκτροφές (ιχθυοκαλλιέργειες). Η εκμετάλλευση των επιφανειακών νερών για ιχθυοπαραγωγή γίνεται περιστασιακά και με εμπειρικές μεθόδους. Στο Δήμο Αμυνταίου υφίσταται ο Αλιευτικός-Πιστωτικός συνεταιρισμός «Ο ΦΑΡΟΣ», που ιδρύθηκε το 1926 και απαρτίζεται από 20 μέλη, τα οποία στην πλειοψηφία ασκούν την αλιεία ερασιτεχνικά ή για συμπλήρωση εισοδήματος, ενώ δραστηριοποιούνται και αλιείς από την ευρύτερη περιοχή. Για την αλιεία διατίθενται περίπου 20 μικρά σκάφη, ενώ υπάρχουν και σκάφη από άλλες περιοχές. Επίσης δραστηριοποιείται στο Λιμνοχώρι ο Αλιευτικός Συνεταιρισμός Λιμνοχωρίου, ο οποίος απαρτίζεται από 20 μέλη, τα οποία στην πλειοψηφία ασκούν την αλιεία επαγγελματικά διαθέτοντας τις ποσότητες ψαριών που αλιεύονται στην τοπική αγορά.

Δασοκομία

Τα δάση και οι ημι φυσικές εκτάσεις καλύπτουν περίπου το 26% του δήμου. Η υλοτόμηση των δασών πραγματοποιείται στις καθορισμένες περιοχές και ποσότητες με βιώσιμο τρόπο, ενώ παρατηρούνται περιορισμένα φαινόμενα λαθροϋλοτομίας.

Δευτερογενής Τομέας

Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αμυνταίου δεν υπάρχει οργανωμένη περιοχή με την έννοια του χώρου υποδοχής επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα, κατά συνέπεια η κάθε επιχείρηση επιλέγει τον τόπο εγκατάστασης με κριτήρια κυρίως την ιδιοκτησία οικοπέδου ή κτιρίου ή την συμφέρουσα τιμή της γης.

Σχετικά με το μέγεθος και το είδος των μεταποιητικών επιχειρήσεων σημειώνεται ότι αντιστοιχεί στο μέγεθος της τοπικής αγοράς. Εξάιρεση αποτελούν οι μονάδες εμφιάλωσης κρασιού, οι οποίες έχουν εμβέλεια μεγαλύτερη από την τοπική αγορά και μια μονάδα συγκέντρωσης και τυποποίησης γάλακτος.

Σημαντικά βέβαια ενισχύει την τοπική οικονομία η παρουσία και λειτουργία της ΔΕΗ, αλλά αυτή είναι μια εξωγενής παρέμβαση την οποία δεν μπορεί να επηρεάσουν πρωτοβουλίες τοπικού επιπέδου.

Ο κλάδος του κρασιού αποτελεί το μεγάλο πλεονέκτημα της περιοχής αφού παρέχει προϊόντα άριστης ποιότητας τα οποία είναι γνωστά στην αγορά με προοπτικές εξαγωγών. Η σύνδεση της τοπικής αγροτικής παραγωγής με τη μεταποίηση αποδίδει τα καλύτερα αποτελέσματα για την τοπική οικονομία, αφού ενισχύει το αίσθημα ασφάλειας στους αγρότες αλλά και διασφαλίζει πρώτη ύλη σε σύγχρονες μεταποιητικές επιχειρήσεις. Επίσης ειδική αναφορά στην ενότητα αυτή αποτελεί η μονάδα εμφιάλωσης για την αξιοποίηση των πηγών Ξινού Νερού στην ομώνυμη Δημοτική Ενότητα.

Τριτογενής Τομέας

Η πόλη του Αμυνταίου αποτελεί το εμπορικό κέντρο και κέντρο παροχής υπηρεσιών του Δήμου αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Το Αμύνταιο αναδείχθηκε σε κέντρο εμπορίου και υπηρεσιών λόγω της κεντρικής γεωγραφικής θέσης την οποία κατέχει. Στην ανάδειξη αυτή σημαντικό ρόλο έπαιξε και η μεγάλη σχετικά απόσταση από το άλλο αστικό κέντρο του Νομού που είναι η πόλη της Φλώρινας.

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι για επιπλέον εξειδικευμένες υπηρεσίες οι κάτοικοι της περιοχής απευθύνονται κυρίως στην πόλη της Πτολεμαΐδας και όχι στη Φλώρινα. Από τα διαθέσιμα στοιχεία του είδους των επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι τα καταστήματα εμπορίου και παροχής υπηρεσιών καλύπτουν τουλάχιστον τις βασικές καθημερινές ανάγκες των κατοίκων.

Ενεργειακός Τομέας

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παράγεται το 80% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Τα γεγονότα αυτό οφείλεται στις τοπικές πλουτοπαραγωγικές πηγές του λιγνίτη, ο οποίος αποτελεί την καύσιμη πρώτη ύλη για αρκετούς σταθμούς.

Ο Δήμος Αμυνταίου αποτελεί τμήμα της τεκτονικής τάφρου Μοναστηρίου – Αμυνταίου – Πτολεμαΐδας – Σερβίων, στην οποία βρίσκονται τα μεγαλύτερα λιγνιτικά κοιτάσματα της χώρας. Τα κοιτάσματα του Αμυνταίου ξεπερνούν τους 450 εκατ. τόνους.

Τα κοιτάσματα λιγνίτη της περιοχής χρησιμοποιούνται ως καύσιμη ύλη στο σταθμό ΑΗΣ Αμυνταίου – Φιλώτα που είναι εγκατεστημένος Βορειοδυτικά του οικισμού του Φιλώτα. Ο σταθμός αποτελείται από 2 μονάδες συνολικής ισχύος 600 MW (2 X 300 MW), οι οποίες μέσω Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας (ΣΗΘ) εγκατεστημένης ισχύος 24 MW_{th}, τροφοδοτούν μέσω του υφιστάμενου δικτύου τηλεθέρμανσης τον οικιακό και τριτογενή τομέα της ΔΕ Αμυνταίου με θέρμανση. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες μονάδες του ΑΗΣ υπάγονται στο ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ – EU-ETS).

Παράλληλα, όσον αφορά την ανάπτυξη των ΑΠΕ στην περιοχή, αυτή τη στιγμή είναι επικεντρωμένη κυρίως στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα.

Πολύ σημαντικό μέρος του ανθρώπινου δυναμικού εργάζεται στη ΔΕΗ και στις παράπλευρες δραστηριότητες και ανάγκες που δημιουργούνται, αλλά η περιβαλλοντική υποβάθμιση είναι αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα.

Το **κατά κεφαλή ΑΕΠ** της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται σε χαμηλότερη θέση από το αντίστοιχο μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ). Συγκεκριμένα, το ΑΕΠ ανά κάτοικο σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (Μ.Α.Δ.) ανέρχεται σε 17.405 € για το 2010 με το μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας να ανέρχεται στα 20.324 € για την ίδια χρονιά.

Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά Περιφέρεια & Π.Ε.

Περιφέρεια/ Περιφερειακές Ενότητες	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
ΕΛΛΑΔΑ	20.324	18.643	17.311	16.475	16.402	16.294
Δυτική Μακεδονία	17.405	16.908	16.711	15.707	16.320	15.642
Γρεβενά	12.042	11.182	10.808	9.939	10.222	10.244
Κοζάνη	19.817	18.721	18.895	17.800	18.490	17.662
Καστοριά	12.591	12.374	11.825	11.226	10.805	10.726
Φλώρινα	18.336	19.544	18.727	17.523	19.119	17.865

*προσωρινά στοιχεία

5.2.3 Χρήσεις Γης

Η συνολική έκταση του Δήμου Αμυνταίου ανέρχεται σε 590,4 τετραγωνικά χιλιόμετρα από την οποία το 63,53% είναι γεωργική περιοχή (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Πιο συγκεκριμένα, η κατανομή των χρήσεων γης κατά τις βασικές κατηγορίες είναι:

α. Γεωργικές περιοχές 375.100 στρέμματα (ποσοστό 63,53%) εκ των οποίων:

- Αρόσιμη γη 179.500 στρέμματα (ποσοστό 30,4%)
- Βοσκότοποι 128.900 στρέμματα (ποσοστό 21,83%)
- Ετερογενείς γεωργικές περιοχές 63.200 στρέμματα (ποσοστό 10,7%)

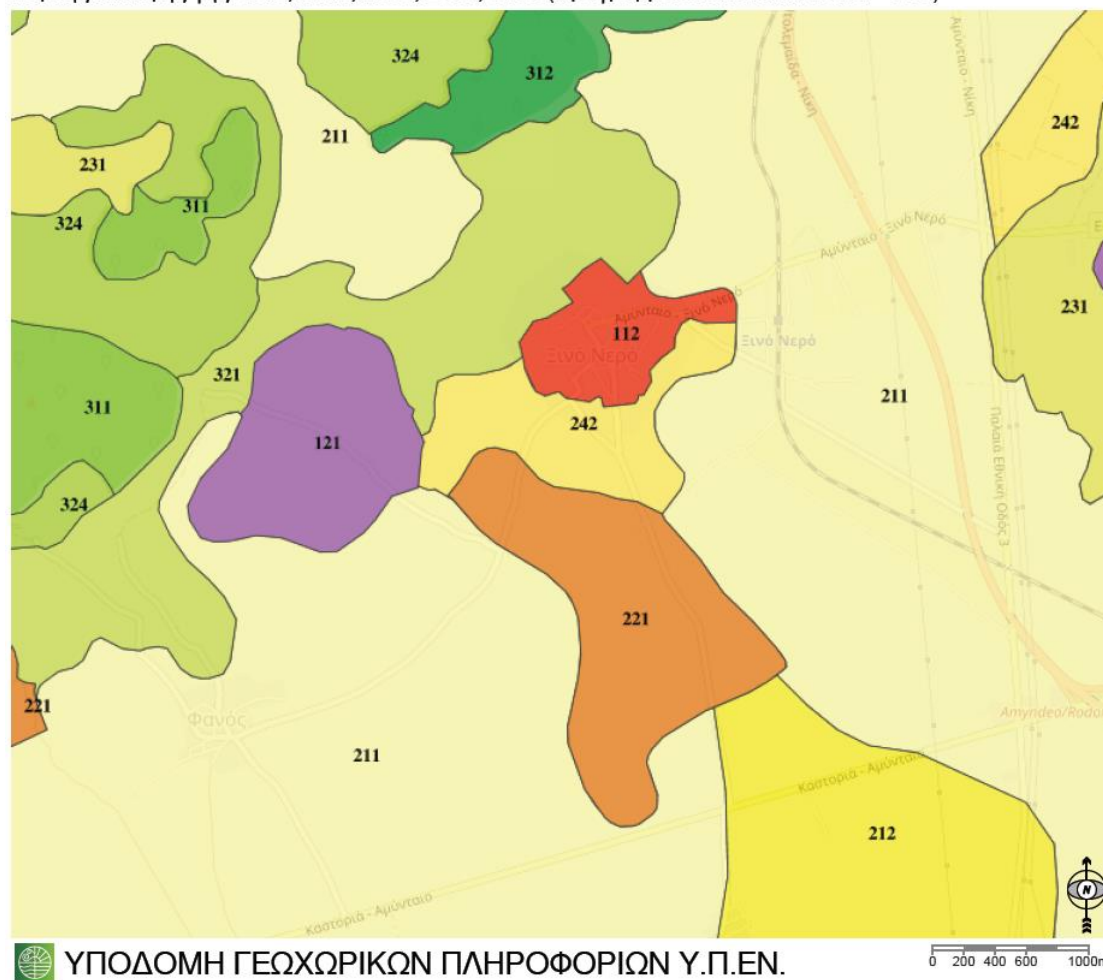
β. Δάση και ημι-φυσικές εκτάσεις 153.200 στρέμματα (ποσοστό 25,94%) από τα οποία τα δάση είναι 77.300 στρέμματα (ποσοστό 13,09%)

γ. Εκτάσεις που καλύπτονται από ύδατα 43.000 στρέμματα (ποσοστό 7,28%)

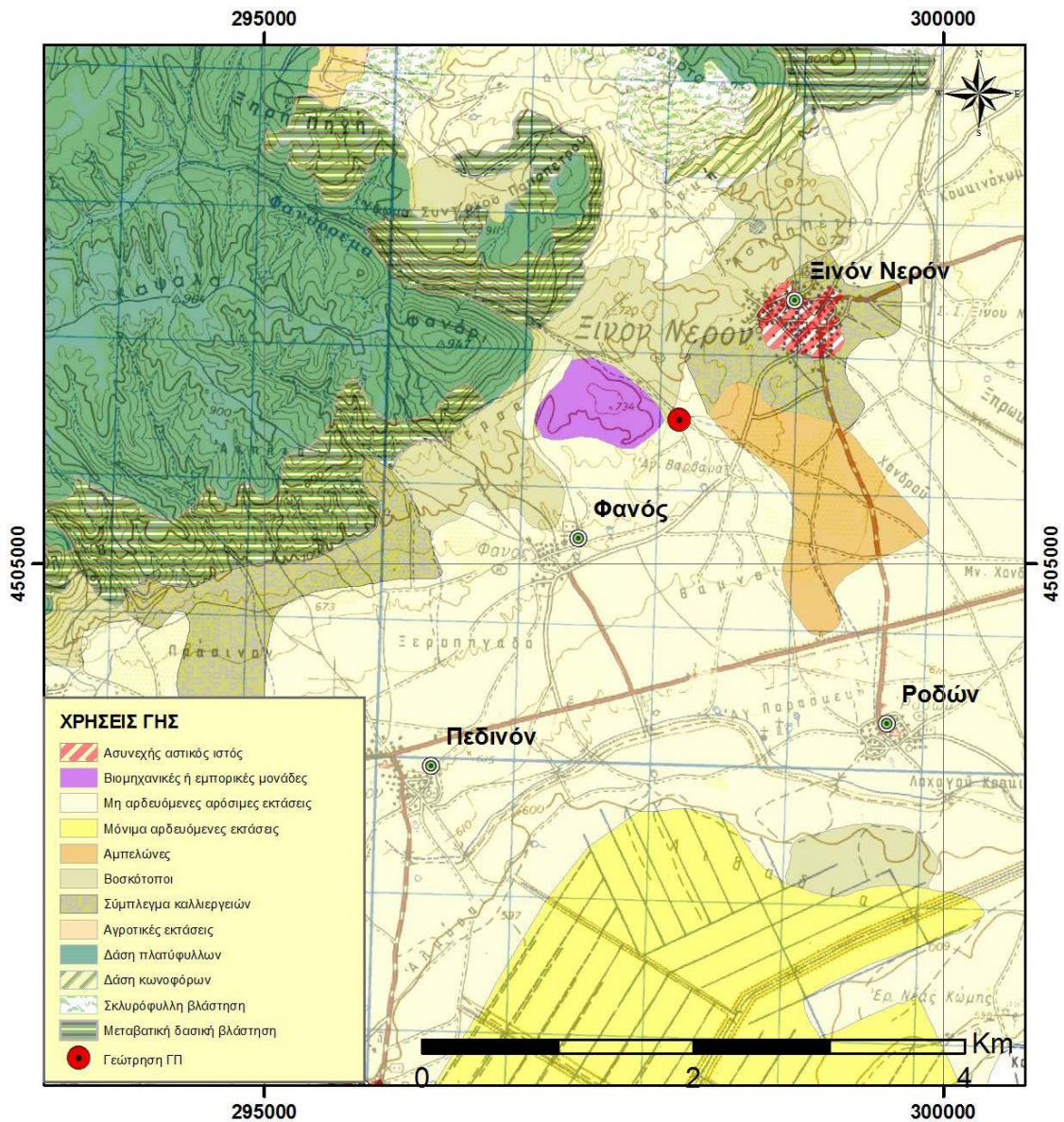
δ. Τεχνητές περιοχές 19.100 στρέμματα (ποσοστό 3,23%) εκ των οποίων τα 4.900 στρέμματα (ποσοστό 0,83%) πρόκειται για αστική οικοδόμηση

Κυρίαρχο στοιχείο στο φυσικό περιβάλλον του Δήμου Αμυνταίου αποτελεί η πεδινή έκταση στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα του που περιβάλλεται από τους ορεινούς όγκους του όρους Βέρνου και τις λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα στα δυτικά, τις λίμνες Βεγορίτιδα και Πετρών και τον ορεινό όγκο του Βόρα στα βορειοανατολικά

Χάρτης κάλυψης γης 2018, 2012, 2006, 2000, 1990 (Πρόγραμμα Corine Land Cover - CLC)

- [112] Ασυνεχής αστικός ιστός [121] Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες [211] Μη αρδεύσιμη αρδύσιμη γη [212] Μόνιμα αρδύσιμη γεωργική γη [221] Αμπελώνες [231] Λιβάδια
 [242] Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας [311] Δάση πλατύφυλλων [321] Φυσικοί βοσκότοποι
 [324] μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις
- Βασικές χρήσεις γης στην άμεση περιοχή μελέτης (corine 2018)**
 Πηγή: <http://mapsportal.ypen.gr/>

Χάρτης χρήσεων γης ευρύτερης περιοχής (Πηγή: Υδρογεωλογική Μελέτη)

5.2.4 Μεταφορές

Η Π.Ε. Φλώρινας λόγω της γεωγραφικής του θέσης αποτελεί «την πύλη προς τα Βαλκάνια», γιατί συνορεύει με δύο βαλκανικές χώρες, τη Βόρεια Μακεδονία και την Αλβανία.

Διακρίνεται το πρωτεύον και το δευτερεύον οδικό δίκτυο. Με δύο κλάδους του Εθνικού Δικτύου η Π.Ε. Φλώρινας συνδέεται οδικώς με την υπόλοιπη Ελλάδα και με τις γειτονικές χώρες. Η Εθνική Οδός ΕΟ Νο 2 συνδέει την Π.Ε (μέσω της Π.Ε Πέλλης) με τη Θεσσαλονίκη (Θεσ/νίκη – Έδεσσα – Γιαννιτσά - Φλώρινα) και η Εθνική Οδός Νο 3 συνδέει την Π.Ε (μέσω της Π.Ε Κοζάνης) με την κεντρική και νότια Ελλάδα (Φλώρινα- Αμύνταιο- Πτολεμαΐδα - Κοζάνη).

Ο κλάδος της ΕΟ Νο 2 μέσω της πόλης της Φλώρινας με δυτική πορεία κατευθύνεται μέσω της Κρυσταλλοπηγής και του ομώνυμου συνοριακού σταθμού στην Αλβανία. Ο κλάδος της ΕΟ Νο 3 μέσω της πόλης της Φλώρινας κατευθύνεται βόρεια στον συνοριακό σταθμό της Νίκης και συνδέει την Ελλάδα με τη Βόρεια Μακεδονία. Ο κλάδος της ΕΟ Νο 2 συνδέεται με την Π.Ε. Καστοριάς μέσω της Εθνικής Οδού Νο 15.

Το συνολικό μήκος του Εθνικού Δικτύου στην Π.Ε. Φλώρινας ανέρχεται στα 150,4 Km και είναι γενικά σε σχετική καλή κατάσταση.

Το πρωτεύον οδικό δίκτυο της Π.Ε Φλώρινας έχει ενισχυθεί σημαντικά, με την κατασκευή της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ και ιδιαίτερα με τον κάθετο άξονα προς την Εγνατία Οδό, και την «Παραβεγορίτιδα Οδό», που θα συνδέσει την Π.Ε με την Κεντρική Μακεδονία. Η οδός αυτή παρακάμπτει τον οικισμό του Αμυνταίου και τη λίμνη Βεγορίτιδα και κατευθύνεται προς Έδεσσα – Γιαννιτσά – Θεσσαλονίκη. Η ολοκλήρωση επίσης τμήματος της Εθνικής Οδού «Ξινό Νερό – Φλώρινα», θα διευκολύνει κατά πολύ την πρόσβαση στην πόλη της Φλώρινας.

Το δευτερεύον οδικό δίκτυο ξεκινά από την πόλη της Φλώρινας και με σειρά μικρών επαρχιακών δρόμων συνδέει την πόλη με τα χωριά της Π.Ε, όπως :

Φλώρινα – Δροσοπηγή

Φλώρινα – Αγία Παρασκευή

Φλώρινα – Ν. Καύκασος

Φλώρινα – Αχλάδα

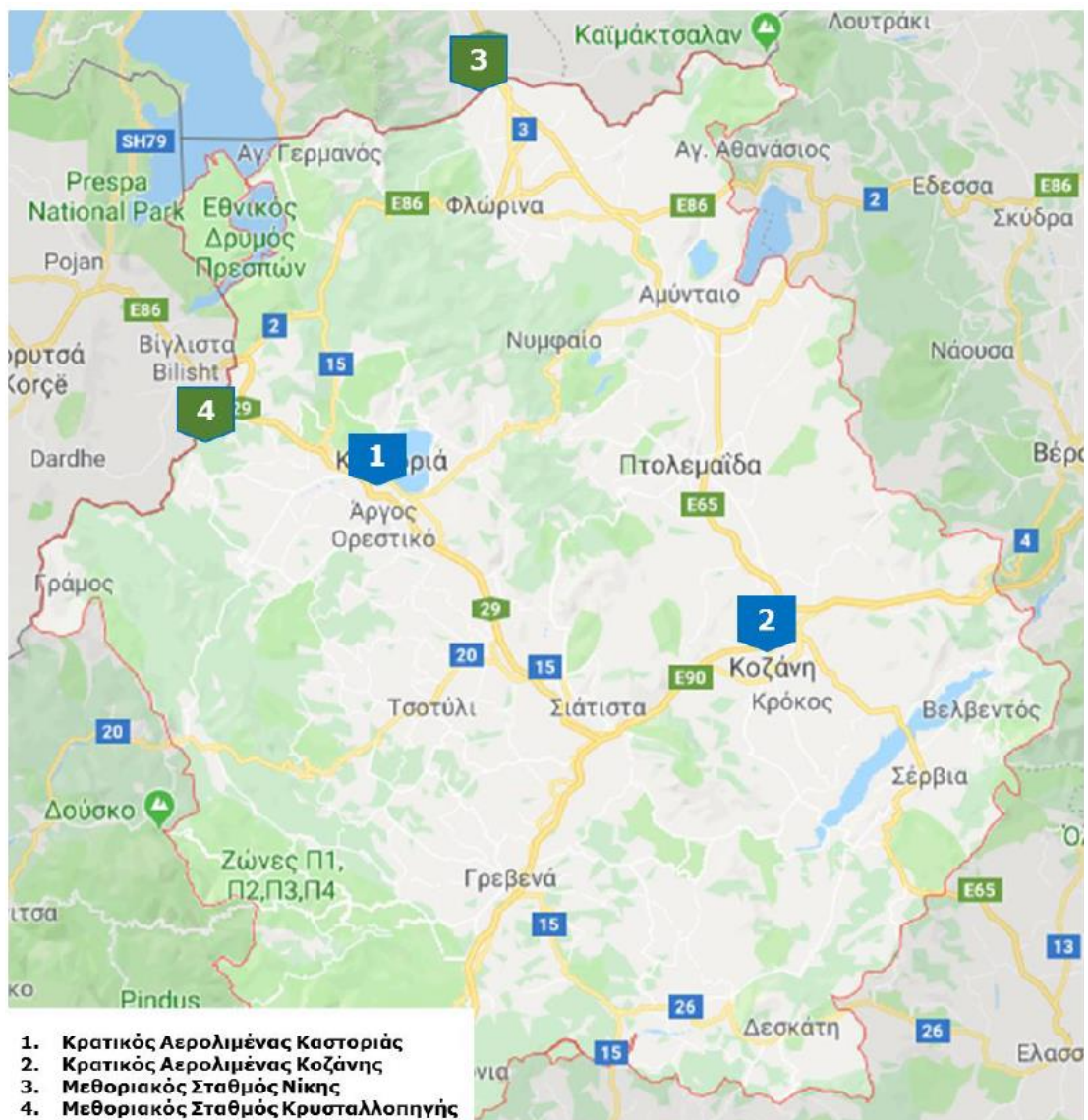
Στο δευτερεύον οδικό δίκτυο κατατάσσεται και η επαρχιακή οδός Νο 20, που διασχίζει το νότιο τμήμα της Π.Ε (Λέχοβο – Αετός – Αμύνταιο), καθώς και το χαρακτηρισμένο σαν ΕΟ Νο 15 τμήμα, που οδηγεί στην περιοχή των Πρεσπών δια μέσου της διακλάδωσης στον οικισμό Τρίγωνο.

Παράλληλα υπάρχει το τοπικό δίκτυο σύνδεσης μικρών οικισμών, που αποτελείται από προεκτάσεις του επαρχιακού οδικού δικτύου, που οδηγούν σε απομονωμένες περιοχές στους ορεινούς όγκους και από το πλέγμα των κοινοτικών δρόμων, που συνδέουν τους οικισμούς μεταξύ τους. Παρατηρούνται πολλά προβλήματα βατότητας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο του χειμώνα στο δίκτυο αυτό καθώς και στο δευτερεύον οδικό δίκτυο και απαιτούνται πολλά έργα συντήρησης, ώστε να είναι λειτουργικό.

Η Π.Ε Φλώρινας συνδέεται με το σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας μέσω της σιδηροδρομικής γραμμής, που διακλαδώνεται στο Αμύνταιο και οδηγεί στην πόλη της Φλώρινας, ενώ με μια διακλάδωση 4 Km, πριν από το σταθμό της Φλώρινας το δίκτυο κατευθύνεται και συνδέεται με το δίκτυο της Βόρειας Μακεδονίας.

Από άποψη αεροπορικής σύνδεσης η Π.Ε Φλώρινας εξυπηρετείται από τα αεροδρόμια Κοζάνης και Καστοριάς. Ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς βρίσκεται σε απόσταση 500 μ. από την πόλη του Άργους Ορεστικού και 12 χλμ. από την Πρωτεύουσα της Ενότητας, τη Καστοριά. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 1.000 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό σταθμό και δύο θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών μεγέθους B737, ενώ ο χώρος για την στάθμευση ελαφρών αεροσκαφών επιφανείας φτάνει τα 2.000 τ.μ. Τέλος, λόγω του ορεινού αναγλύφου της Ενότητας οι συγκοινωνίες και κυρίως του χειμερινούς μήνες παρουσιάζουν δυσκολίες.

Ο Κρατικός αερολιμένας Κοζάνης, βρίσκεται στην θέση Πετρανά 4 χλμ. νοτιοανατολικά από την πόλη της Κοζάνης σε υψόμετρο 634 μ. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 400 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό και έναν πυροσβεστικό σταθμό, ενώ διαθέτει και 2 θέσεις στάθμευσης για αεροσκάφη τύπου B737 ή 3 θέσεις για αεροσκάφη τύπου ATR.

Οδικό δίκτυο Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας
 (Πηγή: Επιχ. Πρόγραμμα Π Δ.Μ. 2015 - 2019 / Μέρος Α΄ - Επιχειρησιακός Σχεδιασμός)

5.2.5 Υποδομές Υγείας

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας 2015 - 2019 / Μέρος Α' - Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, οι Δομές Υγείας και Πρόνοιας στην περιφέρεια (3η ΥΠΕ) είναι οι εξής:

Δομές και υποδομές Υγείας - Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	ΣΥΝ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ			
		Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Υπηρεσίες υγείας (πλήθος)					
Τριτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	0	0	0	0	0
Γενικά Νοσοκομεία	5	1	1	2	1
Κέντρα Υγείας	6	1	1	3	1
Περιφερειακά Ιατρεία	89	15	14	39	21
Υπηρεσίες Πρόνοιας					
Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας	5		1 ΚΑΑΚΥΑΜΕΑ Άργους Ορεστικού)		4 ΚΑΦΚΑ Αμυνταίου, Κ.Π.Μ.ΑΡ. Φλώρινας Παιδόπολη Αγ. Όλγα Φλώρινας

Στο Αμύνταιο υπάρχει Κέντρο Υγείας. Στην Π.Ε. Φλώρινας υπάρχουν 21 Περιφερειακά Ιατρεία και ένα Γενικό Νοσοκομείο στην πόλη της Φλώρινας "Ελένη Θ. Δημητρίου".

5.2.6 Υποδομές φιλοξενίας επισκεπτών

Οι υποδομές τουρισμού, μαζί με το εμπόριο και τις υπηρεσίες εστίασης, ανήκουν στις παρεχόμενες υπηρεσίες του τριτογενή τομέα. Σύμφωνα με στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος οι επιμέρους δυναμικότητες για την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας είναι αυτή που αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2019							
Περιφερειακή Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Γρεβενά	Μονάδες	0	0	9	10	4	23
	Δωμάτια	0	0	200	224	65	489
	Κλίνες	0	0	519	585	237	1.341
Καστοριά	Μονάδες	2	12	14	6	3	37
	Δωμάτια	47	286	397	110	75	915
	Κλίνες	105	619	916	207	288	2.135
Κοζάνη	Μονάδες	1	1	18	11	2	33
	Δωμάτια	14	28	499	262	50	853
	Κλίνες	32	56	1.007	509	134	1.738
Φλώρινα	Μονάδες	0	3	17	10	2	32
	Δωμάτια	0	59	343	136	43	581
	Κλίνες	0	132	715	281	124	1.252
Σύνολο	Μονάδες	3	16	58	37	11	125

	Δωμάτια	61	373	1.439	732	233	2.838
	Κλίνες	137	807	3.157	1.582	783	6.466
Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας							

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Γρεβενά	Μονάδες	6	6	14	0	26
	Δωμάτια	41	49	112	0	202
	Κλίνες	82	104	272	0	458
Καστοριά	Μονάδες	8	19	6	0	33
	Δωμάτια	46	133	35	0	214
	Κλίνες	102	304	78	0	484
Φλώρινα	Μονάδες	4	8	11	3	26
	Δωμάτια	26	57	67	14	164
	Κλίνες	60	131	159	33	383
Κοζάνη	Μονάδες	0	5	1	0	6
	Δωμάτια	0	35	10	0	45
	Κλίνες	0	73	15	0	88
Σύνολο	Μονάδες	18	38	32	3	91
	Δωμάτια	113	274	224	14	625
	Κλίνες	244	612	524	33	1.413
Πηγή: ΜΗΤΕ						

Σύμφωνα δε με στοιχεία από την ΕΛ. ΣΤΑΤ η επισκεψιμότητα στην Π.Ε. Φλώρινας κατά τα έτη 2017 - 2019, πριν δηλαδή και την πανδημία είναι:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ: στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα, 2010-2019				
		2017	2018	2019
Π.Ε. Φλωρίνης	Αφίξεις αλλοδαπών	1.625	1.894	2.074
	Αφίξεις ημεδαπών	16.358	17.542	20.408
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	3.678	4.098	4.624
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	28.740	29.029	36.582
	Πληρότητα	10,7%	8,4%	10,5%
Σύνολο Περιφέρειας	Αφίξεις αλλοδαπών	18.636	23.121	24.002
	Αφίξεις ημεδαπών	113.105	120.417	128.496
	Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	50.945	71.371	54.593
	Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	243.503	268.788	258.210
	Πληρότητα	17,2%	17,8%	15,3%
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ Τα στοιχεία για το 2017 προκύπτουν από μέρος των συνολικά διαθέσιμων κλινών - η εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων γίνεται στο 80% των διαθέσιμων κλινών λόγω έλλειψης της πληροφoρίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος. Τα στοιχεία για τα έτη 2018-2019 λόγω αλλαγής της μεθοδολογίας προκύπτουν από το 100% των διαθέσιμων κλινών				

5.2.7 Αρχαιολογικοί χώροι - Μνημεία

Στον οικισμό του Ξινού Νερού σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1570/25374/4-8-1988 - ΦΕΚ 635/Β/30-8-1988, χαρακτηρίστηκε ως έργο τέχνης που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν1469/50, το **Δημοτικό Σχολείο**, με τον περιβάλλοντα χώρο του, γιατί πρόκειται για πολύ αξιόλογο κτίσμα των αρχών του προηγούμενου αιώνα, "με εκλεκτικιστική διάθεση στην μορφολογική οργάνωση των όψεων, όπου συνυπάρχουν στοιχεία αναγεννησιακά και μπαρόκ".

Δημοτικό σχολείο Ξινού Νερού

Δεν υπάρχουν κάποιες άλλες θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, στην άμεση περιοχή ενδιαφέροντος που να σχετίζονται με το εξεταζόμενο έργο. Σύμφωνα με τον Διαρκή Κατάλογο Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδας στην περιοχή του Δήμου Αμυνταίου υπάρχουν οι παρακάτω τόποι και μνημεία:

(Πηγή: http://listedmonuments.culture.gr/result_declarations.php:

Όνομασία Μνημείου	Δ/Δ	Οικισμός	Θέση	Είδος Μνημείου
Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Γκράτισσα" (ελληνιστικός οικισμός)	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ			Οικιστικά Σύνολα
Αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Γκράτισσα" (ελληνιστικός οικισμός)	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ		Λόφος "Γκράτισσα"	Οικιστικά Σύνολα
Αρχαιολογικός χώρος στον λόφο Αγίου Παντελεήμονα.	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ		Τμήμα της πλαγιάς του λόφου Αγίου Παντελεήμονα	Αρχαιολογικές Θέσεις
Ανεμόμυλος στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. της κοινότητας	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Άγιος Παντελεήμων		Αγροτική Οικονομία, Μύλοι
Οικία στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. Λευτέρη Κλιάνη	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Άγιος Παντελεήμων		Αστικά Κτίρια
Πυργόσπιτο στον Άγιο Παντελεήμονα, ιδ. Σταύρου Μπλάγα	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Άγιος Παντελεήμων		Αμυντικά Συγκροτήματα, Πύργοι

Αρχαίο νεκροταφείο στον Άγιο Παντελεήμονα	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Άγιος Παντελεήμων	Άγιος Γεώργιος	Νεκρικοί Χώροι και Μνημεία, Αρχαιολογικές Θέσεις
Αρχαιολογικός χώρος περιοχής "Κούλα" στο λόφο του Αγίου Παντελεήμονα	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Άγιος Παντελεήμων	Λόφος του Αγίου Παντελεήμονα	Αρχαιολογικές Θέσεις
Κτίριο Α' Δημοτικού Σχολείου Αμυνταίου, ιδ. Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Αμύνταιον		Αστικά Κτίρια, Κτίσματα Κοινής Ωφελείας
Ι. Ναός Αγίου Νικολάου στις Πέτρες	ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	Πέτρες		Ιεροί Ναοί Χριστιανικοί, Θρησκευτικοί Χώροι

(Πηγή: http://listedmonuments.culture.gr/result_declarations.php:

Μουσεία

(Πηγή: <https://museumfinder.gr> και <http://odysseus.culture.gr/>)

Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας

Η έκθεση του Μουσείου Φλώρινας περιλαμβάνει ευρήματα ανασκαφών και αντικείμενα παραδόσεων από αρχαιολογικούς χώρους του Νομού και καλύπτει μια μακρά περίοδο από τους Νεολιθικούς ως και τους Βυζαντινούς Χρόνους. Στόχος της είναι να παρουσιαστούν τα σημαντικότερα και αντιπροσωπευτικότερα έργα που προέρχονται από το Νομό και χαρακτηρίζουν τον αρχαίο και βυζαντινό του πολιτισμό.

Το 1989 στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας ιδρύθηκε η Βυζαντινή Συλλογή, ως διαρκής έκθεση με θέμα "Πρέσπες, Μνημεία και Τέχνη". Τα αντικείμενα που εκτίθενται προέρχονται από την περιοχή των Πρεσπών και χρονολογούνται από το 10ο έως το 18ο αι. Η ανάγκη για την ίδρυση της συλλογής συνδέθηκε με τη διεξαγωγή ανασκαφικών εργασιών, αλλά και εργασιών συντήρησης στα βυζαντινά μνημεία των Πρεσπών. Από τις παραπάνω δραστηριότητες προέκυψε το εκθέσιμο υλικό του χώρου.

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Φλώρινας

Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Φλώρινας είναι ένα μουσείο τέχνης που βρίσκεται στην πόλη της Φλώρινας, και θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα και εγκυρότερα εικαστικά κέντρα της χώρας. Ιδρύθηκε από τη Στέγη Φιλοτέχνων Φλώρινας το 1977 και στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό κτήριο δίπλα στο ποτάμι Σακουλέβα.

Η συλλογή του μουσείου αποτελείται από 600 περίπου έργα, η οποία περιλαμβάνει έργα ζωγραφικής, γλυπτά και χαρακτικά. Πιο πρόσφατα, η συλλογή του εμπλουτίστηκε με 44 χαρακτικά από τη Φλωρεντία. Εκτός από τη μόνιμη έκθεση του, το μουσείο οργανώνει επίσης συμπόσια τέχνης και εκθέσεις των οπτικών και εφαρμοσμένων τεχνών.

Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Καπετάν Κώττα

Στην Εθνική Οδό που συνδέει τη Φλώρινα με την Κορυτσά της Αλβανίας και σε απόσταση 45 χλμ. από την πρώτη βρίσκεται το χωριό Κώττας, πατρίδα του ντόπιου ομώνυμου Μακεδονομάχου.

Ο Κώττας σε συνεργασία με τον μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανό Καραβαγγέλη αγωνίστηκε με το σώμα του κατά των Βουλγάρων κομιτατζήδων ήδη πριν το 1904, με αποτέλεσμα να υπάρχει ελληνική ανταρτική δράση στην περιοχή Κορεστίων μέχρι να έλθει ο Μελάς και οι άλλοι Έλληνες οπλαρχηγοί από το ελληνικό κράτος και την Κρήτη.

Το σπίτι του Κώττα ανακαινίστηκε και μετατράπηκε σε μουσείο, το οποίο λειτουργεί από το 1995 με τη βοήθεια του σωματείου «Οι φίλοι του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και με τα συνεργαζόμενα γυναικεία σωματεία.

Στο μουσείο υπάρχουν και εκτίθενται φορεσιές της οικογένειας Κώττα, οικιακά σκεύη και εργαλεία. Επίσης εκτίθενται όπλα της εποχής του Μακεδονικού Αγώνα και φωτογραφίες των Μακεδονομάχων οπλαρχηγών της περιοχής Φλώρινας.

Λαογραφικές Συλλογές

Η πρώην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας και δεκατέσσερις φορείς- ιδιοκτήτες Λαογραφικών Συλλογών του Νομού ίδρυσαν την αστική, μη κερδοσκοπική εταιρία με την επωνυμία «Δίκτυο Συλλόγων Λαογραφίας-Παράδοσης». Σκοπός του Δικτύου η διάσωση, η διατήρηση και η ανάδειξη των πολυπολιτισμικών χαρακτηριστικών, που συνθέτουν τον λαϊκό πολιτισμό της περιοχής και συνδέουν τους σημερινούς κατοίκους του με το πλούσιο παρελθόν τους.

Η λαογραφική συλλογή του Δήμου Αμυνταίου (δωρεά της Δόμνας Ούντση-Λυπίτκα) περιλαμβάνει αντικείμενα που καλύπτουν ευρύτατο φάσμα του παραδοσιακού πολιτισμού της περιοχής. Στεγάζεται στο Πνευματικό Κέντρο Αμυνταίου και το πιο ενδιαφέρον τμήμα της έκθεση αποτελούν οι πλήρεις παραδοσιακές φορεσιές.

Μια σειρά από πρόσθετες λαογραφικές συλλογές στο νομό Φλώρινας συνθέτουν το λαογραφικό του πλούτο. (λαογραφικές συλλογές Μουσείου Λεχόβου, Βιβλιοθήκης Λαιμού, Ευξείνου Λέσχης Φιλώτα, Κοινότητας Ακρίτα, Μορφωτικού Συλλόγου Δροσοπηγής, Μουσείου Χρυσικών Νυμφαίου, κλπ.).

5.2.8 Έθιμα- Εκδηλώσεις (<https://florina.pdm.gov.gr/>)

Το πιο γνωστό έθιμο της Φλώρινας είναι οι «Φωτιές» της Φλώρινας, οι πανάρχαιες καταβολές των οποίων χάνονται στα βάθη του χρόνου. Οι Φωτιές είναι ετήσια εθιμική τοπική εκδήλωση, που πραγματοποιείται προπαραμονή των Χριστουγέννων, 23 Δεκεμβρίου, σε όλο το Νομό. Στην πόλη της Φλώρινας οι «Φωτιές» οργανώνονται από τον Δήμο και είναι ξεχωριστές εκδηλώσεις που προσελκύουν κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες. Τον Αύγουστο στην πόλη της Φλώρινας διοργανώνεται από τον Δήμο και πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις, που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν συναυλίες, παρουσίαση της δουλειάς συλλόγων, χοροθέατρο, φωτογραφικές εκθέσεις κ.α. Στην διάρκεια αυτών προγραμματίζονται εικαστικές εκθέσεις τοπικών καλλιτεχνών και σπουδαστών του Τμήματος Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών.

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου πραγματοποιείται τον μήνα Νοέμβριο στο Πολιτιστικό Κέντρο της Φλώρινας και εντάσσεται στις περιφερειακές εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης ως αποτέλεσμα συνεργασίας από τους συνδιοργανωτές φορείς: την Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας, τον Δήμο και τη Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας.

Στο Αμύνταιο η εμποροπανήγυρη του Δήμου, πραγματοποιείται το πρώτο σαββατοκύριακο του Οκτώβρη και είναι το μεγαλύτερο πανηγύρι του Νομού, ενώ στις αρχές Δεκεμβρίου (της Αγίας Βαρβάρας) πραγματοποιούνται τα «ΤΣΙΡΙ ΒΑΡΒΑΡΑ» και περιλαμβάνουν άναμμα φωτιών και παράλληλες εκδηλώσεις. Το Καρναβάλι Ξινού Νερού περιλαμβάνει παραδοσιακή πολυποικίλη εκδήλωση της Κοινότητας Ξινού Νερού, το τριήμερο της Αποκριάς. Επίσης στον Άγιο Παντελεήμονα Αμυνταίου πραγματοποιείται «Το Κουρμπάνι», πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται στις 26-27 Ιουλίου.

Στις εκτός πόλης εκδηλώσεις ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν η εμποροπανήγυρη του Αρμενοχωρίου και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις Αμμοχωρίου (Ιούλιο) και Φλαμπόρου (Αύγουστο). «Τα Μπαμπάρια» είναι πρωτοχρονιάτικες καρναβαλικές εκδηλώσεις με απόλυτο παραδοσιακό παγανιστικό χαρακτήρα στο Παπαγιάννη του Δήμου Μελίτης, που πραγματοποιούνται τα ξημερώματα κάθε 1η Ιανουαρίου. Στη Μελίτη πραγματοποιούνται θερινές πολιτιστικές εκδηλώσεις στις 20 Ιουλίου, του Προφήτη Ηλία.

«Τα Βαρικιώτικα», εθιμικές, από παλιά πολιτιστικές εκδηλώσεις της Κοινότητας Βαρικού σε συνεργασία με τον ομώνυμο Πολιτιστικό Σύλλογο, γίνονται στις 13-15 Αυγούστου στο Βαρικό (γίνεται «Ο Βαρικιώτικος γάμος», κ.ά.).

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις Κοινότητας Λεχόβου πραγματοποιούνται από χρόνια, ετησίως κάθε 20 Ιουλίου, ημέρα του Προφήτη Ηλία, διαρκούν τρεις μέρες και συγκεντρώνονται εκτός των επισκεπτών και οι Λεχοβίτες της διασποράς.

Οι Πολιτιστικές εκδηλώσεις Δήμου Φιλώτα πραγματοποιούνται δύο φορές το χρόνο με τη συνεργασία των πολιτιστικών Συλλόγων του Φιλώτα. Τα «Λεβαιώτικα» πραγματοποιούνται στην Λεβαία του Δήμου Φιλώτα, στις 13-16 Ιουλίου. Στον ίδιο Δήμο πραγματοποιούνται στο Μανιάκι τα «Μανιάκεια».

Η “Γιορτή πιπεριάς” διοργανώνεται στον Αετό, τέλος Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου και διαρκεί 2 ημέρες, προσφέρονται φαγητά, σε μεγάλη ποικιλία πιπεροσυνταγών αλλά πάντα με βασικό τους προϊόν την “κόκκινη πιπεριά”, με την συνοδεία παραδοσιακής μουσικής και τραγουδιών.

Στο Νυμφαίο πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις της Κοινότητας Νυμφαίου τον Δεκαπενταύγουστο, με μουσικά σχήματα και χορευτικά συγκροτήματα και αποτελούν την ευκαιρία συνάντησης όλων των απανταχού Νυμφαιωτών.

Στην περιοχή των Πρεσπών κυρίαρχη θέση στα πολιτιστικά δρώμενα κατέχουν οι εκδηλώσεις «ΠΡΕΣΠΕΙΑ». Πρόκειται για θεσμοθετημένες πολιτιστικές εκδηλώσεις πανευρωπαϊκής εμβέλειας με καλλιτεχνικές εκδηλώσεις υψηλών προδιαγραφών, με επώνυμα καλλιτεχνικά – εικαστικά σχήματα, παράλληλες εκδόσεις, κ.ά. Πραγματοποιούνται συνήθως το πρώτο Σαββατοκύριακο μετά τον δεκαπενταύγουστο, με κορυφαία αυτήν στο νησάκι του Αγίου Αχιλλείου Πρεσπών και με ποικίλες παράλληλες εκδηλώσεις στην πόλη της Φλώρινας αλλά και σε διάφορες κοινότητες του Νομού.

Επίσης, στις Πρέσπες πραγματοποιείται κάθε καλοκαίρι η Γιορτή τσιρονιών-φασολιών και εκτός των επώνυμων μουσικών συνόλων προβάλλουν τα τοπικά προϊόντα.

5.2.9 Υποδομές εκπαίδευσης

Στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και σε πέντε πόλεις μεταξύ αυτών και η Φλώρινα, λειτουργεί το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, του οποίου η ακαδημαϊκή δομή σύμφωνα με το Νόμο 4610/2019 (ΦΕΚ 70/Α/07.05.2019 έχει διαμορφωθεί ως εξής (Πηγή: <https://www.uowm.gr>) :

1. Πολυτεχνική σχολή με έδρα την Κοζάνη

- 1.1. Τμήμα ηλεκτρολόγων μηχανικών και ηλεκτρονικών υπολογιστών
- 1.2. Τμήμα μηχανικών ορυκτών πόρων
- 1.3. Τμήμα μηχανικών σχεδίασης προϊόντων και συστημάτων
- 1.4. Τμήμα μηχανολόγων μηχανικών
- 1.4. Τμήμα χημικών μηχανικών

2. Σχολή οικονομικών επιστημών, με έδρα την Κοζάνη

- 2.1. Τμήμα διεθνών και Ευρωπαϊκών οικονομικών Σπουδών
- 2.2. Τμήμα διοικητικής επιστήμης και τεχνολογίας
- 2.3. Τμήμα λογιστικής και χρηματοοικονομικής
- 2.4. Τμήμα οικονομικών επιστημών (Καστοριά)

2.5. Τμήμα περιφερειακής και διασυνοριακής ανάπτυξης

2.6. Τμήμα στατιστικής και ασφαλιστικής επιστήμης (Γρεβενά)

3. Σχολή καλών τεχνών με έδρα τη Φλώρινα

3.1. Τμήμα εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών

4. Σχολή γεωπονικών επιστημών με έδρα τη Φλώρινα

4.1. Τμήμα γεωπονίας

5. Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, με έδρα την Φλώρινα

5.1. Παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης

5.2. Παιδαγωγικό τμήμα νηπιαγωγών

5.3. Τμήμα επικοινωνίας και ψηφιακών μέσων (Καστοριά)

5.4. Τμήμα ψυχολογίας

6. Σχολή Επιστημών Υγείας, με έδρα την Πτολεμαΐδα

6.1. Τμήμα εργοθεραπείας

6.2. Τμήμα μαιευτικής

7. Σχολή Θετικών Επιστημών, με έδρα την Καστοριά

7.1. Τμήμα μαθηματικών

7.2. Τμήμα πληροφορικής

Στην Δ.Ε. Φλώρινας υπάρχουν σύμφωνα με στοιχεία από τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Φλώρινας:

- 38 Δημοτικά σχολεία, 4 εξ' αυτών στο Αμύνταιο μαζί με το ειδικό σχολείο
- 45 Νηπιαγωγεία, 4 εξ' αυτών στο Αμύνταιο μαζί με το ειδικό νηπιαγωγείο και ένα στο Ξινό Νερό.
- 28 συνολικά Γυμνάσια και Λύκεια, από τα οποία στο Δ. Αμυνταίου υπάρχουν 4 Γυμνάσια, 1 ΕΠΑΛ, το Εργαστηριακό Κέντρο (ΕΚ) Αμυνταίου και το μουσικό σχολείο Αμυνταίου.

6. Αποτύπωση και αποτίμηση διοικητικού και οικονομικού εσωτερικού περιβάλλοντος του δυνητικού φορέα διαχείρισης

6.1.1 Παρουσίαση του δυνητικού φορέα διαχείρισης

Δεδομένης της μη λειτουργίας του ιαματικού φυσικού πόρου καθώς και του γεγονότος ότι επισπεύδων φορέας προκειμένου για την αναγνώριση και μετέπειτα για την αξιοποίηση δια της εκμετάλλευσής του, είναι η ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ Μονομετοχική Ανώνυμη Εταιρία, παρακάτω παρατίθενται βασικές πληροφορίες ως προς τη λειτουργία της.

Η εταιρία συνιστά δημοτική ανώνυμη εταιρία του αρ.266 του ν. 3463/2006 κατόπιν προσαρμογής και μετατροπής του καταστατικού της σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 269 παρ. 8 του ίδιου νόμου και διέπεται από τις διατάξεις των ανωνύμων εταιριών ΟΤΑ (αρ. 252, 253, 265, 266 ν.3463/2006) και συμπληρωματικά από το κ.ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιριών» όπως τροποποιήθηκε από το ν.4548/2018 «Νέος νόμος περί ανωνύμων εταιριών», με το Δήμο Αμυνταίου να κατέχει το σύνολο των μετοχών της. Σύμφωνα με το καταστατικό της, σκοπό της εταιρίας αποτελούν η αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας και συγκεκριμένα η εκμετάλλευση της πηγής αναγνωρισμένου φυσικού μεταλλικού νερού στη θέση «Ποϊρο» της τοπικής κοινότητας Ξινού Νερού του Δήμου Αμυνταίου, με την παραγωγή, εμφιάλωση και πώληση του νερού αυτού υπό τη μορφή νερού, αναψυκτικών και χυμών.

Η εταιρία διοικείται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων και το Διοικητικό Συμβούλιο.

Δεδομένης τη μη λειτουργίας διακριτής μονάδας αναφορικά με τον ιαματικό φυσικό πόρο καθώς ο τελευταίος δεν έχει αξιοποιηθεί, η ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος της υφιστάμενης παραγωγικής δομής δεν αποτελεί ενδιαφέρον πεδίο μελέτης, καθώς είναι επιφορτισμένη με παραγωγική διαδικασία εκ διαμέτρου διαφορετική από τη λειτουργία μιας, έστω και τυπικής, λουτρικής μονάδας.

6.1.2 Η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμυνταίου

Παρακάτω παρατίθεται συνοπτικά, η βασική πληροφορία για το ΝΠΙΔ Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμυνταίου εξαιτίας του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η συστατική της πράξη.

Αναλυτικότερα η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμυνταίου (ΦΕΚ 679/28-04-2011) προήλθε από την συγχώνευση των Κοινωφελών Επιχειρήσεων των πρώην Δήμων Αμυνταίου και Φιλώτα καθώς και του πρώην Δημοτικού ΚΕΚ Αμυνταίου του Νομού Φλώρινας. Στη συγχωνευμένη πλέον επιχείρηση περιήλθαν όλες οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις των πρώην κοινωφελών επιχειρήσεων.

Οι καταστατικοί σκοποί της επιχείρησης διατυπώνονται με ένα ευρύ χαρακτήρα καθώς περιλαμβάνουν προβλέψεις στη συστατική της πράξη. Επιχειρώντας μια ομαδοποίηση τους, φαίνεται να διατυπώνονται σκοποί στον τομέα της παιδείας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Στον τελευταίο τομέα διατυπώνεται ως καταστατικός σκοπός η **διαχείριση και εκμετάλλευση μιας ιαματικής πηγής της περιοχής χωρίς όμως να την ορίζει**. Παρόλα αυτά ακριβώς αυτή η διατύπωση μπορεί να διαμορφώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την δραστηριοποίηση της, εφόσον το συλλογικό της όργανο άλλα και οι γενικότερες συνθήκες το επιτρέψουν.

Από την προπαρατεθείσα αποτύπωση των υφιστάμενων νομικών οντοτήτων (Μονομετοχική ΑΕ και Κοινωφελής Δημοτική Επιχείρηση) μάλλον καταγράφεται έλλειψη συγκροτημένης υπηρεσίας ή διακριτής νομικής οντότητας που θα είναι σε θέση να αναλάβει τη διαχείριση και εκμετάλλευση του ιαματικού φυσικού πόρου, καθώς στην πρώτη περίπτωση δεν υφίσταται ειδική καταστατική πρόβλεψη αλλά μπορεί να θεωρείται ο επισπεύδων φορέας για την αναγνώριση και εκμετάλλευση του πόρου, ενώ στη δεύτερη περίπτωση καίτοι υφίσταται καταστατική πρόβλεψη (έστω και γενική), δεν αποτελεί τον επισπεύδοντα φορέα.

ΠΗΓΕΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2015-2019 (ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2015)

ΣΧΕΔΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014-2020 (RIS 3) (ΙΟΥΛΙΟΣ 2015)

ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (BCS – ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Ι.Κ.Ε.) (ΙΟΥΝΙΟΣ 2017)

ΜΕΛΕΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΠΧΣΑΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΦΑΣΗ Β – ΣΤΑΔΙΟ Β1 – ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ) (ΥΠΕΚΑ)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ & ΛΟΥΤΡΟΤΟΠΟΙ – ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΘΕΡΜΑΛΙΣΜΟΣ», ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ ΛΟΥΤΡΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2017

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ – ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ 2001-2011

ΦΑΚΕΛΟΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΟΡΟΥ (ΥΔΡΟΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ, ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, ΡΑΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ, ΤΙΤΛΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, Κ.Λ.Π.)

ΒΑΣΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΙΝΣΕΤΕ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΔΗΜΟ, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΙΤΕΠ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟ 2014 – ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ, ΣΕΤΕ

GLOBAL SPA AND WELLNESS ECONOMY MONITOR, GLOBAL WELLNESS INSTITUTE, 2014

SPAS AND THE WELLNESS GLOBAL MARKET, SYNERGIES AND OPPORTUNITIES, GLOBAL SPA SUMMIT – SRI INTERNATIONAL, MAY 2010

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΛΟΥΤΡΟΤΟΠΟΙ, ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΖΗΣΗΣ, 2008

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΗΜΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΣΜΟΚΟΒΟ 2017

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ ΤΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (www.pdm.gov.gr)
- ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (www.eopyy.gov.gr)
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ 2016 (www.thermalsprings.gr)
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΥΕΞΙΑΣ, GLOBAL WELLNESS INSTITUTE (www.globalwellnessinstitute.org)
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ SPA, EUROPEAN SPAS ASSOCIATION (ESPA)(www.espa-ehv.eu)

- ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, WORLD FEDERATION OF HYDROTHERAPY AND CLIMATOTHERAPY (www.femteconline.org)
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ, EUROPEAN HISTORIC THERMAL TOWNS ASSOCIATION (ΕΗΤΤΑ) (www.ehtta.eu)
- ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ (<https://www.amyntaio.gr/>)
- ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΕ ΟΤΑ (<https://www.xinoneroae.gr/>)
- ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ ΑΜΜΟΥΔΑΡΑΣ (<https://loutrammoudaras.weebly.com/>)